

นายปีรุต ท่านมข.ค. นายกรัฐมนตรี กำลังเฝ้ารับพระ ราชทานรัฐธรรมนูญ

ในหลวงอานันทฯ
ปรีดี พนมยงค์ กับ..

และ กรณีสวัสดิ์

โดย สุพจน์ ด่านตรະกุล

ในหลวงอันนั้นที่ฯ

นายปรีดิ พนมยงค์ กับ

และ กรณีสวรรคต

โดย

สุพจน์ ด่านตรากุล

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาที่หามาใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ห้ามนำสิ่งใดมาเพื่อ牟利หรือทำลายศูนย์ข้อมูลนี้ไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และต้องไว้สัญญาอนุญาตว่าบันทึกเดียวที่นี่เป็นเผยแพร่งานที่ตัดแปลง เว็บแตะจะระบุเป็นอย่างอื่น

นายปรีดี พนมยงค์ กับ ในหลวงอานันทฯ และการณีสวรรคต

โดย
สุพจน์ ด่านตะระกูล

จัดพิมพ์ครั้งแรก
ธันวาคม ๒๕๔๗

จัดพิมพ์โดย
สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม (ประเทศไทย)
๑๒๖ หมู่ ๖ ช.บุรีรังสรรค์ ถ.พิบูลสงคราม อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๐๐๐
โทร. ๕๕๕-๒๒๖๖

จัดจำหน่ายโดย
สายส่งสุขภาพใจ
๑๔/๓๔๙-๓๕๐ หมู่ ๑๐ พระราม ๒ บางนา จอมทอง กทม. ๑๐๖๕๐
โทรศัพท์ ๐๘๕-๖๗๙๙, ๐๘๕-๖๕๐๗, ๐๘๕-๒๖๒๑
โทรสาร ๐๘๕-๗๗๙๙

คอมพิวเตอร์ฟิก/พิมพ์ที่
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทรศัพท์ ๒๒๔-๘๒๐๔, ๒๒๑-๘๘๙๙, ๖๒๓-๖๔๗๗
โทรสาร ๖๒๓-๖๔๗๗

สารบัญ

หน้า

คำชี้แจงต้น.....	(๕)
๑. นายปรีดี พนมยงค์ กับสถาบันกษัตริย์.....	๑
๒. อัญเชิญขึ้นครองราชย์.....	๕
๓. ปักป้องราชบัลลังก์.....	๑๓
๔. ถวายความจงรักภักดี.....	๑๙
๕. อัญเชิญเสด็จนิเวศพระมahanคร.....	๒๗
๖. ทรงเชื่อในความบริสุทธิ์.....	๓๕
๗. เป็นนายกรัฐมนตรี.....	๔๑
๘. อัญเชิญพระอนุชาขึ้นครองราชย์.....	๔๓
๙. อาจารย์ไม่โง่ที่จะทำเช่นนั้น.....	๔๗
๑๐. นายปรีดีฯ ผู้มีมลทิน.....	๖๕
๑๑. ผู้วางแผนปลงพระชนม์ตัวจริง.....	๗๑
๑๒. ขนถวังหลวง.....	๗๕
๑๓. นายปรีดีฯ ผู้สถาปนาประชาธิปไตย.....	๘๓
๑๔. กรณีสวรรคตเกิดขึ้นได้อย่างไร.....	๑๐๓
๑๕. หลักฐานถูกทำลาย.....	๑๓๕
๑๖. แผนการณ์สำนักพระราชวัง.....	๑๔๗
๑๗. ตั้งคณะกรรมการสอบสวน.....	๑๕๗
๑๘. รัฐประหาร ๕ พ.ย. ๑๔๗๐.....	๑๗๓
๑๙. คดีขึ้นสู่ศาล.....	๑๘๑
๒๐. คำพิพากษาจากผู้อ่าน.....	๑๘๙
๒๑. โภกคำโถส่งท้าย.....	๒๐๑
๒๒. คำลงท้าย.....	๒๐๗

คำขึ้นต้น

พ.ศ. ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๐) เป็นปีครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาติการท่านปรีดิ พนมยงค์ (๑๑ พฤษภาคม ๒๔๗๓) รัฐบุรุษอาวุโส สภามหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ด้วยการสนับสนุนของบรรดาศิษย์เก่าแห่งมหาวิทยาลัยแห่งนั้น และด้วยการสนับสนุนของมหาชนชาวไทยอย่างกว้างขวาง จึงได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๓๘ (๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๘) ให้จัดงานฉลองในวาระครบ รอบ ๑๐๐ ปี ชาติการท่านปรีดิ พนมยงค์ ขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๓

พร้อมกันนั้น คณะกรรมการผู้รับผิดชอบได้มีหนังสือถึงรัฐบาลให้เสนอ ชื่อท่านปรีดิ พนมยงค์ ไปยังยูเนสโก (องค์กรศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ) เพื่อพิจารณาประกาศยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก ซึ่งรัฐบาล ก็ได้ดำเนินการไปแล้วและได้รับตอบจากยูเนสโกแล้วว่าจะนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา ของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประชุมครั้งที่ ๑๙ ต่อไป (ประมาณต้นปี ๒๕๔๒)

ในระหว่างที่การดำเนินการยังอยู่ในขั้นพิจารณาของรัฐบาล ในช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๐ นั้น ได้มีบุคคลบางคนออกมายัดค้านไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐบาล จะเสนอชื่อท่านปรีดิ พนมยงค์ ไปยังยูเนสโกเพื่อรับการยกย่องจากองค์กรนั้นให้ เป็นบุคคลสำคัญของโลก เหตุผลที่ยกขึ้นอ้างคัดค้านว่า เพราะท่านปรีดิ พนมยงค์ มีมลทินมัวหมองในกรณีสวรรคต ซึ่งผมก็ได้ทำคำชี้แจงเปิดเผยต่อสาธารณะ ไปแล้วในชื่อว่า “สาส์นจากนายสุพจน์ ด่านตะภูล” ฉบับที่ ๒ มีความโดยละเอียด

(๖) ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นที่ฯ และกรณีสวรรคต

ดังนี้

“สาส์นจากนายสุพจน์ ด่านตรากุล ฉบับที่ ๒ ถึงพี่น้องร่วมชาติ

ในนามสถาบันวิทยาศาสตร์สังคม (ประเทศไทย)
๘ มกราคม ๒๕๔๑

ตามที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เสนอชื่อนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษ
อาวุโส เพื่อรับรางวัลยูเนสโกแห่งองค์การสหประชาติ ผ่านไปตามสายงานของ
รัฐบาลที่เกี่ยวข้อง และปรากฏว่าได้มีบุคคลหนึ่งแห่งสถาบันที่มีส่วนรับผิดชอบใน
การเสนอชื่อบุคคลเพื่อรับรางวัลอันทรงเกียรติของยูเนสโก ได้มีความเห็นทักษะ
คณะกรรมการพิจารณาแห่งสถาบันนั้นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ไม่เหมาะสมที่จะได้รับ^๑
การเสนอชื่อเพื่อรับรางวัลอันทรงเกียรตินั้น ด้วยเหตุผลว่า นายปรีดี พนมยงค์ เคย
พัวพันในกรณีสวรรคตของในหลวงอันนั้นท่า

เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า นายปรีดี พนมยงค์ เคยพัวพันกรณีสวรรคตนั้น
จำเป็นจะต้องได้รับคำอธิบายเพื่อความเข้าใจถูกต้องของมหาชน และเพื่อความ
เป็นธรรมแก่นายปรีดี พนมยงค์ ที่ล่วงลับไปแล้ว รวมทั้งผู้สืบสายสกุลพนมยงค์
ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต จึงขอเรียนชี้แจงข้อเท็จจริงตามความเป็นจริง
และถามเอกสารหลักฐานของทางราชการที่พิสูจน์ได้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนั้นทรงมีติดต่อที่พสกนิกรเรียกพระ
นามพระองค์ท่านด้วยความเคารพก้อย่างหาที่สุดมิได้ว่าในหลวงอันนั้นท่าฯ ทรงขึ้น
ครองราชย์เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๗๗ วันเดียวกับที่พระปักเกล้าฯ ทรง
สถาปัตย์สมบัติ แต่ขึ้นเสวยราชย์จริงในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๗๗ ด้วยความเห็นชอบ
ของสภาพัฒนราษฎร โดยถือคติของราชธิปไตยที่ว่าแผ่นดินไม่ว่างกษัตริย์ จึงได้
นับวันขึ้นเสวยราชย์ย้อนหลังเป็นวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๗๗

ข้อ ๒ ตามกฎหมายเที่ยวงาล พุทธศักราช ๒๕๗๗ ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์
โดยย่อ ก็คือ เมื่อรัชกาลที่ ๗ ไม่มีพระราชนัดดา บัลลังก์จะตกแก่พระโอรสองค์ใด

ของพระเชษฐา ในขณะนั้นก็คือพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ซึ่งเป็นโอรสของสมเด็จเจ้าฟ้าจักรพงษ์กุวนาถ (กรมขุนพิมย์ณูโภก) และขณะนั้นพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ยังไม่มีพระชายาเป็นนางต่างด้าว ที่เป็นข้อต้องห้ามตามกฎหมายเทียบนาด เพียงแต่พระองค์มีพระมารดาเป็นนางต่างด้าว อันไม่อยู่ในข้อต้องห้ามตามกฎหมายเทียบนาด และยิ่งกว่านั้นพระบิดาของท่านคือ สมเด็จเจ้าฟ้าจักรพงษ์กุวนาถ รัชกาลที่ ๖ ยังได้สถาปนาเป็นรัชทายาทที่จะสืบต่อราชบัลลังก์จากพระองค์ และพระมารดาคือหมื่นอ่อนแคร์วินกี้ยังได้ทรงรับเป็นสะไภ้หลวง แต่สมเด็จเจ้าฟ้าจักรพงษ์กุวนาถสรรคตเสียก่อนราชบัลลังก์จึงมาตกแก่กรมหลวงสุโขทัย รัชกาลที่ ๗ (น้องเล็กองค์สุดท้าย) ดังนั้นถ้าถือกฎหมายเทียบนาดอย่างเคร่งครัด พระองค์ผู้สืบท่อราชบัลลังก์จากรัชกาลที่ ๗ ก็ต้องเป็นพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ไม่ใช่พระวรวงศ์ເຊօພຣະອງຄ່ເຈ້າອານັນທມຫົດ

ข้อ ๓ นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนี้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความเห็นขึ้นมาในคณะรัฐมนตรีว่า แม้กฎหมายเทียบนาดจะไม่ได้บัญญัติห้ามถึงพระมารดาเป็นนางต่างด้าว ก็จริง แต่ออาศัยคำว่า โดยนัย จึงให้ข้ามพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ไปเสีย แล้วเสนอแนะพระอิรสาของเจ้าฟ้ามหิดล กรมหลวงสงขลานครินทร์ (พระอนุชาของสมเด็จเจ้าฟ้ามหาชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร) คือพระวรวงศ์ເຊօພຣະອງຄ່ເຈ້າອານັນທມຫົດให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเหตุผลว่ากรมหลวงสงขลานครินทร์เป็นพระองค์หนี่งที่อยู่ในลำดับที่จะได้ขึ้นครองราชย์ แต่ได้ถูกห้ามไปจิมมาถึงพระมกุฎเกล้าฯ นั้นประการหนี่ง อีกประการหนี่งเจ้าฟ้ามหิดล กรมหลวงสงขลานครินทร์ ได้ทรงทำประโยชน์แก่รายภูรและเป็นเจ้านายที่บำเพ็ญพระองค์ เป็นนักประชาธิปไตย เป็นที่เคารพรักใคร่ของรายภูรส่วนมาก ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นด้วยตามข้อเสนอแนะของนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้เสนอสภากຸ委宣传部รายภูรเพื่อให้ความเห็นชอบตามข้อ ๑

ข้อ ๔ ในระหว่างทรงพระเยาว์ในหลวงอานันทฯ ทรงไปศึกษาการอยู่ในต่างประเทศ จนกระทั่งเกิดสังคมโนลกครั้งที่ ๒ และเมื่อสังคมโนลกถึง นายนปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (แต่เพียงผู้เดียว) ได้มีหนังสือกราบบังคมทูล ลงวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ อัญเชิญให้เสด็จฯ นิวัตรกลับสู่พระมหานคร เพื่อให้รายภูรได้เข่นฆมพระบรมมี ในหลวงอานันทฯ ทรงรับอัญเชิญและเสด็จจากลับบ้านมาถึงพระมหานครเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘

(๔) ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นฯ และกรณีสวรรคต

นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ไปเฝ้ารับเสด็จอยู่ที่สถานีรถไฟจตุจักร (พระองค์เสด็จประทับรถไฟฟ้าที่นั่งจากสนามบินดอนเมือง) และเมื่อเสด็จมาถึงสถานีรถไฟจตุจักร นายปรีดี พนมยงค์ ได้กราบบังคมทูลถวายพระพรชัย และมอบถวายพระราชอันนาเจว่า “ความเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของข้าพระพุทธเจ้าได้สืบสุดลงตั้งแต่ขณะนี้เป็นต้นไป ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายพระพรชัยให้ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เสด็จอยู่ในราชสมบัติ วัฒนาสตภาพ เป็นมิ่งขวัญของประชาชนและประเทศชาติ ในระบบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราวล้ำstan”

ในหลวงอันนั้นฯ ทรงมีพระราชดำรัสตอบว่า

“ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้กลับมาสู่พระมหานคร เพื่อบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ตามหน้าที่ของข้าพเจ้าต่อประชาชนและประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอันมากที่ได้ปฏิบัติกรณียกิจแทนข้าพเจ้ามาด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อข้าพเจ้า และประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้แสดงไม่ตรึงใจในคุณงามความดีของท่านที่ได้ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ และช่วยนำรุ่งรักษากวามเป็นเอกภาพของชาติไว้” และต่อมาในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่อง นายปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส

ข้อ ๕ รัฐบาลในเวลานี้ได้จัดพระที่นั่งรัฐพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง ให้เป็นที่ประทับ และนายจันทุมแพร (ทศน์ สุจิตรกุล) หัวหน้ากองมหาดเล็ก ซึ่งตระกูลของเขารับใช้ใกล้ชิดราชวงศ์จักรีมาช้านานจนได้รับพระราชทานนามสกุล สุจิตรกุล เป็นผู้จัดหมายมหาดเล็กห้องพระบรรทมให้แก่ในหลวงอันนั้นฯ และพระราชอนุชา คือในหลวงองค์ปัจจุบัน จากบุคคลที่สืบทอดสายมาจากบรรพบุรุษที่รับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระบุคคลาทของพระมหากษัตริย์แห่งราชจักรีวงศ์มาช้านานเช่นเดียวกัน คือ นายชิด สิงหนេน กับ นายบุญย์ ปัทมศริน เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมของในหลวงอันนั้นฯ และ นายเวศน์ สุนทรรัตน์ เป็นมหาดเล็กห้องบรรทมของในหลวงองค์ปัจจุบัน

ข้อ ๖ ในหลวงอันนั่นทมหิดล เสด็จสวรรคตโดยถูกพระแสงปืนขณะบรรทม อัญมนพระแท่น ณ พระที่นั่งรัฐพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อเวลาประมาณ ๐๙.๒๕ น. ของวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๔

ข้อ ๗ ขณะนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี

และได้รับทราบข่าวสารคดเมื่อเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. ขณะที่ปรึกษาหารือราชการอยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมตำรวจ ณ ทำเนียบท่าช้างบ้านพักของท่าน

ข้อ ๘ ทันทีที่ทราบข่าว นายปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยบุคคลในข้อ ๗ ได้เดินทางเข้าไปยังพระที่นั่งบรมพิมาน และรออยู่พระบรมวงศาสนุวงศ์ชั้นสูงเพื่อขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพอยู่ ณ ห้องโถงชั้นล่างพระที่นั่ง

ข้อ ๙ เมื่อพระบรมวงศ์ชั้นสูง มีกรรมชุมชัยนาทเนรนทรเด็จมาถึงจึงได้ขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพ พร้อมนายปรีดี พนมยงค์ และคนอื่นๆ ตามเด็จเมื่อเวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น. เศย

ข้อ ๑๐ เมื่อขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพนั้น ปรากฏว่าพระบรมศพถูกเคลื่อนย้ายและตอนแต่งบำเพ็ลงแล้วที่พระนลภา (หน้าผาก) เรียบร้อยแล้ว อีกทั้งเปลี่ยนฉลองพระองค์ (เสื้อ) และพระสนับเพลา (ก.เง.เง)

ข้อ ๑๑ นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้ออกให้ พล.ต.ท. ธรรมอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ ทำการซั่นสูตรพลิกพระบรมศพ ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา แต่กรรมชุมชัยนาทเนรนทรทรงห้ามไว้ บอกว่าเมื่อพระองค์สวรรคตไปแล้ว ก็ไม่สมควรที่จะทำการซั่นสูตรพลิกพระบรมศพให้เป็นที่อุจัดอีก

ข้อ ๑๒ เมื่อไม่ได้ทำการซั่นสูตรพลิกพระบรมศพ เจ้าพนักงานตามกฎหมาย จึงได้ซักถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องและอยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์

ข้อ ๑๓ ต่อมามานักพระราชวังได้ออกແลงการณ์เกี่ยวกับกรณีสวรรคตภายในจ้าวกรรูบานาลและพระบรมวงศ์ชั้นสูตรผู้ใหญ่ได้ปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกันแล้วว่าเป็นอุบัติเหตุ (เกี่ยวกับແลงการณ์ของสำนักพระราชวังถึงสามเหตุสวรรคตว่าเกิดจากอุบัติเหตุนั้น พ.ต. นิตย์ เวชวิศิษฐ์ นายแพทย์ประจำพระองค์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกคนแรกที่เข้าถึงพระบรมศพ ได้เบิกความต่อศาลเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ในฐานะพยานโจทก์ในคดีกรณีสวรรคตว่า ... “การที่มีความเห็นว่ากรณีอาจเกิดจากอุบัติเหตุนั้น โดยอาศัยของบาดแผล ซึ่งทำให้นึกว่าอาจจะเกิดจากการณ์ได้กรณีหนึ่งในสองอย่างนั้นได้ แต่เพราข้าพเจ้าทราบมาแต่ต้นที่จะออกແลงการณ์แล้วว่า ที่ออกແลงการณ์เป็นอุบัติเหตุนั้นก็เพื่อถวายพระเกียรติแก่ในหลวง ข้าพเจ้าจึง

(๑๐) ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอานันทฯ และกรณีสวรรคต

ไม่ติดใจ กรณีอุบัติเหตุตัดทิ้งไปเลย ส่วนอีกสองอย่างไม่แน่ใจว่าจะเป็นอย่างไร”)

ข้อ ๑๔ คืนวันที่ ๕ มิถุนายน นั้นเอง ได้มีการประชุมรัฐสภา เมื่อเวลา ๒๑.๓๐ น. มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ๑๒๗ นาย เป็นสมาชิกพุทธศาสนา ๖๔ นาย สมาชิกสภานิติบัญญัติ ๖๓ นาย นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้แจ้ง ข่าวอันเศร้าสดดให้รัฐสภาทราบตามแต่งการณ์ของสำนักพระราชวัง และได้เสนอให้สมเด็จพระเจ้าบรมฯ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นเป็นกษัตริย์สืบราชสันตติวงศ์ ซึ่งรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ และนายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงความรับผิดชอบในการนี้สวรรคต จึงได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในคืนวันนั้น

ข้อ ๑๕ ต่อมาในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๘๙ นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกรัชหนึ่ง และในขณะเดียวกันก็ได้มีการปล่อยข่าวลือว่าในหลวงอานันทฯ สวรรคตเพราถูกกลบปลงพระชนม์ โดยนายปรีดี พนมยงค์ เป็นคนวางแผน เพราะต้องการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองเป็นสาธารณรัฐ การปล่อยข่าวลือนี้ได้กระทำอย่างเป็นขบวนการ มีพรครการเมืองพรุกหนึ่งที่ซื้อประชาธิปัตย์ เป็นแก่นนำ จนถึงกับมีคนไปร้องตะโกนในโรงหนังขณะไฟดับว่า “ปรีดีมาในหลวง”

ข้อ ๑๖ ในเมื่อแต่งการณ์ปักป้องพระเกียรติศของสำนักพระราชวัง ไม่อยู่ในฐานะที่จะปักป้องพระเกียรติยศได้แล้ว เพราะกลุ่มการเมืองที่ผูกขาดความจงรักภักดี ได้อาศัยกรณีสวรรคตมาเป็นเครื่องมือทำลายนายปรีดี พนมยงค์ ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์และพรายกระซิบ รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะกรรมการนี้ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๘๙ เรียกว่า “คณะกรรมการสอนสวนพุทธิการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต” คณะกรรมการคนนี้ประกอบด้วยอธิบดีศาลอุทธรณ์ อธิบดีศาลอาญา อธิบดีกรมอัยการ ประธานพุทธศาสนา ประธานสภานิติบัญญัติ พระบรมวงศานุวงศ์ ชั้นสูง ๓ พระองค์ ผู้แทน ๓ เหล่าทพ และประธานศาลฎีกาเป็นประธานคณะกรรมการ มี นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นเลขานุการ นายสถาด นาวีเจริญ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่สอนสวนพยานหลักฐานด่างๆ เกี่ยวกับกรณีสวรรคต เพื่อสรุปผลของการสอนสวนเสนอรัฐบาลดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

หนังสือพิมพ์ให้สมญานามคณะกรรมการชุดนี้ว่า ศาลกลางเมือง

ต่อมาในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๘๙ คณะกรรมการสอบสวนฯ ก็ได้เสนอผลการสอบสวนไปยังรัฐบาลซึ่งในขณะนั้น คือ รัฐบาลพลเรือตรีวัลย์ ธรรมนราวาสวัสดิ์ ที่สืบต่อจากรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ที่ลาออกไป

ผลการสอบสวนโดยสรุประบุว่า

“...สำหรับกรณีอุบัติเหตุคณะกรรมการมองไม่เห็นทางว่าจะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณี คือ ถูกกลอนปลงพระชนม์และปลงพระชนม์เองนั้น การถูกกลอนปลงพระชนม์ไม่มีหลักฐานและเหตุผลที่แน่นอนแสดงว่าจะเป็นไปได้ แต่ไม่สามารถที่จะตัดออกเสียโดยสิ้นเชิง เพราะว่ายังมีทางของพระบรมศพค้างอยู่ ส่วนในกรณีปลงพระชนม์เองนั้นลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผล หรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถที่จะขึ้นค่าว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสองกรณี ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะทำการสืบสวน และปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธิพิจารณาความอาญาต่อไป”

ข้อ ๑๗ เมื่อรัฐบาล พลเรือตรี วัลย์ ธรรมนราวาสวัสดิ์ ได้รับรายงานแล้ว ก็ได้แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นพิจารณารายงานนั้น และในที่สุดก็ได้นำเรื่องเสนอกรรม-ฐานขึ้นาทฯ ประธานคณะกรรมการผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พร้อมกับที่ส่งเรื่องไปให้ทางตำรวจดำเนินการตามกฎหมาย

ทางด้านตำรวจที่ดำเนินการสืบหาด้วยมือเป็นผู้ปลงพระชนม์ ก็ได้เริ่มวิธีการสืบสวนตามหลักการที่เคยทำกันมาในกรณีที่มีผู้ถูกกลอนฆ่าตาย จนกระทั่งใกล้ตัว คนร้ายเข้าไปทุกที ก็เกิดกรณีโค่นล้มรัฐบาลพลเรือตรี วัลย์ ธรรมนราวาสวัสดิ์ โดยพลโภ ผิน ชุณหะวัณ ทำรัฐประหารเมื่อ ๘ พฤษภาคม ๒๕๘๐ ด้วยการร่วมมือกับนายคง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

ก็เห็นเดียวกันที่ จอมพล ศุภชัย ชนะรัชต์ ทำรัฐประหารโค่นรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ ในขณะที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เตรียมจะออกพระราชบัญญัติให้ฟื้นคดีสิวรรคตขึ้นมาพิจารณาใหม่ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่สามคนที่ถูกประหารชีวิตไปแล้ว

ข้อ ๑๘ ในคืนรัฐประหาร ๘ พฤษภาคม ๒๕๘๐ นั้น คณะกรรมการ

(๑๒) ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นท่า และกรณีสำรวจ

มุ่งหมายจะสังหารนายปรีดี พนมยงค์ โดยนำรถถังบุกเข้าโจรตีทำเนียบห้าชั่ง
พร้อมกับการดีปันกลเด็กไปในบ้านพกนายปรีดี พนมยงค์ และเข้าตรวจสอบบ้าน
แต่ไม่พบตัวนายปรีดี พนมยงค์ ผู้นำรถถังบุกเข้าไปในคืนนั้นคนหนึ่งซึ่งมีญาณ
นั้นชื่อร้อยเอก ที่บังเมืองจุบัน คือ พลเอก ชาติชาย ชุม Hague ลูกชายของ
หัวหน้าคณะรัฐประหาร

ข้อ ๑๙ หลังจากรัฐประหารแล้ว พระครูประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาล โดย
นายคง อภัยวงศ์ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๐
แล้วแต่งตั้งพี่เขยของ ๒ น.ร.ว. แห่งสกุลปราโมช เสนีย์ และ คึกฤทธิ์ แก่นนำ
ของประชาธิปัตย์ คือ พล.ต.ก. พระพินิจชนกดี นายตำรวจที่ถูกให้ออกจากราชการ
ไปแล้วกลับเขารับราชการอีก และดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสอบสวน
กรณีสำรวจ

ข้อ ๒๐ พล.ต.ก. พระพินิจชนกดี ร่วมด้วย พ.ต.อ. หลวงแพ้วพาลชน
ได้สร้างพยานหลักฐานเท็จขึ้นมาใส่ความนายปรีดี พนมยงค์ ว่าเป็นผู้วางแผนปลง
พระชนม์ โดยว่าจ้างนายตี ศรีสุวรรณ ภูติของหลวงแพ้วพาลชน มาเป็นพยาน
ปรึกปร่าว่านายปรีดี พนมยงค์ ไปวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้าน พล.ร.ต. พระยา-
ศรษุทธเสนี พร้อมด้วยนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ ปัทมศริน
และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิ์เวช ครรัตนแล้วก็ไปจับพระยาศรษุทธฯ นาบังคันญู่เชียง
ให้เป็นพยานใส่ความตามเรื่องที่ตนสร้างขึ้น จนกระทั่งศาลพิพากษาตัดสินประหาร
ชีวิตนายเฉลียว นายชิต นายบุศย์

ข้อ ๒๑ ในคำพิพากยานั้นศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ ไม่เชื่อว่า ได้มี
การวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรษุทธฯ ตามคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ
ศาลฎีกาจึงไม่แน่ใจว่าจะเป็นจริงตามคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณหรือไม่

ข้อ ๒๒ ก่อนไปเป็นพยานที่ศาลนั้นพระยาศรษุทธเสนี ได้เขียนบันทึก
เรื่องที่ถูกบังคับให้เป็นพยานเท็จฝากราไปให้ท่านที่บันถือท่านหนึ่งเก็บไว้ และได้มี
การตีพิมพ์บันทึกนี้เปิดเผยให้สาธารณชนได้ทราบกันแล้วในเวลาต่อมา ส่วนนายตี
ศรีสุวรรณ ที่รับจ้างเป็นพยานเท็จ ก็ได้ไปสารภาพนาปกันท่านบัญญาณทกิกุล
ที่วัดชลประทาน และได้มีจดหมายไปขอของนายปรีดี พนมยงค์ ขณะที่ท่านพำนัก
อยู่ในกรุงปารีส ที่ดูเป็นพยานเท็จทำให้ผู้บุริสุทธิ์สามคนถูกประหารชีวิต และทำ

ให้ นายปรีดี พนมยงค์ กับเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ต้องได้รับความเดือดร้อน

ข้อ ๒๓ จากการที่คณะรัฐประหารมุ่งทำลายชีวิตนายปรีดี พนมยงค์ ตามที่กล่าวในข้อ ๑๙ จึงเป็นเหตุให้ นายปรีดี พนมยงค์ ต้องลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศ แต่ปฏิบัติภารกิจทางการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์ ได้โฆษณาให้ร้ายนายปรีดี พนมยงค์ ทางหน้าหนังสือพิมพ์สยามรัฐของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และหนังสือพิมพ์อื่น อีกบางฉบับ ว่าหลบหนีคดีสวรรคต เพื่อให้ประชาชนลงเข้าใจผิดว่านายปรีดี พนมยงค์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคต ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ ได้มอบหมายให้ทนายความนำเรื่องขึ้นฟ้องศาลเพื่อขอความเป็นธรรม และศาลได้ให้ความเป็นธรรมแก่นายปรีดี พนมยงค์ ในทุกดีที่น้ำขึ้นสู่ศาล โดยพิพากษาให้จำเลยขอมาต่อนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์ ในกรณีที่ถูกกล่าวหาหนัน

ข้อ ๒๔ บัดนี้นายปรีดี พนมยงค์ ได้ถึงแก่อัลัยกรรมไปแล้ว แต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ในขณะที่ลี้ภัยการเมืองอยู่ในประเทศฝรั่งเศส และญาติมิตรได้นำอธิฐานดุของท่านกลับมาบำเพ็ญกุศลในเมืองไทย และได้รับพระมหากรุณาพระราหูพาผ้าไตรนั้นสู่ ๑๐ ไตร จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ปัจจุบัน อันเป็นการแสดงให้เห็นอีกครั้งหนึ่งถึงความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์

จึงไม่ควรที่สัตว์ทั้งหลายจะได้มีเวรกรรมต่อกันและกันอีกเลย

(อ่านแล้วอย่าเพิ่งเชื่อ ให้พิจารณา พิจารณาแล้วถ้าเชื่อว่าเป็นความจริง ช่วย ZEROX ส่งให้เพื่อนต่อ ๆ ไปด้วย ผมไม่มีเงิน มีแต่ธรรมครับ)"

ผมคิดว่าเรื่องจะจบ แต่ก็จบไม่ได้ในเมื่อมีแผ่นปลิวชิ้นหนึ่งออกมาแจกจ่าย ในรูปของขาดหมายร้องเรียนถึงนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ผู้ซึ่งเป็นประธานจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกາลท่านปรีดีฯ แผ่นปลิวชิ้นนั้นมีรายละเอียดดังนี้

"๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗

เรียน นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์

นสพ.ไทยรัฐรายงานว่า นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการอำนวยการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์ มีโครงการจะจัด

ให้มีการฉลองยิ่งใหญ่ในปีหน้าระหว่าง พ.ศ. ๒๕ ถึง พ.ศ. ๒๗ โดยจะดำเนินการทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ซึ่งรัฐบาลได้นำเสนอต่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ เพื่อยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก ในฐานะเป็นผู้นำที่ชื่อสั้นยสุริต เป็นนักประชาธิปไตย และเป็นผู้สร้างสันติภาพให้แก่โลก ซึ่งเป็นข่าวไปแล้วนั้น

ที่ผ่านมาคนไทยที่ได้รับเกียรตินี้ เท่าที่ทราบก็มี ถุงทรัพย์ เป็นกวีเอกของโลก พระยาอนุมานราชธน และคนอื่นๆ อีกหลายคน ล่าสุดเมื่อปี ๒๕๓๘ สมเด็จพระราชนิตา ก็ได้รับเลือกจากองค์การนี้ (คือองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมขององค์การสหประชาชาติ มีชื่อย่อในภาษาอังกฤษว่า UNESCO) ให้เป็นบุคคลดีเด่นของโลก ทุกท่านที่ได้เอ่ยนามและพระนามมานี้ ล้วนแต่เป็นที่ชื่นชมโสมนัสของคนไทยทั้งชาติ กล้ายืนยันได้ว่าจากคนไทยทั้งชาติ สำหรับนายปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลที่มีมลทินดีด้วย เรื่องใหญ่ก็เรื่องกรณีสวรรคตของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ จากคำพิพากษาศาลฎีกាឥที่ ๑๕๔๔/๒๕๙๗ ซึ่งเป็นคำคัดสินประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส นายชิด สิงหาเสนี และนายบุศย์ ปัทมศริน ในกรณีสมรู้ร่วมคิดในการปลุงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัว ร. ๙ ในคำพิพากษานี้ ระบุถึงนายปรีดี เป็นต้นคิดและเรือเอก วัชรชัย ขัยสิทธิเวช เป็นมือปืน แต่บุคคลทั้งสองคนหนึ่นไปต่างประเทศยังไม่ได้ตัวมาดำเนินคดี

อีกเรื่องหนึ่งก็เรื่องขนถวังหลวง หลังจากนายปรีดีหนีไปแล้ว ก็ได้ติดต่อกับลูกน้องเก่าๆ คิดการจะกลับมาเป็นใหญ่อีก ได้ทหารเรื่องบางกลุ่มเป็นพวก ส่องสุมอาวุธไว้ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้ลอบเข้าเมืองไทยพร้อมด้วยเรือเอก วัชรชัย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ยึดพระบรมมหาราชวัง ทำการต่อสู้กับรัฐบาลในสมัยนั้น แต่ด้วยพ่ายแพ้ หนืออกนกประทุ่มไปกับเรือเอก วัชรชัย (จากคำพิพากษาศาลฎีกាឥที่ ๑๕๑๒/๒๕๙๗ พิจารณาคดีขบวนในพระราชอาณาจักร) ไปอยู่จีนด้วยนานนับด้วยสิบๆ ปี ภายหลังย้ายไปอยู่ฝรั่งเศสและไปตายที่นั่น

พุดถึงหลักการของ UNESCO ก็มีหลักการสำคัญอยู่ว่า ผู้ที่จะได้รับยกย่องเป็นบุคคลดีเด่นของโลกนั้น ต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยก่อการรุนแรงมาก่อน ข้อนี้เป็นข้อบังคับชัดเจน เพราะฉะนั้นในกรณีของนายปรีดีก็ขัดกับหลักการนี้ เรื่องขนถวังนั้นขัดชัดๆ เพราะก่อให้เกิดการเจ็บการตายกันขึ้น ส่วนกรณีสวรรคต แม้ว่าเรื่องนี้ยัง

ไม่มีคำตัดสินของศาลโดยตรงซึ่งขาดว่านายปรีดิทำผิด แต่ในฐานะที่นายปรีดิเป็นนายกรัฐมนตรี และว่าการสำนักพระราชวังในขณะนั้น ก็ต้องรับผิดชอบเรื่องนี้อยู่แล้ว ในฐานะผู้รับผิดชอบ นายปรีดิกลับเพิกเฉยในการที่จะสืบทakanร้าย กลับพยายามหันให้เป็นเรื่องปลงพระชนม์พระองค์เอง หรือเกิดอุบัติเหตุจากการกระทำการกระทำการของพระองค์เอง แต่ในการพิสูจน์หลักฐาน ยืนยันชัดเจน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ว่าถือกระแสสุนอย่างนั้น สภาพพระบรมศพอย่างนั้น จะเกิดจากการกระทำการกระทำการของพระองค์เองไม่ได้เป็นอันขาด (หากันดูได้ในหนังสือ กรณีสวรรคต เจียนไไว้ละเอียดมาก) ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เล่าไว้ ในหนังสือชีวิตว่า พระครูประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นฝ่ายค้านสมัยนั้น ดำเนินการตั้ง ศาลสอนสวนทำลายหลักฐานพยานของรัฐบาล (ของนายปรีดิ) รัฐบาลตอบไม่เด้มปาก เหตุการณ์มีความไม่คลี่คลาย จนกระทั่งทثارทำการปฏิวัติเมื่อ พฤศจิกายน ๒๔๘๐ จึงมีคดีไปสู่ศาลลงโทษประหารชีวิตผู้ใกล้ชิดนายปรีดิ ดังที่ได้กล่าวแล้วในตอนต้น

นอกจากนี้นายปรีดิยังได้แสดงถึงความไม่จริงรักภักดีหลายครั้งหลายครา เช่น คนของนายปรีดิที่ส่งไปปรับใช้พระเจ้าอยู่หัว ร. ๕ ปฏิบัติหน้าที่ไม่เรียบร้อย ท่านขอให้เปลี่ยน แรกๆ ก็ไม่ยอมเปลี่ยน ภายหลังจำต้องยอมก็เอ้าไปดังให้ได้ ตำแหน่งใหม่ขึ้น เช่น นายเฉลียว ปทุมรส ก็ไปดังเป็นวุฒิสมาชิก เวือเอก วชรชัย ก็เอ้าไปดังเป็นเลขานุการนายกรัฐมนตรี นายเฉลียวอาไปพูดว่าไม่เสียใจที่ถูกย้าย เพราะได้ตำแหน่งที่ดีกว่า

อีกเรื่องที่ทำให้เกิดการขัดแย้งกันรุนแรงก็คือการตั้งคณะผู้สำเริจราชการฯ นายปรีดิก็จะเอาแต่พวกรของตัว ในหลวงท่านจะเลือกคนของท่านนั่งก็ไม่ยอม ในที่สุดนายปรีดิก็ตั้งแต่พวกรของตัวจนได้ เรื่องนี้มีการโต้เถียงกันถึงขั้น นายปรีดิ ออกมาพูดกับนายวงศ์ เขาด่วนก็ว่า ว่าต่อไปนี้จะไม่คุ้มครองราชบัลลังก์ (จากหนังสือ กรณีสวรรคตและคำพิพากษาศาลมีราก ๑๔๔/๒๔๘๗) ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เล่าไว้ในหนังสือ ชีวิตว่า เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๘๙ ร. ๕ มีรับสั่งให้ท่าน และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ໄປเผา ในหลวงทรงเตือน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ว่านายปรีดิมีอำนาจมาก จะเขียนอะไรลงในสยามรัฐอย่างรุนแรงนัก ท่านกลับมาจะได้มารับใช้

คณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี ซึ่งท่านนายกฯ เป็นประธานกล่าว ยกย่องว่า นายปรีดิเป็นผู้นำที่เป็นนักประชาธิปไตย ขอนี้ท่านนายกฯ ซึ่งเป็นหัวหน้า พระครูประชาธิปัตย์ “ไม่ทราบหรือว่าพระคนี้ตั้งขึ้นด้วยจุดประสงค์ใด” ม.ร.ว. เสนีย์

(๑๖) ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงจานันท์ฯ และกรณีสวรรคต

ปราโมช คงสำคัญคนหนึ่งในการตั้งพระคร แล้วไไว้ในหนังสือชีวิติข่าวว่า นายปรีดี ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีมีพฤติกรรมเป็นเผด็จจการ มี ส.ส. กลุ่มหนึ่งปรึกษากันว่า น่าจะตั้งพระครการเมืองขึ้นมาเป็นฝ่ายค้านกานอำนาจไไว้ ในที่สุดได้ นายวงศ อกยิวงศ เป็นหัวหน้าพระคร ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เป็นรองหัวหน้าพระคร ประกาศตัวเป็น ประปักษ์กับเผด็จการปรีดีโดยตรง มีสโลแกนว่า “ต่อต้านเผด็จการทุกรูปแบบ” ยังใช้งานทุกวันนี้ และเพรware เหตุนี้พระคร ปชป. จึงได้รับความนิยมมาก เป็นหัวญี่ใจ ภกนกรุงเทพฯ มาตลอดเวลากว่า ๓๐ ปี (๒๔๘-๒๕๒๒) เพราะคนเกลียดปรีดีมาก เมื่อพระคร ปชป. เปิดเผยตัวเต็มที่ว่าต่อต้านปรีดี คนจึงเลือก ปชป. ยกทีมทุกครั้ง จะนั้นที่ว่านายปรีดีเป็นนักประชาธิปไตยนั้นขัดต่อความจริง

ในข้อที่ว่านายปรีดีเป็นผู้สร้างสันติภาพให้แก่โลก นึกเท่าไรก็นึกไม่ออกว่า เขาทำอะไรจึงเป็นผู้สร้างสันติภาพให้แก่โลก ถ้าจะเอาเรื่องดังนี้เสรีไทยในเมืองไทย นายกย่อง แล้ว ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อีดหัวหน้าพระคร ปชป. ล่ะ เป็นคนดัง เสรีไทยในเมืองไทยเป็นคนแรก ตอนนั้นเป็นเอกอัครราชทูตที่อังกฤษ ทางรัฐบาลไทยส่งโกรเลขไปให้ท่านประภาสลงความกับฝ่ายพันธมิตร ท่านไม่ยอมประภาส กลับดังเสรีไทยขึ้น เรื่องนี้ทำให้อเมริกาเห็นใจและเข้าช้างไทยตลอดมา พอสธรามาเลิก อังกฤษยึดครองเมืองไทย นายปรีดีเป็นนายก ต้องเรียกด้วย ม.ร.ว. เสนีย์ กลับมา เจรจา กับอังกฤษให้ถอนทหารออกจากประเทศไทย และเพรware อเมริกาเป็นพวกราชไทย อัญ ก็มีส่วนช่วยให้อังกฤษเกรงใจ ยอมถอนทหารออกไป พวกราชปรีดีก็จะยกว่า เป็นผลงานของเขาระ ใช่ เป็นผลงานภายใต้รัฐบาลของเขาระ แต่ผู้ที่เจรจาบรรลุผล สำเร็จคือ ม.ร.ว. เสนีย์ เป็นที่รู้กันทั่วไปในสมัยนั้น จะนั้น ความดีอันนี้ควรเก็บ ไว้ฉลองให้ ม.ร.ว. เสนีย์ ตอนท่านอายุ ๑๐๐ ปีดีกว่า

อีกอย่างหนึ่งได้ทราบว่า สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ได้เสนอให้สมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ สมเด็จฯ ของชาวไทย ขึ้นเป็นบุคคลดีเด่นของ ชาติ-ของโลกซึ่งท่านก็จะครบ ๑๐๐ ปีในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ เช่นกัน ทำไม่เรื่องนี้ จึงเงี่ยน ขอให้ท่านนายหยินเรื่องนี้มาทำดีกว่า

บุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องเช่นนี้ ควรเป็นคนที่ประชาชนพร้อมใจกัน สถาบัน ไม่มีข้อน่ารังเกียจ ท่านอย่าลืมว่า ปีหน้าเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมายุครบ ๖ รอบ ท่านอย่าทำให้บรรยายเสีย โดยการเอานายปรีดี

มวลลงชื่อนี้ให้เกิดความญุ่นข้องหนองใจขึ้นเลย เดียวประชาธิปัตย์จะเหลือหนึ่งเดียวเหมือนปี ๒๕๒๒

ขอแสดงความนับถือ

(ทิพวัลย์ พิวงาม)

สำเนาเรียน คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา ประชาชน คนไทยทุกคน”

แผ่นปลิวจดหมายฉบับนี้กับข้อคัดค้านของบุคคลหนึ่งที่ผนพูดถึงข้างต้น ไม่ทราบว่าจะมาจากแหล่งเดียวกันหรือไม่ แต่ก็มีเนื้อหาตรงกัน คือ นายบริดี พนมยงค์ มีมลทินในกรณีสวรรคต

ในการออกมาคัดค้านครั้งแรกนั้นไม่ได้ทำเป็นเอกสาร เพียงแต่ผู้คัดค้านได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือกับหมู่คณะ ผนจึงไม่มีประเด็นมากพอที่จะซื้อขาย รายละเอียดในกรณีสวรรคตที่ยังมลทินให้กับท่านบริดีฯ แต่ข้อคัดค้านในฉบับแผ่นปลิวนี้มีประเด็นมากพอที่ผนจะนำรายละเอียดมาซื้อขาย และรายละเอียดที่ผนจะนำมาซื้อขายต่อไปนี้ ก็เป็นไปดังที่ผนปรารภไว้ในหนังสือของผนเล่มหนึ่งชื่อ “ข้อโต้แย้งกรณีสวรรคต” ซึ่งพิมพ์ออกเผยแพร่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ในหนังสือเล่มนั้นปรารภ ว่าดังนี้

“กรณีสวรรคต เราจะพูดกันโดยอาศัยความคิดเห็นหรือเล่นลืนตีโวหาร หาได้ไม่ เพราะความคิดเห็นหรือการตีโวหารแบบตระรากอาจไม่ตรงต่อความเป็นจริงก็ได้ และถ้าเรามีคดี (คือ ลำเอียงเพราะรัก ลำเอียงเพราะໂກຮົດ ลำเอียงเพราະກລວ และลำเอียงเพราະຫລງ) เข้าไปด้วยแล้ว ความคิดเห็นนั้นก็จะยิ่งห่างจากความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

(๑๔) ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นท่า และกรณีสำรวจ

“พระฉะนั้น การพูดถึง กรณีสำรวจ เราจำเป็นจะต้องพูดกันด้วยข้อเท็จจริงที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ ไม่ใช่พูดกันด้วยความคิดเห็นหรือคันหาความจริงแบบตระกะ และหลักฐานข้อเท็จจริงที่ควรแก่การรับฟังก็คือคำให้การของพยานที่อยู่ในเหตุการณ์หรือใกล้ชิดกับเหตุการณ์นั้น ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ที่ศาลสถิตยุติธรรมขณะนี้ และรวมทั้งเอกสารและหลักฐานอื่น ๆ ของทางราชการด้วย”

อนึ่ง ในการพูดถึง “นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นท่า และกรณีสำรวจ” เป็นการหลีกเลี่ยงไม่พ่นที่จะต้องพูดถึงพระราชกรณีย์ที่ชื่อว่า ประชาธิปัตย์ เช่นเดียวกับเมื่อพูดถึงขนมจีนก็ต้องพูดถึงน้ำยา

แต่อ่าย่างไรก็ตี พระคชาธิปัตย์ในวันนี้ แม้จะมีเครื่องหมายพระเครื่องเป็นพระแม่ธรณีบีบมวยผมเช่นเดียวกับพระคชาธิปัตย์ในอดีต และถึงแม้ว่าพระคชาธิปัตย์ในวันนี้จะสืบเชื้อสายมาจากพระคชาธิปัตย์ในอดีต อันเป็นบรรพบุรุษ ซึ่งยังความภาคภูมิใจให้ชาวประชาธิปัตย์ปัจจุบันในความเก่าแก่ของพระคชาติฯ

แต่พระคชาธิปัตย์ที่ผมเขียนถึงใน “นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นท่า และกรณีสำรวจ” ที่อยู่ในมือของท่านผู้อ่าน ณ บัดนี้ เป็นพระคชาธิปัตย์ที่มีนายคง อกบียงศร เป็นหัวหน้าพระคชาธิปัตย์ มี.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เป็นรองหัวหน้าพระคชาธิปัตย์ และมี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นเลขานุการพระคชาธิปัตย์

ส่วนพระคชาธิปัตย์ในปัจจุบัน ที่มี นายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้าพระคชาธิปัตย์ และมี พลตรี สนั่น ใจประสาสน์ เป็นเลขานุการพระคชาธิปัตย์ ในໄได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผมกล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ และเรื่องระยำอันร้ายๆ ที่พระคชาธิปัตย์ในอดีตก่อขึ้น

นั่นเป็นเรื่องของบรรพบุรุษแต่อดีต พระคชาธิปัตย์ปัจจุบันในวันนี้ ไม่เกี่ยว

พระฉะนั้น ความชั่วร้ายใด ๆ ที่พระคชาธิปัตย์ในอดีตก่อขึ้น จึงไม่จำเป็นที่พระคชาธิปัตย์ในปัจจุบันจะเห็นด้วยและรับผิดชอบ ก็เช่นเดียวกับที่พ่อเป็นพาลชนแต่ลูกเป็นบันทิดก็มีอยู่ตามไป นอกเสียจากจะเป็นดังคำที่โบราณว่า ลูกไม่หล่นไม่ไกลต้น

แต่ที่ผมจำเป็นจะต้องพูดถึงพระคชาธิปัตย์ใน “นายปรีดี พนมยงค์

กันในหลวงอานันท์ฯ และกรณีสวรรคต” ก็ เพราะเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เป็นประวัติศาสตร์ที่ประชาชนบัดยมีส่วนสร้างขึ้น ซึ่งมีเอกสารหลักฐานยืนยันได้

และประวัติศาสตร์ส่วนที่ประชาชนบัดสร้างขึ้นนี้เอง อันเป็นการกระทำของ ผู้ที่ไม่มีศีลธรรมลักษณะ ที่ได้ยังความเสียหายให้กับประเทศชาติอย่างใหญ่หลวงต่อ การสูญเสียทรัพยากรัฐมนุษย์ที่ทรงคุณค่าอย่างนายปรีดีฯ ไป ซึ่งเป็นความเสียหาย และสูญเสียที่ไม่เฉพาะตัวหรือครอบครัวของนายปรีดี พนมยงค์เท่านั้น แต่ เป็นความเสียหายและสูญเสียของคนทั้งชาติ

ผมไม่ต้องการได้ชื่อว่าเป็นผู้ทรายศต่อประวัติศาสตร์ และทรยศต่อทำงานผู้ แสงหาสังจะ ผมจึงจำเปียนเรื่องนี้ออกตามความเป็นจริง ตามที่มีเอกสารหลักฐาน ยืนยัน ผมจึงต้องเดินตามรอยเท้าของ “ท่านชีอกง” และท่านปรีดีฯ ที่ได้เดินมาแล้ว รัฐบาลมารัฐบาลก็ไป แต่สังจะคงอยู่ครับ และนี่คือสัจธรรม

ขอได้รับความอนุเคราะห์จาก

(สุพจน์ ด่านคระภูล)

ตุลาคม ๒๕๔๑

๓

นายปรีดิ พนมยงค์ กับสถาบันกษัตริย์

นปี พ.ศ. ๒๔๗๔ นายปรีดิ พนมยงค์ แต่ครั้งที่มีบรรดาศักดิ์เป็น หลวงประดิษฐ์มนูธรรม เป็นอาจารย์คนหนึ่งของโรงเรียนกฎหมาย วิชา ที่ท่านสอนนอกจากกฎหมายทั่วไปที่สอนกันอยู่แล้ว ท่านยังได้สอนวิชา กฎหมายปกครอง อันเป็นวิชาใหม่ที่ท่านเป็นผู้ริเริ่มนำเข้ามาสอน วิชา กฎหมายปกครองโดยเนื้อหาแล้วคือความรู้พื้นฐานทางการเมือง อันมีระบบการเมือง ต่างๆ รวมทั้งระบบประชาธิปไตย จึงนับเป็นความสามารถและฉลาดแหลมคม ของท่าน ที่อาศัยความเป็นอาจารย์สอนกฎหมายปลูกจิตสำนึกของนักศึกษาให้มี ความสนใจและตื่นตัวทางการเมือง และมีนักศึกษารุ่นนั้นหลายคนที่ได้เข้าร่วมงาน ทางการเมืองกับท่านในเวลาต่อมา

ในบทเรียนวิชากฎหมายปกครอง มีบทหนึ่งว่าด้วย ความเสมอภาค (หรือ สมภาพ) ท่านได้แบ่งความเสมอภาคออกเป็น ๒ คือ เสมอภาคใน สิทธิ และ เสมอภาคใน หน้าที่ แล้วท่านได้ชี้ให้เห็นว่าเสมอภาคในสิทธิมีอะไรบ้าง ? เสมอภาค ในหน้าที่มีอะไรบ้าง ?

โดยเฉพาะความเสมอภาคในหน้าที่นั้น ท่านได้บรรยายถึงความเสมอภาค ในหน้าที่จะต้องเสียภาษีอากร แล้วท่านได้ยกตัวอย่างให้เห็น ดังนี้

“ในเรื่องนี้ ควรระลึกถึงพระมหากรุณาในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่๖ ซึ่งได้พระราชทานลายพระราชหัตถเลขา many เสนาดีกรีทรงครองกาลว่า ดังนี้

(สำเนาลายพระราชหัตถเลขา)

ที่ ๓/๔๙

วันที่ ๑๕ เมษายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๓๑

ถึงเจ้าพระยาณราช

ด้วยแต่ก่อนๆ มาการเก็บภาษีที่ดินและโรงร้าน กรมพระคลังทั้งทั้งที่ยังไม่ได้เคยเสียภาษีให้กับเจ้าพนักงานสรรพากรเลย บัดนี้ฉันมาไตร่ตรองดูเห็นว่าทรัพย์สมบัติของฉันทั้งหลายที่เป็นส่วนตัว ก็เท่ากับเป็นทรัพย์สมบัติของคนธรรมดากันหนึ่ง แต่เหตุใดฉันมาเอาเบริญแก่คนทั่วไปซึ่งดูไม่เป็นการสมควรเลย ส่วนของของผู้อื่นจะไปเก็บจากฉัน เนื่องจากเราเองจะเกียดกันเอาไว้ เพราะคนธรรมดากำทั่วไป ครมีทรัพย์สมบัติเป็นที่ดินหรือโรงร้าน เมื่อถึงคราวที่เจ้าพนักงานจะเก็บภาษี เขาถึงต้องเสียภาษีให้กับเจ้าพนักงานตามส่วนมากและน้อยของทรัพย์สมบัติที่เขามีอยู่ ด้วยฉันเองถ้านอกจากในทางราชการแล้ว ฉันก็ถือว่าฉันเป็นคนธรรมดากันหนึ่ง ทรัพย์สมบัติของฉันที่มีอยู่ก็นับว่าเป็นส่วนมาก ถ้ารัฐบาลจะแบ่งผลประโยชน์ของฉันที่ได้มาจากทรัพย์สมบัติทั้งหมดนั้นบ้าง ฉันมีความยินดีเต็มใจที่จะเฉลี่ยให้เป็นการอุดหนุนชาติและบ้านเมืองอย่างคนสามัญด้วยเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นดังแต่บัดนี้ เป็นต้นไป ขอให้เจ้าพระยาณราชเก็บภาษีอาการในที่ดินและโรงร้าน ซึ่งนับว่าเป็นสมบัติของส่วนตัวฉันเอง อย่างเช่นที่ได้เคยเก็บมาจากคนอื่นๆ ทั่วไปนั้น

สยามินทร์

เอกสารข้อความดังกล่าวเป็นตีพิมพ์อยู่ในคำบรรยายกฎหมายปกครองของ หลวงประดิษฐ์มนูธรรม อันเป็นการแสดงให้เห็นว่านายบรีด พนมยงค์นั้นเคราะห์ต่อสังฆะและเครื่องสำอางพระมหาภัตตริย์ จึงได้นำเอกสารงานความดีของภัตตริย์มาเปิดเผยแพร่ให้ลูกศิษย์ลูกหาและคนทั่วไปได้รับทราบ

ในปัจจุบันของนายบรีด พนมยงค์ เรื่อง “จะมีทางได้ประชาธิปไตยโดยวิธีสันติหรือไม่” ซึ่งแสดง ณ งานประชุมประจำปีของนักเรียนไทยในสหพันธ์รัฐเยอรมัน เมื่อ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๖ ท่านได้พูดถึงสถานบันพระมหาภัตตริย์ กับคณะราษฎรซึ่งท่านเป็นสมาชิกอยู่ด้วยคนหนึ่งว่าดังนี้

“มีผู้โน้มน้าว คณะราษฎรไม่เครื่องสำอางภัตตริย์ ผสมจึงขอให้ท่านทั้งหลายศึกษาปรากฏการณ์ที่ประจักษ์ในประวัติศาสตร์เพียงชั่วเวลา ๔๕ ปีมาแล้วนี้ ท่านก็จะเห็นว่าคณะราษฎรที่ยึดอำนาจราชรัฐได้มีเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๗๙ นั้น ถ้าไม่ต้องการระบบภัตตริย์แล้วก็สามารถทำได้ เพราะมีอำนาจอยู่ในมือ จะประกาศเป็นระบบสาธารณรัฐก็ได้ แต่คณะราษฎรยังเครื่องสำอางในระบบภัตตริย์จึงได้ขอพระราชทานให้พระปักเกล้าฯ ทรงดำรงเป็นพระมหาภัตตริย์ภายใต้ระบบราชรัฐธรรมนูญ ต่อไป

“ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๗๘ พระปักเกล้าฯ สารราชสมบัติ ถ้าหากคณะราษฎร ไม่เครื่องสำอางภัตตริย์แล้ว ก็มีอำนาจอยู่ในมือที่จะประกาศเป็นระบบสาธารณรัฐได้ แต่คณะราษฎรก็ได้คัดเลือกเจ้านายพระองค์หนึ่งในพระราชจักรวิวงศ์ คือพระองค์เจ้า านันทหมด เสนอสถาปัตยแท่นราชรัฐให้ความเห็นชอบในข้อเสนอของราชบูชาด คณะราษฎรอัญเชิญพระองค์เจ้าพระองค์นั้นเป็นพระมหาภัตตริย์ รัชกาลที่ ๔ รายละเอียดปรากฏในหลักฐานที่พมกล่าวไว้ในหนังสือที่พิมพ์ขึ้นเมื่อ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๕ และหลักฐานอื่นๆ ที่ผู้บรรณาจัจจันดูได้

“ต่อมาเมื่อพระมหาภัตตริย์รัชกาลที่ ๔ สารคดในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๗๙ ซึ่งขณะนั้นราชบูชาดประชิปฯ ไทย (ราชบูชาดบรีด พนมยงค์-ผู้เขียน) ได้มีเดียงสนับสนุนอย่างมากทั้งในพุทธศาสนา (วัดมิสวา) และสถาปัตยแท่นซึ่งราชรัฐเลือกตั้งขึ้นมา ถ้าหากราชบูชาดขณะนั้น (ราชบูชาดบรีดฯ) ไม่เครื่องสำอางภัตตริย์ ก็อาจประกาศเป็นระบบสาธารณรัฐได้ แต่ราชบูชาดขณะนั้นได้เสนอวัดมิสวาให้ความเห็นชอบอัญเชิญเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหาภัตตริย์ตามราชรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย ฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๕๗๙.”

๔ ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอา鼻ันทฯ และกรณีสวรรคต

ดังกล่าววนี้ คือข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่าคณาราษฎรและนายปรีดี พนมยงค์ ให้ความเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่เสื่อมคลาย และยังมีข้อเท็จจริงอื่นๆ อีกที่จะกล่าวถึงต่อไป

๒

อัญเชิญขึ้นครองราชย์

กอนที่จะเข้าสู่ประเด็นที่เอกสารแผ่นปลิตว่องทิพวัลย์ ผิวงาน ยกເອາຄຳໄຟ່ງ และการนำສົນພາຍາທີ່ເປັນເຖິງຂອງອັນດາໂຈກທົກໃນຄົດສວຽບຄົມກາລ່າວ ໂຈນດື່ນຍົບປະຕິ ພນມຍົງກໍ ໃນຫລາຍປະເທັນ ດັ່ງທີ່ປະກວດໃນແຜ່ນປົວຂ້າງຕັນນັ້ນ

ເພື່ອຄວາມເປັນຮຽມແກ່ຂ້ອເທິງທີ່ຈະຈົງກາງປະວັດສາສຕ່ຣ ເພື່ອຄວາມເປັນຮຽມແກ່ນາຍປະຕິ ພນມຍົງກໍ ແລະເພື່ອຄວາມເຂົ້າໃຈຄູກຕ້ອງຕາມຄວາມເປັນຈົງຂອງມາຫານ ຂາວໄທ ທັກໃນຮຸນປັ້ງຈຸນັນແລະອນາຄຸຕ

ຈຶ່ງອໍານາເສັອຂ້ອເທິງທີ່ຈະຈົງເຮືອງຂອງນາຍປະຕິ ພນມຍົງກໍ ກັບໃນຫລວງານັນທີ່ ໂດຍກພຽວມ ກ່ອນທີ່ຈະເຂົ້າສູ່ປະເທັນຮາຍລະເອີຍດອງຂ້ອໂຈນດີຫຼືຂ້ອກລ່າວຫາທີ່ເປັນເຖິງເປັນປະເທັນ ຖ້ອໄປ

ຈະຂອເຮີມຕັນດ້ວຍການອັນເຊີຍໃນຫລວງານັນທີ່ ຂຶ້ນນັ້ນບັລັກກໍຄຣອງຮາຊສມນົດຕີ ເນື້ອ ۲ ມີນາຄມ ۲۵۷۷ ເປັນພະນັກຍົດຕັ້ງຮັບກາລົກທີ່ ៤ ແຫ່ງຮາຊຈັກຮົງສົງ

ກ່າວຄື້ອງຈາກຄວາມຂັດແຍ້ງຮ່ວງພຣະປກເກລ້າເຈົ້າອູ້ຫ້ວ ຮັບກາລທີ່ ۷ ກັບ ຮູ້ນາລພຣະຢາພລພຸ່ຫເສາ ວັນເປັນເຫດຸໃຫ້ພຣະປກເກລ້າຢ່າງ ທຣງສະຮາບບັລັກກໍ ເນື້ອ ۲ ມີນາຄມ ۲۵۷۷ ແລະ ໂດຍທີ່ພຣະປກເກລ້າຢ່າງ ໄນໄດ້ກວງແດ່ງຕັ້ງຜູ້ໄດ້ເປັນອົງກໍ

รัชทายาท รัฐบาลพระยาพหลฯ จึงประชุมปรึกษาหารือกันเพื่ออัญเชิญเจ้านายพระองค์ อันเป็นครองราชย์ตามกฎหมายเทียบราลาว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๔๖๗ ที่ตราขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ ในรัชสมัยของพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖

กฎหมายเทียบราลาว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ดังกล่าวในนี้ มีด้วยกัน ๕ หมวด ๒๑ มาตรา หมวดที่ ๓ สำนักคุณคือหมวดที่ ๔ ว่าด้วยลำดับขั้นผู้สืบราชสันตติวงศ์ และ หมวดที่ ๕ ว่าด้วยผู้ที่ต้องยกเว้นจากการสืบราชสันตติวงศ์

หมวดที่ ๔ มาตรา ๕ บัญญัติไว้ว่า

“ลำดับขั้นเชื้อพระบรมราชวงศ์ ซึ่งจะควรสืบราชสันตติวงศ์ได้นั้น ท่านว่า ให้เลือกตามสายตรงก่อนเสมอ ต่อไม่สามารถเลือกทางสายตรงได้แล้ว จึงให้เลือก ตามเกณฑ์ ที่สนิทมากและน้อย”

“เพื่อให้ลึ้นลงสัย ท่านว่าให้วางลำดับสืบราชสันตติวงศ์ไว้ดังต่อไปนี้...”

แล้วท่านก็ลำดับพระญาติวงศ์ ผู้มีสิทธิ์สืบราชสันตติวงศ์ นับแต่สมเด็จหน่อ พุทธเจ้าเป็นปฐมลงไป สรุปเป็นภาษาไทยให้เข้าใจง่าย ๆ ดังนี้ คือ

ลำดับที่ ๑ พระราชโ/or สหรือพระราชนัดดา

ลำดับที่ ๒ กรณีซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไรพระราชโ/or สและพระราชนัดดา แต่ทรงมีสมเด็จอนุชาที่ร่วมพระราชนนี หรือพระโ/or สของสมเด็จพระอนุชา

ลำดับที่ ๓ กรณีสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไรพระราชโ/or สและพระราชนัดดา กับไรทั้งสมเด็จพระอนุชาร่วมพระราชนนี แต่ทรงมีสมเด็จพระเชษฐาหรือ สมเด็จพระอนุชาต่างพระราชนนี หรือพระโ/or สของสมเด็จพระเชษฐาหรือ พระอนุชานี้

ลำดับที่ ๔ กรณีซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไรพระราชโ/or สและพระราชนัดดา กับทั้งไรสมเด็จพระอนุชาร่วมพระราชนนี และไรสมเด็จพระเชษฐา หรือพระอนุชา ต่างพระราชนนี แต่ทรงมีพระเจ้าพี่ยาเธอ หรือพระเจ้าน้องยาเธอ หรือพระโ/or สของพระเจ้าพี่ยาเธอ หรือพระเจ้าน้องยาเธอ

ลำดับที่ ๕ กรณีซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไรพระราชโ/or สและไรพระราชนัดดา พระอนุชาร่วมพระราชนนีและพระอนุชาต่างพระราชนนี พระเจ้าพี่ยาเธอ น้องยาเธอ แต่ทรงมีสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

หรือพระโกรส

ดังกล่าวที่นี้ คือลำดับพระองค์ผู้มีสิทธิสืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมายเทียบราชา มาตรา ๙ แต่เมื่อข้อนั้นค้นว่าด้วยผู้ที่ต้องยกเว้นจากการสืบราชสมบัติไว้ในหมวดที่ ๕ มาตรา ๑๖ ดังต่อไปนี้

๑. มีพระสัญญาไว้ปلاศ

๒. ต้องราชทัณฑ์ เพราะประพฤติผิดพระราชกำหนดกฎหมายในคดี มหันดไทย

๓. ไม่สามารถเป็นอัครพุทธศาสนาบุปถัมภก

๔. มีพระชายาเป็นนางต่างด้าว กล่าวคือนางที่มีสัญชาติเดิมเป็นชาวประเทศไทย อื่น นอกจากชาวไทยโดยแท้

๕. เป็นผู้ที่ได้ถูกถอนออกแล้วจากตำแหน่งพระรัชทายาท ไม่ว่าการถูกถอนจะได้เป็นไปในรัชกาลใด ๆ

๖. เป็นผู้ที่ได้ถูกประกาศยกเว้นออกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์

กฎหมายเทียบราชาฯ ด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ดังกล่าวที่นี้ พระมงกุฎเกล้าฯ ได้ทรงตราเข็มก่อนที่พระองค์จะเสด็จสวรรคตเพียงหนึ่งปี คือตราเข็มในเดือน พฤศจิกายน ๒๔๖๗ และพระองค์เสด็จสวรรคตในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๘

ก่อนที่พระองค์จะเสด็จสวรรคต ๒ เดือน พระองค์ได้ทรงมีพระบรมราชโองการลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๔๖๘ ถึงเสนาบดีวัง เกี่ยวกับองค์รัชทายาทที่จะสืบสันตติวงศ์ (ซึ่งขณะนั้นสมเด็จพระนางเจ้าสุวัฒนาวรราชเทวี กำลังทรงพระครรภ์ และไม่แน่ใจว่าจะเป็นพระราชนัดดาหรือพระราชนิคิตร) พระบรมราชโองการมีความดอนหนึ่งว่า ดังนี้

“...ให้ข้ามหนุ่มเจ้าราชนัดดา ในสมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทร์ไชย นั้นเสียเด็ด เพราหมุ่นเจ้าราชนัดดาแม่ที่ไม่มีชาติสกุล เกรงว่าจะไม่เป็นที่เคราะห์แห่งพระบรมวงศานุวงศ์...”

ต่อมาราชนางเจ้าสุวัฒนาวรราชเทวี ได้ประสูตรพระราชชิคิตร คือสมเด็จเจ้าฟ้าหลิ่งเพชรรัตน์ราชสุดาฯ ก่อนหน้าที่พระมงกุฎเกล้าฯ จะเสด็จสวรรคต จึงเป็นอันว่าพระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ไม่มีพระราชนัดดาที่จะสืบราชสันตติวงศ์ การ

๔ ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นฯ และกรณีสวรรคต

สืบราชสันตติวงศ์จึงต้องเป็นไปตามเงื่อนไขข้อ ๒ แห่งกฎหมายเตียรบาลที่ว่า

“กรณีซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้พระราชโภรสและพระราชนัดดา แต่ทรงมีสมเด็จพระอนุชาที่ร่วมพระราชชนนี หรือพระโอรสของสมเด็จพระอนุชา”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระเชษฐภคินีและพระอนุชา ร่วมพระราชชนนีด้วยกัน ๕ พระองค์ คือ

๑. สมเด็จเจ้าฟ้าหญิงพารุัดณมัย (ประสูติ ๑๔ ธันวาคม ๒๔๗๑ สิ้นพระชนม์เมื่อ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๐)
๒. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
๓. สมเด็จเจ้าฟ้าตรีเพชรรุдумธาร
๔. จอมพลสมเด็จเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิมพุโลกประชานาถ (ดันสกุลจักรพงษ์ ณ อุธยา)
๕. สมเด็จเจ้าฟ้าศิริราชกุลภัณฑ์
๖. สมเด็จเจ้าฟ้าหญิง (ประสูตรและสิ้นพระชนม์ในวันเดียวกัน)
๗. พลเรือเอก สมเด็จเจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาธุช กรมหลวงนครราชสีมา (ดันสกุลอัษฎางค์ ณ อุธยา)
๘. สมเด็จเจ้าฟ้าจุฑาธุช กรมขุนเพชรบูรณ์อินทราไชย (ดันสกุลจุฑาธุช) และ
๙. สมเด็จเจ้าฟ้าประชาธิปก กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา (รัชกาลที่ ๗)

ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ สรรคตนั้น พระเชษฐภคินีและพระอนุชา ร่วมอุทรกับพระองค์ที่ยังทรงมีชีวิตอยู่ ก็มีแต่สมเด็จเจ้าฟ้าประชาธิปก กรมขุนสุโขทัยธรรมราชาพระราชบุตรที่เดียว ซึ่งเป็นพระอนุชาองค์สุดท้อง และมีนัดดา ๒ องค์ คือ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ โอรสของกรมหลวงพิมพุโลกประชานาถ กับ หม่องเจ้าวราวนทธัช โอรสของกรมขุนเพชรบูรณ์อินทราไชย

ในขณะที่กรมหลวงพิมพุโลกประชานาถยังมีชีวิตอยู่นั้น พระองค์ดำรงอยู่ ในฐานะรัชทายาทของพระมงกุฎเกล้าฯ เพาะเป็นพระอนุชาในลำดับถัดไปจากพระองค์ ถึงแม้ว่าขณะนั้นกรมหลวงพิมพุโลกฯ จะมีพระชายาเป็นนางต่างด้าว แต่พระมงกุฎเกล้าฯ ทรงรับเป็นสะใภ้หลวง และ ม.ร.ว.นริศรา จักรพงษ์ พระอิ达ของพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์บอกไว้ในหนังสือ “แคดยาและเจ้าฟ้าสยาม” ว่า ชื่อ จุลจักรพงษ์ ก็เป็นชื่อที่พระองค์ทรงประทานตั้งให้ โดยเปลี่ยนจากชื่อ “พงษ์จักร” ที่

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เสดาภาผ่องศรี ประทานตั้งให้แต่แรก หัวหงส์มด

ดังนั้นตามเงื่อนไขข้อ ๒ (กรณีซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไร่พิราชาอโรสและพระราชนัดดา แต่ทรงปีสูงเด็จพระอนุชาที่ร่วมพระราชชนนี หรือพระโอรสของสมเด็จพระอนุชา) แห่งกฎหมายเทียบนำว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระองค์เจ้าจุลจารภิญ จึงยูในฐานะที่จะได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ สืบต่อจากพระมงกุฎเกล้าฯ เพราะเป็นพระโอรสของสมเด็จพระอนุชา (กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ องค์รัชกาลที่ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) และถ้าเป็นไปตามกฎหมายเทียบนำโดยเครื่องครัดแล้ว กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา พระอนุชาองค์เล็ก ก็คงจะไม่ได้ขึ้นนั่งบัลลังก์ และขณะนั้นพระองค์เจ้าจุลฯ ก็ยังไม่มีพระชายาเป็นนางต่างด้าว

ส่วนหมื่นเจ้าหวานนท์ธรัช พระโอรสของกรมขุนเพชรบูรณ์อินทราไชย นั้น ซึ่งตามกฎหมายเทียบนำก็มีสิทธิสืบราชสันตติวงศ์ เป็นพระองค์คัดไปจากพระองค์เจ้าจุลฯ (ก่อนเจ้าฟ้าประชาธิปก กรมขุนสุโขทัย เช่นเดียวกัน) แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ท่านทรงมีพระบรมราชโองการให้ข้ามไปเสีย ดังที่ยกมากล่าวข้างต้น

จากพระบรมราชโองการฉบับวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๔๖๘ นี้ เป็นเครื่องแสดงชี้ให้เห็นว่า พระมงกุฎเกล้าฯ ทรงรับในสิทธิของพระองค์เจ้าจุลฯ ที่จะทรงสืบราชสันตติวงศ์ เช่นเดียวกับเจ้าฟ้าประชาธิปก กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา

พระถ้าพระองค์ไม่ทรงยอมรับในสิทธิสืบราชสันตติวงศ์ของพระองค์เจ้าจุลฯ พระราชนัดดา พระองค์จะต้องระบุไว้ในพระบรมราชโองการฉบับนั้น ให้ข้ามไปเสีย เพราะมีแม้เป็นนางต่างด้าว เช่นเดียวกับที่ทรงระบุให้ข้ามหมื่นเจ้าหวานนท์ธรัชใช้ เพราะมีแม้ที่ไม่มีชาติสกุล นั้นแล้ว

ทั้งนี้ ก็เพราะว่ากฎหมายเทียบนำว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ หมวด ๕ ว่าด้วยผู้ที่ต้องยกเว้นจากการสืบราชสันตติวงศ์ ตามมาตรา ๑๑ (๔) ระบุว่า นิพระชายาเป็นนางต่างด้าว (ไม่ได้ห้ามมีพระมารดาเป็นนางต่างด้าว)

แต่ในที่ประชุมของพระบรมวงศานุวงศ์ทั้งผู้ใหญ่ ในคืนวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ ซึ่งมี จอมพล สมเด็จเจ้าฟ้าพระยาภาณุพันธ์วงศ์สวัสดิ์ เป็นประธานของที่ประชุม อันประกอบด้วยจอมพลสมเด็จพระพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระครูวรวิพนิธิ ผู้เป็นไปด้วยพระบรมมี ได้มีความเห็นให้อัญเชิญสมเด็จเจ้าฟ้าประชาธิปก กรมขุน-

สุโขทัยธรรมราช ขึ้นครองราชย์เป็นพระมหาภักษติยองค์ที่ ๗ แห่งราชวงศ์จักรี ดังนั้น เมื่อรัชกาลที่ ๗ สาราชสมบัติ โดยกฎหมายเทียบราชาธรรมบัติ ควรจะกลับมาสู่พระองค์เจ้าจุลฯ ซึ่งเป็นสายตรง ที่มีลุง (รัชกาลที่ ๖) และอา (รัชกาลที่ ๗) มีพระราชมารดา (สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ) ร่วมท้องเดียวกันกับพ่อ (กรมหลวงพิษณุโลกาฯ) และในเวลานั้นพระองค์เจ้าจุลฯ ยังไม่มีพระชายาเป็นนางต่างด้าว (อันเป็นข้อด้อยห้ามตามมาตรา ๑๑ (๔) แห่งกฎหมายเทียบราชา) พระองค์เจ้าจุลฯ จึงมีศักดิ์และสิทธิ์โดยสมบูรณ์ที่จะขึ้นครองราชฯ สืบต่อจากพระปักเกล้าฯ รัชกาลที่ ๗

ส่วนกรมหลวงสงขลาฯ สมเด็จพระราชนัดดา เป็นพระอนุชาของสมเด็จเจ้าฟ้ามหาชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี (สมเด็จพระศรีสวารินทรพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า) แต่สมเด็จเจ้าฟ้ามหาชิรุณหิศสยามมกุฎราชกุมาร สืบราชสมบัติ เสียก่อนที่จะได้ขึ้นครองราชย์ ต่อมาสมเด็จพระราชนิตา (พระจุลจอมเกล้าฯ) ได้สถาปนาสมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนเทพทวารวดี ในสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ เป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร (แทนที่จะเป็นกรมหลวงสงขลาฯ อนุชาของเจ้าฟ้ามหาชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมารพระองค์ก่อนที่ล่วงลับไป) และเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ พระราชนิตาส่วนรอด แล้ว กรมขุนเทพทวารวดี จึงได้ขึ้นครองราชสมบัติสืบมาเป็นรัชกาลที่ ๖ แห่งราชจักรีวงศ์ และเจ้าฟ้าประชานิปปะอนุชาสืบราชสันตติวงศ์ต่อมาเป็นรัชกาลที่ ๕ และสายตรงต่อไปตามกฎหมายเทียบราชาถือพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ที่ถูกข้ามมาแล้วดังที่กล่าวข้างต้น

แต่ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีที่พิจารณาแต่งตั้งองค์พระมหาภักษติย์ สืบต่อจากพระปักเกล้าฯ ซึ่งได้ปรึกษากันระหว่างวันที่ ๒ ถึงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๔๗๓ นั้น มีผู้ที่รู้รายละเอียดในการลำดับอาชุโส (ที่เจ้านายเรียกว่า โปเจี้ยม) ของพระบรมวงศานุวงศ์แต่เพียงไม่กี่คน แต่ที่รู้ดีกว่าผู้อื่นก็มีเจ้าพระยาวรพงษ์ (ม.ร.ว. เย็น อิศรเสนा) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเพียงคนเดียว

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งนั้น ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้บันทึกไว้ในหนังสือ “นางเรืองเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างสองครั้งที่ ๒”

มีความบางดอนว่าดังนี้

“(๑) พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ซึ่งเป็นพระอโรสของสมเด็จเจ้าฟ้าจักรพงษ์-กุวนาถ ที่ทรงเป็นรัชทายาทในรัชกาลที่ ๖ ครั้นแล้วจึงพิจารณา คำว่า “โดยนัย” แห่งกฎหมายเทียบナル ๒๔๖๗ นั้น พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ จะต้องยกเว้นตาม มาตรา ๑๑ (๔) แห่งกฎหมายเทียบナルหรือไม่ เพราะพระมารดาไม่สัญชาติเดิมเป็น ต่างประเทศ ซึ่งตามดัตนห์โดยเคร่งครัดกล่าวไว้แต่เพียงยกเว้นผู้สืบราชสันตติวงศ์ ที่มีพระราชยาเป็นคนต่างด้าว (ขณะนั้นพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ยังไม่มีพระราชยา เป็นนางต่างด้าว) รัฐมนตรีบางท่านเห็นว่าข้อยกเว้นนี้ใช้สำหรับรัชทายาทองค์อื่น แต่ไม่ใช่ในกรณีสมเด็จเจ้าฟ้าจักรพงษ์กุวนาถ ซึ่งขณะที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิเกล้าฯ สถาปนาเป็นรัชทายาทนั้น ก็ทรงมีพระราชยาเป็นนางต่างด้าวอยู่แล้ว และทรงรับรอง เป็นสะได้หลวงโดยถูกต้อง แต่ส่วนมากของคณะรัฐมนตรีคิดว่า “โดยนัย” นั้น ย่อมนำมายield ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะสืบราชสันตติวงศ์มีพระมารดาเป็นนางต่างด้าว ด้วย”

รัฐมนตรีส่วนข้างมากที่คิดว่า “โดยนัย” ดังกล่าววนี้ มีนายปรีดิ พนมยงค์ ร่วมอยู่ด้วยคนหนึ่ง และเป็นคนสำคัญในการอภิปรายชักจูงให้รัฐมนตรี ส่วนข้างมากมีความเห็นร่วมกันท่าน ที่ประชุมจึงได้พิจารณาถึงพระองค์อื่นๆ ตาม กฎเกณฑ์ของกฎหมายเทียบナルที่ระบุไว้ว่า “...ต่อไปไม่สามารถเลือกทางสายตรงได้แล้ว จึงให้เลือกตามเกณฑ์ที่สนิทมากและน้อย”

ในบรรดาพระองค์ที่สนิทมากน้อยมีอาทิ กรมพระนครสวรรค์และพระอโรส พระอโรสของสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดลฯ พระอโรสของสมเด็จเจ้าฟ้ายุคลฯ และในที่สุด คณะรัฐมนตรีมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ ตามการชี้นำของนายปรีดิฯ ที่เห็นสมควร สถาปนาพระอโรสของสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดลฯ คือหม่อมเจ้าอานันทมหิดล (ซึ่งได้รับ สถาปนาเป็นพระ wang หรือพระองค์เจ้าแล้ว) ขึ้นเป็นกษัตริย์รัชกาลที่ ๕ สืบต่อ จากรัชกาลที่ ๗ อันเป็นการกลับคืนเข้าสู่สายเดิม คือสายสมเด็จเจ้าฟ้านหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมา อีกครั้งหนึ่ง

และนอกจากนี้ ยังเป็นการปฏิบัติตามพระราชประสัคของพระบาทสมเด็จ- พระปกาเกle้าเจ้าอยู่หัวอีกด้วย ที่ได้ทรงรับสั่งและบันทึกไว้โดยเจ้าพระยามหิธร ราชเลขานิการในพระองค์ เป็นบันทึกลับ มีข้อความว่าดังนี้

“บันทึกลับ

วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๗๔ เวลา ๑๗.๑๕ น. โปรดเกล้าฯ ให้พระยามโนปกรณ์ฯ พระยาศรีวิสารฯ พระยาปรีชาชลยุทธ พระยาพหลฯ กับหลวงประดิษฐ์มนูธรรม มาเฝ้าฯ ที่วังสุขาทัย มีพระราชดำเนินสว่าอย่างจะสอน ตามความบางข้อและนักความจริงใจ ฯลฯ อีกอย่างหนึ่ง อย่างจะแนะนำเรื่อง สืบสันตติวงศ์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าและพระพุทธเจ้าหลวงได้เคยทรงพระ ราชดำเนินที่จะออกจากราชสมบัติ เมื่อทรงพระราเช่นเดียวกัน ในส่วนพระองค์ พระเนตรก็ไม่ปกติ คงทนงานไปได้ไม่นาน เมื่อการณ์ปกติแล้ว จึงอยากจะลาອอก เสีย ทรงพระราชน้ำเส้นว่าพระโอรสสมเด็จเจ้าฟ้า กรมขุนเพชรบูรณ์ ก็ถูกข้าม มาแล้ว ผู้ที่จะสืบสันตติวงศ์ต่อไป ควรจะเป็นพระโอรสสมเด็จเจ้าฟ้า กรมหลวง สงขลานครินทร์ ฯลฯ

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

มหาดิร
จด”

ดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้หนึ่งที่ส่งเสด็จ ในหลวงอานันทฯ ขึ้นสู่ราชบัลลังก์ และปักป้องราชบัลลังก์ด้วยความจริงจัง ภักดีตลอดมา

๓

ป ก ป อ ง ร า ช บ ล ล ง ก

๑ หน่วยที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระหว่างสังคมโลก
ครั้งที่ ๒ นายบริจิดา ได้รักษาพระเกี้ยรดิษฐงพระมหาภัยตระยิ่วอย่างดีอีกชั่วต
ดังเช่นในกรณีที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น เมื่อ
นำพระราชบัญญัติหรือพระบรมราชโองการได้กลับแล้วแต่ เสนอผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์เพื่อลบพระนามและลงนาม ในพระปรมาภิไยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
จอมพล ป. พิบูลสงคราม จะลงนาม (ของท่านเอง) ในฐานะผู้รับสนองพระบรม-
ราชโองการไปเป็นการล่วงหน้า เป็นเชิงบีบบังคับให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ต้องลงนามในพระราชบัญญัตินั้นๆ หรือพระราชนคราชโองการนั้นๆ เช่นเดียวกับตราฯ
อันเป็นการหนึ่นพระบรมเดชานุภาพ ดังที่ นายทวี บุณยเกตุ ได้บันทึกไว้ในหนังสือ
ความทรงจำของท่านว่าดังนี้

“...ตามระเบียบนั้น จะเป็นพระราชบัญญัติก็ตาม หรือพระบรมราชโองการ
ใดๆ ก็ตาม พระมหาภัยตระยิ่วผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จะต้องทรงลง
พระปรมาภิไย หรือลงนามก่อน แล้วนายกรัฐมนตรีจึงจะเป็นผู้ลงนามรับสนอง
พระบรมราชโองการในภายหลัง แต่ในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็น
นายกรัฐมนตรี และมีคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม

มักจะลงนามรับสั่นของพระบรมราชโองการก่อนแล้วจึงได้ให้คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ลงนาม..."

แต่ในสมัยที่นายปรีดิ พนมยงค์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ นายปรีดิฯ ไม่ยอมให้ จอมพล ป.ฯ กระทำเช่นนั้นอีก

หรือในคราวที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขัดใจกับคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (ซึ่งในเวลาหนึ่นมีอยู่ ๒ ท่าน คือ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา กับนายปรีดิ พนมยงค์) เรื่องที่ลงพระนามและลงนามอนุมัติให้ท่านลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ท่านเสนอมาหยังใจผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่คณะผู้สำเร็จฯ เห็นว่าเป็นในลาออกจากตำแหน่งที่ถูกต้องตามแบบแผนแล้ว จึงอนุมัติให้ลาออกได้ ซึ่งทำให้ จอมพล ป.ฯ แคนนเคืองมาก ได้ส่งทหารชั้นผู้ใหญ่ไปขอในลาออกจากพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ประฐานผู้สำเร็จฯ กลับคืน นายปรีดิฯ ได้บันทึกเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ “บางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์” มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“..ต่อมาประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ จอมพล ป.ฯ ได้ยื่นในลาออก ธรรมนายบัณฑิตคึชัย ไม่รู้ว่าไปไหน ระบุพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ 作為ทราบว่า จอมพล ป. ต้องการลาออกจาก เพื่อปรับปรุงคณะรัฐมนตรีใหม่ พระองค์จึงส่งใบลาจอมพล ป.ฯ มาให้เข้าพิจารณา ข้าพเจ้าจึงเขียนความเห็นในบันทึกหน้าปักใบลานนั้นว่า ‘ใน栏นั้น ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้ว อนุมัติให้ลาออกได้’ ข้าพเจ้าลงนามไว้ดอนล่าง ทึ้งท่าว่าง ตอนบนไว้เพื่อให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ทรงลงพระนาม ซึ่งพระองค์ก็ทรงลงพระนาม

“ข้าพเจ้าเชิญนายทวี บุณยเกตุ ซึ่งขณะนั้น ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี และเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มาถามว่า จอมพล ป.ฯ จะจัดการปรับปรุงรัฐบาลหรืออย่างไร ก็ได้รับคำตอบว่า คงจะจัดการปรับปรุงรัฐบาลและตามหาตัวจอมพล ป.ฯ ก็ยังไม่พบ แต่เมื่อคณะผู้สำเร็จราชการฯ ส่งคำอนุมัติในลาออกจากของจอมพล ป.ฯ แล้ว สำนักเลขานุการคณะรัฐมนตรี ซึ่งบังคับบัญชากรมโนยมาการอยู่ด้วย ก็ให้ วิทยุของกรมนั้นประกาศการลาออกจากของจอมพล ป.ฯ

“ฝ่ายจอมพล ป.ฯ ขณะนั้นจะอยู่ที่แห่งใดก็ตาม เมื่อได้ฟังวิทยุกรมโนยมาการประกาศการลาออกจากเช่นนั้นแล้ว ก็แสดงอาการโกรธมาก ครวณแล้วได้มีนายทหารจำนวนหนึ่งไปเฝ้าพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ณ พระที่นั่งอัมพรสถานซึ่งท่านผู้นั้นประทับอยู่ขณะนั้น

ขอให้จัดการเอาในลาคีนให้จอมพล ป.ฯ

“เป็นธรรมด้าที่พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ เห็นอาการของนายทหารเหล่านั้น จึงดูกพระทัย เพราะไม่สามารถเอาในลาคีนให้จอมพล ป.ฯ ได้ ฉะนั้นพระองค์ พร้อมด้วยหม่อมกอบแก้ว ชาญา ได้มำที่ทำเนียบที่ข้าพเจ้าได้อาศัยอยู่ชั่งตั้งอยู่ ริมแม่น้ำโกลล์ท่าช้างวังหน้า ขออาศัยค้างคืนที่ทำเนียบ ข้าพเจ้าจึงขอให้เพื่อนทหารเรือ ช่วยารักษาข้าพเจ้าด้วย เพื่อนญาหารือได้ส่งเรือยานฝั่งในมังคบันบัญชาของ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิ ร.น. มาจอดที่หน้าทำเนียบของข้าพเจ้า ฝ่าย พ.ต. หลวงราชเดชา ราช-องครักษ์ประจำดัวข้าพเจ้า และ พ.ต. ประพันธ์ กุลวิจิตร ราชองครักษ์ประจำองค์ พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ก็มาร่วมให้ความอารักษาด้วย

“เราสังเกตดูจนกระทั้งเวลาบ่ายของวันรุ่งขึ้น ก็ไม่เห็นมีทหารบกหรือ อาค归属มาคุกคามประการใด ดังนั้น พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ กับหม่อมกอบแก้วจึง กลับไปพระที่นั่งอัมพรสถาน”

เกี่ยวกับเรื่องเดียวกันนี้ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรสองครั้ม เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่า ดังนี้

“ในระหว่างที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม รับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี อยู่นั้น เกษลาออกหมายครั้ง ครั้งแรกในปี ๒๔๘๒ วันที่ ๑๐ ธันวาคม แต่ไม่ได้ ออกจริง หนังสือใบลาภไม่ได้ถอนไป เรื่องนี้ไม่ได้เปิดเผยให้คนภายนอกทราบเลย ครั้งที่สองได้ยื่นใบลาออกในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ คณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้อนุมัติให้ ลาออกได้ตามประสงค์ และไดแจ้งประธานสภาฯ ทราบแล้ว เพื่อให้ไปช่วยนัดเสียง สมาชิกในสภาฯ จะเลือกใครเป็นนายกต่อไป

“ในตอนกลางคืนวันนั้น วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ประกาศ การลาออกของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เวลาประมาณ ๔-๕ ทุ่ม ข้าพเจ้าได้รับ โทรศัพท์จากพลตรี ไชย ประทีปะเสน แต่ข้าพเจ้าไม่ได้พูดเอง ให้นายเมืองเริง วัสน์ดลสิงห์ ไปรับโทรศัพท์แทน ได้ความว่าพลตรี ไชยฯ ต้องการพูดกับข้าพเจ้า โดยเฉพาะ ข้าพเจ้าจึงให้หม่อมกอบแก้วไปพูดแทน โดยอ้างว่าข้าพเจ้าป่วย

“เมื่อหม่อมกอบโทรศัพท์กับพลตรี ไชยฯ และกลับมานอกกว่าพลตรี ไชยฯ

ทูลว่า เรื่องนายกลาออกนั้นทางฝ่ายกลุ่มปูน นายพลยามาด้าต้องการทราบว่า เมื่อให้นายกลาออกแล้ว จะตั้งใครเป็นนายกแทน ข้าพเจ้าให้มงคลกอบแก้วไปพุดกับพลตรี ไชยา ว่า การที่ทรงเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นต้องแล้วแต่สภาพ ต่อมาหม่อมกอบแก้วได้กลับมามองกว่า พลตรี ไชยา นกว่า การตั้งนายกนี้เป็นการสำคัญถ้าผิดพลาดตัวก็จะเกิดการบุ่งกันใหญ่ และพุดข้อความอื่นๆ เป็นทำนองว่า การตั้งคนอื่นนอกจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม แล้วจะเกิดบุ่งกันใหญ่ ณ ปุนอาจเอเรื่องถึงกับบ้านเมืองจินหาย

“ต่อมาสักครู่ใหญ่ๆ คนเฝ้าโทรศัพท์มาบอกว่า ขุนปลดประปักษ์ต้องการจะพูดโทรศัพท์กับข้าพเจ้าให้จงได้ ข้าพเจ้าจึงสั่งนายเมืองเริงฯ ไปบอกว่าข้าพเจ้าไม่สนใจ พูดด้วยไม่ได้ แล้วนายเมืองเริงกลับมามองกว่า ขุนปลดฯ นกว่าจะต้องพนข้าพเจ้าในคืนนี้ให้ได เพื่อจะได้ทราบว่าเสียงทหารว่าอย่างไร เพราการตั้งนายกรัฐมนตรีเป็นเรื่องสำคัญ ข้าพเจ้าก็สั่งให้นายเมืองเริงฯ วางหูโทรศัพท์เสีย

“แล้วข้าพเจ้าก็โทรศัพท์เรียนเรื่องที่พลตรี ไชยา และขุนปลดฯ โทรศัพท์มานั้นให้ท่านปรีดีฯ ทราบ แล้วยังได้ส่งคนไปเรียนให้ท่านปรีดีฯ ทราบ แล้วข้าพเจ้าได้พูดโทรศัพท์ไปยังท่านปรีดีฯ เรียนว่าข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะอยู่ที่นี่ไม่ปลอดภัย โดยรู้วิธีการของพวกนั้นอยู่แล้ว เกรงว่าจะนำทหารมาลังแกหรือบังคับ และได้เรียนท่านไปว่า เพื่อประโยชน์ เห็นควรว่าผู้สำเร็จราชการควรจะอยู่ร่วมกัน และประสงค์จะไปพักอยู่ด้วย ท่านปรีดีฯ ตอบว่าไม่ขัดข้อง ข้าพเจ้าก็เลยพักอยู่ที่ทำเนียบท่านปรีดีฯ จนเสร็จเรื่อง พลตรี ไชยา และขุนปลดฯ เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ และเป็นผู้สนับสนุนที่ดีของกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม”

ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น. ได้พูดถึงประเด็นเดียวกันนี้ ซึ่งทำให้เขาได้รู้จักกับนายปรีดีฯ และร่วมคณะกรรมการกับนายปรีดีฯ ในเวลาต่อมา โดยถูกกล่าวหาว่าเป็นมือปีนป่องพะรชน์ในหลวงว่า

วันหนึ่งของปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เขายังได้รับคำสั่งของพล ร.ท. หลวงนาวาวิจิตรให้ไปให้ความอරักษากำลังสำเร็จราชการแผ่นดินนายปรีดี พนมยงค์ ณ ทำเนียบท่าช้าง ซึ่งตั้งอยู่บนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้ปากคลองหลอด ท่าช้างวังหน้า

“ผมจึงนำเรือยามผึ้ง อาวุธประจำไว้อ่อนร้อยเบอร์เซ็นต์พร้อมด้วยนายทหาร

และลูกเรือเดินอัตรารีบ ไปจอดทอกดสมอยู่หน้าทำเนียบห้ามท่าช้าง แล้วรายงานตัวต่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และนี่เป็นครั้งแรกที่ผมเข้าไปมีความสัมพันธ์กับท่านปรีดีฯ

“แต่ครั้นเมื่อจอมพล ป.ฯ ทราบว่าทหารเรือมาซ่วยผู้สำเร็จราชการฯ เขา ก็เลยไม่กล้าแสดงอาการคุกคามกับผู้สำเร็จราชการฯ เพราะเขารู้ว่าถ้าขึ้นคุกคาม ก็อาจจะต้องมีความขัดใจกันระหว่างกองทัพเรือกับกองทัพบก แต่จอมพล ป.ฯ ก็ ไม่วายที่จะหาทางเล่นงานท่านปรีดีฯ โดยโยกย้ายทหารเรือชั้นผู้ใหญ่ที่คุมกำลังและ สนับสนุนท่านปรีดีฯ ให้ไปอยู่ในตำแหน่งที่ไม่คุ้มกำลัง เช่น ย้ายเข้าประจำกระทรวง หรือให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นต้น”

และจากการที่พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และนายปรีดีฯ ได้ลงพระนามและลงนามอนุมัติให้ จอมพล ป.ฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ครั้นนั้น ได้ผู้ใด เจ็บแคนให้จอมพล ป.ฯ ยิ่งนัก จึงอาศัยตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ออกราชสั่ง ให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และนายปรีดี พนมยงค์ เข้าประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด (เพื่อย้ายได้บังคับบัญชาของจอมพล ป.ฯ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด) และให้ไปรายงานตัวต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดภายใน ๒๕ ชั่วโมง

ต่อคำสั่งดังกล่าว พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ รับไปรายงานตัวทันที ส่วนนายปรีดีฯ ไม่ยอมไป ท่านให้เหตุผล ดังนี้

“ข้าพเจ้ามีตำแหน่งเป็นผู้แทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่ง ทรงเป็นจอมทัพตามรัฐธรรมนูญ ถ้าข้าพเจ้าไปรายงานตัวยอมอยู่ภายใต้ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ก็เท่ากับข้าพเจ้าลดพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ลงอยู่ภายใต้ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีรัฐมนตรีบางรายได้ชี้แจงขอร้องให้จอมพล ป.ฯ ถอน คำสั่งที่ว่านั้น ซึ่งจอมพล ป.ฯ ก็ได้ยอมถอนคำสั่ง เป็นอันว่าพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และข้าพเจ้าคงสามารถปฏิบัติภารกิจแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเป็น จอมทัพตามรัฐธรรมนูญได้ต่อไป”

ในคำฟ้องนายรอง ศยามานนท์ ศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์ที่เขียน หนังสือบิดเบือนประวัติศาสตร์และถูกนานายปรีดีฯ ฟ้องร้องฐานหมิ่นประมาทใส่ความ ตามคดีคดีที่ ๔๒๒๖/๔๒๒๑ บรรยายฟ้องตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญ และเสียงสะ荡ของนายปรีดีฯ ที่ต่อสู้ปกป้องราชบัลลังก์ ว่าดังนี้

“เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้มีพระราชกุญแจถือแต่งตั้งให้ จอมพล พิบูลฯ เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ พล.ท. มังกร พระหมโภธิ เป็น รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด ต่อมาอีก ๖ วัน คือในวันที่ ๑๙ เดือนเดียวกันนี้ ก็ได้มีกฤษฎีกเพิ่มเติมอีกฉบับหนึ่งว่า ให้จอมพล พิบูลฯ มีอำนาจสิทธิขาดผู้เดียวในการสั่งทหารสามเหล่าทัพ อันเป็นอำนาจพิเศษยิ่งกว่าผู้บัญชาการทหารสูงสุดอีก ๑ ครั้นต่อมาในปลายเดือนพฤษภาคมนั้นเอง คือก่อนที่ญี่ปุ่นจะรุกรานประเทศไทย ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ จอมพล พิบูลฯ ได้เสนอที่ประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีให้ บัญญัติกฎหมายยกเลิกบรรดาศักดิ์ไทยเดิม โดยสถาปนา “ฐานันดรศักดิ์” (Lordship) ตามแบบฝรั่งซึ่งใหม่ คือ ดยุก, มาควิส, เคานท์, ไวสเคานท์, บารอนฯฯ โดยตั้ง ศักดิ์ใหม่ขึ้นเพื่อใช้สำหรับฐานันดรศักดิ์เจ้าศักดินาใหม่ คือ สมเด็จเจ้าพญา, ท่านเจ้าพญา, เจ้าพญา, ท่านพญา, พญาฯฯ ส่วนบรรดาของฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นั้นให้เดิมคำว่า “หญิง” ไว้ข้างท้าย เช่น “สมเด็จเจ้าพญาหญิง” แต่หลวงวิจิตร วากการเสนอให้เรียกว่า “สมเด็จหญิง” ฐานันดรเจ้าศักดินามีคำว่า “แห่ง” (of) ต่อท้ายด้วยชื่อแคว้นหรือบริเวณท้องที่ เช่น สมเด็จเจ้าพญาแห่งแคว้น...พญาแห่ง เมือง...ฯฯ ทำนองฐานันดรเจ้าศักดินายโรป เช่น ดยุก ออฟ เบดฟอร์ด ฯฯ ฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นี้ให้แก่รัฐมนตรีและข้าราชการไทยตามลำดับตำแหน่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสะพาย เช่น จอมพล พิบูลฯ ได้รับพระราชทานสายสะพาย นพรัตน์ ก็จะได้ดำรงฐานันดรเจ้าศักดินาเป็น “สมเด็จเจ้าพญาแห่ง...”

“ฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นั้นพยายามสืบสันตติวงศ์ได้เหมือนในยุโรปและญี่ปุ่น อันเป็นวิธีการซึ่งนักเรียนที่ศึกษาประวัติของนายพลโนปเลียน โบนาปาร์ต ทราบกันอยู่ว่า ท่านนายพลผู้นั้นได้ขยับขึ้นทีละก้าวทีละก้าว จากเป็นผู้บัญชาการกองทัพ แล้วเป็นกงสุลคนหนึ่งในคณะกรรมการสุลต่าน ๓ คนที่มีอำนาจสิทธิขาดปกครองประเทศไทยฝรั่งเศส ครั้นแล้วนายพลโนปเลียน โบนาปาร์ต ก็เป็นกงสุลผู้เดียวตลอดกาล ซึ่งมีสิทธิ์ตั้ง ทายาทสืบตำแหน่ง”

“รัฐมนตรีที่เป็นผู้ก่อการจำนวนหนึ่ง รวมทั้งโจทก์ (ท่านปรีดี-ผู้เขียน) ด้วยนั้น ได้คัดค้านจอมพล พิบูลฯ ว่า ขัดต่ออุดมคติของคณะกรรมการภูมิ อันเป็นเหตุให้จอมพล พิบูลฯ ไม่พอใจ ท่านจึงเสนอให้ประชุมเลือกເเอกสารสองทาง คือ ทางหนึ่ง อกล่องความแพนสถาปนาฐานันดรเจ้าศักดินาอย่างใหม่ทางที่สอง Wenคืนบรรดาศักดิ์

เดิมทุกคน รัฐมนตรีส่วนมากจึงลงมติในทางเงwenคืนบรรดาศักดิ์เดิม เมื่อจอมพล พิบูลฯ แพ้เสียงข้างมากในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ท่านจึงเสนอว่า เมื่อเงwenคืนบรรดาศักดิ์เก่าแล้ว ผู้ได้จะใช้ชื่อและนามสกุลเดิมหรือเปลี่ยนนามสกุลตามชื่อบรบรรดาศักดิ์เดิมก็ได้โจทย์ (ท่านปรีดี-ผู้เขียน) กับรัฐมนตรีส่วนหนึ่งกลับใช้ชื่อและนามสกุลเดิม แต่จอมพล พิบูลฯ เปเปลี่ยนนามสกุลเดิมของท่านมาใช้ตามราชทินนามว่า “พิบูล-สังคม” และรัฐมนตรีบางท่านก็ใช้ชื่อเดิมโดยเอาสกุลเดิมเป็นชื่อรองและใช้ราชทินนาม เป็นนามสกุล ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งชื่อและนามสกุลยาวๆ แพร่หลายจนทุกวันนี้”

ในกรณีนี้ พระ wang พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา อดีตประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เมื่อคราวไปเป็นพยานในคดีอาชญากรรมสังคม ท่านได้ให้การตอบหนึ่งว่าดังนี้

“ตอนที่จอมพล ป.ฯ นำให้มีการลาออกจากหรือให้พ้นจากบรรดาศักดิ์กันนั้น ขุนนิรันดรชัย ได้มาท่านตามข้าพเจ้าว่า จะได้มีการตั้งบรรดาศักดิ์กันใหม่ เป็นสมเด็จเจ้าพญายาชบัง สมเด็จเจ้าพญายาหัญบัง และขุนนิรันดรชัยถูกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ โดยยึดหลักเกณฑ์ว่า ผู้ที่ได้สายสะพายพรัตน์ จะได้เป็น สมเด็จเจ้าพญายาชซึ่งมีจอมพล ป.ฯ คนเดียวที่ได้สายสะพายนั้น เมื่อตั้งสมเด็จเจ้าพญายาชแล้ว เมียของผู้นั้นก็ได้เป็นสมเด็จเจ้าพญายาหัญตามไปด้วย...

“ข้าพเจ้ารู้สึกว่า จอมพล ป.ฯ นั้น กระทำการเพื่อจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียเอง แล้วกรรยาจอมพล ป.ฯ ก็มีความมักใหญ่ไฟuckland ทำองเดียวกัน เอาไว้ไปฉายในโรงหนังให้คนทำความเคารพโดยมีการบังคับ ในการทำกุญแจเกิดก็ทำเที่ยวนั้นเฉลิมพระชนมพรรษายของพระเจ้าแผ่นดิน เช่น มีตราไก่กำปีกประดับธงทวีทำองเดียวกับตราครุฑหรือตราพระบรมนามกิไชยย่อ และได้สร้างเก้าอี้ขึ้นทำองเดียวกับเก้าอี้โกรนของพระเจ้าแผ่นดิน เว้นแต่ใช้ตราไก่กำปีกแทนตราครุฑเท่านั้น...”

๔

ถวายความจงรักภักดิ

ama เมื่อนายปรีดิ พนมยงค์ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว
ตามประกาศของสถาปัตยแท่นรายภู ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๘๗ และใน
วันนั้นเองนายปรีดิฯ ก็ได้ลงนามแต่งตั้งให้นายคง อภัยวงศ์ เป็น^๑
นายกรัฐมนตรี สืบต่อจากออมพล ป. พิมูลสังคม ที่ลาออกไปเพราะแพ้มด
ในสภากาชาด เรื่องพระราชกำหนดระเบียบบริหารนกราชบาลเพิชรบูรณ์ และพระราชกำหนด
จัดสร้างพุทธบูรณะณฑล

และในทันทีที่นายปรีดิฯ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว ท่าน^๒
ได้สั่งให้ นายทวี บุญยเกตุ ซึ่งร่วมอยู่ในขบวนการเสรีไทย และรับตำแหน่งเป็น^๓
รัฐมนตรีคนหนึ่งในรัฐบาล นายคง อภัยวงศ์ ให้ดำเนินการนิรโทษกรรมนักโทษ
การเมือง ซึ่งมีเจ้านายชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการพิพารในระบบเก่าหลายคน อันแสดง^๔
ความมุ่งหมายเพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างคนในชาติ ในจำนวนนี้มีพระเจ้ามหังค์ເຊອ^๕
กรมขุนชัยนาทเรนทร รวมอยู่ด้วย

ในเรื่องนี้นายปรีดิ พนมยงค์ ได้บันทึกไว้ในหนังสือ “บางเรื่องเกี่ยวกับ
พระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างสมรภูมิโลกครั้งที่ ๒” ว่าดังนี้

“นายคง อภัยวงศ์ ได้จัดตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรี โดยมีรัฐมนตรีที่หลายนาย และ

โดยเฉพาะได้มีนายทวี บุณยเกตุ เข้าร่วมด้วยตามที่นายคงฯ ได้ตกลงกับข้าพเจ้าไว้ คือนอกจากนายทวี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ก็เป็นรัฐมนตรีสังราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีด้วย โดยมีหน้าที่ดำเนินงานของคณะกรรมการรัฐมนตรีอยู่เบื้องหลัง นายคงฯ กิจการได้อันเกี่ยวกับขั้นวนการเสรีไทยซึ่งนายทวี เป็นผู้มีัญชาติพลพรรค ในประเทศไทยนั้น ถ้าจะต้องเกี่ยวข้องกับรัฐบาลอย่างใดแล้ว นายคงฯ ก็อนุญาตตามที่ตกลงกันไว้ก่อนว่าให้นายทวี บริษัทกลางกับท้าพเจ้าโดยตรง โดยนายคงฯ ไม่ขอรับรู้ด้วย นอกจากที่จะต้องทำเป็นกฎหมายหรือແດลงต่อสภาพผู้แทนรัฐบาล

“ดังนั้น มีหลายเรื่องที่นายทวี ได้บริษัทกลางเจ้าจัดทำขึ้นก่อนแล้วจึงแจ้งให้นายคงฯ รับไปปฏิบัติการ ออาทิ การประชุมพระบรมราชโองการว่าการประจำ สองครั้งกับบริเตนใหญ่และสหราชอาณาจักรเป็นโน้มน้าว นายทวี บุณยเกตุ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ดังปรากฏข้อเท็จจริงในราชกิจจานุเบกษา ไม่ใช่นายคงฯ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

“การอภัยโทษและนิรโทษกรรมผู้ต้องหาทางการเมืองนั้น นายทวี ก็เป็นหัวเร่งสำคัญในการร่างกฎหมายอภัยโทษและนิรโทษกรรม เพราะแม้ข้าพเจ้าแจ้งแก่สัมพันธมิตรไว้ก่อนว่า เพื่อความสามัคคีของคนไทยที่มีอุดมคติตรงกันในการต่อสู้ญี่ปุ่น ให้ได้รับอภัยโทษและนิรโทษกรรมตามที่ ม.จ. ศุภสวัสดิ์ ได้ทรงประทานนั้น เวลาปฏิบัติเข้าจริงยังไม่อาจทำได้ง่ายๆ เมื่อondังที่นายคงฯ พูดที่ครุสากว่า พจนายคงฯ เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วก็สั่งปล่อยนักโทษการเมือง

“จริงอยู่ นายคงฯ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่ในการร่างกฎหมายดังกล่าวแล้ว ต้องทำความเข้าใจกับ พล.ต.อ. อุดมฯ อธิบดีกรมตำรวจนี้เป็นผู้สั่งจับผู้ต้องหาการเมืองให้เข้าเห็นความสมควรที่จะอภัยโทษและนิรโทษกรรมทั้งนี้ เพื่อความสามัคคีของทุกๆ ฝ่าย เพื่อประโยชน์ของการงานรับใช้ชาติร่วมกัน พล.ต.อ. อุดมฯ นั้น มีคนให้ฉายาว่า นายพลตาดุ เป็นคนที่ไม่ยอมให้ผู้ใดลงคุนได้ง่ายๆ ถ้ายุดีฯ นายคงฯ ซึ่งเพิ่งได้เป็นนายกรัฐมนตรีตามวิธีการดังกล่าวแล้ว ในข้อก่อนๆ เกิดจะแสดงบุญการเมืองตน โดยสั่งปล่อยผู้ต้องหาการเมือง โดยไม่ปรึกษาหารือทำความเข้าใจให้ดีกับนายพลตาดุ ซึ่งเป็นผู้จับผู้ต้องหาการเมือง คือเป็นผู้ทำพระเดช แต่นายคงฯ จะเป็น ผู้ทำพระคุณเอาหน้าแก่ผู้ต้องหาการเมืองแล้ว เรื่องก็อาจจะยุ่ง เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาการเมืองซึ่งอยู่ในความคำริที่นายป้าย อังการถ

ได้กล่าวไว้ในบทความนั้นแล้ว ต้องได้รับการปลดปล่อยช้างไปอีก” นายป่วยฯ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง พระบรมวงศานุวงศ์และขบวนการเสรีไทย ตอนหนึ่ง มีความว่าดังนี้

“หัวหน้าเสรีไทย (นายปรีดี หรือรูธ) ได้โทร.ไปทันที (ตอบโทรศัพท์) ที่ถูกใจ เรื่องจะส่งท่านชินเข้ามาเมืองไทย) ว่าขอเชิญท่านชินเดี๋จเข้ามาร่วมด้วยความยินดี ใจความในโทรศัพท์นั้นตอนหนึ่งว่า เรื่องการเมืองภายในประเทศนั้นเป็นอันยุติไม่ มีบัญญาอีกต่อไป เสรีไทยมีความมุ่งหมายอยู่อย่างเดียวที่จะรักษาเอกสารและอิสรภาพ ของประเทศไทย ฉะนั้น คนไทยทุกคนนี้จะจะเป็นเจ้าหรือราชภัณฑ์ตามที่มีความรักชาติ อย่างเดียวกัน ต้องถือเป็นคณะเดียวกันมีความสามัคคีกันเป็นหลักการใหญ่

ทางราชการอังกฤษยังไม่แน่ใจ ได้มีโทรศัพท์ถึงผู้บัญชาติในการส่วนตัว ถ้ามีว่าที่ หัวหน้าเสรีไทยส่งโทรศัพท์ตอนไปนั้น คำตอบมาจากใจจริงหรือว่าส่งไปเป็นเพียงพิธี และเพื่อแสดงอัธยาศัย (diplomatic) เท่านั้น ผู้บัญชาติได้ตอบยืนยันไปตามที่ได้ สั่งเกตุมาก่อนว่า คำตอบของนายปรีดี พนมยงค์นั้น ผู้บัญชาติใจโดยสุจริต

ต่อมาท่านชินได้ส่งโทรศัพท์ของท่านเองมาอีกหนึ่งฉบับ ตรงถึงนายปรีดี พนมยงค์ ขอบใจที่หัวหน้าเสรีไทยยินดีต้อนรับ และทรงแสดงเจตนาว่าจะร่วมงาน ด้วยความจริงใจ แต่ครั้งขอกำกับว่าเพื่อนฝูงของท่านชินหลายท่านต้องโถยการเมือง อยู่ที่การตระรุเตาบ้าง บางขวางบ้าง ที่อื่นๆ บ้างนั้น นายปรีดี พนมยงค์จะกระทำ อย่างไร

หัวหน้าเสรีไทยตอบโทรศัพท์ไปโดยฉบับพลันว่า กรมขุนชัยนาทฯ และผู้อื่น ซึ่งต้องโถยการเมืองอยู่ที่ตระรุเตา บางขวางและที่อื่นนั้น ทางกรุงเทพฯ จะหาทาง ปลดปล่อย และมิใช่จะปลดปล่อยอย่างเดียว จะออกกฎหมายนิรโทษกรรมด้วย โอกาส ที่จะกระทำได้ก็คือของผล ป. พิบูลสงคราม ต้องกล่าวออกจากคำตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แล้วผู้สำเร็จราชการฯ แต่งตั้งนายคง อกข่ายวงศ์ ผู้ร่วมงานอยู่ในขณะนั้นเป็นหัวหน้า รัฐบาลแทน...”

ขออีกกลับเข้าสู่บันทึกนายปรีดีฯ ต่อไป

“ฉะนั้น เพื่อให้ผู้ด้องหารการเมืองที่ถูกจองจำอยู่ได้รับการปลดปล่อยเร็วขึ้น นายทวี บุณยเกตุ และข้าพเจ้าต้องช่วยกันทำความเข้าใจกับ นายพลตาดุ และได้ ขอร้องให้นายป่วย อึ้งภากรณ์ ชี้แจงข้อความที่ข้าพเจ้าส่งโทรศัพท์กลับไปให้สัมพันธ์มิตร

ทราบ เมื่อนายพลตากุเท็นชوبในหลักการแล้ว จึงได้มอบให้นายทวี บุณยเกตุ เป็นผู้ร่างกฎหมายอภัยไทยและนิรโทษกรรมแก่ผู้ต้องหาทางการเมืองทุกคน จะเหลืออภัยแต่เฉพาะผู้ต้องโทษภายหลังกองทัพญี่ปุ่นเข้าเมืองไทยแล้ว ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของผู้นั้นๆ เอง เพราะถ้าปล่อยออกมาก็จะถูกญี่ปุ่นจับเอาไป ส่วนกรมขุนชัยนานาเรนทร์ ที่ถูกถอดเป็นนายรัชสิตา นั้น นอกจากจะได้รับนิรโทษกรรมแล้วก็ได้สถาปนาพระอิสริยศตามเดิม

‘ผู้ต้องหานางคนที่ใช้สติ เท้าใจความจริง โดยข้าพเจ้าหรือนายทวี มิได้อวดอ้างເຫาหน้าต่อเขาเหล่านั้น เมื่อออกจากเรือนจำนางสาวแล้ว ก็ได้ตรึงมาข้าพเจ้าที่บ้าน ออาทิ พระยาอุดมพงษ์เพ็ญสวัสดิ์ (ม.ร.ว. ประยูร อิศรศักดิ์) อธิสมุหเทศบาลและอดีตราชมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นนักวีເเอกสารผู้หนึ่นได้นำของขวัญชิ้นหนึ่งมาให้ข้าพเจ้า คือกระดาษแผ่นเด็กๆ แผ่นหนึ่ง ซึ่งท่านผู้บอกรว่าได้เขียนไว้ตั้งแต่อยู่ในคุกที่นางสาว เมื่อได้ฟังว่าจะมีอภัยไทยและนิรโทษกรรมบทประพันธ์ของท่านมีความตามที่ข้าพเจ้าจำได้ดังต่อไปนี้

‘สักรوا รีเย่นต์เห็นเป็นธรรม
นิรกรรมผู้ต้องโทยโจก์เท็จหา
ให้พันทุกข์ทรมานกายวิญญา
หลุดอกมาจากคุกชุมօเวจี’

‘ข้าพเจ้าได้แจ้งให้ท่านผู้นั้นทราบว่า ขอให้ท่านขอบคุณนายทวี บุณยเกตุ ที่เป็นหัวแรงสำคัญในการอภัยไทยและนิรโทษกรรม ขอให้ท่านช่วยเปลี่ยนสักรบทดันให้เป็นสักราทวี บุณยเกตุ เดิม และขอให้ท่านช่วยชี้แจงผู้พันโทยทุกคน ถึงความดีของนายทวี บุณยเกตุ

‘อีกหลายวันต่อมา พระยาเทพหัสดินฯ มาหาข้าพเจ้า แจ้งว่าเพิ่งได้ทราบความจริงว่า นายทวี บุณยเกตุ เป็นหัวแรงสำคัญในเรื่องนี้

‘นายทวี บุณยเกตุ ทำบุญชนิดปิดทองหลังพระ มิได้เคยอวดอ้างถึงการตนทำไปในเรื่องนี้ บัดนี้ นายทวี ได้วยชนม์ไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอบันทึกความเรื่องนี้ของนายทวี ไว้ให้ปรากฏ’

จากการทำความเข้าใจของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อยู่ในเวลาต้นนั้น และนายทวี บุณยเกตุ รัฐมนตรีศึกษาธิการ

และรัฐมนตรีสั่งราชการสำนักนายกรัฐมนตรี กับ พล.ต.อ. อุดม เดชาจารัส อธิบดี กรมตำรวจ เรื่องการปลดปล่อยนักโทษการเมือง และต่อเมื่อ พล.ต.อ. อุดมฯ เห็นชอบ ด้วย นายทวี จึงได้ดำเนินการทางด้านกฎหมาย ดังที่นายปรีดี "ได้บันทึกเล่าเหตุการณ์ ไว่นั้น จะเห็นได้ว่าไม่ใช่ทำกันได้ง่าย ๆ ดังที่พระครูประชานิปัตย์เอามาหาเสียงว่าด้อัง เพื่อเอาหน้า ในคราวหาเสียงเลือกตั้งเมื่อ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๙"

อนึ่ง ความเห็นด้วยของ พล.ต.อ. อุดมฯ ใน การปลดปล่อยนักโทษการเมือง กรณีนี้ได้ทำเป็นแถลงการณ์ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑ ตอนที่ ๕๙ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๘๗ (เกี่ยวกับอภัยไทย) และราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒ ตอนที่ ๒๗ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๘ (เกี่ยวกับนิรโทษกรรม)

ส่วนพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทurenทร ซึ่งถูกอดีตถอนจาก ฐานันดรศักดิ์ แห่งพระราชวงศ์ เมื่อคราวที่ถูกลงโทษตามคำพิพากษาศาลพิเศษ ในอดีตเกณฑ์ ตามประกาศลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๒ นั้น

ต่อมาเมื่อนายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว และเป็นหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ซึ่งต้องการสมานสามัคคีระหว่างคนในชาติ และโดยเฉพาะต้องการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง คณะราษฎร กับพระราชวงศ์ จึงได้สถาปนาพระองค์ท่านกลับดำรงฐานะและฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ตามเดิม ดังคำประกาศที่น้ำลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๕๙ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๘๗ ดังนี้

ประกาศสถาปนา

นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา
กลับดำรงฐานะและฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ตามเดิม

ในพระปรมาภิไヨสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนั่นทมทิด

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประทานสภานผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗)

ปรีดี พนมยงค์

โดยที่ได้มีประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ถอดพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมขุนชัยนาทเรนทร ออกรากยศและฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ กับให้เรียกคือ เครื่องราชอิสริยยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทานทั้งสิ้น เนื่องจาก ถูกลงโทษตามคำพิพากษาศาลพิเศษในฐานกบฏ ตามประกาศลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๔๘๒ นั้น

ครั้นในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาปี ๒๔๙๖ โดยคำแนะนำของพระราชนัดดาไทย และด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการรัฐมนตรี ตลอดจนกรรมการพิเศษ และผู้เกี่ยวข้องในการลงโทษได้พิจารณาเห็นพ้องกันเป็นเอกฉันท์ ให้ความครบถ้วนทุกด้านของพระราชทานอภัยไทย ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ทรงพระในพระปรมาภิไยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพิจารณาแล้ว เห็นเป็นการสมควรจึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยไทยให้พ้นโทษไปดังแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๔๙๖ นั้นแล้ว

นับแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยไทยให้ นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา พ้นโทษไปแล้ว ปรากฏว่า นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา ได้นำเพี้ยนกรณีภัย แสดงต่อที่ช่องในฐานะเป็นพลเมืองอยู่่ตลอดมา

อนึ่ง ในส่วนพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น เมื่อก่อนที่สมเด็จพระราชนิพัทธ์ได้เส้นพระชนม์ ได้ทรงฝ่าฟั้งมองพระภารกิจให้ นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา ถวายอุปภาระสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา ได้ถวายความอุปภาระสนองพระประسنองพระประสงค์สมดังที่สมเด็จพระราชนิพัทธ์ได้ตั้งพระทัยไว้ทุกประการ

เมื่อปรากฏว่า นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา ได้นำเพี้ยนกรณีภัย แสดงต่อที่ช่อง ภายหลังที่ได้รับพระราชทานอภัยไทยแล้ว จึงเป็นการสมควรที่จะสถาปนา นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา ให้กลับสู่ฐานะและฐานันดรศักดิ์ ตามเดิม

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงให้สถาปนา นายรังสิต ประยูรศักดิ์ รังสิต ณ อยุธยา ดำรงฐานันดรศักดิ์ แห่งพระราชวงศ์พร้อมทั้งพระราชอิสริยยศ และพระราชทานยศเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่เคยได้รับพระราชทานอยู่่แต่เดิมทุกประการ ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ขอให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิต ประยูรศักดิ์ กรมขุนชัยนาท-นเรนทร ทรงบำเพ็ญพระองค์สมดังที่เป็นพระบรมวงศ์ผู้ใหญ่ ด้วยมั่นอยู่ในความเชื่อสัตย์ สุจริต ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทุกประการเทอญ.

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๘๗ เป็นปีที่ ๑๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ทวี บุณยเกตุ
รัฐมนตรี

ในระหว่างสังคมโลกครั้งที่ ๒ นายปรีดีฯ ได้แสดงความห่วงใยและได้ ถวายความสักดิจความปลดภัยให้แก่พระบรมวงศานุวงศ์เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ดังคำของ ม.จ. อัปภัสรากา เทวกุล ที่ได้ประทาน แก่นายสมภพ จันทรประภา ผู้เขียนชี้ว่าวัดท้อง “สมเด็จพระศรีสوارินทิรา พระ บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า” ในตอนที่นายปรีดีฯ อพยพพระองค์ท่าน จากศรีราชาไปประทับที่อยุธยา มีความดอนหนึ่งดังนี้

“ที่อยุธยา ดร.ปรีดี และภรรยาได้เข้าเฝ้าแทน กราบทูลชักถามถึงความสักดิจ สายอยู่เป็นเนื่องนิจ จนคนที่คุณลงแคลงอยู่บ้างคนซักจะไม่แน่ใจ เพราภรรยาพาที ในเวลาเข้าเฝ้านั้นเรียนร้อยนักนุ่มนวนลัก นัยน์ตา ก้มไม่มีเวลารอันควรจะระวาง...

เวลาเย็นๆ ผู้สำเร็จราชการฯ (นายปรีดีฯ) ก็เชิญเสด็จประทับรถบันด์ประพาส รอบๆ เกาะ

“茫然ฉันยังเด็ก ฝากด้วยนะ”

เป็นกระแสพระดำรัสครั้งหนึ่ง ผู้สำเร็จราชการฯ ก็กราบทูลสนองพระราชนม์เป็นอย่างดีด้วยความเคารพ ทำให้ผู้ที่นั่นนั่นก็ทวีความชื่นชมยิ่งขึ้น ผู้ที่คุณลงแคลง ก็เริ่มไม่แน่ใจตนเอง

วันหนึ่งที่วัดมงคลพิตร จังหวัดอยุธยา สมเด็จฯ ตรัสว่า
“ฉันจะไปปิดทอง”

ตรัสแล้วเสด็จไปทรงซื้อทองที่วังขายอยู่ในบริเวณนั้น เมื่อเสด็จไปถึงองค์พระฯ ปรากฏว่าทรงปิดไม่ถึง ผู้สำเร็จราชการจึงกราบทูลว่า

“ข้าพระพุทธเจ้าจะไปปิดภวาย”

สมเด็จฯ จึงประทานทองให้ไปพร้อมตรัสว่า

“ເອົາໄປປັດເລວ ດນທີ່ກຳນົດດັວຍກັນຈະທິຫັກເປັນຄູາຕິກັນ”

เล่าลือกันว่า กระແສພະດຳຮ່າສນັ້ນ ทำให้ผู้สำเร็จราชการชาชື່ງมาก...

นายป่วย อึ้งภากรณ์ ได้นับทึกไว้ในเอกสารที่อ้างแล้วข้างต้น อีกด่อนหนึ่งว่าดังนี้

“ระหว่างที่ผมส่งวิทยุอยู่ดังกล่าวทั้งต้นนี้ ทางการทหารอังกฤษได้ส่งเครื่องบินมาทึ้งระเบิดในประเทศไทยเป็นระยะๆ หัวหน้าเสรีไทยจึงได้มีโทรศัพท์แจ้งไปยังอังกฤษว่า บางที่เครื่องบินทหารอังกฤษมาทึ้งระเบิดเป็นประจำ ขอให้รัมด้วยวังให้ดี เฉพาะอย่างยิ่งอย่าทึ้งที่พระบรมมหาราชวัง หรือวังของเจ้านายต่างๆ ให้หลีกเลี่ยงพระบรมวงศานุวงศ์และที่ดังรัฐบาลกันที่ทำการเสรีไทยต่างๆ ได้แจ้งสถานที่ต่างๆ ที่ควรหลีกเลี่ยงไปอย่างชัดเจน ทางอังกฤษก็ตอบรับคำว่าจะปฏิบัติตาม

“ครั้งหนึ่งมีพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งจะเป็นผู้ได้นำผู้โดยสารจากไม่ได้ทางอย่างค์เสด็จหลบภัยไปบางปะอิน เพื่อญในระยะนั้นมีเครื่องบินของอังกฤษบินไปทางบางปะอิน และทึ้งระเบิดด้วย แต่เคราะห์ดีที่ไม่มีผู้ใดเป็นอันตราย รุ่งขึ้นผมได้รับคำต่อว่าอย่างรุนแรงจากหัวหน้าเสรีไทยในเรื่องนี้ และได้ส่งคำประท้วงไปอย่างดุเดือดต่อกองบัญชาการทหารอังกฤษ ทางการอังกฤษจึงมีโทรศัพท์ตอบขอโทษและรับรองว่าจะพยายามไม่ให้เกิดความพลาดพลั้งอย่างนี้ขึ้นอีก

“การที่เสรีไทย โดยเฉพาะหัวหน้าเสรีไทยได้แสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ถวายความอวังไข่ให้พันภัยส่งกรมครั้งนั้น สมเด็จพระพันวัสดาพระบรมอัยยิกาเจ้าได้ทรงทราบซึ่งพระทัยดี และเมื่อสิ้นสงคราม ได้วันสั่งเรียกนายปรีดี พนมยงค์ไปที่พระบันและขอไป ซึ่งคณะเสรีไทยถือว่าเป็นพระมหากุรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง

“...ต่อมามหาวิทยาลัยลอนดอนซึ่งให้ทุนเล่าเรียนชั้นปริญญาเอกแก่พมในขณะนั้น ได้ติดต่อไปยังกระทรวงกลาโหมอังกฤษขอให้พมได้รับการปลดจากราชการ

ทหารริวเป็นพิเศษ เพื่อกลับไปศึกษาต่อ ผมจึงได้ออกเดินทางผ่านเมืองกัลกัตตา ไปปังประเทศอังกฤษ แต่ได้รับคำสั่งจากหัวหน้าคณะเสรีไทยเป็นครั้งสุดท้าย ให้ไปร่วมกับนายหารเสรีไทยจากสหราชอาณาจักรที่กัลกัตตา เพื่อถ่ายความ อารักษากาเด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนกมหิดล และพระอนุชาชั้นประทับแรม อยู่ ณ ที่นั้น จากประเทศสวีเดนต์ จะเสด็จกลับเยี่ยมประเทศไทย ผม ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยินดีก่อนที่จะไปถอดเครื่องแบบพันตรีกลับคืนเป็นนักเรียน ในมหาวิทยาลัยลอนดอนอีกสามปี”

៥

ອັນເຊີນເສດື້ຈົນວັຕິພຣະມານຄຣ

ນາກເສດື້ຈົນວັຕິພຣະມານຄຣດາມບັນທຶກຂອງນາຍປ່າຍໆ ດັກລ່າວໜ້າງດັນນັ້ນ ເປັນຄວາມດໍາຮີຂອງນາຍປ່າຍໆ ພນມຍົງໆ ໃນກັນທີ່ສົງຄຣມໄລກຄຣັງທີ່ ២ ຍຸດລົງ ທີ່ເປັນພຸດີກຣມທີ່ເປີດເພີຍໃຫ້ເຫັນຍ່າງໜັດແຈ້ງແລະຈິງໃຈຍ່າງໄນ່ເສື່ອມຄລາຍ ດິງຄວາມຈະຮັກກັດດີຂອງນາຍປ່າຍໆ ທີ່ມີຕ່ອເຢາວກຍັດຮີ່ ພຣະບາທສມເດົຈ-ພຣະເຈົ້າອູ້ໜ້ານໜ້ານທົມທິດ ທີ່ຈົນວັຕິພ່າຍໆ ດາຍວິຄວາມຈະຮັກກັດມາດັ່ງແຕ່ອັນເຊີນເສດື້ຈົນວັຕິພຣະມານຄຣ ເມື່ອ ២ ມືນາຄມ ២៤៧៧ ໂກໂລເຂຈຂອງນາຍປ່າຍໆ ອັນເຊີນເສດື້ຈົນວັຕິພຣະມານຄຣ ລົງວັນທີ ៦ ກັນຍານ ២៤៨៨ ກາຍຫລັງທີ່ສົງຄຣມຍຸດີ (១១ ສິງຫາຄມ ២៤៨៨) ເພີຍງ ២០ ວັນວ່າດັ່ງນີ້

“ວັນທີ ៦ ກັນຍານ ພ.ສ. ២៤៨៨

ພຣະບາທສມເດົຈພຣະເຈົ້າອູ້ໜ້ານໜ້ານທົມທິດ

ໂຄຫານ໌

ຂອເດະໄຕຝາລະອອງຊຸລີພຣະບາທປກເກລຳປກກະຮ່ມ່ອນ

ຕາມທີ່ສກາຜູ້ແທນຮາຍງົງໄດ້ລົງມີແຕ່ງດັ່ງໜ້າພຣະພູທອເຈົ້າເປັນຜູ້ສໍາເຮົາຮັກກະ

ແກນພຣະອົງໆ ຕາມປະກາດປະຈານສກາຫາ ລົງວັນທີ ១ ສິງຫາຄມ ພ.ສ. ២៤៧៧ ນັ້ນ

บัดนี้ถึงวาระอันสมควรที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะทรงปฏิบัติพระราชกิจใน
ราชบูรพาเป็นพระประมุขของชาติ เพราะได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะทรงบรรลุนิติภาวะ
ในวันที่ ๒๐ กันยายน ศกนี้แล้ว

ฉะนั้น ข้าพระพุทธเจ้าจึงขอพระราชทานบรรณาธุณยาดอัญเชิญเสด็จได้ฝ่า-
ละอองธุลีพระบาทเสด็จนิวัติสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทรงปักครองแผ่นดินตาม
วิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญ และโดยที่ต่ำแห่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ขอข้าพระพุทธเจ้า
จะสืบสุดลงในวันที่ ๒๐ กันยายน ศกนี้ ข้าพระพุทธเจ้าจึงขอນ้อมเกล้าน้อมกระหน่อม
กราบบังคมทูลให้ทรงทราบ ณ โอกาสนี้

ความมีความแล้วแต่จะโปรด ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

นายปรีดี พนมยงค์”

ต่อไปรายกราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จนิวัติมหานครของ นายปรีดี พนมยงค์
ในหลวงอันนั้นท่า ทรงพระกรุณาย่อโปรดเกล้าฯ ตอบให้ผู้สำเร็จราชการฯ ได้ทราบ ใน
สัปดาห์ต่อมาว่าดังนี้

“วันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

กรุงเทพฯ

ข้าพเจ้าได้รับโกรเลขของท่านซึ่งได้ขอร้องข้าพเจ้าให้กลับมาปฏิบัติหน้าที่
ของข้าพเจ้า ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะเป็นห่วงเป็นไยต่อประเทศชาติ แต่ข้าพเจ้าก็รู้สึก
ว่าจะเป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้นถ้าข้าพเจ้าจะได้มีโอกาสศึกษาให้จบเสียก่อน ข้าพเจ้า
สอนໄ่าวิชาภูมายปีที่ ๑ เมื่อเดือนกรกฎาคมที่แล้ว แต่ข้าพเจ้ายังจะต้องสอบใน
ชั้นอื่นๆ ที่ยากยิ่งขึ้น และจะต้องใช้เวลาประมาณปีครึ่ง และหลังจากนั้นข้าพเจ้า
จะต้องใช้เวลาอีกอย่างน้อยหนึ่งปี เพื่อเตรียมเขียนนิพนธ์ตามหลักสูตรชั้น

ปริญญาเอก ข้าพเจ้าหวังว่าท่านคงเข้าใจในความประณานของข้าพเจ้าที่จะศึกษาให้จบ ถ้าท่านและรัฐบาลเห็นชอบด้วย ข้าพเจ้าก็ไดร์ที่จะกลับไปเยี่ยมน้ำน้ำสักครั้งหนึ่งก่อนที่ข้าพเจ้าจะสำเร็จการศึกษา ข้าพเจ้าโครงขออนุญาตอย่างจริงใจ ข้าพเจ้าชั่งไม่ผลงานที่ท่านได้กระทำด้วยความยากลำบากและที่ท่านกำลังกระทำอยู่ในนามของข้าพเจ้า

อันนัมพิดล”

หนังสือ THE DEVILS'S DISCUS ของ RAYNE KRUGER ที่คือ เป็นภาษาไทยว่า “กงจกรปีศาจ” อันเป็นหนังสือต้องห้ามในยุคเผด็จการทหารครองเมือง พุคถึงโกรเลขลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๘๗ ของในหลวงอานันทฯ ถึงนายปรีดีฯ ว่าดังนี้

“นายปรีดีฯ ได้ครุ่นคิดในเรื่องนี้ เขาต้องการให้ในหลวงอานันทฯ ประทับอยู่ในประเทศไทย เพราการที่ในหลวงผู้ทรงพระเยาว์ได้ประทับอยู่ในประเทศไทย จะเป็นการทำให้เอกสารของคนไทยที่เกิดขึ้นระหว่างสองครามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นการสร้างความรู้สึกนึกคิดร่วมกันของประชาชน อันจะเป็นแรงผลักดันระบอบประชาธิปไตยบุคใหม่ตามที่นายปรีดีได้ตั้งใจไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขาได้วางแผนที่จะปรับปรุงรัฐธรรมนูญปี ๒๕๗๕ ให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น (รัฐธรรมนูญฉบับ ๕ พฤษภาคม ๒๕๘๙) และก็คิดถึงการจัดตั้งสมาคมธารรัฐเอเชียอาคเนย์ ในลักษณะเดียวกันที่ชาวดัตตุได้คิดถึงเรื่อง การจัดตั้งสหราชรัฐโลก มันเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญ เป็นการเริ่มศักราชใหม่ ดังนั้น จึงควรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะประทับอยู่ในประเทศไทย เพื่อความมุ่งหมายดังกล่าว นายปรีดีฯ จึงได้ตอบโกรเลขฉบับดังกล่าว ดังนี้

“ข้าพระพุทธเจ้าได้รับพระราชโกรเลขลงวันที่ ๑๔ กันยายนของได้ฟ้าลางของธุลีพระบาท ด้วยความสำนึกรักในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นของข้าพระพุทธเจ้า และรัฐบาลของได้ฟ้าลางของธุลีพระบาท รัฐบาลและข้าพระพุทธเจ้ามีความปลื้มปิ่น เมื่อยิ่งมาก ที่ได้ทราบว่าได้ฟ้าลางของธุลีพระบาททรงมีพระราชประสงค์ที่จะเสด็จ นิพิพัฒนศักครั้งหนึ่งก่อนที่จะทรงจบการศึกษา บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทาน

พระบรมราชโวหารกาลังคมทูลให้ทรงทราบเหตุการณ์ด่างๆ (เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ) ข้าพระพุทธเจ้าเห็นว่า การเสด็จนิวัติของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะเป็นคุณประโยชน์มาก แก่ประเทศไทยเป็นอเนกประการ ถึงแม้ว่าพระองค์จะประทับอยู่ในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นเพียงระยะเวลาสั้นก็ตาม ทั้งนี้เพื่อว่าให้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะได้ทรงมีส่วนร่วม ได้ตัดสินพระทัยในเรื่องด่างๆ อันสำคัญยิ่ง ดังได้กราบถวายบังคมทูลให้ทรงทราบ ข้างต้นแล้ว”

นายปรีดีฯ ได้กราบบังคมทูลด้วยว่า เขากำลังเตรียมการขอให้รัฐบาลอังกฤษฯ จัดส่งเครื่องบินเป็นพระราชพาหนะในการเสด็จนิวัติครั้งนี้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า พระองค์จะเสด็จนิวัติในเร็ววัน และในตอนท้ายของคำกราบบังคมทูล เขายังได้สรุปว่า “ข้าพระพุทธเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทคงจะทรงรับ คำกราบบังคมทูลเชิญของข้าพระพุทธเจ้า ในอันที่เสด็จนิวัติประเทศไทยและ ประทับอยู่ชั่วขณะหนึ่งในเวลาอันสั้น”

หนังสือของ RAYNE KRUGER กล่าวต่อไปว่า

“ในหลวงอันนั้นฯ ทรงมีพระราชดำรัสตอบอย่างสั้นๆ ว่า พระองค์ทรงมี ความเชื่อมั่นว่า นายปรีดีและรัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างยุติธรรม และเป็นผลดียิ่ง พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสว่า การที่พระองค์ประทับอยู่ในประเทศไทย ก็คงไม่เป็นประโยชน์เท่าใดนัก เพราะพระองค์ทรงไม่มีประสบการณ์ อย่างไรก็ได้ ได้ทรงมีพระราชดำรัสว่า ถ้าท่านเห็นว่าข้าพเจ้าควรจะกลับไปเยี่ยมประเทศไทย ชั่วคราว ข้าพเจ้ายินดีรับคำเชิญของท่าน”

ในที่สุดในหลวงอันนั้นฯ พร้อมด้วยสมเด็จเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช พระอนุชา และสมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์ (พระนามณานั้น) ก็ได้เสด็จนิวัติสู่กรุงเทพมหานคร ตามคำกราบบังคมทูลของนายปรีดีฯ เป็นครั้งที่ ๒ หลังจากขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ครั้งแรกเสด็จนิวัติพระนคร เมื่อ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๗๑ ในรัฐบาล พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา

เครื่องบินพระที่นั่งที่รัฐบาลอังกฤษจัดด้วย ได้นำเสด็จมาถึงสนามบิน ดอนเมือง เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๘ และณ ที่นั่นนายกรัฐมนตรี ม.ร.ว. เสนิน ปราโมช คณะรัฐมนตรี และประชาชนไปเฝ้ารับเสด็จอย่างล้นหลาม

จากสถานบินดอนเมืองได้ประทับรถไฟพระที่นั่งมาถึงสถานีรถไฟสวนจิตรลดา และ ณ ที่นั่นนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ได้ฝ่าcoldรับเสด็จ ทันทีที่พระองค์เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่งสู่สถานีจิตรลดาแล้ว นายปรีดีฯ ได้ฝ่ากรานถวายบังคมทูลพระกรุณาดังนี้

“ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปักเกล้าปักกระหม่อม

บัดนี้เป็นศุภวาระดีกิมคลกที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้เสด็จพระราชดำเนินนิวัติสุ่มท่านครโดยสวัสดิภาพ ข้าพเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชโองการถวายบังคมทูลพระกรุณา โดยอาศัยประกาศประธรรมสภากผู้แทนรายภูร ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๘๙ ว่า ความเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของข้าพเจ้าได้สุดสิ้นลงดังแต่ขณะนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขอถวายพระพรชัยให้ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เสด็จอยู่ในราชสมบัติวัฒนาสถาน เป็นมิ่งขวัญของประชาชนและประเทศชาติในระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราวสถาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ขอเดชะ”

แล้วทรงพระราชนิรันดร์ ด้วยน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา และชื่นชมโสมนัส ดังนี้

“ท่านปรีดี พนมยงค์

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้กลับมาสู่พระนคร เพื่อบำเพ็ญพระกรณียกิจ ตามหน้าที่ของข้าพเจ้าต่อประชาชนและประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอันมาก ที่ได้ปฏิบัติกรณียกิจแทนข้าพเจ้ามาด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อข้าพเจ้าและประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้แสดงไม่ตรึงใจในคุณงามความดีของท่าน ที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศไทย และช่วยนำรุ่งรักษาความเป็นเอกราชนชาติไว้”

เสร็จจากพิธีรับเดชิที่สถานีรถไฟจตุจักรแล้วก็ได้เดชิประจำที่บรรยายในพระที่นั่งเข้าสู่พระบรมมหาราชวัง ซึ่งทางราชการจัดพระที่นั่งบรมพิมานถวายเนื่องในโอกาสที่พระองค์ได้เดชิสวรรคตอย่างมีดมณด้วยพระแสงน้ำเงิน และจากกรณีสวรรคตอย่างมีดมณของพระองค์ นักการเมืองฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์กับนายปรีดีฯ ผู้ซึ่งในหลวงอันนั้นฯ ระบุไว้ในพระราชดำรัสว่า “ได้ปฏิบัติกรณียกแทนข้าพเจ้ามาด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อข้าพเจ้าและประเทศชาติ” ได้จวบยิ่งความมีดมณนั้นได้ร้ายป้ายผิดให้กับนายปรีดีฯ ว่าเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์เยาวชนด้วยที่นายปรีดีฯ ได้ร่วมส่งเดชิจื่นสู่ราชบัลลังก์และถวายความจงรักภักดีตลอดมา

๖ ทรงเขื่อในความบริสุทธิ์

บ นการใส่ร้ายป้ายผิดในกรณีสวรรคตให้กับนายปรีดีฯ สามารถพิสูจน์ได้ด้วยข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานตามกระบวนการพิจารณาความอาญาของศาลสกิตยุติธรรมจนถึงที่สุดแล้วก็ตาม และแม้จะสามารถพิสูจน์ได้ด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผลทางการเมืองแล้วก็ตาม ว่าขอกล่าวหาและใส่ร้ายป้ายผิดในกรณีสวรรคตให้นายปรีดี ของฝ่ายปฏิบัติราชการเมืองนั้น เป็นเท็จ แต่ท้ายที่สืบต่อความเป็นปรบักษ์ทางการเมืองกับนายปรีดีฯ ผู้ล่วงลับไปแล้ว (เมื่อ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖) ก็ยังเจริญอยู่ตามบรรพบุรุษผู้ต่อทุรำและไม่ละอายต่อหน้าปวงพวกราษฎร์อย่างไม่มีความสำนึกรักและไม่ลดละ หากยังคงสืบต่อความต่อทุรำและความไม่ละอายต่อหน้าปวงชนถึงวันนี้ (๒๕๔๑) ดังเอกสารแ芬บลิว ที่ยกมาเปิดเผยข้างต้น ซึ่งเราจะได้ทำความจริงให้ปรากฏเพื่อความเข้าใจถูกต้องของมหาชนและเพื่อสัจจะทางประวัติศาสตร์ต่อไป

ด้วยทรงเห็นในความชื่อสัตย์สุจริตของนายปรีดี พนมยงค์ ที่มีต่อประเทศไทยและพระองค์ท่าน และด้วยเห็นในคุณุปการของนายปรีดี พนมยงค์ ที่มีต่อประเทศไทยประชาชน ต่อมาในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ หลังจากที่พระองค์เสด็จมาถึงพระนคร ๓ วัน และพระองค์ได้ทรงบรรลุนิติภาวะและปฏิบัติพระราชกิจการกิจ

ในฐานะพระมหากษัตริย์ด้วยพระองค์เองแล้ว พระองค์จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ ขึ้นไว้ในฐานะ รัฐบุรุษอาวุโส ตามพระบรมราชโองการดังต่อไปนี้

ประกาศ อันนั้นทมทิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนั้นทมทิดล มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ปี๘
กระหม่อมให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชนิรันดร์เห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่าตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและด้วยความจริงกักษณ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความปรีชาสามารถบำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นอเนกประสงค์

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่รับปธกษากิจราชการแผ่นดิน เพื่อความวัฒนาภารของชาติสืบไป

ทั้งนี้ ดังแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

น.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช
นายกรัฐมนตรี

แลนายปรีดี พนมยงค์ ก็คงอยู่ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส ตามพระบรมราชโองการ นับแต่บัดนี้ จนกระทั่งถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ซึ่งตลอดเวลา ๓๕ ปี โดยประมาณ ที่ท่านเลือกการเมืองออกไปอยู่ในต่างประเทศ ได้มีการเปลี่ยนแปลง จำนวนการเมืองในประเทศไทยหลายครั้งหลายหนาและหลายรัฐบาล รวมทั้งรัฐบาล ที่ดำรงอยู่ในขณะที่ศาสตราจารย์ได้พิพากษาประหารชีวิตจำเลย ๓ คน ในคดีลอบปลงพระชนม์ ที่อัยการโจทก์นำสืบว่านายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนการปลงพระชนม์

แต่รัฐบาลที่ผ่านมาเหล่านั้นไม่ได้แตะต้องฐานะ รัฐบุรุษอาวุโส ที่นายปรีดีฯ ดำรงอยู่นั้นเลย คงปล่อยให้นายปรีดีฯ ดำรงฐานะอยู่เช่นนั้นจนถึงแก่กรรม ซึ่งถ้า รัฐบาลจะขอพระบรมราชโองการให้ยกเลิกฐานะรัฐบุรุษอาวุโสของนายปรีดีฯ ก็ย่อม กระทำได้ เพราะแม้แต่ฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชนครรัฐฯ โดยคำแนะนำของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทเรนทร กับทั้งเครื่องราชอิสริยยศและเครื่องราชอิสริยภรณ์ที่ได้รับ พระราชนาน ก็ยังคงมีพระบรมราชโองการให้ถอดออกจากฐานันดรศักดิ์ และเรียก กลับคืนเครื่องราชอิสริยยศเหล่านั้น เมื่อรัฐบาลในขณะนั้นเชื่อว่าพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์นั้น มีความผิดฐานกบฏ

แต่ในการณ์นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลไม่ได้ทำเช่นนั้น อันเป็นการแสดง ให้เห็นว่า ในส่วนเล็กๆ แล้วรัฐบาลที่ผ่านมาทุกรัฐบาลเชื่อในความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์ จัดก่อลาภหาต่อนายปรีดีฯ ในกรณีสวรรคตเป็นแต่เพียงเกณฑ์การเมือง ที่ ฝ่ายปรีดีฯ ของนายปรีดีฯ จะใช้เป็นเครื่องมือทำลายนายปรีดีฯ อย่างชนิดที่ไม่อาจ ต่อสู้ทางเด่นนั้น

นายปรีดีฯ จึงยังคงดำรงฐานะรัฐบุรุษอาวุโสอย่างเต็มภาคภูมิ พร้อมด้วย เครื่องราชอิสริยภรณ์ชั้นสูงสุดที่สามัญชนจะพึงได้รับ คือ เครื่องราชอิสริยภรณ์ ตรานพรัตน์ราชวราภรณ์ และทุกปีของวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ที่ สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสจัดขึ้น นายปรีดีฯ จะไป ร่วมถวายพระเพิ่มประจำทุกปี นับแต่ที่ท่านออกไปอยู่ประเทศไทยนั้นในปี ๒๕๑๓ อันแสดงถึงฐานะของท่านและความจงรักภักดีของท่านที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างไม่เสื่อมคลาย

ด้วยความศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระบรมราชชนนี ทรงพระบรมราชโองการ ให้ยกเว้นการลงโทษในความบริสุทธิ์ของนายปรีดีฯ ในกรณีสวรรคตและคุณูปการของนายปรีดีฯ ที่มีต่อประเทศไทยและ

๓๔ ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอานันทฯ และกรณีสวรรคต

ประชาชน พระองค์ท่านเจ้าได้พระราชทานผ้าไตร ๑๐ 焘 ในในการบำเพ็ญศักขิภาพในอุปนิษัทฯ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาจิริยิ่งนักและเป็นการยืนยันถึงความนับถือสูงของนายปรีดี

กี เช่นกันกับบันทึกของลูกสาวนายชิต สิงหเสนี ผู้ลูกประหารชีวิตด้วยคำพิพากษาในคดีลอบปลงพระชนม์ ที่บันทึกไว้ในหนังสือแจ้งงานศพของพ่อ เรื่อง ที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ให้เลขาธิการของท่านไปติดต่อเพื่อความอุปการะ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เมื่อพ่อสืบชีวิตไปแล้ว นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้ให้เลขาธิการของท่านมาติดต่อให้เรารอความช่วยเหลือ เพราะต้องการจะอุปการะในด้านการศึกษาของลูกของพ่อ เราเรียกภาษาอังกฤษว่า ควรจะรับหรือไม่ ในที่สุดเราเกิดเห็นว่าควรรับไว้ เพื่อเน้นประจักษ์พยานว่า รัฐบาลเองก็ตระหนักรู้ว่าพ่อเป็นผู้บุรุษที่มีความสามารถอุปการะ ครอบครัวของเรามา” (ต่อมาเมื่อจอมพล สุขุม ธรรมราช ที่นั้นเป็นใหญ่ในแผ่นดิน แต่ผู้เดียว จึงตัดความอุปการะนั้นเสีย)

อนึ่ง ในการฟีการจัดตั้งสมาคมธิรัฐฯ เอเชียอาคเนย์ในความคิดของนายปรีดี ที่เรนครูเกอร์พูดถึงนั้น นั้นเป็นความคิดที่นายเรนครูเกอร์เขียน ซึ่งนายปรีดีได้รายละเอียดไว้ในหนังสือ “ชีวิตผู้คนผวนของข้าพเจ้า” มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ก่อนสองครั้งโอลิมปิกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในบรรดาประเทศในเอเชียอาคเนย์ที่เป็นเอกสาร และเป็นสมาชิกดังเดิมของสันนิบาตฯ ซึ่งก่อตั้งขึ้นหลังสองครั้งโอลิมปิกครั้งที่ ๑ ขณะนั้นเวียดนาม กัมพูชา และลาว เป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส พม่า 猛烈 และสิงคโปร์ เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ อินโดนีเซีย เป็นเมืองขึ้นของเนเธอร์แลนด์ ส่วนฟิลิปปินส์เป็นเมืองขึ้นของสหรัฐอเมริกา

“ผู้รักชาติจำนวนหนึ่งในประเทศไทยล่ามี ซึ่งมีแนวคิดทางการเมืองและอุดมการค์ ต่างกัน ก็ได้ลี้ภัยหลบซ่อนเข้ามาอยู่ในสยาม ข้าพเจ้ามีความเห็นใจผู้รักชาติลี้ภัยทุกคนที่ข้าพเจ้ารู้จัก โดยไม่แบ่งแยกอุดมการ เพาะแต่ละคนมีเสรีภาพที่จะเลือกทางเดินของตน

“ระหว่างสองครั้งโอลิมปิกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นได้ยืดครองทั่วเอเชียอาคเนย์ ญี่ปุ่นหวังจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในประเทศไทยแล้วนี้ จึงได้ช่วยบรร

ผู้รักชาติหั้งรัฐบาลที่ตนเองเรียกว่า “รัฐบาลเอกสารช” เช่น รัฐบาลเอกสารชม่า ภายใต้การนำของประธานาธิบดีนามอ รัฐบาลเอกสารชอินโดนีเซียนำโดยซูการ์โน รัฐบาลเอกสารชฟิลิปปินส์ นำโดยอลเรล

“ต่อจากนั้นญี่ปุ่นก็ได้สนับสนุนจักรพรรดิเวียดนาม กษัตริย์กัมพูชา และกษัตริย์ลาว เพื่อประกาศอิสรภาพ ผู้รักชาติส่วนใหญ่รู้ดีว่าการกระทำของญี่ปุ่นมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนเจ้าอาณานิคมเก่าไปเป็นเจ้าอาณานิคมใหม่ โดยมีญี่ปุ่นเป็นนาย เพราะทุกประเทศที่ถือว่าเพิ่งได้รับเอกสารชใหม่ จะต้องเข้าไปเป็นอาณานิคมแบบใหม่ ของญี่ปุ่น ซึ่งรู้จักกันในนาม “การร่วมวงศ์ไฟบูลย์แห่งเอเชียรุฟพา” ได้มีการจัดตั้งกระทรวงกิจกรรมมหาเอเชียรุฟพาขึ้นเป็นกระทรวงใหม่ของญี่ปุ่น เพื่อรับผิดชอบกิจการที่เกี่ยวกับประเทศไทยเหล่านี้ รวมทั้งประเทศไทยอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่น และรัฐบาลหุ่นเชิดแม่นจูกัว รัฐบาลวังจิงไวของจีน และรัฐสยาม

“อย่างไรก็ตาม หลังจากญี่ปุ่นยอมจำนนแล้ว นักล่าอาณานิคมชาวตะวันตกกลุ่มเก่าก็มายึดเอาอาณานิคมเดิมของตน แต่พวกเขาก็ต้องเผชิญกับการต่อต้านของผู้รักชาติในประเทศไทยนั้น ๆ ผู้รักชาติจำนวนหนึ่งก็ได้เดินทางเข้ามายังประเทศไทยเพื่อขอความช่วยเหลือจากเรา

“จากการที่ข้าพเจ้าได้สนทนากับผู้รักชาติเหล่านี้ เราได้ลงความเห็นกันว่า ในอนาคตอันใกล้นี้ ทุกประเทศในเอเชียอาคเนย์จะได้รับเอกสารช อันเป็นผลจากความพยายามของพวกเขาระหว่าง แต่เราจะต้องเผชิญหน้ากับยักษ์ใหญ่สองประเทศ ได้แก่จีนและชาติซึ่งโดดเด่นขึ้นมาหลังชัยชนะต่อญี่ปุ่น อีกประเทศหนึ่งคืออินเดีย ซึ่งได้เอกสารชาจากอังกฤษ

“ฉะนั้น หากพากเราแต่ละประเทศต่างคนต่างอยู่ ภายหลังทุกประเทศในภูมิภาคนี้ได้เอกสารชแล้ว ก็เป็นการยากที่จะป้องกันตนเองในกรณีที่ยักษ์ใหญ่สองประเทศรุกรานเรา

“ด้วยเหตุนี้เราจึงก่อตั้งสมาคมสหชาติแห่งเอเชียขึ้นมา เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการป้องกันประเทศ องค์การนี้มีได้เป็นสหภาพหรือสมาคมธรรษฐ์ เนื่องจากแต่ละประเทศมีอิสระทั้งในกิจการภายในและกิจการต่างประเทศของตนอย่างสมบูรณ์

“องค์การนี้เป็นเพียงความเข้าใจกันอย่างลับๆ มิตร ระหว่างรัฐบาลสมาชิก

ด้วยกันเท่านั้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนในภูมิภาคนี้ยอมรับสมาคมตั้งกล่าว จึงต้องเริ่มก่อตั้งสมาคมให้เป็นองค์กรของประชาชน เนื่องจากประเทศไทยที่ในกลางภูมิภาคนี้ ข้าพเจ้าจึงรับที่จะให้กรุงเทพฯ เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางแห่งขององค์การ ด้วยการให้สร้างที่ทำการและจัดสรรเงินช่วยเหลือตามความจำเป็น

“ผู้รักชาติในประเทศไทยเชียกเคนย์จำนวนหนึ่งได้เข้าร่วมสมาคมนี้ นำอาณา尼คมทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหญ่ ได้กล่าวหาข้าพเจ้าว่าเป็นผู้นำเหล่ากบฏในการต่อต้านลาภานิคม และเป็นศูนย์กลางของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้”

“รัฐประหารเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๘๐ ซึ่งกระทำขึ้นเพื่อเอาใจอาณา尼คอม ได้ยุบสมาคมตั้งกล่าวและแยกสลายบรรดาสมาชิก”

ดังกล่าวเนี้ี้ยคือความคิดของนายปรีดีฯ ที่นายเรนครูเกอร์เรียกว่า สมាបัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามแม้จะเป็นสมាបันหรือรัฐวิริยะ ก็ไม่จำเป็นอะไรที่จะต้องปลงพระชนมหากษัตริย์ ก็เช่นเดียวกับการเป็นสมาชิกขององค์กรสหประชาชาติ ประเทศไทยสมาชิกทั้งที่มีกษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐและทั้งที่มีประธานาธิบดี ประมุขแห่งรัฐ และก็เช่นเดียวกับประเทศไทยอยุโรป ที่กำลังจะเกิดขึ้นในข้างหน้านี้ ซึ่งประกอบด้วยประเทศทั้งที่มีกษัตริย์และประธานาธิบดี เป็นประมุขแห่งรัฐเช่นเดียวกัน

การปลงพระชนม์พระมหาภัตtriy์เป็นเรื่องของการ ไฟอ่านใจ ดังที่เป็นมาในระบบราชอาชีปไทยแห่งประวัติศาสตร์ไทย นับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ถึงสมัยอินบุรี ซึ่งตรงกับข้ามกับระบบประชาราชป์ไทยในยุคปัจจุบัน

โดยเฉพาะนายปรีดี พนมยงค์ ที่มุ่งไฟแ特่อธรรม ดังราชทินนามของที่พระมหาภัตtriy์รัชกาลที่ ๗ พระราชทานว่า “ประดิษฐ์มนูธรรม” แล้วตั้งท่ามยังมาตั้งมหาวิทยาลัยให้ชื่อว่า “มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง” แสดงถึงความฝึกใฝ่ในธรรม

๖)

ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี

การประชุมสภាឡผู้แทนราษฎรในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๔๘๙ เพื่อเลือกนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรีชุดเก่าสืบสุดลงเพระเหตุที่สภាឡผู้แทนราษฎรชุดที่ให้ความไว้วางใจได้สืบสุดลง เพระยนสภาก และเลือกตั้งใหม่ในวันที่ ๖ มกราคม ๒๔๘๙ เป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังสหภาพโลกครั้งที่ ๒) ที่ประชุมสภาย ซึ่งมีพระยา曼นาวนราชเสวี เป็นประธาน และนายเดือน บุนนาค เป็นรองประธาน ได้เลือกนายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่นายปรีดีฯ ปฏิเสธไม่ขอรับตำแหน่ง ดังที่นายประเสริฐ ปัทมสุคนธ์ อดีตเลขานิกรัฐสภากล้าฯ ได้นำมาฝึกเพยไว้ในหนังสือ รัฐสภาราชไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๔๗๕-๒๕๑๗) มีความว่าดังนี้

“ประธานสภាឡผู้แทนราษฎร ได้นัดประชุมสมนาชนิกสภาราชเพื่อหารือเป็นการภายในส่วนด้านความเห็นว่าผู้ใดสมควรจะได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สมนาชนิกส่วนมากเห็นควรให้นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานสภาย จึงได้ไปแจ้งความเห็นของสมนาชนิกส่วนท่ามทกให้นายปรีดี พนมยงค์ทราบ แต่นายปรีดี พนมยงค์ปฏิเสธ ไม่ขอรับตำแหน่ง โดยแจ้งว่ามีการก่อจลาจล อยู่มาก ดังนั้น ประธานสภาย จึงได้หารือสมนาชนิกอีกครั้งหนึ่ง แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า นายปรีดี พนมยงค์ ปฏิเสธ

ไม่ขอรับตำแหน่ง

“ที่ประชุมจึงได้หารือต่อไป ในที่สุดเห็นควรให้พันตรี คง อภัยวงศ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานสภาฯ จึงนำความกราบบังคมทูลตามความเห็นของสมาชิก”

แล้วคนอย่างนายปรีดีฯ นี้หรือที่จะไปแบ่งตำแหน่ง หรือกล่าวว่าในพระมาแบ่งตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีแต่สันบสนุนคนที่ประกอบกรรมดีให้มีโอกาส โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ และนี่เองที่เป็นจุดอ่อนของนายปรีดีฯ จึงเปิดโอกาสให้ฝ่ายปรบักย์มาทำร้ายในภายหลัง

ส่วนในเวลาต่อมาที่ท่านต้องมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วยความจำเป็นนั้น และอย่างที่ปฏิเสธไม่ได้นั้น นายประเสริฐ ปักหมุด อดีตเลขานุการรัฐสภา ที่อ้างแล้วข้างต้นได้บันทึกไว้ดังนี้

“วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๘๙ ประธานสภาฯ ได้นัดประชุมสมาชิกเป็นการภายใน เพื่อหารือว่า เมื่อนายกรัฐมนตรี (นายคง อภัยวงศ์) ทราบถวายบังคมลาออกจากแล้วเช่นนี้ ผู้ด้วยตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป ควรจะเป็นท่านผู้ใด สมาชิกในที่ประชุมได้มีความเห็นว่าควรเป็นนายปรีดี พนมยงค์ มีสมาชิกบางท่านได้ให้ความเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ อาจไม่รับตำแหน่ง เพราะแม้แต่ตำแหน่งสมาชิกประเภทที่ ๒ ก็ยังแจ้งว่า ไม่สามารถมาประชุมได้สมำเสมอ ควรจะสอบถามผู้ถูกเสนอเสียงก่อน ดังนั้นจึงพักการหารือไว้ชั่วระยะหนึ่ง เพื่อรอฟังผลการทางท่านท่านด้วย

“ประธานสภาฯ จึงได้ไปพบนายปรีดี พนมยงค์ ที่ทำเนียบท่าช้างวังหน้า ได้มีสมาชิกอีกหลายคนไปด้วย ประธานสภาได้แจ้งให้ทราบว่า ได้หารือกันระหว่างสมาชิกสภาฯ พิจารณาหาผู้ที่สมควรจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป สมาชิกส่วนมากเห็นว่านายปรีดี พนมยงค์ ควรจะดำรงตำแหน่งนี้ จึงมาเรียนให้ทราบก่อนที่จะนำความเห็นกราบบังคมทูล ในการนี้ได้มีสมาชิกที่ร่วมไปด้วย ได้กล่าวขอร้องเป็นท่านองค์ว่า ในภาวะคับขันและสถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งจะต้องมีการเจรจา กับพันธมิตรในปัญหาต่าง ๆ อยู่ต่อไปด้วย ผู้ด้วยตำแหน่งนายกรัฐมนตรีควรจะเป็นนายปรีดี พนมยงค์”

“ในที่สุดนายปรีดี พนมยงค์ จึงยอมรับตำแหน่ง ประธานสภาฯ จึงกลับมาแจ้งให้ที่ประชุมสมาชิกสภาฯ ทราบ...”

ด้วยเหตุที่จะต้องเจรจา กับ พันธมิตร ตามคำกล่าวอ้างของสมาชิกที่ยกขึ้นมาเรียกร้องให้นายปรีดีฯ รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทำให้นายปรีดีฯ ปฏิเสธไม่ได้ และท่านก็ไม่ได้ทำให้พวกขาเหล่านั้นผิดหวัง ได้มีการเจรจาเปลี่ยนแปลงข้อตกลง ในสัญญาสมบูรณ์แบบกับอังกฤษในประเด็นสำคัญ (คือเรื่องที่ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ในตอนที่ท่านเดินทางจากอเมริกามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้เสนอยกข้าวสาร ให้อังกฤษฟรี ๆ ๑ ล้าน ๕ แสนดัน เพื่ออัศยศัยไมตรี และต่อมาข้อเสนอให้ข้าวสาร ฟรีนี้ได้บรรจุไว้ในสัญญาสมบูรณ์แบบข้อ ๑๔ ซึ่งลงนามกันที่สิงคโปร์ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๙ อันเป็นการปล้นท้องประชานทั้งชาติ กิตติเป็นจำนวนเงินในเวลา นั้นประมาณ ๒,๕๐๐ ล้านบาท) และนายปรีดีฯ ก็ทำสำเร็จ คือแทนที่จะให้ข้าวสาร แก่อังกฤษฟรี ๆ กลับเป็นอังกฤษจะต้องมาซื้อข้าวสารจากเราตามราคตลาดโลก ดังรายงานการประชุมสภาพัฒนราษฎร (สามัญ) ครั้งที่ ๓๓ วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ดังนี้

“รัฐบาลมีเรื่องที่จะแจ้งให้สมาชิกทราบ ๒ เรื่อง คือ เรื่องต้น เป็นเรื่อง ที่เมื่อวานนี้ ทางรัฐบาลได้ทำข้อตกลงกับทางฝ่ายอังกฤษในเรื่องการที่แก้ไขสัญญา สมบูรณ์แบบ อันว่าด้วยการที่เราจะต้องส่งข้าวให้แก่อังกฤษเปล่า ๆ นั้น บัดนี้ได้ทำ ความตกลงกันว่า แทนที่ฝ่ายไทยจะส่งข้าวให้แก่อังกฤษเปล่า ๆ นั้น แต่นี้ต่อไป ทางฝ่ายอังกฤษเป็นฝ่ายที่จะได้มาซื้อข้าวไทยจากรัฐบาลไทย...”

และออกข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ ด้วยคำปราศรัยปิดสมัยประชุมสภาพัฒนราษฎร ของพระบรมราชโสดี ประธานสภาฯ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ว่าดังนี้

“...ข้าพเจ้าขอเป็นพยานในที่นี้ว่า ท่าน (นายปรีดีฯ) ได้ดำรงตัวของท่าน นาอยู่ในความสัตย์ ความจริง ในความบริสุทธิ์สมควรที่เราจะเคารพนับถือ และแม้ ในคราวสุดท้ายที่นายกรัฐมนตรีไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อไปหาท่าน ด้วยที่ได้รับมอบหมายจากท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายนี้ ท่านยินดีรับ ทำให้ข้าพเจ้าผู้มีหน้าที่ในฐานะเป็นประธานสภาพัฒนราษฎรทรงความห่วงใย และ ยังมีห่วงว่าท่านจะแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ของการกระทำที่ได้เป็นมาแล้วให้ลดลงดีซึ่ง และท่านก็แก้ไขสัญญาให้ข้าวเปล่าได้เป็นการซื้อขาย...”

ต่อมา นายปรีดีฯ ได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

เนื่องแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เมื่อ ๕ พฤษภาคม ๒๕๘๙ และสถาปัตยแทนรายภูมิซึ่งนายเกنم บุญศรี เป็นประธาน นายมงคล รัตนวิจิตร เป็นรองประธาน กับพฤฒสก (หรืออุปถิทิราที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญใหม่) ซึ่งมีนายวิลาศ โอดสถานนท์ เป็นประธาน และนายไใต ปานิกบุตร เป็นรองประธาน ได้ประชุมสมาชิกทั้งสองสภาหารือร่วมกันเป็นการภายในเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๘๙ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อหยั่งเสียงว่าที่ประชุมจะเห็นสมควรให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมของสมาชิกมีความเห็นเป็นเอกฉันท์เห็นควรให้ นายปรีดิ พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ประธานพฤฒสกจึงนำความขึ้นทราบบังคมทูลตามความเห็นของสมาชิกสภา และได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายปรีดิ พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๘๙

ก่อนที่ประธานพฤฒสกจะนำความขึ้นทราบบังคมทูลเพื่อแต่งตั้งนายปรีดิฯ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น คณะประธานและรองประธานสภาทั้งสองได้เข้าเฝ้าในวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๘๙ มาครั้งหนึ่งแล้ว เพื่อทราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึงมติของสภา ทั้งสองที่เห็นควรให้นายปรีดิ พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาครั้งที่ ๓ วันอาทิตย์ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๘๙ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคมได้บันทึกไว้ดังนี้

“ประธานรัฐสภา (นายวิลาศ โอดสถานนท์) : เรื่องนี้ (เรื่องการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์-ผู้เขียน) ข้าพเจ้ายินดี ถ้าหากท่านต้องการทราบ เพราะว่าในการที่วันนั้นสภากำได้ให้มติในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ซึ่งท่านคงยังจำได้ในการประชุมรัฐสภาวันแรก พวกราได้เข้าไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๖ คน ด้วยกัน คือ ตัวข้าพเจ้า รองประธานเดี่ยวนี้ (นายเกنم บุญศรี-ผู้เขียน) และรองประธานอีก ๒ สก (นายไใต ปานิกบุตร, นายมงคล รัตนวิจิตร-ผู้เขียน) รวมทั้งเลขธิการ ๒ สกด้วย (นายไฟโรมน์ ชัยนาม, นายเจริญ บันทโร-ผู้เขียน) รวมเป็น ๖ คนด้วยกัน การเข้าไปนั่งกีเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายให้ท่านทรงทราบว่า บัดนี้ สภากำได้มีมติในการแต่งตั้งให้นายปรีดิ พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านก็ได้รับสั่งว่า “อ้อ หลวงประดิษฐ์ ดีมาก แล้วจะทำย่างไรต่อไป ?”

“ก็ได้ทูลพระองค์ท่านว่า ตามระเบียบและตามประเพณีที่ปฏิบัตินาม ก็น่าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เชิญนายปรีดิ พนมยงค์ มาสอบถามดูว่าจะรับตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีนี้ได้หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ก็สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ท่านก็มิได้รับสั่งประการใด ได้แต่พยักพระพักตร์ ซึ่งหมายความว่า ท่านจะได้เชิญนายปรีดิ พนมยงค์มา

“แต่ก่อนที่พวกเราจะกลับ ก่อนจะถวายบังคมลากลับ ก็ลูกขันถวายคำนับ และท่านก็ทรงลูกขันเหมือนกัน พระองค์รับสั่งว่า “คณะผู้สำเร็จนั้นจะว่าอย่างไร” เป็นธรรมชาติที่คณะเราที่เข้าไปนั้น รู้สึกว่าไม่เกี่ยวอะไรกับทางสถาานอกจากจะถวายคำแนะนำ เพราะเวลาหนึ่นท่านทรงเป็นพระเจ้าอยู่หัวที่ถูกต้อง และท่านบรรลุนิติภาวะทรงบริหารราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เองได้ ไม่ต้องตั้งผู้สำเร็จฯ แต่ข้าพเจ้าก็ได้กราบทูลพระองค์ท่านไปตามที่รู้เห็นว่า เวลาที่เสด็จออกจากพระนครนั้น ก็เป็นพระราชอำนาจที่จะทรงตั้งผู้ได้แล้วแต่จะทรงเห็นสมควร

“ต่อมารองประธานของข้าพเจ้า คือ คุณไตร ปานิกบุตร ได้กราบบังคมทูล ด้วยว่า สมควรจะตั้งคณะรัฐมนตรีคือรัฐบาลให้เรียบร้อยเสียก่อน ด้วยเหตุว่าคณะผู้สำเร็จฯ นี้ จะต้องบริหารราชการแผ่นดินใกล้ชิดกับรัฐบาลมากกว่าทางสถาานะจะนั้น ก็น่าได้ปรึกษาหารือรัฐบาลดูว่า จะโปรดเกล้าฯ ตั้งท่านผู้ใด จะเป็นคนเดียวหรือทั้งคณะนั้น ก็สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ท่านรับสั่งว่าถูกต้อง

“และที่จำได้ก็คือ คุณมงคล รัตนวิจิตร ได้ทูลถึงเรื่องแบบเดียวกันว่าควรจะปรึกษากับคณะรัฐมนตรีเสียก่อน แล้วจึงจะปรึกษาทางสถาาน การที่ทูลถวายความเห็น ดังกล่าวมาแล้วนี้ ท่านรองประธานที่ได้ไปด้วยก็อาจจะเป็นพยานได้ว่า ได้ปฏิบัติ และทูลพระองค์ท่านว่าอย่างไร เพราะเท่าที่เล่ามานี้ ก็พอจะรู้เรื่องกันแล้ว

“รองประธานรัฐสถาาน (นายเกنم บุญศรี) : ตามที่ท่านประธานได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นการถูกต้องแล้ว คือข้าพเจ้าได้กราบทูลหลวงทั้งจากที่ท่านประธานได้กราบทูลแล้ว ว่าควรจะตั้งคณะรัฐมนตรีเสียก่อน แล้วคณะผู้สำเร็จฯ จะเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ตาม ก่อนที่จะใช้พระราชอำนาจดังขึ้น จะปรึกษารัฐบาลก็ได้ เพราะผู้สำเร็จฯ นั้น โดยปกติจะต้องทำงานใกล้ชิดกับรัฐบาลมาก ถ้าหากตั้งไปไม่สัมพันธ์ กันก็จะลำบากภายหลัง เพราะฉะนั้น จึงควรจะตั้งรัฐบาล เสร็จแล้วหารือรัฐบาล และวิธีที่ปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้จะต้องผ่านรัฐบาล พระองค์ท่านทรงรับสั่งว่า “ถูกต้อง

แล้ว” ซึ่งหมายความว่า เป็นการพอพระทัย แล้วต่อมาคุณมงคลฯ ก็ทูลถึงวิธีการที่เคยปฏิบัติตาม”

และในคืนวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๘๙ นั้น เวลาประมาณ ๒ ทุ่มครึ่ง นายปรีดี พนมยงค์ ถูกเรียกให้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อทรงซักถามความสมัครใจที่จะรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตามที่คณะกรรมการสถาปัตย์สองรายคำแนะนำ

นายปรีดีฯ เข้าเฝ้าอยู่ประมาณครึ่งชั่วโมงกว่าๆ แล้วถวายบังคมลากลับ และในหลวงอันนั้นฯ ก็ทรงพอพระทัยมากที่นายปรีดีฯ ยอมรับใช้ชาติน้านเมืองในนามคันขัน ดังที่ทรงรับสั่งกับคณะประชานสภาพที่เข้าเฝ้าในตอนกลางวัน “อ้อ, หลวงประดิษฐ์ ดีมาก” เมื่อทรงทราบจากคำกราบบังคมทูลว่า สภามีมติให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี

แต่ภายหลังที่ในหลวงอันนั้นฯ สวรรคต พากปรักหักพังของนายปรีดีฯ กลับพลิกขวาเป็นคำ ปล่อยข่าวลือว่านายปรีดีฯ เข้าไปกดดันพระมหาภัยศริย “ไปเฝ้าอยู่ถึงเดือนเที่ยงคืน อันเป็นการปล่อยข่าวลือเพื่อให้孰ดรับกับข่าวลือที่ว่านายปรีดีฯ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ ซึ่งเป็นข่าวลือ ดันตอที่อกมาจากปากปักอันสกปรกของพากปรักหักพังของนายปรีดีฯ นั่นเอง

นายปรีดีฯ ได้พูดถึงข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ในที่ประชุมรัฐสภาครั้งที่ ๒ วันพุธที่สบดีที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๘๙ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม (ภายหลังสวรรคต ๔ วัน) รายงานการประชุมรัฐสภา ได้บันทึกไว้มีความตอนหนึ่งดังนี้

“...เสียงลืออุกศลว่าคนนั้นคนนี้อกมาแล้วทำไปอย่างนั้นอย่างนี้ นี่ก็เป็นเรื่องลือสืบเนื่องมาจากการความอิจฉาริษยาเป็นมูล หรือมีบางช่างยุ เป็นต้น เป็นมูลเหตุสืบเนื่องอย่างนั้น ถ้าผู้ใดประสงค์จะทราบเรื่องนี้โดยละเอียด ข้าพเจ้ามีหลักฐานพร้อมที่จะแจ้งให้ทราบได้ และเวลาตนี้ก็ได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ร่วบรวมไว้แล้ว ว่าจำนวนบ่างช่างยุมีบุคคลใดและจำพวกใดบ้าง แล้วสาเหตุเป็นมาอย่างไร ข้าพเจ้าจะแสดงให้ดูเป็นหลักฐาน นอกจากจะได้ยินมาจากคำบอกเล่าอย่างนั้น

“และอีกอย่างหนึ่ง สำหรับในเรื่องพระองค์นี้ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ซึ่งรักภักดีท่านมากที่สุดกว่าหาляๆ คน ในขณะที่ท่านประจำอยู่ในต่างประเทศ

หรือที่ท่านได้กลับมาแล้วก็ดี สิ่งใดอันเป็นสิ่งที่ท่านพึงประถานในส่วนพระองค์ท่าน ข้าพเจ้าจัดถวาย หรือบางสิ่งบางอย่างเมื่อท่านทรงรับสั่งความอ่อนหนึ่งอย่างใด อันเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าก็ได้ชี้แจงตามระเบียบทองแหนรัฐธรรมนูญตามนิสัยของข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าเป็นผู้ถือความเชื่อสัตย์ต่อพระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้าไม่ได้อ้าง หรือเอกสารนามของท่านไปอ้างในที่ชุมนุมชนใดๆ ซึ่งบางแห่งทำกัน หรือในกรณีที่ท่านสรวรมตแล้ว ข้าพเจ้าก็พยายามที่สุดที่จะพยายามทำในเรื่องนี้ให้ขาวสะอาด เพราะเป็นพระมหากษัตริย์ เราชำทำให้เรื่องเงื่อนอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ข้าพเจ้าไม่ประถานทำอย่างคนบางคนทำ โดยฉวยโอกาสเอาเรื่องสรวมตของท่านไปโพนทะนา กล่าวร้าย

“และวันนั้นจะต้องกล่าวเสียด้วย ท่าที่ข้าพเจ้าได้ทราบเกี่ยวกับส่วนเดิม-พระเจ้าอยู่หัวสรวมตนั้น ข้าพเจ้าได้ทราบราบประมาณเกือบ ๑๐ นาพิกา เวลา นั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กับอธิบดีกรมตำรวจนายไดนาทีบ้าน เนื่องจาก กรรมกรมมักจะสันสะไดร์ค ข้าพเจ้าจึงโทรศัพท์เชิญราชเลขานไปด้วย เมื่อไปถึงแล้ว เราอยู่ข้างล่าง ไม่ได้เข้าไปข้างบน เพราะเหตุว่าเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ จึงได้เชิญ เจ้านายผู้ใหญ่มาพร้อมแล้วจึงขึ้นไปข้างบน ส่วนในทางชั้นบนของท่านเป็นเรื่องที่ท่านทำท่านทำปฐมพยานาลในชั้นบน

“ข้าพเจ้าและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พร้อมด้วยเจ้านาย อันมี กรมทุนชัยนาทฯ เป็นผู้นำที่นี้ไป ได้ขึ้นไปเป็นเวลาเพียงเศษๆ แล้ว ขึ้นไปดูพระบรมศพ และความจริงในการตรวจ เราชำไปถือกรณีพระมหากษัตริย์เหมือนເອກชนไม่ได้ ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนกฎหมาย ข้าพเจ้ารู้เรื่องวิธีพิจารณาความอาญาว่าเป็นอย่างไร และจะต้องทำอย่างไร ก็ได้นอกกับอธิบดีกรมตำรวจนายว่าเราจะต้องทำให้แน่ชัด เช่น เหมือนอย่างว่าบอกให้หนอเอ่าโพลิกไปใส่พระกระโloก ข้าพเจ้าก็ไม่รู้ราชศัพท์ดี ได้ปรึกษาเจ้านายบอกท่าน ท่านสั่นพระเตี๊ยร ข้าพเจ้าโคนหังขึ้นหังล่อง ถ้าจะ ต้องผ่าพระกระโloกก็เป็นเรื่องพระคพของพระมหากษัตริย์จะทำให้เสียพระราชประเพณี และวิธีพิจารณาคดี มี เมื่อเป็นเช่นนี้จึงตัดสินว่า เราชำต้องสอบถามผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และแพทย์ประจำพระองค์คือคุณหลวงนิตย์ฯ เป็นผู้ปฐมพยานาลที่จะกล่าววันนั้น เรื่องเป็นมาอย่างไร

“ข้าพเจ้ารู้ว่ามีพวกที่แกลังท่านต่างๆ นานา โดยให้มหาชนเข้าใจผิด และ

สำหรับในหลวงพระองค์นี้ ทุกคนที่ใจเป็นธรรมก็จะรู้ว่าข้าพเจ้าได้เสียสละและทำทุกอย่างที่จะประเต็คทราชบัลลังก์ให้แก่พระองค์ในยามคริติกอล-โมเมนท์ตลอดมา ตลอดจนพระราชนครข้าพเจ้าได้ทำมาเป็นอย่างดี ข้าพเจ้าเคารพพระมหากษัตริย์ไม่ใช่ว่าแต่ปากแล้วใจไม่เคารพ ข้าพเจ้าไม่ทำให้เด็ตชตรอยด์ ข้าพเจ้าไม่ทำ และไม่เป็นนิสัยของข้าพเจ้าที่จะทำเช่นนี้ เจ้านายทางฝ่ายในย่อมจะรู้เรื่องนี้เป็นอย่างดี

“พระจะนั่นนำว่าลือต่างๆ เมื่อเรื่องที่จะปัดแห้งปัดชาต่างหาก ข้าพเจ้าได้ยินถึงกับว่า ข้าพเจ้าไปทำเพรสเซอร์พระมหากษัตริย์ว่าข้าพเจ้าเฝ้าถึง ๒ ยาม ที่จริงข้าพเจ้าเฝ้าท่านในวันศุกร์ที่ ๑ กายหลังที่สภากา ได้ฟังเสียง (ชาวนาดีเสียงเลือกนายกรัฐมนตรี-ผู้เขียน) และวันอาทิตย์ก็มีการสไตร์คที่มักกะสัน ซึ่งเจ้ากรมท่านนัดข้าพเจ้าไปเฝ้า ๒ ทุ่มครึ่ง ก่อนไปวังยังได้โทรศัพท์เชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และเชิญอธิบดีกรมรถไฟมาด้วย ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะอยู่อย่างช้าไม่ถึงชั่วโมง ข้าพเจ้าเฝ้าครึ่งชั่วโมงรับสั่งถึงเรื่องที่ท่านจะดังข้าพเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรี ข้าพเจ้าอยู่รู้ว่าครึ่งชั่วโมงแล้วก็กราบทูลบอกว่ามีเรื่องสไตร์เกิดขึ้น ข้าพเจ้านัดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมรถไฟมาเพื่อจะต้องทราบรายละเอียดและถ้าอย่างจะทราบละเอียดในการที่ว่าประธาน รองประธานและเลขานุการได้ไปเฝ้าท่านในการดังข้าพเจ้า ก็มีหลักฐานพยานอยู่เสร็จ ท่านรับสั่งอย่างไร (ดังที่ยกมากล่าวแล้วข้างต้น-ผู้เขียน)

“มีนำว่าลืออย่างในทางอกุศลทั้งสิ้น เอาไปลือเป็นทำนองที่ว่าท่านไม่พอพระทัยที่จะดังข้าพเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรี อะไรบาง ล้วนแล้วแต่ท่าวซึ่งเป็นอกุศลอย่างๆ ไม่มีเหตุผล นอกจากทำการปัดแห้งปัดชา ซึ่งข้าพเจ้าถือว่าข้าพเจ้าซึ่งสัตย์ต่อพระมหากษัตริย์พระองค์นี้ด้วยใจจริง ดังแต่ไหนๆ ข้าพเจ้าได้ฝ่าอันตรายมาอย่างไร ทุกอย่างนี้ ถ้าหากว่าครไม่ลืมคงจะรู้ ตลอดเวลาที่เป็นผู้สำเร็จราชการฯ เมื่อครั้งข้าพเจ้าเป็นผู้สำเร็จราชการได้ทำอย่างไร เพราะจะนั้น นำว่าลืออะไรต่างๆ เป็นนำว่าที่ปลูกปั่นหังสิ้น ขอให้ผู้ที่ใจเป็นธรรมก็ขอให้ระลึกในข้อนี้...”

หลังจากนายปรีดิ พนมยงค์ เข้าเฝ้าละอองธุลีพระบาทตามรับสั่งเมื่อคืนวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๘๙ แล้ว รุ่งขึ้นเช้าวันเสาร์ที่ ๘ มิถุนายน ก็ได้ทรงพระกรุณาประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งให้นายปรีดิ พนมยงค์

เป็นนายกรัฐมนตรี โดยพันตรี วิลักษ โภสathanนท์ ประธานพุฒสภาพ และนายเกنم บุญศรี ประธานสภาพผู้แทนรายภูร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

แต่ไม่ทันที่นายปรีดีฯ จะได้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ เหตุการณ์อัน เศร้าสด อันยังความเครียดใหญ่ให้กับคนไทยทั้งชาติเกิดขึ้น ในตอนเช้าเวลาโดย ประมาณ ๐๙.๒๕ นาฬิกา ของวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ เมื่อเยาวาภัยตระย่อง ที่เป็นที่เคารพรักของคนไทยทั้งชาติ ถูกพระแสงปืนสำรวจดับพระแท่นบรรทม ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมหาราชวัง

นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้ส่งเรียกประชุมรัฐสภาพเป็น การด่วน และรัฐสภาพได้เปิดประชุมเมื่อเวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกาของวันที่ ๕ มิถุนายน นั้นเอง มีสมาชิกพุฒสภาพเข้าร่วมประชุม ๖๔ นาย และสมาชิกสภาพผู้แทนรายภูร ๖๓ นาย รวมเป็น ๑๒๗ นาย

นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบถึงกรณี สวรรคตที่เกิดขึ้น และเมื่อรายงานจบแล้วสมาชิกแห่งรัฐสภาพได้ลุกขึ้นยืนไว้อาลัย แก่พระองค์เยาวาภัยตระยองผู้จากไป

นายดุสิต บุญธรรม สมาชิกสภาพผู้แทนรายภูรจากปราจีนบุรี ได้ขออนุญาต ประธานรัฐสภาพเรียนถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ประธานรัฐสภาพถามรัฐบาลว่าจะตัดช่องใหม่ เมื่อนายปรีดี นายกรัฐมนตรี ตอบว่า “รัฐบาลไม่ขัดข้อง ให้ตามได้” นายดุสิต บุญธรรม จึงเรียนถามรัฐบาลว่าดังนี้

นายดุสิต บุญธรรม สมาชิกสภาพผู้แทนรายภูร (ปราจีนบุรี) : ถ้าเมื่อ อนุญาตให้ถาม ข้าพเจ้าสังเกตว่าในขณะนี้ได้มีการทำอธิบดีตรวจได้มากอยู่ในที่นี้ด้วยแล้ว ข้าพเจ้าจึงครอจะเรียนถามรัฐบาลว่า เนื่องในการสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้น นอกจากที่รัฐบาลได้แกลงมาแล้ว ทางอธิบดีกรมตำรวจนัดี อดิบดีกรมการแพทย์ ก็ได้สังเกตเหตุการณ์โดยใกล้ชิด ข้าพเจ้าครอจะเรียนถามรัฐบาลว่า โดยการสังเกต ของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายก็ดี จะเป็นเจ้าหน้าที่ทางกรมการแพทย์หรือกรมตำรวจนัดี มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดบ้างหรือไม่ที่จะเป็นกรณีทำให้เห็นนัดชัดเจนว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ได้สวรรคตโดยพระองค์เอง

พล.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจนัดี : เหตุที่เท่าที่สืบสวนและ

ฟังเหตุการณ์ ตลอดถึงผลที่บادแผล ก็ยังไม่มีเหตุอื่นใดที่ชวนสงสัยว่าจะถูกกระสุนปืน
อย่างอื่น นอกจากที่รัฐบาลได้แต่งลงแล้ว

นายประสิทธิ์ ชูพินิจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กำแพงเพชร) : ข้อที่
บังสังสัยในคำแฉลงการณ์มีอยู่บ้างเล็กน้อย ที่รัฐบาลแต่งลงยังคลุมเครือบ้าง ถ้าหากว่า
ท่านอธิบดีกรมตำรวจนำเสนอเรื่องนี้ ให้รัฐบาลแต่งการชันสูตรพลิกพระศพสมเด็จ
พระเจ้าอยู่หัว ให้ทราบบ้างแล้วจะเป็นทางแก้ความสงสัยไปบ้างก็ได้ ขอได้โปรด
บรรยายในเรื่องลักษณะของบาดแผลด้วย

พล.ต.ท. พรมารา อธิบดีกรมตำรวจนคร : บาดแผลที่แพทย์ได้
ตรวจและที่ข้าพเจ้าได้ตรวจนั้น คือบาดแผลรอยถูกกระสุนปืนที่พระนลาภเหนือ
คิ้วข้างซ้ายนิดหน่อย และเฉียงมาทางซ้าย บาดแผลรอยกระสุนปืนจึงตรงเข้าไป
และมีพระอธิษฐานลุ่งมา แล้วหันจีบไปเป็น ๔ แฉก แต่เวลาที่ข้าพเจ้าไป เขาทำ
เรียนร้อยแล้ว บาดแผลเป็นเช่นนั้น อาศัยโดยเหตุที่ได้สอบถามสวนทางมหาดเล็กรับใช้
ห้องบรรทมและพระพี่เลี้ยง เหตุที่เกิดขึ้นผู้ที่ได้แลเห็นที่แรกได้ไปบอกกล่าว และ
เข้าไปดูพฤติกรรมด้วยๆ ในกรณีเมื่อเสด็จจนห้องบรรทมแล้ว ไปห้องทรงแล้วกลับไปอยู่
ในห้องบรรทมตามเดิม ได้ความว่าไม่มีเหตุอื่นใดพึงจะสันนิษฐานว่าจะมีผู้กระทำร้าย
ในเวลาเกิดเหตุ และประกอบด้วยได้ความว่าทรงโปรดในเรื่องปืน และในห้องบรรทม
ก็มีปืนถึง ๓ ระบบอก และบรรจุไว้แล้วทั้งนั้น และได้ความว่าในเวลาเช้ากีดี เวลา
เย็นกีดี ก็ได้เคยเอามาลุกคลายอยู่บ่อยๆ

พระจะนั้น เมื่อสวรรคตแล้วคนที่เข้าไปก็เห็นอยู่ที่บรรทม ไม่มีเหตุอื่น
นอกจากสันนิษฐานว่าเท่าที่เหตุการณ์ได้สอบถามมาแล้ว คงจะลุบคลำปืนตามพระ
อธิษฐานที่ทรงชอบ แล้วกระสุนจึงได้ล่นไปถูกเข้า เพราะถ้าจะทรงยิงปืนก็ยิ่ง^ก
อยู่มาก จึงเป็นไปไม่ได้ แต่ว่าถ้าล่นไปเองแล้วอาจจะเป็นไปได้ เพราะเหตุผลที่
เป็นอยู่และเท่าที่ทำในเวลานี้ก็มีเท่าที่เรียนมานี้

นายปริญญา จุฑามาตย์ สมาชิกผู้แทนราษฎร (ยะลา) : ไหนๆ ก็เป็น
โอกาสให้ซักถามมาแล้ว พระจะนั้น ในฐานที่ข้าพเจ้าก็เป็นสมาชิกผู้หนึ่ง เท่าที่
ได้ฟังมาแล้วก็ยังรู้สึกว่าไม่เข้าใจ ทั้งนี้เป็นเรื่องที่ประชาชนควรจะเข้าใจกันอย่าง
แจ่มแจ้ง โดยที่ว่าท่านผู้แทนที่นั่นก็เป็นผู้แทนของปวงชน ข่าวในหลวงสวรรคต
ประชาชนจะต้องเครียดลดเป็นอย่างยิ่ง เพาะจะนั้น ถ้ามีความพยายามจะเดินทางกลับไป

ภูมิลำเนาแล้ว ก็อย่าเพิ่งหวังเลยว่าจะละเว้นคำที่จะต้องได้ตอบกับรายภูร่ว่า พระองค์ท่านสำรวจโดยกรณีใด โดยเหตุใด โดยอาการอย่างใด

ในที่นี้ข้าพเจ้าอยากรายขอทราบเรียนตามเจ้าหน้าที่ และรัฐบาลนี้ โดยเหตุผลและวิธีการสอนสวนและสืบสวนเกี่ยวกับคดีเรื่องนี้ที่เกิดขึ้น

ประการข้อแรก ก็อยากรายขอทราบเรียนตามรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ทางรัฐบาลว่า เรื่องนี้มูลเหตุที่เกิดขึ้นนี้ ท่านได้สอนสวนอย่างละเอียดถือถ้วนแล้วหรือยัง ก็ได้ใช้การสอนสวนและสืบสวนพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตั้งแต่เริ่มดันมูลเหตุและมูลฐานทั้งมวล ก็คล้ายๆ กันที่ฟรังเรียกว่าอี้มอชัน คือมูลเหตุ หรือพฤติกรรมนั้นแล้วล้อมที่เกิดขึ้น เช่นนี้เป็นมาอย่างไร หมายถึงมูลเหตุซึ่งใจพฤติกรรมนั้น ข้าพเจ้าอยากรายขอให้ท่าน แหลงหลักฐานประกอบ คือว่าความเป็นอยู่ของพระองค์ท่านก่อนที่จะทำอัตวินิบาตกรรม พระองค์เอง (รัฐบาลไม่ได้แหลงว่าพระองค์กระทำอัตวินิบาตกรรม แต่นายปริญญา ขุนพลคนสำคัญของประชาธิปัตย์ในสมัยนั้นพูดเอาเอง-ผู้เขียน) หรือตามที่ท่าน สันนิษฐานไว้นั้นอย่างละเอียดแล้ว ก่อนเมื่อเกิดเหตุขึ้นแล้วนั้นบุคคลผู้ซึ่งใกล้ชิด คือประจักษ์พยานในขณะนั้น ที่ได้รับเหตุการณ์โดยใกล้ชิดได้สอนสวนไว้อย่าง ชัดเจนแล้วหรือยัง ที่ได้สอนสวนไว้แล้วถ้าเกิดว่าไม่ใช่เป็นความลับ ก็ขอได้โปรด แจ้งว่าพยานนั้นๆ ทำการว่าอย่างไร ส่วนพยานเหตุผลก็อย่างที่ข้าพเจ้าทราบเรียน มาแล้วว่า อยากรู้ว่ามูลเหตุอันแท้จริงว่าเป็นอย่างไร คนเรารู้ดีๆ ก็เป็นของแปลก เมื่อกันที่จะอัตวินิบาตกรรม (นายปริญญา ย้ำกระทำอัตวินิบาตกรรม-ผู้เขียน) ตามทางสันนิษฐานในฐานะที่ข้าพเจ้าเคยเป็นอัยการ ก็เคยผ่านสำนวนอย่างนี้มากมาย จึงอยากรายมนุลเหตุแล้วล้อม ซึ่งทำให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ อย่างโน้น ที่จะให้ เป็นผลเป็นอย่างนั้น ถ้าจะกรุณาอธิบายให้ประชาชนเข้าใจ เพื่อข้าพเจ้าจะได้นำ หลักฐาน และคำตอบของท่านบังคับนี้เหละไปยืนยันกับรายภูร เพื่อเป็นข่าวเล่าสู่ กันฟังว่ามูลเหตุอย่างนั้นๆ ข้าพเจ้าได้รับคำตอบมาอย่างนั้น หวังว่ารัฐบาลและเจ้าหน้าที่ คงจะให้ความกรุณาอธิบายเหตุผลให้มวลสามารถเชื่อร่องรอยอย่างแจ่มแจ้ง

พ.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ : เท่าที่ข้าพเจ้ามีเวลาทำ การสืบสวนและสอนสวนในเวลาไม่กี่ชั่วโมงนั้น ขออภัยยังว่าในทางอัตวินิบาตกรรม ไม่มี แต่ด้วยเหตุผลอื่นใดนั้น ก็ยังกำลังสืบสวนคืบหน้าต่อไป พยานหลักฐานที่ ใกล้ชิดในเวลาที่เกิดเหตุขึ้นไม่มีใครอยู่ที่ในห้องนั้น ไม่มีผู้ใดແลเทินประจักษ์พยาน

ในที่นั้นไม่มี แต่สำหรับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดห้องบรรทมเท่าที่ได้ฟังก็สรุปอย่างที่ได้ทราบเรียนมาแล้ว

นายสอ เศรษฐบุตร สมาชิกสภาผู้แทน (อันบุรี) : ข้าพเจ้าอยากระขอเรียนถามท่านอธิบดีกรมตำรวจนิข้อที่สำคัญ คือว่าวนอกจากพระญาติวงศ์ซึ่งเข้าออกห้องบรรทมแล้ว มีใครบ้างที่เข้าออกได้บ้าง และในการที่เข้าออกก็ต้องการที่ทรงบรรทมก็ต้องมีใครเข้าไปได้บ้างหรือไม่ เข้าไปได้ในกรณีใดบ้าง ข้าพเจ้าอยากระขอเรียนถามว่า นอกจากพระญาติวงศ์แล้วมีใครอีกบ้าง ถ้าหากว่าเป็นมหาดเล็กแล้วก็มีกี่คนและมีใครบ้าง

พล.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจนิ : เท่าที่ได้ฟังมาแล้ว มีพระราชชนนี พระอนุชา และพำน惘หาดเล็กห้องบรรทม พระพี่เลี้ยง ส่วนคนอื่นได้นั่งข้าพเจ้ายังไม่ทราบ ส่วนที่จะเข้าได้และไม่ได้ด้วยเหตุอย่างใดนั้น ก็ยังสอบถามไม่ได้ความ เท่าที่กล่าวมาแล้วก็ชัดเจนอยู่แล้ว"

พอมารถึงตอนนี้ น.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้แทนรายภูรจังหวัดพระนคร ก็ได้ลุกขึ้นมาขัดตาทพด้วยคำอภิปรายว่า

"เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย และข้าพเจ้าเข้าใจว่ารัฐบาลคงจะต้องทำคำแคลงแกล้งกรณีโดยละเอียด เมื่อทำการสืบสวนโดยละเอียดภายหลัง เพาะะฉะนั้น ขอความกรุณาท่านสมาชิกทั้งหลาย ข้าพเจ้าไม่ใช่เจ้าอ้อยหมอกความ ขออย่าให้มีการพิสูจน์หรือพลิกประศพกันที่นี่ ขอความกรุณาอย่าซักถามเรื่องนี้ และพูดเรื่องอื่นต่อไป"

๒

อัญเชิญพระอนุชาั้นกรองราชย์

ลังจากที่รัฐสภาพยอมรับพังความเห็นของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช คือ ยุติซักถามเรื่องสรรคต รัฐบาลจึงได้เสนอพระนามสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช จั้นกรองราชสมบัติ เป็นรัชกาลที่ ๙ แห่งราช- จักรีวงศ์ ในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙ ตามกฎหมายเทียบナルว่า ด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ หมวดที่ ๔ มาตรา ๙ ข้อ ๔ และด้วยความเห็นชอบ เป็นเอกฉันท์จากรัฐสภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย มาตรา ๙ ฉบับวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี กล่าวต่อที่ประชุมว่า
“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงครองแล้ว และบัดนี้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้สืบราชสันตติวงศ์เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของประชาชน ท่าไทยแล้ว เพราะฉะนั้นขอให้สภากาวยพระพรชัย ขอให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระเจริญ”

ที่ประชุมได้ยินขึ้นและเปล่งเสียงไหโย ๓ ครั้ง ต่อจากนั้นประธานพุฒสภาพ ประธานสภาพผู้แทนรายภูร รองประธานพุฒสภาพ รองประธานสภาพผู้แทนรายภูร ได้เดินไป

ถวายพระพรในพระบรมมหาราชวัง และกราบบังคมทูลอัญเชิญเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ให้ขึ้นครองราชสมบัติตามดิ่งของรัฐสภา

มีประกาศอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้น ครองราชย์ ดังนี้

“ประกาศ

โดยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนัมทิศ ได้เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙

โดยที่ความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๙ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปตามนัยแห่งกฎหมายเทียบราลงว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา

โดยที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นเจ้านาข เชื้อพระบรมราชวงศ์ที่ร่วมพระราชชนนี ความในมาตรา ๙ (๔) แห่งกฎหมายเทียบราลงว่าด้วย การสืบราชสันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๕๖๗

โดยที่รัฐสภาได้ลงมติ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ แสดงความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ ในการที่จะอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ต่อไป ความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้ขึ้นครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังแต่เดิม วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙

ปรีดิ พนมยงค์
นายกรัฐมนตรี”

โดยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์ ตามรัฐธรรมนูญในขณะนั้นบัญญัติให้สามารถพกพาผู้มีอายุสูงสุด ๓ คน เป็นคนละผู้สำเร็จราชการ

แผนพระองค์ชั่วคราว ซึ่งประกอบด้วยพระสุธรรมวินิจฉัย พระยานตรราชสุวัจน์ และนายสงวน จุฑะเดเมียร์

ต่อมาวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๘๙ ประธานรัฐสภา ได้เชิญสมาชิกแห่งรัฐสภามาประชุม ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อข้าเสียงหาผู้ที่สมควรจะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป สมาชิกส่วนมากให้ความเห็นว่า ในyanที่ประเทศชาติคับขันเช่นนี้ สมควรขอให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

ประธานรัฐสภาจึงนำความขึ้นทราบบังคมทูล และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ดังว่าให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๘๙ อันเป็นการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นครั้งที่ ๓ และอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียง ๒ เดือนกับ ๑๐ วันแล้วการถวายบังคมลาອอก เพาะสุภาพชุดโรม ผู้ที่นาเสืบตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจากท่าน คือ พลเรือตรี ลาวัลย์ ธรรมนราวาสวัสดิ์ หรือบางที่เรียกว่าหลวงธรรมฯ หรือหลวงธรรมนราวาสวัสดิ์ ตามราชทินนามเดิมของท่าน

แต่ก่อนที่นายปรีดีฯ จะลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ท่านได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๘๙ (หลังจากวันสวรรคต ๕ วัน) เพื่อสอบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีสวรรคต คณะกรรมการชุดนี้เรียกเป็นทางการว่า “คณะกรรมการสอบสวนพฤติกรรมในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ล่านักหมาดกลเด็ดจัสรรคต” อันประกอบด้วยบุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งที่เป็นหลักของแผ่นดิน ๑๒ ท่าน มีรายนามดังนี้

๑. ประธานศาลฎีกา	เป็นประธานกรรมการ
๒. อธิบดีศาลฎีกากลาง	เป็นกรรมการ
๓. อธิบดีศาลอาญา	"
๔. อธิบดีกรมอัยการ	"
๕. ประธานพฤษภสภา	"
๖. ประธานสภาพผู้แทนราษฎร	"
๗. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุنمภูพวงศ์บริพัฒน์	"
๘. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้ากานุพันธุ์ยุคล	"
๙. พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัติ	"
๑๐. ผู้แทนกองทัพบก (พลตรี วิเชียร สุตันตานนท์)	"

๑๖. ผู้แทนกองทัพเรือ (พลเรือตรี แซน ปัจจุสานนท์) "

๑๗. ผู้แทนกองทัพอากาศ

(พลอากาศตรี หลวงเชิดวุฒาภรณ์)

เป็นกรรมการ

นายสัญญา ธรรมศักดิ์

เป็นเลขานุการ

นายสอดาด นาวีเจริญ

เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในคำสั่งนี้ระบุว่า ให้อิบดีกรมตำรวจนำพยานมาสอบสวนต่อหน้ากรรมการ
และถ้ากรรมการประส่งค์ จะสอบสวนเพิ่มเติมก็ให้สอนถ่านได้ และถ้าหากประส่งค์
ให้อิบดีกรมตำรวจนำพยานหลักฐานอื่นมาพิสูจน์ ที่ให้อิบดีกรมตำรวจอุกอาจมายเรียก
หรือนำพยานหลักฐานนั้นมาพิสูจน์ต่อหน้ากรรมการ

ในการนี้ ให้กระทรวงยุติธรรมจัดบัดลังก์กรรมการและให้ประชาชนเข้าฟัง
ได้ คณะกรรมการชุดนี้ได้รับการเรียกจากหนังสือพิมพ์และคนทัวไปว่า ศาล
กลางเมือง และต่อมานายปรีดิฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๔๘๙ กำชับ
คณะกรรมการดังกล่าวว่า

"ด้วยตามที่มีประกาศลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นคณะกรรมการนี้ ให้มีหน้าที่สอบสวนพฤติกรรมในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อันทรมหิดล
เสด็จสำรวจดินนั้น การที่ได้กำหนดไว้ในประกาศว่า ให้คณะกรรมการเสนอรายละเอียดย่อน
เพื่อนำความกราบนบกมทูลต่อไปนั้น ความมุ่งหมายนั้น การเสนอรายละเอียดย่อน
หมายความถึง การแสดงความเห็นว่ากรณีสวรรคตเกิดขึ้น เพราะเหตุอย่างใดด้วย
เพื่อที่จะจัดทุกสิ่งสิ่งในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจึงได้นำความเสนอคณาผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ บัดนี้คณะกรรมการนี้ดำเนินการแทนพระองค์ได้มีบัญชาว่า หน้าที่ของคณะกรรมการ
ย้อมรวมถึงการแสดงความเห็นว่า กรณีสวรรคตเพราะเหตุอย่างใดด้วย--" ซึ่งผู้
จะได้กล่าวถึงผลของการสอบสวนของคณะกรรมการชุดนี้ต่อไปข้างหน้า

๙

อาจารย์ไม่โง่ที่จะทำเข่นนั้น

นั่ง ในคำอภิปรายของนายปริญญา จุฑามาตย์ สมาชิกคนสำคัญของ
พระคปช. ชี้ว่าได้รับสมญานามจากหนังสือพิมพ์ว่าบุนกะนี ที่
ได้อภิปรายเกี่ยวกับกรณีสวรรคตดังที่ยกมาข้างต้นมีความหนึ่งว่า

“...ท่านในหลวงสวรรคต ประชาชนจะต้องเครียดลดเป็นอย่างยิ่ง เพราะ
ฉะนั้น ถ้ามีวารสาร (สส.-ผู้เขียน) จะเดินทางกลับภูมิลำเนาแล้ว ก็อย่าเพิ่งห่วง
เลยว่าจะละเว้นคำที่จะต้องโต้ตอบกับราษฎรว่า พระองค์ท่านสวรรคตโดยกรณีใด
โดยเหตุใด โดยอาการอย่างใด--”

ครับ, ประชาชนเครียดเสียใจอย่างที่สุด นั้นเป็นความจริง แต่ความไม่จริง
ที่ประชานิปป์บดย์นำไปบอกกล่าวประชาชนครั้งนั้น ได้ยังผลให้นายปรีดีฯ ต้องลาออกจาก
ทากทำแท่นนายกรัฐมนตรี และยังผลให้ผู้บริสุทธิ์บางคนต้องถูกประหารชีวิตใน
เวลาต่อมา

นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ขณะนั้นสังกัดอยู่พระคปช. ชี้ว่าได้กล่าวถึงการแพร่ข่าวเท็จของประชานิปป์บดย์
เพื่อทำลายนายปรีดีฯ ในครั้งนั้น ซึ่งหนังสือปกคำได้นำมาเปิดเผยไว้ดังนี้

“นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร อคีดามาซิกประชาธิปัตย์คนหนึ่งได้เล่าว่า ครั้งหนึ่งพระครูประชาธิปัตย์ได้วางแผนโไมyxณาลงโโคกใส่ร้ายนายปรีดีในกรณีสวรรคต ว่าเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ โดยบุคคลสำคัญในพระ ๕-๕ คนเป็นหัวหน้าสาย โไมyxณาawan เชือหลอกหลวงลูกพระครองตนเอง เพื่ออาศัยปากเสียงของสมาชิกพระ เหล่านั้นไปเผยแพร่ข่าวเท็จให้ถึงหัวใจบ้าน

“โดยครั้งแรกหัวหน้าสายวางแผนโไมyxณาใส่ร้ายนายปรีดีฯ แต่ละสายได้ แยกกันนัดประชุมสมาชิกพระครูที่เป็นสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรออกรือเป็นกลุ่มๆ แล้ว หัวหน้าสายกับบรรยายเรื่องราوانเป็นเท็จเกี่ยวกับกรณีสวรรคตเป็นกลางๆ ให้สมาชิก ในกลุ่มของตนฟัง ในจำนวนหัวหน้าสายที่ประกอบกรรมชั้วช้าสามานย์นี้ มีผู้แทนราษฎร คณสำคัญจากภาคเหนือคนหนึ่งซึ่งเป็นสมาชิกชั้นนำของประชาธิปัตย์รวมอยู่ด้วย และเป็นเจ้าตามด้วยนายสุวิชช์ พันธุเศรษฐ ผู้แทนจังหวัดเชียงใหม่

“หัวหน้าสายคนนี้ ได้ไปเปิดประชุมบรรยายเรื่องอันเป็นเท็จที่ชั้นบนของ ร้านขายยาที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ร้านหนึ่งแแกส์แยงโรงเรียนนายร้อย (ถนนราชดำเนิน) ผู้แทนราษฎรสองกั๊ดประชาธิปัตย์ที่ได้รับเชิญไปฟังคำโไมyxณาหลอกหลวงคืนนั้นมีด้วยกัน ร่วม ๑๐ คน ในจำนวนนี้มีผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร รวมอยู่ด้วย”

นี่คือความพยายามทางอันชั่วร้ายสกปรกของคนกลุ่มน้อยกลุ่มนี้ที่แฝงกายอยู่ ในประชาธิปัตย์ได้ร่วมมือกับเจ้าศักดินา (กลุ่มนี้) กระทำการอันน่าบังสไส

ซึ่งตรงกับข้ามกับนายชวน หลีกภัย หัวหน้าพระครูประชาธิปัตย์คนปัจจุบัน (๒๕๔๑) ในขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้ให้ สัมภาษณ์ เนื่องในวันครอบครอง ๑๐ ปี มรณกรรมของนายปรีดี พนมยงค์ (๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ - ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๖) เกี่ยวกับนายปรีดีฯ ถูกกล่าวหา (โดย พระภรรษี) ในกรณีสวรรคต ว่าดังนี้

“ที่จริงผมไม่ได้มีโอกาสรู้จักท่านเป็นส่วนตัวนะครับ เมื่อผมเข้าเรียน ธรรมศาสตร์นั้น จำได้ว่าครูใหญ่หนึ่งติดอยู่ในหอประชุมเล็ก หอประชุมที่เด็กโคม และก็มีรูปผู้ประกาศการและก็อาจารย์เก่าๆ อยู่ห้องรูป ก็ส่วนใหญ่ก็ถูกกล่่อยปะ ละเลยกันในสมัยนั้น มาเมื่อจากจากธรรมศาสตร์ไปแล้วนี่ เคยไปว่าความที่จังหวัด

พบว่า เคยมีคนต่อว่าท่าน ลูกความผิดของ และผิดจำได้ว่าผมได้มีส่วนปักป้องให้ท่าน แล้วก็จะเละกันลูกความ แล้วผิดก็ถอนตัวจากการเป็นทนายกลางศาล ยังจำได้ถึงเรื่องที่เกิดขึ้นนี้

“แต่ว่าโดยส่วนตัว เม้มจะไม่ได้รู้จัก แต่ว่าถือว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วม สร้างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ไม่ใช่มีส่วนร่วม แต่เป็นผู้ก่อตั้ง-ผู้เขียน) ผิดก็เป็นผู้ที่เข้าเรียนธรรมศาสตร์โดยสมัครใจ เข้ามาเรียนโดยตั้งใจเข้ามาเรียนธรรมศาสตร์ โดยตรง

“นั้นก็ต้องถือว่าท่านเป็นผู้มีคุณต่อมหาวิทยาลัย และเป็นผู้มีพระคุณต่อคนไทยเป็นจำนวนมากที่ได้มีโอกาสเข้าเรียนในระบบมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งเป็นคำว่าท่านทำมา แล้วคนเหล่านั้นก็ได้กระจัดกระจายออกไปรับใช้บ้านเมืองทั่วประเทศ

“พระฉะนันผิดคิดว่าคุณุปการที่ท่านทำไว้ให้กับบ้านเมืองในด้านการศึกษา นี้ ก็นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแล้ว ก็มีโอกาสสร้างคนรุ่นต่อมารวมทั้งผู้คนด้วยผู้หนึ่ง ครับ”

นายชวน หลีกภัย พูดนอกรอบบันทึกว่า “ผิดเชื่อว่าท่านบริสุทธิ์ ผิดใจทางเลือกนับลูกความที่กล่าวหาท่าน” เบปันทึกคำสัมภาษณ์นายชวน หลีกภัย คลั่นชั่นยังเก็บรักษาไว้ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ครอบยกฟัง ไปติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ดีก็โดยได้

ส่วนฝ่ายเจ้าศักดินาก็เช่นกัน มีเจ้านายบ่างพระองค์ที่มีความละอายต่อไป รักความเป็นธรรมและเคารพสัจจะ และที่เปิดเผยพระองค์อย่างเปิดเผยและทรงไปติดตามก็คือพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภานุพันธ์ยุคล พระองค์ได้ประทานให้สัมภาษณ์ในกรณีเดียวกันกับที่นายชวน หลีกภัย ให้สัมภาษณ์ข้างต้น ตอนหนึ่งพระองค์กล่าวว่า

“ตอนระยะหลัง ๆ ตอนที่อาจารย์ปรีดีฯ กลับมาอยู่ที่ฝรั่งเศสแล้วฉันได้ไปเยี่ยม ก็คุยกันเรื่องเพ็ดฯ ร้อนๆ หลายอย่าง อาจารย์ก็พูดหมวด ท่านบริสุทธิ์ ฉันก็เชื่ออาจารย์บริสุทธิ์ อาจารย์เคยถามฉันว่า ฉันเชื่อไหมว่าท่านยุ่งเกี่ยวกับกรณีสวรรคุต ฉันก็บอกกันท่านบอกว่า ไม่เชื่อ ท่านถามว่า ทำไม ก็ตอบว่า เพราะอาจารย์ไม่โง่ที่จะไปทำเช่นนั้น”

ครับ, อาจารย์ไม่โง่ที่จะทำเช่นนั้น สมมุติว่านายปรีดีฯ นิยมชมชอบในระบบมาชานรัฐ แต่นายปรีดีฯ ก็ย่อมรู้ว่าประชาชนชาวไทยนิยมชมชอบในพระมหาภัตtriy แล้วจะไปกระทำการอันฝ่าฝืนความนิยมชมชอบของประชาชนไปได้อย่างไร ? ผลของการกระทำที่ฝ่าฝืนความนิยมชมชอบของประชาชนจะเป็นอย่างไร ? นายปรีดีฯ ย่อมาครึ่ง ไม่งั้นคงจะไม่ได้รับการยอมรับนับถือเป็นมันสมองของคณะราษฎร และไม่งั้นคงจะไม่สามารถนำพาขบวนการเสรีไทยปฏิบัติการกิจอันยิ่งใหญ่ภายใต้ความดามชามไว้ของทหารญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒

ดังคำกล่าวของลอร์ดเมเยอร์เบดแนนท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ของสัมพันธมิตร ที่กล่าวแนะนำนายปรีดี ต่อคณะนายทหารอังกฤษ ก่อนหน้าที่ท่านจะไปเยือนประเทศไทย ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ว่า

“หลวงประดิษฐ์มนูธรรมเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพอันสำคัญคนหนึ่งในสังคมภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ในระหว่างสงคราม แన่นอนที่เดียวการกล่าวขวัญถึงชื่อของท่าน จะกระทำได้เพียงการกระซิบกระซับ และเรื่องราวทั้งหลายที่เกี่ยวกับตัวท่านทั้งหมด เป็นเรื่องที่ลับสุดยอด ความเคร่งเครียดของหลวงประดิษฐ์มนูธรรมและการเสี่ยงภัย ที่ท่านต้องเผชิญอยู่มากกว่า ๓ ปี เป็นสิ่งที่น่าสะพิงกลัว แต่ความมีวินัยของท่านเอง และسانุศิษย์ของท่าน ซึ่งเกิดจากแรงดลใจของท่าน ทำให้ท่านสามารถประสบความสำเร็จ...”

แล้วคนอย่างนี้หรือที่จะมาทำการโง่ ๆ ดังข้อกล่าวหาโง่ ๆ ของพวกโง่ ๆ พระองค์ภานุฯ จึงตอบคำถามของนายปรีดีฯ ว่า “ทำไมพระองค์ท่านจึงไม่เชื่อว่าท่าน เกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคต ว่า

“เพาะอาจารย์ไม่โง่ที่จะไปทำเช่นนั้น” และก็เป็นเช่นคำแฉลงปีกดี ของจำเลยกรณีสวรรคตที่ว่า

“อัน การเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบมาชานรัฐ เป็นเรื่องของการเปลี่ยนสถาบันอันมีพระมหาภัตtriy เป็นประมุข เป็นเรื่องของการเลิกล้มสถาบันนั้นเสีย ไม่ใช่เป็นเรื่องของการเปลี่ยนตัวบุคคลดังที่รัตนะของพวkniy อำนวย และวิธีการเปลี่ยนตัวบุคคลดังสมัยการปกครองที่อำนวยตกอยู่แก่บุคคลเฉพาะนั้น ไม่ใช่วิป共建 เพื่อประชาชนตามนัยแห่งการปกครองที่รับรองสิทธิและฐานะของมนุษย์ ซึ่งวิธีการเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ทรงอำนาจ สมัยอำนาจของอธิปไตยของบ้านเมืองตกอยู่แก่บุคคล

เฉพาะนั้น มีอธรรมเนียมนิยมใช้การสังหารพาลุยชีวิตแล้วขึ้นขององค์งานแทนด้วย ปราบดาภิเษก ซึ่งต่างกับการเลิกล้มสถาบันพระมหากษัตริย์

“การเลิกล้มสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่กระบวนการถึงการที่จะต้องกำจัดบุคคล ด้วย เมื่อล้มสถาบันแล้วก็ไม่มีผลให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีฐานะตามสถาบันนั้นได้”

“ส่วนการที่จะเพิงพิจารณาปัญหาเรื่องบุคคลเพียงใด ก็สุดแต่การกระทำ เป็นราย ๆ ไป และการจัดการต้องจัดการตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือประชาชน เห็นสมควรกำหนดกฎหมายขึ้นเป็นพิเศษ”

“วิธีการสังหารพาลุยชีวิตผู้ครองสถาบันต่าง ๆ เมื่อสถาบันนั้นยังคงมีอยู่ ก็ต้องดึงผู้มีหน้าที่ดูแลสถาบันต่อไป การมาฆ่าตัวเองจึงไม่ใช่วิธีการหรือธรรมนิยม ของนักกิมชาวนรัฐ”

“นักศึกษาประวัติศาสตร์ย้อมทราบดีว่า ที่มาแห่งการปักครองมหาชนรัฐนั้น ทางหนึ่งมาจากการที่ประเทศไทยไม่มีพระมหากษัตริย์หรือสถาบันกษัตริย์มาก่อน ผู้จัดการปักครองประเทศไทยของตนเขียนในแบบแผนประชาธิปไตย จึงไม่มีความจำเป็น ต้องสร้างสถาบันนี้ขึ้นอีก (เช่น สหรัฐอเมริกา)

“อีกทางหนึ่งคือ สำหรับประเทศที่ได้มีการปักครองอย่างมีพระมหากษัตริย์ มา ก่อน เมื่อเปลี่ยนการปักครองเป็นแบบประชาธิปไตย ประชาชนมีความเห็นว่า ต้องก่อตั้งสถาบันกษัตริย์ไว้ สถาบันนี้จะเป็นที่มาแห่งการแอบแฝง แห่งการแอบอ้าง ลักษณะที่ครอบคลุมประเทศ หรือเป็นแหล่งเสาะแสวงหาผลประโยชน์ของชนชั้น พิเศษเหนือประชาชนอยู่ อันเป็นการหนักเกินกว่าที่ประชาชนจะทนแบกรับได้ เป็นอันไรประโยชน์แก่ประชาชนเสียแล้ว เขาถูกเลิกล้างสถาบันนี้เสียโดยไม่รับรอง สถาบันนั้นไว้ในรัฐธรรมนูญต่อไป

“ฉะนั้น นักนิยมกษัตริย์ในระบบทอบประชาธิปไตยจึงถือเป็นหน้าที่อันสำคัญ ที่จะต้องเหตุผลพระมหากษัตริย์ไว้ในฐานะพระประมุขของชาติอย่างแท้จริง ให้พระองค์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ และมิให้มีความรับผิดชอบ อย่างโดยย่างหนึ่ง อันจะเป็นเหตุให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงพระองค์ ซึ่งจะคลาย ความشكดีสิทธิ์แห่งสถาบันเสียได้ นักการเมืองผู้มีความนิยมดังนี้ต้องเข้ารับผิดชอบ ในบรรดาภิจิกรรมทุกสิ่งทุกอย่างโดยสิ้นเชิง ไม่พึงดึงหรือน้อมนำพระองค์ให้ลงมา เกี่ยวข้องหรืออ้างอิงพระราชอำนาจของพระองค์อย่างโดยย่างหนึ่ง

“ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นที่อุ่นใจแก่ประชาชนโดยแน่นอนว่า จะไม่มีผู้ใดแอบแฝง
ขึ้นมาอยู่โดยอาศัยพระบารมี การแอบแฝงแอบอ้างพระราชอำนาจต่างๆ ก็ต้อง
เหล่านี้หากใช้นักนิยมกษัตริย์ในระบบประชาธิปไตยไม่ แต่หากเป็นนักจลาจลโกร唆”
(ดังที่พระราชการเมืองบางพระครุในปัจจุบันกระทำตนให้คุณหลงผิดว่าใกล้ชิดเบื้อง
พระยุคลากาท-ผู้เขียน)

โดยเหตุที่นายปรีดีฯ นิยมกษัตริย์ในระบบประชาธิปไตยเช่นเดียวกับ
คนไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเยาวชนกษัตริย์ที่นายปรีดีฯ สนับสนุนเข้าสู่ราชบัลลังก์ด้วย
ความรับผิดชอบ ดังนั้น เมื่อพระองค์สวรรคตแล้ว นายปรีดีฯ จึงกราบบังคมทูล
อัญเชิญพระราชอนุชาสมเด็จเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นครองราชสมบัติ ตามครรลอง
ของระบบประชาธิปไตยกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งในเวลานั้นถ้านายปรีดีฯ มี
ความคิดจะล้มเลิกสถาบันพระมหากษัตริย์ ก็มีเงื่อนไขและมีอำนาจที่จะทำเช่นนั้นได้

ดังที่นายเลียง ไชยกาล อธิศหาน้ำพระครุประชานและอดีตรัฐมนตรีช่วย
มหาดไทย ได้กล่าวไว้ในจดหมายที่มีไปถึงนายปรีดีฯ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๓
ภายในเรื่องมีในหลวงนั้น ทรงพูดเสมอว่า เมื่อมามถึงที่นั้นแล้ว ทำไม่ปรีดีฯ จึง
ยุติ (ไม่เลิกล้มสถาบันกษัตริย์-ผู้เขียน) ทั้ง ๆ ที่สภากฯ ทั้ง ๒ ก็อยู่ในกำมือ...

“...ผมเห็นว่าท่านอาจารย์มีเวรกรรมเก่ามากกว่า (หรือเป็นการสร้างกรรม
ใหม่ของพวกไฟอำนาจเก่าและอิจฉาดาวน์บันกง-ผู้เขียน) เพราะถ้าพิจารณาถึง
เหตุผลในเรื่องมีในหลวงนั้น ทรงพูดเสมอว่า เมื่อมามถึงที่นั้นแล้ว ทำไม่ปรีดีฯ จึง
ยุติ (ไม่เลิกล้มสถาบันกษัตริย์-ผู้เขียน) ทั้ง ๆ ที่สภากฯ ทั้ง ๒ ก็อยู่ในกำมือ...”

และโดยประการสำคัญที่สุด ถ้าหากนายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนปลุก
ประชาชนม์ ตามเค้าเรื่องที่ พล.ต.ท. พระพินิจชนกดีกับพวก สร้างขึ้นแล้ว

เหตุไนน์ สมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์ (พระนามขณะนั้น) จึงกล้าเอา
ชีวิตของลูกคนเล็ก สมเด็จเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชมาเสี่ยงกับความตายอีกพระองค์
หนึ่ง ด้วยการรับอัญเชิญ (ของรัฐบาลนายปรีดีฯ) ขึ้นครองราชย์สืบต่อจากพระเจนรูปราช
ที่ถูกนายปรีดีฯ ปลุกประชาชนม์ (ตามการบันนำเป็นตัวของ พล.ต.ท. พระพินิจชนกดี)
ไปแล้วนั้น

ไม่มีแม่คุณไหนรอคุณที่จะยินยอมให้ลูกไปเสี่ยงกับความตายเช่นนั้น และ

ก็ไม่มีใครจะไปเบ็นบังคับให้เขียนนั่งบลังก์ได้ถ้าหากไม่พึงพระประஸงค์ เพราะท่านผู้ที่จะสืบราชสันตติวงศ์ลำดับถัดไปจากสมเด็จพระอนุชา ก็ยังมีอยู่ คือพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภานุพันธุ์คุณ พระโอรสของสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงพญารามคำร ฉะนั้น ถ้าจะมีครามอ้างว่ากลัวราชบลังก์จะว่างกษัตริย์จึงฟังไม่เขื่น

ฉะนั้น การรับอัญเชิญขึ้นครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ของสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช และด้วยความเห็นดีเห็นชอบของสมเด็จพระราชนนีศรีสังวาลย์ (พระนามในเวลาหนึ่น) จึงเป็นการรับรองความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์ในการปฏิสวรรคตอยู่แล้วในตัวเอง

และทั้งสองพระองค์ก็ทรงเชื่อเช่นนั้น รวมทั้งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทเรนทร ซึ่งเป็นพระมาตุลา (ลุง) ของพระองค์ก็เชื่อเช่นนั้นเช่นกัน

ดังคำเบิกความของ พ.ต. หลวงนิตย์ เวชวิชัย นายนพดิษฐ์ นา�от แพทย์ประจำพระองค์ ซึ่งเป็นคนนอก (วัง) คนแรกที่เข้าไปถึงพระบรมศาพ ได้เบิกความในฐานะพยานโจทก์เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๔๘๒ มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับที่ พ.ต. หลวงนิตย์ฯ เข้าเฝ้าในหลวงพระองค์ปัจจุบัน และพระองค์ได้มีพระราชกระแสร้งสั่งใจความว่า “ในหลวงในพระบรมโภคจะเป็นอย่างอื่นไม่ได้นอกจากแอกซิเด้นท์ (อุบัติเหตุ) และจะไม่ถือโทษลงก็ไม่ได้ เพราะก่อนจะสวรรคตสัก ๔-๕ วัน ถึงเวลาจะกินข้าวก็ทรงจุจลิมือไปด้วย ซึ่งแต่ก่อน ๆ มาไม่เคย...”

พ.ต. นายนพดิษฐ์ หลวงนิตย์ฯ ได้ให้การต่อไปอีกว่า

“แล้วมีรับสั่งต่อไปว่า หลวงนิตย์ฯ จะต้องห่วยฉันด้วยน้ำ อย่าทิ้งฉันนะ”

ต่อพระราชกระแสร้งกล่าวว่า พ.ต. หลวงนิตย์ฯ ให้การว่า

“ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจความหมายของพระองค์ท่าน ได้นิ่งฟังต่อไปแต่พระองค์ท่านก็ไม่รับสั่งอย่างไรต่อไปอีก”

เมื่อพูดถึงโขคลาง พยานโจทก์ปากสำคัญอีกปากหนึ่ง คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทเรนทร ได้ให้การตอบโจทก์เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๘๒ เกี่ยวกับโขคลางหรือหมอดูมีความว่า

“(ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระราชนนีในเช้าวันเกิดเหตุ) พนสมเด็จพระราชนนีประทับอยู่พระองค์เดียวในห้องนั้น ข้าพเจ้าได้พูดกับสมเด็จพระราชนนีว่า หมอดูแม่น

เหลือเกิน ทั้งนี้ เพราะข้าพเจ้าก็ได้ทราบมาว่า เคยมีหมอดูฝรั่งดูไว้ว่า (ในหลวงอานันทฯ ผู้เจียน) จะไม่ได้สัมมงกุฎ พระมหามงกุฎจะตกทอดได้แก่สมเด็จพระอนุชา ความจริง เรื่องหมอดูนี้ สมเด็จพระราชนนีได้อ่านขึ้นก่อนเสียด้วยซ้ำ และเราได้พูดกัน ด้วยว่า ในหลวงองค์ปัจจุบันก็คงจะได้สัมมงกุฎจริงอีก อย่างที่หมอดูได้ดูไว้..."

จากคำเบิกความของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทเนรนทร ดังกล่าว นี้แสดงให้เห็นว่า ทั้งสองพระองค์และสมเด็จพระราชนนีทรงทราบดีว่า กรณีสวรรคต ของในหลวงอานันทฯ ไม่เกี่ยวกับการล้มเลิกสถาบันพระมหากษัตริย์ตามแผนการ มหาชนรัฐของนายปรีดีฯ (ที่พวกเศยเดนศักดินากล่าวหาใส่ร้ายนายปรีดีฯ) พระองค์ จึงได้เบิกความตามความคิดเห็นของพระองค์ด้วยประযิ��ว่า

“และเราได้พูดกันด้วยว่า ในหลวงองค์ปัจจุบันก็คงจะได้สัมมงกุฎ จริงอีก อย่างที่หมอดูได้ดูไว้”

ท่านพูดกัน (ในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙) ก่อนที่รัฐบาลด้วยความเห็นชอบ ของรัฐสภาจะได้มีมติให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชา เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นครองราชย์ ในคืนวันนั้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ท่านมั่นใจในความจงรักภักดีของนายปรีดีฯ ที่มีต่อพระราชนองค์และสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามที่ในหลวงอานันทฯ ได้มีพระ ราชgrade=4 แหงสถาบันนายปรีดีฯ ณ สถานีรถไฟจตุจัล เมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๙ ว่า

“ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอันมากที่ได้ปฏิบัติกรณียิกิจแทนข้าพเจ้ามา ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อข้าพเจ้าและประเทศชาติ...”

แต่ที่นายปรีดีฯ ต้องมัวหมองมีมลทินในกรณีสวรรคต ก็เพราะจากการใส่ร้าย ป้ายผิดอย่างไม่ล่ำอายต่อบาป ของพวกเศยเดนศักดินา ที่ผูกขาดความจงรักภักดี ด้วยคำพูด แต่มีพฤติกรรมที่ตรงกันข้าม ดังจดหมายของกลุ่มสหสังคมที่มีถึง นายกรัฐมนตรี ที่เราจะได้พูดถึงต่อไป

๑๐

นายปรีดีฯ ผู้มีมลทิน

เอกสารแผ่นปลิวที่ลงนามโดยผู้ใช้ชื่อว่าพิพัลย์ ผิวงาม ระบุความไม่
เหมาะสม ของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะได้รับการยกย่องจากญี่ปุ่นสโกร
เป็นบุคคลสำคัญของโลกกว้างดังนี้

“...สำหรับนายปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลที่มีมลทินติดตัว เรื่องใหญ่ก็เรื่อง
กรณีสำรวจของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จากคำพิพากษาศาลฎีกាភี่ ๑๔๔/๒๔๘๗
ซึ่งเป็นคดีสืบประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรัส นายชิด สิงหนา劲 และนายบุศย์
บ้านคริน ในกรณีสมรู้ร่วมคิดในการปลุงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัว ร. ๕ ในคำพิพากษา
นี้ระบุถึงนายปรีดีเป็นคนตั้งคิด และเรือเอก วัชรชัย ขัยสิทธิเวช เป็นมือปืน”

จากข้อความข้างบนนี้ มี ๒ ประเด็นที่จะต้องทำความกระจ่างเพื่อความ
เท่าไถ่ถูกต้องของนักเขียน และเพื่อความเป็นธรรมแก่นายปรีดี พนมยงค์

ประเด็นแรก นายปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลที่มีมลทินในกรณีสำรวจ
ของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕

ใช่, นายปรีดี พนมยงค์ มีมลทินในกรณีสำรวจ /molทิน พจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ แปลว่า ความมัวหมอง ความไม่บริสุทธิ์

ความหวังของหรืออุทิnxของนายปรีดี พนมยงค์ ในกรณีสวรรคตนั้น เริ่มต้นจาก โตรศพที่ลีกลันไปยังกรมกองทหารและสถานทูตของประเทศไทยอ่อนาจ แจ้งข่าว กรณีสวรรคตของในหลวงอันนั้นๆ ว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์ของกลุ่มการเมือง ฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเป็นระบบ สาธารณรัฐหรือ monarchy

ต่อจากนั้นก็มีเจ้าองค์หนึ่งเข้าไปพบนายจօฟเฟอร์ย์ ออมปัสัน ทูตอังกฤษ ที่ประจำอยู่ในกรุงเทพฯ แจ้งให้ทราบว่า กรณีสวรรคตเกิดขึ้นจากการถูกลอบปลงพระชนม์ และเรียกร้องให้อังกฤษยังคงทหาร (ที่เขามาปลดอาชญากรรม) ไว้ใน เมืองไทยต่อไป เพื่อช่วยปกป้องราชบัลลังก์และพระราชวงศ์ ให้รอดพ้นจากการล้มล้าง และเข่นฆ่าของพวกสาธารณรัฐที่กุมอำนาจไว้อยู่ในเวลานี้ ซึ่งหมายถึงพวกนายปรีดี พนมยงค์

ทูตอังกฤษ นายจօฟเฟอร์ย์ ออมปัสัน ได้โทรเลขรายงานถึงกระทรวง การต่างประเทศ (อังกฤษ) ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๕๘๘) เรื่อง ที่เจ้าองค์หนึ่งเข้าพบ (เจ้าองค์นั้นภาษาอังกฤษใช้คำว่า H. R. H. ซึ่งหมายถึงพระราชวงศ์ชั้นสูงเทียบชั้นพระเจ้า เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ... หรือพระเจ้าวรวงศ์เธอ ...) พร้อมกับแสดงความเห็นไม่เชื่อถือในคำพูดของเจ้าองค์นั้น โทรเลขรายงานฉบับนี้ได้ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว ภายหลังที่เก็บเป็นเอกสารลับไว้ ๓๐ ปี ตามกฎหมายอังกฤษ

ต่อมา ก็มีคนเข้าไปตะโกนในโรงพยาบาลรรภะไฟดับว่า “ปรีดีมาในหลวง” และในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๘๘ ซึ่ง นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในขณะนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งในนาม พรรคราชอาชีปัตย์บางกอก ได้อาภิญญาติในหลวงอันนั้น เป็นเครื่องมือ หาเสียงเลือกตั้ง จึงได้รับการสนับสนุนอย่างมาก กระ功劳มหาดไทยจึงได้มีหนังสือถึงคณะกรรมการจังหวัด ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๘๘ เพื่อแจ้งให้ทราบทราบความจริง หนังสือของกระทรวงมหาดไทยฉบับนั้นเขียนด้วยข้อความว่าดังนี้

“ด้วยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวนี้ ได้มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สนับสนุนผู้สมัคร ซึ่งใช้สมญาว่าพรรคราชอาชีปัตย์บางกอก ได้ฉวยโอกาส

การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อ หลอกหลวงรายภูรให้เกิดการเข้าใจผิด เพื่อก่อให้เกิดการคุกคามและกระด้างกระเดื่องต่อรัฐบาล”

หนังสือของกระทรวงมหาดไทย ได้ระบุเป็นข้อๆ ไปว่า ได้มีการกล่าวหา ให้ร้ายป้ายสีและหลอกหลวงรายภูรอย่างไร ? โดยเฉพาะในประเด็นกรณีสำรวจด้วยวิธีในข้อ ๔ ว่าดังนี้

“๔. กล่าวหารัฐบาลว่าปิดบ่ายเรื่องสำรวจ และใส่ร้ายรัฐบาลในเรื่องนี้ ด้วยประการต่างๆ

“ความจริงนั้นรัฐบาลไม่ได้ปิดบัง และต้องการที่จะให้กรรมการได้สอบถามสวน เรื่องนี้โดยยุติธรรมและเปิดเผย ดังจะเห็นได้จากการแต่งตั้งกรรมการสอบสวน และที่ปฏิบัติ ซึ่งมีคุลาการ อัยการ ประธานศาลทั้งสอง นายพลทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ เจ้านายชั้นสูง และการสอบสวนก็ให้ประชาชนไปฟังได้

“นับเป็นประวัติการณ์ครั้งแรกของประเทศไทย ที่การสอบสวนเช่นนี้ได้กระทำต่อหน้าประชาชน จะหาว่ารัฐบาลปิดบังประการใด สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระราชชนนี ก็ได้พระราชทานพระกระยาหาร ต่อ กรรมการแล้วว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโภคสมิไห้มีข้อบัดແย้งหรือ ไม่พอพระทัยในรัฐบาลแต่อย่างใด ฝ่ายรัฐบาลก็ได้ถวายความจงรักภักดีและกระทำการทุกสิ่งทุกอย่างตามพระราชประสงค์

“ในระหว่างที่พระองค์เสด็จประทับอยู่ ณ ต่างประเทศ เมื่อมีผู้ป้องร้าย คือราชบัลลังก์ นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันนี้ (นายปรีดี พนมยงค์) เมื่อครั้งเป็น ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก็ได้เสียสละและเสียงกัยเพื่อป้องกันราชบัลลังก์ ให้ปลอดภัยตลอดมา เวลานั้นหมายผู้ใดเสียงกัยเช่นนั้นไม่ แต่ตรงข้ามกลับ ประจำสอนพลอผู้มีอำนาจ

“รัฐบาลมีความเสียใจที่พระคชาธิปัตย์บางคน ได้ฉวยโอกาสเอาพระ แหกษัตริย์อันเป็นที่เคารพสักการะมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง

“ในระหว่างที่พระองค์มีพระชนม์อยู่ ในการประชุมพระคชาธิปัตย์ ทางครั้ง ได้แอบอ้างว่าในหลวงรับสั่งอย่างนั้นอย่างนี้ จึงยกตัวอย่างว่า ใน การประชุมพระคชาธิปัตย์ในวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ศกนี้ มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกพุฒสภาที่ถูกพระคชาธิปัตย์ลงไว้ประชุม ก็คงจะได้ว่า วันนั้น

ครอังพระนามในหลวงไปปูดในที่ประชุมว่าอย่างไรบ้าง ซึ่งพระองค์เองไม่ทรงทราบ เรื่องอะไรเลย พระองค์ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นกกลางและเป็นที่สักการะโดยแท้จริง

“ครั้นพระองค์สวรรคตแล้ว ก็ເກາຮສວຣຄຕຂອງພຣະອົກປີ່ປິ່ນເຄື່ອງມືອທຳການເມືອງຕ່ອໄປອົກ ໄດ້ພາຍາມປັ້ນຫ່າວເທິດຕັ້ງແຕ່ວັນແຮກສວຣຄຕໃຫ້ປະຫານ ລົງເຫັນໃຈພິດ ທັ້ງໃນທາງພູດທາງໂກຮັບພົບທີ່ທາງໂກຮັບເລີ່ມ ແລະທາງເກົກສາຮ້າຮັນສືອພິມ

“ພວກເຫຼຳນີ້ໄໃຫ້ເປັນພວກທີ່ຈຶ່ງຮັກກັດຕ່ອພຣະມາກຍັຕຣີຍ ເປັນພວກທີ່ແສງກຳພົມປະໂຍ້ນຈາກພຣະມາກຍັຕຣີຍເພື່ອຄວາມເປັນໃຫ້ຜູ້ຂອງດຸນ ແລະເພື່ອການເລືອກດັ່ງທີ່ຈະໄດ້ຜູ້ແທນຊື່ເປັນພວກຂອງດຸນ

“ດັ່ງຈະເຫັນໄດ້ຍ່າງແນ່ໜັດວ່າ ດ້າວັກນີ້ຈຶ່ງຮັກກັດຕ່ອພຣະມາກຍັຕຣີຍແລ້ວ ໃນຮ່ວ່າງທີ່ພຣະອົກທີ່ທຽບປະກຳປະກຳທີ່ຈຶ່ງຮັກກັດຕ່ອພຣະມາກຍັຕຣີຍແລ້ວ ໃນຮ່ວ່າງທີ່ພຣະບໍລິສັກຖົນ ແລະໃນຮ່ວ່າງທີ່ຈຶ່ງຮັກກັດຕ່ອພຣະມາກຍັຕຣີຍແລ້ວ ກະທົບກະເທືອນໃນນາງຄົ້ງ ແລະພຣະວັງສົກພົມປົງຕິນາງປະການນັ້ນ ພວກປະເທິປັດຍິນາງຄຸນ ຊື່ງອ້າງວ່າຈຶ່ງຮັກກັດຕ່ອສົມເດືອພຣະເຈົ້າຢູ່ຫ້າຍິ່ງກ່າວໆໃຈໆ ນັ້ນທຳມະໄໝເຫັນເສີ່ງກັບຄືດແກ້ໄຂຍ່າງໄດ້ເລີຍ

“ແຕ່ອ່າຈະຈະມີນາງຄຸນລ່າວແກ້ວ່າ ເວລານັ້ນທຳມະຍ່າງນັ້ນທຳມະຍ່າງນີ້ອູ່ ແຕ່ກີ່ເປັນເຮືອງເທິງທັ້ງສິນ ຂອງຮາຍກູຮອຍ່າໄດ້ເຊື່ອຟັງ”

ດັ່ງກ່າວນີ້ຄື່ອມລົບທິນຂອງนายปรีดี พนมยงค์ ທີ່ຄົນອື່ນສາດໄສ່ໄທ້ ແລະ ຄຳເຊີ້ແຈງຂອງກະທຽບມາດໄທຢູ່ໃນກຣົນຕັ້ງກ່າວ ຊື່ງສອດຄລັງກັນລາຍພຣະຫັດຄົ່ງຂອງໜ່ອມເຈົ້າສຸກສວັດຕົ້ງສົນທີ ສວັດວິວັນ ອ້ອງທ່ານໜີ້ ທີ່ມີລົງນາຍປະຕິ ພນມຍັງກີ່ ລວມທີ່ ๑๐ ເມສາຍນ ພ.ສ. ๒๕๘๐ ມີຄວາມດອນຫຼົງວ່າດັ່ງນີ້

“...ພູດຕາມຄວາມຈິງແລ້ວ ບຣຣາສິ່ງດັ່ງໆ ທີ່ພົມເຄຍຄຸຍກັບສົມເດືອພຣະຊັນນີ້ໄວ້ທີ່ກຽງເທິພາ ໃນເຮືອງເກີ່ວັກພວກ Royalist ວ່າວິທີການປົງຕິຂອງເຫັນໄດ້ແສດງເລີຍວ່າເຫັນເປັນ Royalist ທີ່ແທ້ຈິງ ກ່າວ່າຄື່ອດ້າເຫັນເປັນ Royalist ທີ່ຈິງແລ້ວ ເຫຍ່ອມຈະຕ້ອງໄໝເອາພຣະນາໃນຫລວງນາໃຫ້ເປັນປະໂຍ້ນຂອງເຫັນໃນການເມືອງດັ່ງທີ່ປົກກູມາແລ້ວ ຢັ້ນລ້າວແຕ່ເປັນການເລື່ອມເສີຍຕ່ອນຫລວງທັ້ງສິນ ດັ່ງທີ່ພົມເຄຍດ້າໄຫ້ຄຸນຫລວງ (ປະຕິ) ພັງແລ້ວວ່າທ່ານເຫັນດ້ວຍກັນພົມໃນຂອນ໌ ປະ ບັດນີ້ທ່ານກີ່ຍັງທຽງຮຽກຮູກເຊັ່ນເດີມ ກ່າວ່າຄື່ອດ້າຍັງຄົງເຊື່ອອູ່ທີ່ຍັນວ່າ ຖຸກໆ ຄົນທີ່ແອນເຫັນມາການບ່າງທຸລູເຮືອງຮາ

ต่างๆ นั้น ก็จะเอาท่านไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวทั้งสิ้น ท่านมิได้เชื่อเขาดังที่เขา妄คิดอก ตามจริงแล้วเหตุการณ์ตามที่ปรากฏในตอนหลังนี้ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ ในตัวเองว่า พวกที่เคยแอบกราบทุลละไรต่างๆ นี้ ดีเด่นพุด ไม่เห็นเคยทำอะไรจริงเลย"

ต่อการป้ายมลทินให้นายปรีดีฯ ของพระคปรชาธิปัตย์ และคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งประชาริปัตย์เรียกว่าคำสั่งโนว์ดำ นายปรีดีฯ ได้พูดถึงคำสั่งนี้ในการให้สัมภาษณ์นายวีระ โสสถานนท์ แห่งหนังสือพิมพ์มหาราษฎร์รายสัปดาห์ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๑๗ มีความบางตอนว่า ดังนี้

"เท่าที่ผมจำได้ กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งฉบับหนึ่งถึงข้าหลวงประจำจังหวัด ให้สอดส่องบุคคลที่อาจยังคงใช้เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อประโยชน์ในการต่างๆ ถ้าปรากฏว่ามีผู้ใดทำผิดก็ให้จัดการตามกฎหมาย คำสั่งนี้ไม่เป็นที่พอใจของผู้สมัครฝ่ายประชาธิปัตย์ จึงตั้งฉาวยาวเป็นคำสั่งโนว์ดำ"

"พระคปรชาธิปัตย์ได้ผูกใจเจ็บอธิบดีกรมมหาดไทย หลวงนรกิจบริหาร ซึ่งได้รับคำสั่งจากผมให้ร่างคำสั่งนั้น ฉะนั้น เมื่อพระคปรชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาล โดยความร่วมมือกับคณะรัฐประหาร ๔ พ.ย. ๒๕๑๐ ในบรรดาคำสั่งชุดแรกๆ จึงมีคำสั่ง ๑ ฉบับสั่งให้หลวงนรกิจบริหาร พ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมมหาดไทย แล้ว ตั้งหม่อมทวีวงศ์ ถวัลยศักดิ์ (ม.ร.ว. เจริญลาภ ทวีวงศ์) เป็นอธิบดีกรมมหาดไทย ซึ่งดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนตามกฎหมายเลือกตั้งฝ่ายประชาธิปัตย์ ที่กำหนดอายุ ห้าต่อหกของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ ๓๕ ปี เวลาหนึ่ง (๒๕๑๗) หลวงนรกิจบริหารยังนิշิตอยู่ ส่วนหม่อมทวีวงศ์ ถวัลยศักดิ์ นั้น ต่อมามาได้เลื่อนตำแหน่งเป็นเลขานุการ สำนักพระราชวัง และเมื่อกราเบี้ยนอายุแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นองคมนตรี ดำรงตำแหน่งองคมนตรีจนถึงแก่กรรม เมื่อประมาณ ๓-๔ ปี مانี"

"ขอให้ผู้อ่านโปรดสังเกตว่า ถ้าคำสั่งที่ว่านั้นเป็นการสั่งให้ข้าหลวงประจำจังหวัดช่วยเหลือลูกพระศสหชีพ แนวรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้สั่งคือผู้มีอำนาจพิจารณา ญาญา คำสั่งนั้นได้ออกก่อนการเลือกตั้ง วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๐ ซึ่งต่อจากนั้น มากก็ยังอยู่ในประเทศไทยอีก ๑ ปี ๓ เดือน จึงเกิดรัฐประหาร ๔ พ.ย. ๒๕๑๐ ระหว่างเวลาดังกล่าวที่นั้นเป็นการเพียงพอที่สามารถประชาริปัตย์สามารถยืนฟ้อง พยเป็นคดีอาญาต่อศาลได้ ทั้งๆ ที่รู้กันอยู่ว่าไป่ฝ่ายประชาธิปัตย์มิได้มีความปราบ"

แก่ผู้ แต่เหตุใดพวgnนจึงไม่ใช่วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายฟ้องผู้ให้ติดคุกไป

“ส่วนพระบรมราชโภคดี ปลัดกระทรวงมหาดไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ออกคำสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ช่วยผู้สมควรรับเลือกตั้ง ก็ถูกนายใหญ่ ศิวิชาติ แห่งพรรคประชาธิปัตย์ฟ้องผู้นั้นเป็นคดีอาญา ซึ่งศาลตัดสินลงโทษ ยิ่งกว่านั้น ในกฎหมายเลือกตั้งก็มีบัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิร้องต่อศาลขอให้สั่งว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๙ เป็นโมฆะ แต่ก็ไม่ปรากฏว่าฝ่ายพรรคราชิปัตย์ได้ใช้วิธีตามกฎหมาย หากใช้วิธีปลุกปั่นหลอกหลวง นอกรัฐสถาปนา”

อันเป็นวิธีที่พรรคราชิปัตย์ดำเนินการ

๑๑

ผู้วางแผนปลงพระชนม์ตัวจริง

จะเด็นที่สอง ตามข้อความในเอกสารแผ่นปลิวระบุว่า “คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๕๔๔/๒๔๘๗ ซึ่งเป็นค่าดัดสินประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศริน ในกรณีสมรู้ร่วมคิดในการปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัว ร. ๙ ในคำพิพากษานี้ ระบุถึงนายปรีดี เป็นคนตั้นคิด และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นมือปืน”

คำว่า นายปรีดี เป็นคนตั้นคิดและเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นมือปืนนั้น เป็นคำของ พล.ต.อ. พระพินิจชนคดี หัวหน้าพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นพี่เบยของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อดีตหัวหน้าพระครูประชาธิปัตย์ ที่จัดจากกรณีสวรรคตไส้ร้ายป้ายความผิดให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นมือปืน ทำให้เป็นคำพิพากษาของศาลฎีกา ตามที่เอกสารแผ่นปลิวระบุไว้

ต่อการจัดจากของ พล.ต.อ. พระพินิจชนคดี ให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ และให้เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นมือปืน ร่วมด้วย คนอื่นๆ อีก ๓ คน คือนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ ปัทมศริน โดยอาศัยบ้าน พล.ร.ต. พระยาศรีฤทธิเสนี เป็นที่แสดง แล้วจัดให้นายตี ศรีสุวรรณ

พยานปากเอกสารในคดีนี้เข้าร่วมในจากด้วย ชั่งศาลอาญาและศาลอุทธรณ์ไม่รับฟัง
ว่าเป็นความจริง แม้ศาลฎีกាជ่องกีเห็นเช่นนั้น

ส่วน พล.ร.ต. พระยาศรียุทธเสนี ที่ พล.ต.อ. พระพินิจชนกเดลากเจ้าไป
เกี่ยวข้องในคดีนี้ ด้วยการซุ่มเข้ายึดบ้านให้เป็นพยานในฐานะเจ้าของบ้าน ก็ได้ทำ
บันทึกกลับเปิดเผยเรื่องที่ต้องเป็นพยานในกรณีสวรรคต เพราะถูกบังคับ ที่โจทก์อ้าง
ว่าได้มีการวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านของท่านนั้นเป็นเท็จล้วน บันทึกกลับของ
พล.ร.ต. พระยาศรียุทธเสนี ดังกล่าวว่า ต่อมามาได้ถูกนำไปเปิดเผยในศาล เป็นพยาน
เอกสารในคดีที่นายปรีดี พนมยงค์ พ้อง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช กับพวก ในข้อหา
ละเมิด (หมิ่นประมาทใส่ความกรณีสวรรคต)

คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ พยานปากเอกสารในคดีสวรรคต ที่ศาลไม่รับฟัง
ว่าเป็นความจริง และที่บันทึกของพล.ร.ต. พระยาศรียุทธเสนี ระบุว่าเป็นเท็จนั้น
ศาลได้บันทึกไว้ในคำพิพากษาว่าดังนี้

“ระหว่างที่อยู่บ้านนี้ (บ้าน พล.ร.ต. พระยาศรียุทธเสนี) นายตีว่าได้เห็น
นายปรีดิกับพวกไปหาพลเรือตรี กระแสง (พระยาศรียุทธเสนี) ๓ ครั้ง ครั้งแรก
เมื่อเดือน ๖ ข้างปี ปีจอด อยู่ในระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ไป
ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกาเศษ มีชายอีก ๒ คนไปด้วย คนหนึ่งสูงโภรุ อีกคนหนึ่ง
สูงหัวມ ไม่ทราบว่าเป็นใคร พลเรือตรี กระแสง ออกรมาเชิญเข้าไปในห้องรับแขก
ทั้ง ๓ คน นายปรีดีตามพลเรือตรี กระแสง ถึงตัวพยาน (นายตี) ชั่งปรากฏอยู่
ในที่นั้นด้วยว่าเป็นใคร พลเรือตรี กระแสง ตอบว่า เป็นพ่อค้าไม่มาจากครัวสวรส
เป็นคนที่ไวใจได้ แล้วพลเรือตรี กระแสง ก็ให้พยาน (นายตี) ไปหานายหงวนที่
บ้านลำกุรื่องไม้หมอน พยานกลับมาเวลา ๒๑.๐๐ นาฬิกาเศษ นายปรีดี กับพวก
กลับไปนอนแล้ว

ครั้งที่ ๒ หลังจากครั้งแรกสัก ๕ วัน ๑๐ วัน ไปถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา
คราวนี้ไป ๕ คน นายปรีดิกับพวกสองคนที่ไปครั้งแรกกับคนใหม่อีก ๒ คน คน
หนึ่งสูงหัวມ อีกคนหนึ่งเดี้ยลีก เข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๕ คน สัก ๕ นาทีได้ยิน
เสียงถามว่า การค้าไม่เป็นอย่างไร พลเรือตรี กระแสง ตอบว่า ได้นำเงินมา ๕
ไม่ได้ผล แล้วก็มีเสียงพูดขึ้นว่า “ใกล้จะไปอยู่แล้ว จะทำอย่างไรก็ทำกันเสีย”

ได้ยินเท่านี้ พยานก็ลุกไปกินกาแฟหนอกบ้าน ชั่วโมงเศษจึงกลับ ไม่พบคนเหล่านั้นแล้ว

ครั้งที่ ๓ หลังจากครั้งที่ ๒, ๗-๘ วัน ไปเวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกาเศษ คราวนี้ช้าหน้ากันทั้ง ๕ คน เช่นครั้งที่ ๒ เจ้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๕ คน แต่ไม่เห็นพลเรือตรี กระแสงอยู่ในห้องรับแขก พยาน (นายตี) นั่งอยู่ที่ม้านั่งข้างไฟ ห้องรับแขกด้านนอก ได้ยินเสียงพูดกันในห้องรับแขกกว่า “พมไม่นีกเลย เด็กตัวนิดเดียวมีปัญญาจะเฉียบแหลมถึงเพียงนี้” แล้วอีกเสียงหนึ่งพูดขึ้นว่า “พมกได้ยินพmomอยู่ไกล้ พี่ชายว่าจะสรงราชสมบัติให้น้อง คิดจะสมัครเป็นผู้แทน เป็นนายก” อีกสัก ๕ นาที ก็มีเสียงพูดขึ้นว่า “นั่นซี พากเรา เขาคิดเรื่องนี้สำเร็จรอต่อไปได้ พากเราจะเดือดร้อน ไม่ได้ อย่าให้พันไปได้ รับจำจัดเสีย” เสียงหนึ่งพูดขึ้นทันทีว่า “นั่นตกเป็นพนักงานของพวกพมเอง” อีกเสียงหนึ่งพูดว่า “พวกพมทำสำเร็จแล้ว ขอให้เลี้ยงดูให้ถึงขนาดก็แล้วกัน” มีเสียงตอบว่า “กันพุดไม่จริงก็เอาปีนมาขิงเสีย” อีกเสียงหนึ่งว่า “ให้สำเร็จแล้วกันจะมีร่างวัลให้อ่ายางสมใจ” หลังจากนั้นเงียบไปสัก ๑๐ นาที นายปรีดี คนเดียวออกจากร้านไป พลเรือตรี กระแสง ออกไปส่ง ส่วนพากที่มากับนายปรีดีอีก ๔ คนนั้น ออกไปปั่นจั่นส្តรากันได้ตั้นมะม่วงริมถนนหมู่บ้านบ้าน รา ๒๐ นาที จึงพาภันกลับไป

ในตอนนั้นจีมส្តรากันนี้ พยาน (นายตี) ได้ยินคนเหล่านี้เรียกชื่อกัน ใช่ทราบชื่อสามชื่อ คือนายตี นายเฉลียว นายชิต ส่วนอีกคนหนึ่งคงไม่รู้จักชื่ออยู่เช่นเดิม (ปรากฏในทางพิจารณาฯ เรื่องเอกสาร วัชรชัย มีชื่อเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า ตุ๊)

พยาน (นายตี) เบิกความต่อไปว่า คนที่มากับนายปรีดีครั้งแรก คือนายตี นายเฉลียว ส่วนคนที่มากับนายปรีดีครั้งที่ ๒ และ ๓ เป็นชุดเดียวกัน คือนายตี นายเฉลียว นายชิต อีกคนหนึ่งไม่รู้จักชื่อ พยาน (นายตี) ดูด้วยสายตาแล้วชื่อนายเฉลียว นายชิต จำเลย ว่าคือนายเฉลียว และนายชิตที่เห็นไปกับนายปรีดี

พยาน (นายตี) เบิกความต่อไปว่า เมื่อพากที่ดีมส្តรากันไปแล้ว พยาน (นายตี) พุดกับพลเรือตรี กระแสง ว่า “เจ้าคุณ ในเรื่องนี้เอากันเข้าด้วยหรือ” ก็ได้รับตอบว่า “เราไม่เอากันเข้าหรอก เราเอօ ๆ กะ ๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขายังไม่瓦สนา เขาไม่บุญคุณกับเรา” พยาน (นายตี) จึงว่า “ไม่เอากันเขาก็เป็นการดี”

นี่คือคำให้การของพยานปากเอก ผู้เป็นโครงกระดูกของคดี ตามจากที่ พล.ต.อ. พระพินิจชนคดี จัดสร้างขึ้น เพื่อให้ศาลเห็นว่าได้มีการวางแผนปลงพระชนม์ กันที่บ้าน พล.ร.ต. พระยาศรียุทธเสนี (หรือ กระแส ศรียุทธเสนี) โดยนายปรีดิ กับพวกร่วม ๕ คน เหตุผลที่ต้องปลงพระชนม์นั้น ตามบทสนทนาแบบยี้เก้อangว่า

“...พี่ชาย (หมายถึงในหลวงอันนั้นๆ) จะสละราชสมบัติให้น้อง (หมายถึง ในหลวงภูมิพลฯ) คิดจะสมัครเป็นผู้แทนเป็นนายก”

บทสนทนาแบบยี้เก่าว่าต่อไปว่า

“นั่นเช่น พากเรา เอกคิดเรื่องนี้สำเร็จรอคไปได้ พากเราจะเดือดร้อน ไม่ได้ อาย่าให้พันไปได้ รีบกำจัดเสีย”

จากบทสนทนาแบบยี้เกชั่นนี้ แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้จัดฉากสร้าง บทว่าปัญญาอ่อนแคร่ไหน ซึ่งคลาดญาได้มีความเห็นไว้ในคดีดำเนิน ๑๙๗๔/๒๔๘๑ คดีแดงที่ ๑๒๖๖/๒๔๘๔ เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ว่าดังนี้

“คำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ เพ่งพินิจแล้วเป็นประการใดนั้น ก่อนอื่น ควรรู้จักนายตี ศรีสุวรรณ เสียก่อนว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะเช่นไร ฐานะของนายตี ศรีสุวรรณ ทำใช่ฟ่อค้าไม้มากจากปากน้ำโพหรือนครสวรรค์ ดังที่นายตี ศรีสุวรรณ อ้าง ว่าเป็นถ้อยคำที่พระยาศรียุทธเสนียกย่องให้นายปรีดิ พนมยงค์ ฟังไม่

“แท้ที่จริงก็เป็นเพียงเสมือนนายหน้าวิ่งเดินให้คนซื้อขายไม่ติดต่อกัน หรือ รับจ้างเป็นคนไปตรวจไม้ดูไม่ได้ให้เข้าเท่านั้น บ้านซ่องของตนเองก็ดูจะไม่น่าเป็นหลักฐาน จึงเที่ยวอาศัยพักอยู่กับคนนั้นบ้างคนนี้บ้าง ยิ่งในชั้นที่ได้มาเป็นพยานปากเอกในคดีนี้ ดูจะทึ้งบ้านซ่องของตนเสียที่เดียว โดยปรากฏว่าได้พักอาศัยอยู่ในบริเวณกองตำราจ- สันติบาลเรื่อยมาตั้งแต่บัดนั้น และรับเบี้ยเลี้ยงที่ทางราชการจ่ายให้เป็นรายวัน ชา ตอนหลังๆ นี้ยังพำนารามาอยู่ด้วยเสมือนเป็นบ้านเรือนของตนเองก็ว่าได้ จริงอยู่ อ้างว่าเป็นพระเกรงอันตราย จึงไปขอความอารักษากาอยู่ที่นั่น แต่จะเช่นนั้นหรือ เช่นไรก็ตามที่ ย้อมแสดงอยู่นั้นเองว่านายตี ศรีสุวรรณ หาใช่คนหลักฐานไม่ แต่ เป็นคนฉบับฉวย กินง่ายนอนง่ายตามสบายไปวันหนึ่ง ๆ

“ส่วนที่ว่าชอบคุยก็ไม้อวดรู้อวดเห็น ตลอดจนอวดมั่งอวดมี ตามที่จำเลย นำสืบนั้น พิเคราะห์ประกอบกับท่วงท่าของเจ้าที่เบิกความ ตลอดจนโวหารที่สำคัญ

ขณะจะพูดโผล่ออกไปต่อหน้าบุนเทปประสิทธิและนายชวน จันทร์ ที่ว่า ล็อ ๒ คนไม่รู้จริงหรอก อ้วนนี่จึงจะรู้จริงว่าไครมาในหลวงด้วยแล้ว ศาลรัฐสึกว่า นายดี ศรีสุวรรณ น่าจะมีปักดินสัยชอบธรรมรู้ด้วยเห็นอยู่ไม่มากก็น้อยเป็นแน่

“เมื่อได้รู้จักนายดี ศรีสุวรรณ ดังนี้แล้ว คงไม่แต่ค่า แม้ไคร ๆ ก็คงจะไม่ยอมรับเชื้อฟังจากของนายดี ศรีสุวรรณง่าย ๆ

“พิจารณาต่อไปอีกถึงโอกาสและสถานที่ที่นายดี ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยิน เข้าพูดกันต่าง ๆ นั้น ความขัดแย้งก็เกิดขึ้นอีก

“กล่าวคือ นายดี ศรีสุวรรณ อ้างว่า เห็นมีแขกมาหาราษฎร์ที่เส้น สองครั้งแรกจึงไปนั่งคoyerับใช้ และว่าไปนั่งอยู่ที่ม้านั่งห้างฝ่าด้านนอกของห้องรับแขก ตรงกับช่องหน้าต่างด้วยห้างฝ่า ต่อบางขณะจึงจะชะโงกหน้ามองเข้าไปทางช่องหน้าต่างบ้าง ได้ยินคำพูดในครั้งที่ ๒ เกิดสงสัยในคำพูดนั้น ในครั้งที่ ๓ จึงตามไปนั่งฟังอยู่ที่เดิมอีก ลักษณะเช่นนี้ย่อมแสดงว่านายดี ศรีสุวรรณ ทำแต่จะเอเรื่อง และบรรดาแขกที่มาก็คงต้องรู้และเห็นว่ามีนายดี ศรีสุวรรณ กำลังทำอะไรอยู่ที่ไหน เมื่อถูกกัน ใจจะพูดความลับอย่างฉกาจกรรจันให้นายดี ศรีสุวรรณ ได้ยิน ยิ่งว่าในบรรดาแขกนั้นมีนายปรีดี พนมยงค์ ร่วมอยู่ด้วยแล้ว ศาลไม่เชื่อว่าบุคคลที่ปรีชาสามารถขนาดเป็นนายกรัฐมนตรี และที่ปรึกษาราชการแผ่นดินแล้ว จะขาดความสุขมรรคของ ปล่อยให้คนของปากฟุ้งสรันกันถึงปานันน์ไปได้

“ใช่แต่เท่านั้น ณ ที่ที่นายดี ศรีสุวรรณ ว่าม้านั่งที่ดันไปนั่งฟังดังอยู่ ก็เป็นบริเวณที่มารดาของคุณหญิงศรีสุธรรมเส้นอยู่ตามลำพัง นอกจากบุตรของเจ้าคุณและคุณหญิงแล้ว ไม่มีใครเข้าไปพลุกพล่านได้ และตามคำพระยาศรีสุธรรมเส้นที่เบิกความต่อศาลที่ว่า หน้าต่างห้องรับแขกทางด้านนั้นเปิดนานไม่ได้ เพราะมีสิ่งของในบริเวณที่อยู่ของมารดาคุณหญิงศรีสุธรรมเส้นตั้งกีดขวางอยู่ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ ที่นายดี ศรีสุวรรณ กล่าวว่าได้ไปนั่งที่ม้านั่งฟังความ และบางขณะยังได้ชะโงกหน้าเข้าไปดูทางช่องหน้าต่างด้วย จึงขัดกับฟังไม่ได้ (ดูคำเบิกความของพระยาศรีสุธรรมเส้นประกอบด้วยแผนที่แสดงบริเวณบ้านพระยาศรีสุธรรมเส้นที่โจทก์ส่ง และศาลเลข ๑๐)

“อันบริเวณที่อยู่ของมารดาคุณหญิงศรีสุธรรมเส้นนี้ ขณะเริ่มพิจารณาคดีไม่มีปรากฏอยู่แล้ว เพราะพอท่านผู้อุทัยถึงแก่กรรมไปแล้ว ต่อมาก็รื้อรัวที่กันเป็นบริเวณออกเบลี่ยนรูปไปหมด แต่ก็ไม่เฉพาะพระยาศรีสุธรรมเส้นเท่านั้นที่เบิกความ

ถึงบริเวณที่อยู่นี้ แม้นายต์ ศรีสุวรรณ ก็เบิกความรับว่าเคยเป็นอยู่เช่นนั้นจริง จึงใช้วิสัยอันควรจะเชื่อว่าโดยฐานะของนายต์ ศรีสุวรรณ เพียงคนพึ่งใบบัญชาศัยอยู่กับเจ้าคุณ จะบังอาจเข้าไปทำอย่างย่างในบริเวณที่อยู่ของท่านแม่ย้ายเจ้าคุณและทำตนพลุกพล่าน ในขณะที่เข้าของบ้านกำลังต้อนรับแขกผู้สูงด้วยเกียรติยศ และดำเนหนาที่ราชการถึงเพียงนั้น ถ้อยคำของนายต์ ศรีสุวรรณ ที่ว่ามีโอกาสเข้าไปได้ยินได้ฟังตรงนั้นตรงนี้ จึงไม่ประกอบขอบด้วยเหตุผลเลี้ยงเลย

“สังเกตต่อไปถึงข้อความคำพูดที่นายต์ ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยินได้ฟังมา ก็เป็นที่พิเคราะห์ยิ่งนักว่า กระไรเลยจะกระทำการใหญ่คิดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ทั้งองค์เช่นนั้น สถานที่อันเร็นลับใกล้ชิดตามไม่มีอีกแล้วหรือ จึงต้องยกขบวนมาซ้อมความเข้าใจกันที่นั่น ซึ่งพิจารณาแล้วพิจารณาแล้วก็ไม่เห็นมีความหมายสมอย่างไรที่จะต้องพูดกันที่บ้านนั้น ข้อคำที่พูดกันก็เป็นทำนองซ้อมความเข้าใจกันดุจก่าว ทำให้เพิ่งมากปรึกษาหารือคิดการกันไม่ และแสดงว่าถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ก็ต้องได้มีการปรึกษาหารือวางแผนการกันมาก่อนนั้นแล้ว ยิ่งไม่มีความจำเป็นหรือสมควรที่จะมาซ้อมความเข้าใจอะไรกันให้รังแต่จะอื้อฉาวต่อไป อาจคิดว่าพระยาศรีฤทธิ์เส้นีคงจะร่วมคิดด้วยกระมัง จึงให้มาพูดกัน แต่ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ควรจะมาซักซ้อมเรื่องราวกันเฉพาะกับพระยาศรีฤทธิ์เส้นีเท่านั้น จึงจะพอฟังเข้าที่บ้าง แต่นี่ตามคำนายต์ ศรีสุวรรณ ก็ไม่เอ่ยเลยว่า พระยาศรีฤทธิ์เส้นี “ได้พูดจากับบุคคลเหล่านั้นว่าอย่างไร และตามข้อความที่อ้างว่าได้ยินนั้น ก็คุณใช่เรื่องที่จะพูดกับพระยาศรีฤทธิ์เส้นีหรือพระยาศรีฤทธิ์เส้นีจะพูดกับบุคคลเหล่านั้น

“ที่นายต์ ศรีสุวรรณ กล่าวว่า เมื่อพากันมาครั้งที่ ๓ และกลับไปหมดแล้ว นายต์ ศรีสุวรรณ ได้ตามพระยาศรีฤทธิ์เส้นีว่า “เจ้าคุณ ในเรื่องนี้เอาอกันเข้าด้วยหรือ” พระยาศรีฤทธิ์เส้นีตอบว่า “เรามิ่งเออกันเข้าหรอก เราเออฯ คະฯ ไปกับเขาก่อนนั้น เขายังไง เหมือนบุญคุณกับเรา” นายต์ ศรีสุวรรณ จึงว่า “ไม่เออกับเขาก็เป็นการดี” นั้น ยิ่งเป็นข้อความที่เชื่อไม่ลงที่เดียวว่าจะหลุดออกมายากปากของนายต์ ศรีสุวรรณ และพระยาศรีฤทธิ์เส้นี เช่นนั้นจริง

“พระสมมุติว่านายต์ ศรีสุวรรณ จะได้ยินเข้าพูดกันอย่างว่า นายต์ ศรีสุวรรณ ใจจงอาจหาญแปลความหมายได้ทันทีถึงข้อความที่เข้าพูดกันนั้น ซึ่งแม้จะมีคำว่า “พี่ชายว่าจะสละราชสมบัติให้น้อง” อยู่ด้วยก็ต้องเป็นเรื่องที่จะกำจัด

หรือประทุยร้ายพระมหาภัยตระกูล หากเพียงแต่ครุ่นคิดสังสัยอยู่ในใจก่อนเท่านั้น ยังจะพอฟังอยู่บ้าง

“แต่ถึงแม้จะเปลี่ยนความหมายได้ทันที หรือครุ่นคิดสังสัยอยู่ก็ตาม ก็ต้อง ทั้งว่าเป็นเรื่องของขาดบาดตายใหญ่หลวงยิ่งนัก นายตี ศรีสุวรรณ เป็นอะไร กับพระยาศรุทธเสนีนักเที่ยวหรือ จึงทรงตัวไม่ประหมัดปากคำถูกท่าบ้างเลย จริงตั้งคำตามอย่างไม่เกรงกลัว เสมือนพระยาศรุทธเสนีเป็นญาติสนิทหรือ เป็นเด็กๆ ของนายตี ศรีสุวรรณ คนหนึ่ง ฝ่ายพระยาศรุทธเสนีก็ใช้อยู่ได้อ่านจากนายตี ศรีสุวรรณ และย่อมรู้การควรไม่ควรเป็นอย่างดียิ่ง เป็นถึงขนาดประ延安 สภาพผู้แทนรายภูมิและรัฐมนตรี ตลอดจนนายพลเรือราชองครักษ์ก็เป็นมาแล้ว ใจน จะจำนำด่อถ้อยคำของนายตี ศรีสุวรรณ ที่ตั้งกระทุ้นความคิดขาดบาดตายเอา แก่คนเช่นนั้น ข้ายังให้นายตี ศรีสุวรรณ ตักเตือนแก่สั่งสอนเอาด้วยว่า “ไม่เอา กับเจ้าก็เป็นการดี” ดังนี้

“ใครเล่า จะเชือฟังคำนายตี ศรีสุวรรณ เป็นความจริงไปได้ กลับจะ ยิ่งเห็นนิสัยของนายตี ศรีสุวรรณ ถนนขึ้นไปอีกว่า เข้าลักษณะที่เรียกกันว่า “ทุยโน้ม” เสียแน่แล้ว”

ดังกล่าวที่ ศึกวินิจฉัยของศาลอาญาเกี่ยวกับคำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ พยานโจทก์ในประเด็นโครงกระดูกของคดีหรือแก่นแกนของคดี และ คลื่นคลอกอุทธรณ์ได้มีความเห็นต่อคำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ ในประเด็นเดียว กันนี้ ตามคดีหมายเลขคดีที่ ๓๐๔๖/๒๔๘๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๖๓๖/๒๔๘๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ ว่าดังนี้

“ศาลอุทธรณ์เห็นพ้องกับศาลอาญาฯ ถึงแม้นายปรีดี พนมยงค์ กับพวก ได้ไปที่บ้านพระยาศรุทธเสนีจริง ลำพังการไปย่อมไม่แสดงว่า ต้องไปคบคิดกัน กระทำการผิดออย่างใด เพราะอาจไปปะมาหาสู่กันธรรมดาก็ได้ ด้วยว่าพระยาศรุทธเสนี เป็นผู้สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ ทางการเมืองอยู่ แต่ขณะเดียวกัน ศาลอุทธรณ์ เห็นว่ามีทางชวนให้คิดเป็นอย่างอื่น เพราะเมื่อนายปรีดี พนมยงค์ ไปเป็นประธาน ในการแต่งงานบุตรสาวพระยาศรุทธเสนีแล้ว ก็มิได้ไปมาหาสู่อีก จนกระทั่งก่อน เวลาเดือนธันวาคมปี ๒๔๘๖ ย่อมเป็นเหตุให้สุดจังหวะว่า เพื่อประโยชน์

อันใดแน่ แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยเหตุผลเป็นประมาณ

“ศาลอุทธรณ์ไม่ส่งสัญเลย บรรดาผู้ที่ร่วมไปกับนายปรีดิ พนมยงค์ นั้น จะต้องเป็นบริวารสนิทชิดเชื้อของนายปรีดิ พนมยงค์ แน่ เป็นต้นนายเฉลี่ยว ปทุมรส จำเลย และเรือเอก วชิรชัย ชัยสิทธิเวช ก็เป็นผู้ที่นายปรีดิ พนมยงค์ สนับสนุนให้ได้ทำงานการงานทั้งนั้น

“ทำเนียบท่าช้างอันเป็นที่พำนักของนายปรีดิ พนมยงค์ ก็มี บ้านของนายปรีดิ พนมยงค์ คือบ้านป้อมเพชรก็มี ที่เรียนลับแห่งอื่นก็มี จะพูดจาปรึกษาหารือกันที่ไหนโดยไม่ให้แพร่กระจายไปถึงผู้อื่นก็ย่อมทำได้ ศาลอุทธรณ์พิจารณาหาเหตุผลไม่ได้เลยว่า ทำไมจะต้องไปอาศัยบ้านพระยาครุฑเสนีให้อีกๆ กัน พอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะสืบสานความได้จริง

“เวลาตนนั้นนายปรีดิ พนมยงค์ ก็เป็นคนใหญ่คุณโต ไม่ว่าจะไปที่ไหนคนที่อยู่ในบ้านพระยาครุฑเสนีคงอดพูดอดใจจังกันไม่ได้ ผู้มีความรู้ความคิดคนใดจะไม่ระมัดระวังด้วย

“นอกเหนือไปจากคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ จะได้มีการพูดจากันอย่างไรอีก เมื่อไม่ปรากฏก็ถือเป็นหลักฐานตามกฎหมายไม่ได้ เลพะเท่าที่ได้ความจากนายตี ศรีสุวรรณ ถึงคำพูดแต่ละครั้ง ก็ไม่มีอะไรมากยิ่งไปกว่าเรื่องกำชับกำ呵 และซ้อมความเข้าใจกัน เพียงเท่านี้จะทำกันที่ไหนก็ได้ มิจำต้องเสียเวลาไปที่อื่นแล้ว เพราะพวgnนั้นก็ล้วนแต่บริวารแท้ๆ

“อีกประการหนึ่งคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ เอง ก็ชวนให้ส่งสัญ คือที่นายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยินนั้น เป็นข้อความถึงคอขาดบาดตาย บุคคลบนดาษ นายปรีดิ พนมยงค์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสำคัญถึงผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และนายกรัฐมนตรีมาแล้ว หรือจะไม่ประหยัดสัมเสียง นี่นายตี ศรีสุวรรณ กลับบ่ำ เขาพูดกันดังอย่างธรรมดា ดังนี้จะเป็นไปได้อย่างไร

“นอกจากนี้ยังปรากฏอีกว่า ทั้ง ๓ ครัวที่นายตี ศรีสุวรรณ กล่าวว่า นายปรีดิ พนมยงค์ กับพวกไปที่บ้านพระยาครุฑเสนี ก็ได้พนหน័นนายตี ศรีสุวรรณทุกครั้ง ถึงหากจะเป็นดังที่นายตี ศรีสุวรรณ ให้การว่า ครั้งแรกนายปรีดิ พนมยงค์ ได้ถามถึงนายตี ศรีสุวรรณ ว่าเป็นใคร พระยาครุฑเสนีรับรองว่าเป็นคนดีไว้ใจได้นั้น เพียงแต่ความนึกคิดของพระยาครุฑเสนี ส่วนนายปรีดิ พนมยงค์ กับพวกล่า

ไม่เคยรู้จักหัวนอนปลายเท้าของนายตี่ ศรีสุวรรณ มาด้วยซ้ำ ทั้งยังรู้อีกว่าเป็นพ่อค้าไม้ มาก่อนคร่าวรรค มิใช่คนกันเองถึงกับจะไว้วางใจให้รู้ความลับดังนี้ จึงไม่มีรูป ว่าจะเป็นไปได้ดังที่นายตี่ ศรีสุวรรณ กล่าวเลย

“ในเรื่องหน้าต่างช่อง ๒ บาน ซึ่งนายตี่ ศรีสุวรรณ อ้างว่าเปิดนั้น ศาล อุทธรณ์ไม่จำต้องวินิจฉัยว่าเปิดหรือปิด เพราะถ้าปิดนายตี่ ศรีสุวรรณ ก็จะไม่อาจ ได้ยินเสียงพูดจากในห้องรับแขกได้ และถ้าเปิดก็ยังฟ้าร้ายหนักยิ่งไปอีก ในห้อง รับแขกมีเก้าอี้ยาวซึ่งอยู่ติดกับฝ้าห้องด้านใต้ตัวหนึ่ง กับมีเก้าอี้ ๔ ตัวตั้งอยู่กาง ห้องค่อนมาทางหน้าต่างที่นายตี่ ศรีสุวรรณ นั่ง ตัวที่ไกลหน้าต่างบานเปิดที่สุดนั้น ห่างหน้าต่างประมาณ ๓ ศอกเท่านั้น เก้าอี้ทั้ง ๔ ตัวมีคนนั่ง นายตี่ ศรีสุวรรณ เปิก ความว่า เมื่อได้ยินเขากะบัดกันนั้น นายตี่ ศรีสุวรรณ ได้ชะโงกหน้าไปดูที่หน้าต่าง ถึง ๔-๕ ครั้ง หรือจะใช้คำอ่าย่างที่นายตี่ ศรีสุวรรณแก่ใหม่ว่า เอี้ยวตัวเหลียวכו ไปดู ก็ไม่ส่งสัญญาจะรอเดพันจากสายตาคนในห้องรับแขกไปได้ ทั้งที่พวgnนั่นรู้ว่า ถ้าพูดไปแล้วจะได้ยินถึงคนที่นั่งฟังความอยู่ข้างนอกเช่นนี้ ใครเลยจะกล้าพูด ข้อความที่สลักสำคัญถึงตาย

“ยิ่งกว่านี้ นายตี่ ศรีสุวรรณ เปิกความว่าครั้งที่ ๓ หลังจากที่กลับกัน หมดแล้ว นายตี่ ศรีสุวรรณ ได้เดินเข้าไปในห้องรับแขก เห็นพระยาศรุทธเสนี ที่ประทุมหลังห้องรับแขก จึงเรียกเข้ามาในห้องรับแขกถามว่า เจ้าคุณในเรื่องนี้เอากับเจาด้วยหรือ พระยาศรุทธเสนีตอบว่า “ไม่เอากับเจาหรอก เราเอօ ๆ นะ” ไป กับเจาเช่นนั้น เจามีวاسนา เจามีบุญคุณกับเรา นายตี่ ศรีสุวรรณ จึงว่าเมื่อไม่เอากับเจาเป็นการดี

“ศาลอุทธรณ์ได้พยากรณ์คร่าวๆ เป็นนักหนา ฐานะของนายตี่ ศรีสุวรรณ พิดกับพระยาศรุทธเสนีไกล เพราะไม่ใช่เพื่อนกันนั้นก็ประการหนึ่ง ซึ่งนายตี่ ศรีสุวรรณ ก็เพียงแต่ผู้อาศษร่วมไม่ชายคาเท่านั้น การพูดจา กันทำนองนี้ก็ถือว่าจะ มากเกินไปสักหน่อย และเรียกว่าฉลาดนักนั้นไม่ได้ เพราะอย่างน้อยก็ทำให้พระยา ศรุทธเสนีรู้ว่า นายตี่ ศรีสุวรรณ ได้ความลับไว้ โครงเป็นผู้ทรงอิทธิพลก็รู้กันอยู่ ดูแต่ พันเอกพระยาวิจิตรศาสตร์ กับพวกเป็นตัวอย่าง ไปแสดงเป็นผู้รู้เห็นว่านายตี่ ศรีสุวรรณ ใช้ให้ผู้มีเชื้อทำการผ่าลันเกล้าลันกระหม่อม ก็ไม่พ้นที่จะถูกฟ้องเป็น ความอาญา (เช่นเดียวกับที่หลายคนถูกฟ้องหมื่นประมาทใส่ความในเวลาต่อมา และ

หลายคนที่ถูกฟ้องนั้นต้องขอมาทุกราย-ผู้เขียน) สาอะไรกับนายตี ศรีสุวรรณ ซึ่งไม่ใช่เป็นผู้ก่อวังขวางในสังคม เมื่อนายตี ศรีสุวรรณ ทำตัวให้เป็นภัยแก่ผู้อื่นดังนี้ อำนาจมีอาจกำจัดเป็นการระงับปะกระงับเสียงเสียเมื่อใดก็ได้ ยิ่งคิดไปก็ไม่มีทางที่ศาลอุทธรณ์จะรับฟังคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ตอนนี้ได้”

ต่อประเด็นเดียวกันนี้ ศาลฎีกาได้พิพากษาลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๘๗ ในคดีที่ ๑๕๔๔/๒๕๘๗ ว่าดังนี้

“ตามพยานหลักฐานที่ได้ความมาว่า ศาลนี้เห็นว่าควรฟังได้ว่า นายเฉลี่ย นายชิต กับพวกที่ไปที่บ้านพลเรือตรีกระแสก่อนหน้าวันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สวรรคตจริงดังพยานเบิกความ

“ส่วนถ้อยคำของพวกที่ไปจะพูดจากันอย่างไรบ้าง เพื่อแสดงให้เห็นความประسنคงของผู้พูดนั้น ตอนนี้พยานเบาบาง มีแต่คำนายตี แต่พยานที่สนับสนุนนายตีในข้อนี้ ที่ได้ยินพูดจากันนี้หามีไม่ นายตีอาจได้ยินได้ฟังถ้อยคำบางคำแล้ว เสริม หรือหมายความให้เกินไปกว่าความจริงของถ้อยคำก็ได้ หรือสังเกตเห็นจากอกปริยาแล้วเดาความเอาความเค้าเรื่องที่ตนคิดเห็นก็ได้ หรืออาจได้ยินข้อความเหล่านั้นจนจับเนื้อความได้ก็ได้ ในเหตุต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ศาลเห็นว่าจะฟังความ หรือถ้อยคำที่พูดกันให้เป็นอย่างโดยย่างหนึ่งยังไม่ดี”

ดังกล่าวเนี้ยคือ ข้อคิดเห็นในคำพิพากษาของ ๓ ศาล ในประเด็นสำคัญ อันเป็นโครงกระดูกของคดี ที่ว่านายปรีดี พนมยงค์ กับพวก ได้ไปวางแผน ปลงพระชนม์กันที่บ้านพลเรือตรีพระยาศรียุทธเสนี หรือกระแส ศรียุทธเสนี

ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีความเห็นในประเด็นที่เป็นแก่นแก่นหรือหัวใจ ของคดีนี้ว่า “คราวจะเชื่อฟังคำนายตี ศรีสุวรรณ เป็นความจริงไปได้ กลับจะยิ่งเห็นนิสัยของนายตี ศรีสุวรรณ ณ นัดขึ้นไปอีกกว่า เข้าลักษณะที่เรียกว่า คุยไม่เสียแน่แล้ว”

ศาลอุทธรณ์มีความเห็นในประเด็นเดียวกันนี้ว่า “ยิ่งคิดไปก็ไม่มีทางที่ ศาลอุทธรณ์จะรับฟังคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ตอนนี้ได้”

ส่วนศาลฎีกา ถึงแม้ว่าจะไม่ปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงต่อคำให้การของนายตี

ศรีสุวรรณ ที่ว่าได้ยินคำสอนทนาของนายปรีดี กับพวกก็ตาม แต่ศาลฎีกาที่ไม่ได้รับฟังคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ว่าเป็นความจริง ศาลฎีกามีความเห็นเพียงว่า “ศาลเห็นว่าจะฟังความหรือถ้อยคำที่พูดกันให้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใดยังไม่ถูกนัด”

เมื่อฟังไม่ถูกนัด ตามหลักนิติธรรมก็ต้องยกผลประโยชน์ให้แก่จำเลย นั่นคือไม่ได้มีการวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาตรุษฐเสนี ตามที่โจทก์นำสืบ และโจทก์ไม่ได้นำสืบว่า นายปรีดี พนมยงค์ และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช กับพวก ซึ่งหมายถึงจำเลย ๓ คนในเหตุนี้ ได้มีการวางแผนปลงพระชนม์ กันที่ไหนอีก

ดังนั้น นายปรีดี พนมยงค์ กับพวก จึงเป็นผู้บริสุทธิ์ในการณีส่วนรรถ เช่นเดียวกับปรัชญาของเชื้อที่ว่า
ไม่มีกระจาก เงาในกระจากก็ไม่มี
และดังนั้น เมื่อไม่มีแผนการปลงพระชนม์ของนายปรีดี กับพวก การ ปลงพระชนม์ตามแผนการนั้นก็ไม่มี

แต่กรณีปลงพระชนม์ได้เกิดขึ้นแล้ว ณ พระที่นั่งบรมพิมานในพระบรม- มหาราชวัง เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ เวลา ๙.๐๐ นาฬิกาเศษ
แต่จะเป็นแผนการของใครหรือเป็นการกระทำของใครโดยไม่มีแผนการ ก็ ยังดำเนินมีดอยู่ข้างบัดนี้

แต่ที่แน่นอนก็คือไม่ใช่แผนการของนายปรีดีกับพวก ดังที่ศาลได้พิจารณา วินิจฉัยแล้วข้างต้นนั้น

ดังนั้น ที่เอกสารแผ่นปลิวของผู้ใช้ชื่อ ทิพวัลย์ ผิ่วงาม กล่าวว่า “ใน คำพิพากษานี้ระบุถึงนายปรีดี เป็นคนตั้นคิดและเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นมือปืน” จึงเป็นการบิดเบือนคำพิพากษา เป็นการกล่าวเท็จของผู้เขียนเอกสาร แผ่นปลิวนั้นเอง และคำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ เกี่ยวกับแผนการปลงพระชนม์ ที่มีการพูดจากันแบบยี่เกนั้น นายตี ศรีสุวรรณ พยานปากເອົາได้ยอมรับในเวลา ที่กล่าวว่าเป็นคำให้การเท็จ

กล่าวคือในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ นายตี ศรีสุวรรณ ขณะนั้นมีอายุได้ ๑๐๒ ปี

ได้มีความสำนึกราบบุญคุณไทยที่ตนก่อขึ้น ด้วยการรับจ้างพล.ต.อ. พระพินิจานคดีไปเป็นพยานเท็จในคดีสวรรคต จึงได้ให้ลูกเชยเขียนจดหมายขอมาไปยังนายปรีดิ พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นพำนักอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ดังสำเนาจดหมายที่นายปรีดิ พนมยงค์ ส่งอ้างต่อศาลเป็นพยานเอกสารในคดีหมื่นประมาทไส่ความที่ท่านเป็นโจทก์ รายละเอียดของจดหมายว่า ดังนี้

บ้านเลขที่ ๒๓๕๖ ถนนพหลโยธิน

๒๕ มกราคม ๒๕๒๒

เรียน นายปรีดิ พนมยงค์ ที่นับถือ

นายตี ศรีสุวรรณ เป็นพ่อตาของผม ขอให้ผมเขียนจดหมายถึงท่าน นายตี เขียนจดหมายไม่ได เมื่อครั้งไปให้การที่ศาล ก็ได้แต่เซ็นชื่อตัว ต. และพิมพ์มือเท่านั้น นายตีจึงให้ผมซึ่งเป็นบุตรเขยเขียนตามคำบอกเล่าของนายตี เพื่อขอมาลาโทษ ต่อท่าน นายตีให้การต่อศาลว่า นายปรีดิ นายวชรชัย นายเฉลียว นายชิต นายบุญศรี ไปที่บ้านพระยาศรีสุธรรม ข้างวัดชนะสงคราม เพื่อบริกษาลงปลงพระชนม์ในหลวง รัชกาลที่ ๙ ไม่เป็นความจริง นายตีเอรากวนไม่จริงมาให้การต่อศาล เพราะพระพินิจฯ ได้เกลี้ยกล่อมว่าจะให้เงินเดือนนายตีจนตาย เมื่อให้การแล้วพระพินิจให้นายตี ๕๐๐-๖๐๐ บาท และให้นายตีกินอยู่หลบอนที่สันดิบาลประมาณ ๒ ปีเศษ เดิมพระพินิจฯ บอกว่าจะให้สองหมื่นบาท เมื่อเสร็จคดีแล้วพระพินิจก็ไม่จ่ายให้อีกตามที่รับปากให้ เวลาหนึ่นนายตีรู้สึกเสียใจมากที่ทำให้ ๓ คนตาย และนายปรีดิ กับนายวชรชัย ที่บริสุทธิ์ ต้องถูกกล่าวหาด้วย นายตีได้ทำบุญกรวดน้ำให้กับผู้ตายเสมอมา แต่ก็ยังเสียใจไม่น่าทาย เดี๋ยวนี้ก็อาชญากรรมแล้ว อีกไม่ช้าก็จะตาย จึงขอมาลาโทษนายปรีดิ นายวชรชัย นายเฉลียว นายชิต นายบุญศรี ที่นายตีเอรากวนให้การปรึกปราม ขอได้โปรดให้มาต่อหน้ายตีด้วย

ข้อความทั้งหมดนี้ ผมได้อ่านให้นายตีฟังต่อหน้าคนหลายคนในวันนี้ เวลา ประมาณ ๑๐.๐๐ น. เศย และได้ให้นายตีพิมพ์ลายมือของนายตีต่อหน้าผมและคนฟังด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

เลื่อน ศิริอัมพร
ต. พิมพ์ลายมือนายตี

นอกจากนายตี ศรีสุวรรณ จะขอให้บุตรเขยช่วยเจียนจดหมายไปขอมา
ลาโภนายปรีดี พนมยงค์ แล้ว นายตี ยังได้ไปสารภาพนาปกันท่านปัญญานันทมนี
ณ วัดชลประทานฯ ในเวลาต่อมาด้วย ดังภาพถ่ายที่ปรากฏข้างล่างนี้

ท่านปัญญานันทมนี แห่งวัดชลประทานรังสฤษฎิ์ กำลังเปิดเทปบันทึกคำสารภาพของ
นายตี ศรีสุวรรณ (ขวา) พยานปากเอกสารในคดีสวรรคต
ภาพช้ายสุดคือนายเลื่อน บุตรเขยนายตี

นายดี ศรีสุวรรณ กำลังเล่าเรื่องที่ไปเป็นพยานเท็จในคดีสวรรคตให้ท่านปัญญาณนทมนี พัง ภายหลังที่ได้ถวายสังฆทานแล้ว

๑๒

ขบถวังหลวง

อกสารแผ่นปลิวของทิพวัลย์ ผู้งาน ระบุข้อความคำหนินายปรีดี พนมยงค์ ในกรณีต่อต้านระบบเผด็จการที่ได้กุมอำนาจรัฐอยู่ในขณะนั้น (๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒) เอกสารแผ่นปลิวว่าดังนี้

“อึกเรื่องหนึ่งก็เรื่องของถวังหลวง หลังจากนายปรีดีหนีไปแล้ว ก็ได้ติดต่อ กับลูกน้องเก่า ๆ คิดจะกลับมาเป็นใหญ่อึก ได้ทหารเรือบางกอกลุ่มเป็นพวก ส่องสูม หาดไว้ที่หมู่บ้านท่าคล้อธรรมศาสตร์ และได้ลอบเข้าเมืองไทยพร้อมด้วยเรือเอก วัชรชัย ผู้เดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ ยึดพระบรมมหาราชวัง ทำการต่อสู้กับรัฐบาลในสมัยนั้น แต่ต้องพ่ายแพ้ หนีออกนอกประเทศไทยไปกับเรือเอก วัชรชัย...”

ในประเดิมนายนายปรีดี พนมยงค์ ได้ให้คำชี้แจงไว้แล้วในช่วงประวัติย่อของ ท่าน ซึ่งท่านเรียกขวนการต่อต้านนั้นว่า “ขวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์ (๒๔๙๒)” มีรายละเอียดดังนี้

“พวกปรบกษย์ประชาธิปไตยเรียก ขวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์ ว่า ขบถวังหลวง บ้างคนที่ไม่ใช่ปรบกษย์ก็พลอยเรียกไปเช่นนั้นด้วย โดยไม่พิจารณา ตามหลักวิชาการแท้จริงว่า ขวนการดังกล่าวนั้นเป็นขบถต่อระบบปกครอง ประชาธิปไตยที่ได้สถาปนาขึ้นโดยถูกต้องสมบูรณ์ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ หรือเป็น

ขบวนที่ต่อต้านพวกปฏิวัติริยาทำลายระบบประชาธิปไตย ซึ่งได้สถาปนาถูกต้อง สมบูรณ์ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น ข้าพเจ้า (ดันนับใช้คำว่าปรีดีฯ และต่อไปนี้ จะใช้คำว่าข้าพเจ้าแทนคำว่าปรีดีฯ ต่อไป-ผู้เขียน) จึงขอเสนอท่านที่ประธานาธิบดีจะโปรดใช้สติปัญญาและศึกษาความเป็นมาดังต่อไปนี้

(๑)

(ก) เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าฯ ยังทรงดำรงฐานะเป็นพระมหากษัตริย์สมบูรณญาสิทธิราชย์ ซึ่งทรงมีพระราชนิรันดร์ ทำการแทนปวงชนชาวสยามได้ โดยไม่ต้องมีผู้รับอำนาจจากรายภูรับสนอง พระบรมราชโองการนั้น พระองค์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั้วคราวฉบับ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ระบอบปกครอง นั้นจึงถูกต้องสมบูรณ์ทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย

ธรรมนูญฉบับนั้นได้กำหนดด้วยตราพระราชบัญญัติไว้ ซึ่งการแก้ไขธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินก็จะต้องดำเนินตามวิธีการที่ธรรมนูญนั้นได้กำหนดไว้ มิใช่จะ ทำโดยผลการของบุคคลใดคนใดที่ฝ่าฝืนวิธีการตามธรรมนูญฉบับนั้น

(ข) ต่อมาวันที่ ๗ ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ซึ่งคณะอนุกรรมการของสภาพัฒนารายภูมิที่ดังขึ้นตามธรรมนูญฉบับนั้น ได้ร่างขึ้น โดยร่วมมือกับพระองค์ สถาฯ ได้ลงมติให้ประกาศใช้กฎหมายได้

(ค) ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๘ รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงตรา รัฐธรรมนูญฉบับ ๘ พฤษภาคม โดยใช้ดังแต่เดิมที่ ๑๐ พฤษภาคมนั้น รัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ได้ตราขึ้นโดยถูกต้องตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ทุกประการ ดังนั้นระบบการเมืองประชาธิปไตยที่ได้สถาปนาขึ้น โดยรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๘ จึงเป็นระบบที่ถูกต้องตามวิถีทางรัฐธรรมนูญที่บัญญัติ ขึ้น โดยสืบคู่มาจากการรัฐธรรมนูญการปกครองฉบับ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ และรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕

(๒)

(ก) ต่อมาเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๔๘๐ ได้มีบุคคลคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะรัฐประหาร” ได้ยึดอำนาจรัฐบาลล้มระบบประชาธิปไตยที่สถาปนาขึ้นอย่าง

ถูกต้องตามวิถีทางรัฐธรรมนูญดังกล่าวใน (๑) ข้างต้นนั้น ต่อมาในวันที่ ๙ เดือนนัน
คมนาคมคลังกล่าวว่าได้สถาปนาระบบรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่มีสมญาว่า “รัฐธรรมนูญ
ฉบับได้ดุ” ซึ่งนอกจากจะมิใช่ระบอบการเมืองประชาธิปไตยตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ
โดยชอบด้วยกฎหมายที่ก่อตัวไว้ (๒) นั้นแล้ว หากระบบรัฐธรรมนูญที่คณะรัฐประหารทำขึ้น
เองนั้นก็มิใช่เป็นระบอบปกครองที่สมบูรณ์ในด้านของรัฐธรรมนูญนั้นเองด้วย ดังจะ²
เห็นได้ดังต่อไปนี้

(๗) ขอให้นักวิชาการแท้จริงด้านฉบับรัฐธรรมนูญฉบับได้ดุนั้น ที่ได้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๙๐ ซึ่งสำนักพิมพ์
นิติเวช รวบรวมโดย ร.ต.ท. เสถียร วิชัยลักษณ์ เนติบัณฑิตไทยและรัฐศาสตรบัณฑิต
กับ พ.ต.ท. สืบวงศ์ วิชัยลักษณ์ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้นำ
มาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือ “รวมรัฐธรรมนูญ” อาย่างตรงไปตรงมา มิได้มีการตัดตอน
บิดเบือนให้ผิดไปจากต้นฉบับราชกิจจานุเบกษา ปราภกษัตแจ้งในตอนต้นของรัฐธรรมนูญ
ฉบับได้ดุนั้นที่ข้าพเจ้าถ่ายมาพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว

ในพระปรมາṇาໄທສමเด្ຈพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
รังสิต กรมขุนชัยนาทเรนทร
ให้ไว ณ วันที่ ๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้ที่นิยมประชาธิปไตยแฝงมิใช่อาจารย์หรือนักศึกษาภูมายกตาม แต่เมื่อ
ได้เห็นหัวรัฐธรรมนูญมีความประภูมิ ความน่าเชื่อถือ ความน่าไว้วางใจ หัวเรื่องรัฐธรรมนูญ
ฉบับดังกล่าวเป็นคำแนะนำในพระปรมາණาໄທສમเด្ຈพระเจ้าอยู่หัวว่า “คณะ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” ซึ่งในภาษาไทยคำว่า “คณะ” หมายถึงบุคคลตั้งแต่ ๒
คนขึ้นไป แต่เหตุใดจึงมีผู้ลงนามเพียงคนเดียวคือ “รังสิต กรมขุนชัยนาทเรนทร”

ส่วนหลายคนที่มีจิตใจสังเกตก็แสดงความเห็นว่า เมื่อก่อนหน้าวันที่ ๕ พฤษภาคมนี้ เคยได้ฟังวิทยุกรมโถมณาการอ่านประกาศกฎหมายหลายฉบับ คือ เมื่ออ่านคำว่า “คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” แล้วก็อ่านต่อไปถึงชื่อคณะนั้นที่ลงนามซึ่ง มีผู้ลงนาม ๒ ท่าน คือ “รังสิต กรมบุนชัยนาททเรนทร” และ “มานวราชเสวี” (พระยามานวราชเสวี) แสดงว่าคณะนั้นประกอบด้วยบุคคล ๒ คน จะนั้นผู้ให้ ความสังเกตจึงเห็นได้ทันทีว่ารัฐธรรมนูญ (ฉบับได้ตุม) ดังกล่าวเริ่มแสดงถึงการ เป็นโมฆะตั้งแต่หัวเรื่องของรัฐธรรมนูญฉบับนั้น

ส่วนนักวิชาการแท้จริงสมัยนั้นก็ได้ค้นคว้าเอกสารหลักฐานแท้จริง แทนที่ จะถือเอาคำอကเล่าเป็นหลักวิชาการ ก็พนประภาศ ในราชกิจจานุเบกษาและวิทยุ กระจายเสียงของรัฐบาลที่ได้ลงและแจ้งประกาศตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ขณะยังทรงพระเยาว์ ตามประกาศลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๘๙ มีความดังต่อไปนี้

“โดยที่รัฐสภาอาศัยร่างตามความในมาตรา ๑๐ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ได้ปรึกษากันเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๘๙ และลงมติด้วย คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย

๑. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมบุนชัยนาททเรนทร เป็นประธาน
๒. พระยามานวราชเสวี

โดยมีข้อตกลงว่า ในการลงนามในเอกสารราชการนั้น ให้ผู้สำเร็จราชการ แทนพระองค์ทั้งสองเป็นผู้ลงนาม จึงขอประกาศให้ทราบทั่วไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๘๙

วิสาห ไอสถานท์
ประธานรัฐสภา”

ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับได้ตุมซึ่งกรมบุนชัยนาท องค์เดียวเป็นผู้ลงนาม จึงเป็นโมฆะ เพราะฝ่ายต่อข้อกำหนดในประกาศแต่ตั้ง “คณะผู้สำเร็จราชการ แทนพระองค์” ฉบับวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๘๙

ส่วนระบบการเมืองและรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๗๒ และฉบับต่อมา อาทิ ฉบับ ๒๕๑๗ ที่ถือเป็นฉบับ ๒๔๗๒ เป็นแม่นทันจึงเป็นโน้มะ และองค์การใดที่กำลังเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญโดยถือเป็นฉบับ ๒๕๑๗ เป็นแม่นทัน จึงซักจุ่งให้บุคคลทำสิ่งที่เป็นโน้มะ

ข้อสังเกต

มีหนังสือบางเล่มที่พิมพ์รัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ จำหน่าย ได้จัดทำหัวเรื่อง “รัฐธรรมนูญฉบับได้ดุณโดยผลการ ซึ่งขัดต่อราชกิจจาฯ เล่มที่ข้าพเจ้าอ้างไว้ อาทิ บางเล่มได้ตัดคำว่า คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ออกไป คงมีเดชะขอ “รังสิต กรมชุมชนนาทนเรนทร” เป็นผู้ลงนาม แต่ก็ไม่ปรากฏว่ากรมชุมชนนาทฯ ลงนาม ในฐานะใด ซึ่งต่างกับที่เคยปฏิบัติมาว่าผู้ลงนามในหัวเรื่องบทกฎหมายใด ๆ นั้นให้แจ้งว่า “ในพระประมาภไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...” และถ้าผู้สำเร็จราชการหลายคน ก็แจ้งว่า “คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์...” ถ้าในกรณีที่แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการฯ ไว้คนเดียว ผู้ลงนามก็บอกคำแห่งของตนว่า “ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

ฉะนั้น ขอให้นิสิตนักศึกษาภูมายรัฐธรรมนูญนั้น ใช้ความรอบคอบตรวจดูให้ถ้วน ว่าในกรณีที่มีคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ผู้สำเร็จฯ ได้ลงนามครบถ้วนตามข้อกำหนดในประกาศแต่งตั้งหรือไม่ ไม่ควรศึกษาแต่เพียง “ย่อรัฐธรรมนูญ” เพื่อสะท烁ในการสอบไล่เท่านั้น.

(ค) ในตอนท้ายแห่งรัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ (ฉบับได้ดุณ) นั้น ปรากฏความดังต่อไปนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย
๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐

นิสิตนักศึกษาและสามัญชนที่แม้มใช่นักวิชาการก็เห็นได้โดยไม่ยากว่า “ผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย” เป็นคำแห่งที่คณะรัฐประหารตั้งให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งผิดต่อกฎหมาย และผู้นั้นไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ดังนั้นนอกจากรัฐธรรมนูญฉบับได้ดุณเป็นโน้มะตามที่ได้กล่าวไว้

ใน (ข) ข้างต้นนั้นแล้ว ก็ยังเป็นไม่จะอีกสถานหนึ่ง เพราะผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการไม่มีอำนาจหรือสิทธิใด ๆ ตามกฎหมายที่จะทำเช่นนั้นได้

(ง) ขอให้นิสิตนักศึกษาที่มีปัญญาประกอบด้วยสติประจารณาว่า การที่บุคคลหลายคนได้ร่วมมือกันทำรัฐประหาร ทำลายระบบปกครองประชาธิปไตยที่สถาปนาโดยระบบรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๙ นั้น ได้ทำการที่เข้าลักษณะเป็น “กบฏ” หรือไม่ และกฎหมายนิรโทษกรรมที่ได้ตราขึ้นโดยรัฐสภาพัทัชชานามว่า “กบฏ” ได้ดุณนั้น ถือว่าถูกต้องในทางนิตินัยตามวิถีทางรัฐธรรมนูญหรือไม่

(๓)

(ก) ข้าพเจ้าได้รวบรวมนักประชาธิปไตยจำนวนหนึ่งที่เห็นว่า ถึงเวลาสมควรแล้วที่จะลงมือใช้กำลังอาวุธต่อสู้คอมมิวนิสต์ ประหาร กับพวกที่ทำลายระบบของปกครองประชาธิปไตยที่สถาปนาขึ้นถูกต้องตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๙

ข้าพเจ้าจึงเดินทางกลับประเทศไทยเป็นการลับและนำการต่อสู้ฝ่ายปรบปักษ์ประชาธิปไตยดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ ซึ่งขณะนั้นระบบของปกครองของประเทศไทยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๐ (ฉบับได้ดุณที่เป็นไม่จะ)

(ข) วัดกุประสังค์ของบุนวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ ได้แกลงเมื่อบุนวนการได้ยึดสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ว่า บุนวนการนั้นมีวัดกุประสังค์เพื่อฟื้นระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๙

บุนวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์ จึงมิใช่กบฎต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย จึงไม่ควรที่ผู้คนวงศ์เพื่อความเป็นประชาธิปไตยจะสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับได้ดุณ และระบบต่าง ๆ ที่สืบเนื่องจากระบบได้ดุณ ที่ใส่ความว่าบุนวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ เป็นกบฎwangหลวง

ข้อสังเกต

ในการต่อสู้ระหว่างบุนวนการประชาธิปไตย ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ กับบุนวนการปรบปักษ์ประชาธิปไตย เมื่อ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ นั้น ในหลวงมิได้ประทับอยู่ในประเทศไทย ฉะนั้น การยึดวังหลวงชั่วคราวจึงไม่มีกัยยันตรายต่อพระมหากษัตริย์..

ดังกล่าวเนี้ยคือคำชี้แจงของนายปรีดี พนมยงค์ ในเรื่องของวังหลวง ซึ่งผู้ไม่จำเป็นจะต้องมีความเห็นอะไรเพิ่มเดิมอีก นอกจากจะวิจารณ์นายปรีดี พนมยงค์ ว่าท่านคาดการณ์ผิดที่คิดว่าพระบรมมหาราชวังจะต้องคุ้มครองท่านได้ รวมทั้งเสียงประทัดของท่านจะทำให้ฝ่ายปรปักษ์หัวหด เปิดเจรจายอมจำนน และจะไม่มีการกล้าโจรตีพระบรมมหาราชวัง แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงไม่เช่นนั้น ดังนั้นเมื่อฝ่ายปรปักษ์ประชากลุ่ปได้ไม่กลัวเสียงประทัด และส่งรถถังเข้าโจมตีพระบรมมหาราชวัง ทางด้านประดุจวิเศษไชยศรี ท่านจึงสั่งถอนตัวออกจากพระบรมมหาราชวัง เพื่อป้องกันพระบรมมหาราชวังอันวิจิตรตระการตาและพระแก้วมรกตอันล้ำค่าจะถูกยกเป็นสมบัติและเสียหาย

๓๓

นายปรีดีฯ ผู้สถาปนาประชาธิปไตย

ตามคิดประชาธิปไตยของนายปรีดีฯ นั้น ได้เป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั่วหลาย บรรดายอดูย์บุคคลที่ นานาช่วง หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ก็ยอมรับนับถือในความเป็นนักประชาธิปไตยของนายปรีดี พนมยงค์ ใน การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี ๒๕๓๕/๒ บรรดายอดูย์บุคคล ยังได้ให้เกียรติ โดยนำบทางกล้อคำของท่านที่กล่าวว่าปีดสมัยประชุมสภาพผู้แทนราษฎรเมื่อ ๗ พฤษภาคม ๒๔๘๙ มาโฆษณาหาเสียงโจนดีกระทบไปถึง พลตรี จำลอง ศรีเมือง ในข้อความที่ว่า “ระบบประชาธิปไตยนั้น เราหมายถึงประชาธิปไตยอันมีระเบียบตามกฎหมายและศีลธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่ประชาธิปไตยอันไม่มีระเบียบ หรือประชาธิปไตยที่ไร้ศีลธรรม เช่น การใช้สิทธิเสรีภาพอันมีแต่จะให้เกิดความบ่ำบุ่น ความไม่สงบเรียบร้อย ความเดื่องดีศีลธรรม ระบบชนิดนี้เรียกว่า อนธิปไตย ทำให้ประชาธิปไตยไม่”

ซึ่งมีเนื้อหาเดิมตามที่นายปรีดีฯ ปราศรัยในวันนั้นว่าดังนี้

“ท่านผู้เป็นประธาน .

ในภาวะที่การประชุมของสภาพผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๕ จะได้สิ้นสุดลงในวันนี้ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสเชิญชวนสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรทั้ง

hely ให้ระลึกถึงพระมหากรุณາธิคุณ พระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณ ที่ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญนั้น คณะราษฎรพึงทราบเมื่อ ๖ วัน ก่อนหน้านี้ที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว คือเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ได้มีพระ กระเส้นสั่งให้พระยาพหลพลพยุหเสนา พระยาบิรชลาลยุทธ พระยานโนปกรณ์นิติธาดา พระยาศรีวิสารવาจ พร้อมทั้งข้าพเจ้าไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท และเจ้าพระยา- มนติธรซึ่งเป็นราชเลขาธิการนั้นเป็นผู้จัดบันทึก มีพระกระเส้นสั่งว่ามีพระราชประสงค์ จะพระราชทานรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อได้ปรึกษาข้าราชการมีคำแนะนำแห่งสูงในขณะนั้น ก็ไม่เห็นพ้องกับพระองค์ ในสุดท้ายเมื่อได้จัดกลับจากประพาสอเมริกา ได้ให้นุ逼 หนึ่งซึ่งไปเฝ้าในวันนั้นพิจารณา (พระยาศรีวิสารવาจ-ผู้เขียน) บุคคลนั้นถวายความ เห็นว่ายังไม่ถึงเวลา และที่ปรึกษากลับเห็นพ้องด้วยบุคคลนั้น คณะราษฎร์ไม่ได้ช่วงชิง ดัง ที่มีผู้ปลุกเสกข้อเท็จจริง

ความจริงทั้งหลายปรากฏในบันทึกการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในวันนั้น แล้ว และโดยที่พระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าฯ ทรงมีพระราชประสงค์มาถ่องถ่ำนแล้ว หากมีผู้ทัดทานไว้ จะนั้น เมื่อคณะราษฎรได้ขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ พระองค์ จึงพระราชทานด้วยดี พระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณາธิคุณ แก่ชาวไทย ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายที่อยู่ ณ ที่นี่ และบรรดาชาวไทยทั้งหลาย จงระลึกถึงพระมหากรุณາธิคุณ และเทอดพระเกียรติของพระองค์ไว้ชั่วักลปาวสาน

บัดนี้ผู้ก่อการขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ และผู้ที่ได้ร่วมมือช่วยเหลือกัน ประกอบเป็นสมาชิกประเภท ๒ ก็จะสิ้นสุดสมาชิกภาพแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความ จำเป็นที่จะต้องช้อมความเข้าใจถึงหลักประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะราษฎร ได้ขอพระราชทานมาจากพระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าฯ ว่าระบบประชาธิปไตยนั้น เร่าง่ายถึงประชาธิปไตยอันไม่มีระบบที่น่าเชื่อถือและศักดิ์ธรรม และความชื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่ประชาธิปไตยอันไม่มีระบบที่น่าเชื่อถือ หรือประชาธิปไตยที่ไร้ศักดิ์ธรรม เช่น การใช้ สิทธิเสรีภาพอันมีแต่จะให้เกิดความบ่ับวน ความไม่สงบเรียบร้อย ความเสื่อมศักดิ์ธรรม ระบบชนิดนี้เรียกว่าอนามัยป้ำดัย หาใช่ประชาธิปไตยไม่ ขอให้อ่านป่าวประชาธิปไตย กับอนามัยป้ำดัย

อนามัยป้ำดัยเป็นภัยอย่างใหญ่หลวงแก่สังคมและประเทศไทย ระบบประ-

ชาธิปไตยจะมั่นคงอยู่ได้ต้องประกอบด้วยกฎหมาย ศีลธรรม และความซื่อสัตย์ สุจริต หรือในบางครั้งในโบราณกาเรียกว่าการปกครองโดยสามัคคีธรรม

การใช้สิทธิโดยไม่มีขอบเขตภายใต้กฎหมายหรือศีลธรรมหรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ไม่ใช่หลักของประชาธิปไตย ไม่ใช่หลักซึ่งคณะกรรมการของพระราชนครินทร์และพระบาทสมเด็จพระปรมเกล้าฯ พระราชนครินทร์นั้นให้แก่ประชาชนชาวไทยนั้น ไม่มีพระราชประสค์ให้เป็นอนันธิปไตย

ข้าพเจ้าขอถวายปะทุประเทศอิตาลี เมื่อก่อนสมัยมุสโสลินี ซึ่งเป็นชาธิปไตยของอิตาลีในขณะนั้นเข้าใจดีที่ไม่มีระบอบนี้ มีความอลเวง จึงเป็นเหตุหรือให้พวกฟاشิสต์อ้างเป็นเหตุในการสถาปนาระบบอนเด็จการในประเทศอิตาลี

ข้าพเจ้าไม่พึงประสค์ที่จะให้มีระบบอนเด็จการในประเทศไทย ในการนี้ ก็จำเป็นต้องป้องกันหรือขัดขวางมิให้มีอนันธิปไตย อันเป็นทางที่ระบบอนเด็จการจะอ้างได้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าเราช่วยกันประกอบใช้ให้ระบบอนประชาธิปไตยนี้ได้เป็นไปตามระบอบนี้เรียบร้อยอย่างที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้ว ระบบอนเด็จการย่อมมีขึ้นไม่ได้

ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่ได้ร่วมกันเพื่อคณะกรรมการของพระราชนครินทร์ ข้าพเจ้าได้ประคับประคองระบบอนประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญนี้ตลอดมา แม้ใน การต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งในการต่อต้านนั้นอาจจะมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งรัฐบาลชั่วคราว แต่ข้าพเจ้าก็เลือกเอาทางที่จะตั้งรัฐบาลตามระบบอนรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ ข้าพเจ้า ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะกล่าวมาเป็นศัตรุของระบบอนประชาธิปไตย

ข้าพเจ้าสังเกตว่ามีผู้เจ้าใจระบบอนประชาธิปไตยผิด โดยเอกสารบอนอนันธิปไตย เต็มๆแทนที่ ซึ่งเป็นภัยต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรง ข้าพเจ้าไม่ประสค์ที่จะให้ผู้ใด เชือข้าพเจ้าโดยไม่มีค้าน ข้าพเจ้าต้องการให้มีค้าน แต่ค้ายโดยสุจริตใจ ไม่ใช่ปั้นข้อเท็จจริงแล้วกล่าวอ้างเป็นความจริง ทางธรรมนั้นการกล่าวเท็จหรือมุสาวาจา ก็เป็นผิด ในทางการเมือง การใช้สิทธิตามระบบอนประชาธิปไตยต้องทำโดยความ บริสุทธิ์ใจ มุ่งหวังผลส่วนรวมจริงๆ ไม่ใช่มุ่งหวังส่วนตัวหรือมีความอิจฉาริษยา กัน เป็นมูลฐาน เนื่องมาจากความเห็นแગตัว (เอกโภอิสม์) ความสามัคคีธรรมหรือระบบอนประชาธิปไตยอันแท้จริงจึงจะเป็นไปได้

ผู้ใดมีอุดมคติของตนโดยสุจริต ข้าพเจ้าเกร็บผู้นั้น และเราร่วมมือกันได้ ข้าพเจ้าเชื่อว่า ถ้าต่างฝ่ายต่างสุจริตมุ่งส่วนรวมของประเทศชาติ ไม่ใช่มุ่งหวังส่วนตัว

แม้แนวทางที่จะเดินไปสู่จุดหมายจะเป็นคนละแนว แต่ในวอสถานก็พบกันได้

ข้าพเจ้าขออ้างเจ้านายหลายพระองค์ ซึ่งเดิมท่านมีแนวทางอย่างหนึ่ง และข้าพเจ้ามีแนวทางอีกอย่างหนึ่ง แต่เจ้านายหลายพระองค์นั้น ท่านก็มีจุดหมายเพื่อส่วนรวมของประเทศไทย ไม่ใช่ส่วนพระองค์ ผลสุดท้ายเราก็ร่วมมือทำงานด้วยกันมาเป็นอย่างดีในการรับใช้ประเทศไทย และรักใคร่กันสนิทสนมยิ่งเสียกว่าผู้ซึ่งเอาประเทศไทยเป็นสิ่งกำنجัง แต่ความจริงมุ่งหวังในประโยชน์ส่วนตัวมาก

ผู้ที่เคยอธิบายว่า เมื่อไม่ได้ผลสมหวังแล้ว ก็ทำลายกิจการอันเป็นประโยชน์ ต่อประเทศไทย แทนที่จะเสริมก่อให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยอันเป็นส่วนรวม ผู้ที่ทำการอันเป็นภัยปักษาด้วยความภูมิใจ แต่โดยมีอุดมคติซื่อสัตย์ต่อองค์พระมหาภัทริย์ ข้าพเจ้าเคารพในความซื่อสัตย์ซึ่งมีตัวอย่างอยู่มากหลาย ที่ผู้ซึ่งอสัตย์เหล่านี้ได้ร่วมกิจการรับใช้ชาติกับข้าพเจ้า ท่านเหล่านี้ไม่ต้องวิตกกังวล

แต่ผู้ซึ่งแสดงว่าซื่อสัตย์ต่อองค์พระมหาภัทริย์แต่ภายนอก ส่วนภายใน หวังผลส่วนตนหรือมูลสืบเนื่องมาแต่ความไม่พอใจเป็นส่วนตัวเช่นนี้แล้ว ก็เกรงว่าผู้นั้นก็อาจหันเหลี่ยมได้ สุดแต่ว่าตนจะได้รับประโยชน์ส่วนตนอย่างไหนมากกว่า

ข้าพเจ้าหวังว่า ท่านสามารถภาพผู้แทนรายภูมิทั้งหลาย คงจะใช้สิทธิของท่านด้วยความบริสุทธิ์ใจและอาศัยกฎหมายและศีลธรรมความสุจริตเป็นหลัก ไม่ช่วยกันส่งเสริมให้มีระบบอนามัยปิดตาย ข้าพเจ้าขอฝากความคิดไว้ต่อผู้แทนรายภูมิทั้งหลาย โดยเป็นห่วงถึงอนาคตของชาติ

ข้าพเจ้าป่าวรณาที่จะได้เห็นประเทศไทยปลอดจากระบบทอนแฉจัดการและปลอดจากการบ่อนอนาคตไทย คงมีแต่ระบบอนาคตประชาธิปไตยอันพรั่งพร้อมไปด้วยความสามัคคีธรรม ระบบอนาคตประชาธิปไตยพรั่งพร้อมไปด้วยสามัคคีธรรมนี้ เป็นวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการที่ขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณสมาชิกภาพผู้แทนรายภูมิที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือรัฐบาลนี้ด้วยดี ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายประสบความสุขความสำราญ และในวอสถานขอเชิญชวนท่านทั้งหลายอวยพรให้ระบบอนาคตประชาธิปไตย อันพรั่งพร้อมด้วยสามัคคีธรรมตามรัฐธรรมนูญ จงสติตย์สถาพรอยู่ในประเทศไทยชั่วกล้าวานาน”

นี่คือคำปราศรัยและนี่คือชีวิตใจของ นายบีรดี พนมยงค์ ที่มีต่อระบบฯ

ประชาธิปไตยและความท่วงใจในประเทศไทย และคนที่มีพฤติกรรมที่แสดงออก เช่นนี้ ที่มอบชีวิตจิตใจให้แก่ความถูกต้องเช่นนี้ จะเป็นนักเด็กการตามคำกล่าวหา โดยญาชวนเชื่อของพวกเศษมนุษย์ที่ผูกอกกามาข้างด้านนั้นได้อย่างไร

การแสดงออกของนายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะนักประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรมอันเป็นที่ยอมรับของสภาพผู้แทนรายภูมิ ซึ่งรวมทั้งฝ่ายพระคริสต์ ด้วย ได้ปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ในพระราชประการของรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ ๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ มีข้อความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“...ทรงพระกรุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปัตย์ พระปักเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชโองการให้ข้าราชการและประชาชนของพระองค์ ได้มีส่วนมีสิ่งตามความเห็นดีเห็นชอบในการจัดตั้งประเทศไทยให้วัฒนาการสืบไปในภายภาคหน้า จึงทรงพระกรุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญประกอบองแห่งดิน เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๘ เป็นการชั่วคราว พอดีสภาพผู้แทนรายภูมิและคณะกรรมการรายภูมิได้จัดรูปแบบดำเนินประกาศนโยบายให้เหมาะสมแก่ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ครั้นแล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สภาพผู้แทนรายภูมิ ปรึกษาแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อถือเป็นหลักการแห่งรัฐประศาสนวิธีต่อไป สภาพผู้แทนรายภูมิจึงตั้งอนุกรรมการคณะหนึ่งประกอบการร่างรัฐธรรมนูญขึ้น”

เมื่ออนุกรรมการได้เรียบร้อยเรียงรัฐธรรมนูญฉบับถาวรสันของพระเดชพระคุณสำเร็จลงด้วยดี นำเสนอบรรยากาศผู้แทนรายภูมิ และสภาพผู้แทนรายภูมิได้พิจารณาปรึกษาลงมติแล้ว จึงถูลากฎหมายนี้มายื่นคำปรึกษา เมื่อทรงพระราชนิราบที่ถ้วนทั่วกระบวนการความแล้ว จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเห็นอกเล็กๆ เนื่องจากพระบรมราชโองการที่ได้แต่งตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ เป็นต้นมา

ต่อมา นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะนั้น ได้ประภากับ นายคง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ พระนากษัตริย์ได้พระราชทานแก่ชนชาวไทยมาแล้วเป็นปีที่ ๑๕ ถึงแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักนี้ จะได้ขึ้นความจริงให้แก่ประเทศไทยนับเป็นอnek ประการ ทั้งประชาชนจะได้ชาบชี้

ถึงคุณประโยชน์ของการปกครองระบอบนี้อย่างดีแล้วก็จริง แต่เหตุการณ์บ้านเมือง ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ถึงเวลาแล้วที่ควรจะได้เลิกบทเฉพาะกาลอันมีอยู่ ในรัฐธรรมนูญ และปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นายกรัฐมนตรีจึงนำความนั้นปรึกษาหารือกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ พร้อมกับคณะผู้ก่อการของพระบาทนรัฐธรรมนูญ เมื่อได้ปรึกษา ตกลงกันแล้ว คณะรัฐบาลนายวงศ์ อภัยวงศ์ จึงเสนอญัตติต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๘๘ ขอให้ตั้งกรรมการวิสามัญคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาค้นคว้าตรวจสอบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ สมควร ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมสถานการณ์ของบ้านเมือง และเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สภาผู้แทนราษฎรจึงตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาค้นคว้า ตรวจสอบรัฐธรรมนูญตามคำเสนอข้างต้นนี้ กรรมการคณะนี้ได้ทำการตลอดสามัญ ของรัฐบาลนายวงศ์ อภัยวงศ์ รัฐบาลนายทวี บุณยเกตุ และรัฐบาลหม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช

ต่อมารัฐบาลหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อร่วมรวมความเห็นและเรียนเรียงบทัญญัดิขึ้นเป็นร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อกรรมการ คณะนี้ทำสำเร็จเรียบร้อยแล้ว คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแก้ไขอีกขั้นหนึ่ง แล้วนำ เสนอผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ประชุมปรึกษาหารือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ และคณะผู้ก่อการของพระบาทนรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมได้ตั้งกรรมการ ขึ้นพิจารณา เมื่อกรรมการได้พิจารณาแก้ไขแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ที่ ๒ จึงได้เสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาลงมติรับหลักการแล้ว จึงได้ตั้งกรรมการ วิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง

บัดนี้คณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร ได้แก้ไขเพิ่มเติม บทัญญัดิแห่งร่างรัฐธรรมนูญสำเร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาเป็นการสำเร็จสมบูรณ์ จึงได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เมื่อทรงพระราชวิจารณ์ถ้วนทั่วกระบวนการแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นว่า ประกาศ ของพระองค์ประกอบด้วยดุลพิรชาในกฎหมายไทย สามารถรองรับประเทศไทย

ของตนในอันที่จะก้าวหน้าไปสู่สากลอารยธรรมแห่งโลกได้โดยสวัสดิ์

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเห็นอ gele้านี้อกราหม่อ้ม โดยคำแนะนำฯ และยินยอมของสภานิติบัญญัติ ให้ตราไว้ชื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ ขึ้นไว้ประ沉积ประสาทประกาศให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ เป็นต้นไป และให้ใช้รัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๗๕ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนาประเทศ พุทธศักราช ๒๕๔๒ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๔๕..."

เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้นายปรีดี พนมยงค์ ได้ให้ข้อสังเกตไว้ในหนังสือที่ท่านเขียนขึ้นเรื่อง “นางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะกรรมการและระบบประชาธิปไตย” ว่าดังนี้

“ยังมีหลายคนเข้าใจผิดระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย ซึ่งได้ตั้งต้นโดยการอภิวัฒน์ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๗๕ แล้วก็ดำเนินต่อมาจนทุกวันนี้

“ข้าพเจ้าจึงขอทำความเข้าใจว่า “ประชาธิปไตย” นั้นหมายถึงการปกครองโดยราษฎร ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า DEMOCRACY ดังที่ประธานาธิบดีลินคอล์นได้ให้ไว้คราห์ศพที่ไว้อย่างครบถ้วนว่าเป็นการปกครอง The government of the people, by the people, for the people. แปลว่า รัฐบาลของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร

“คณะกรรมการได้มีเจตนาและปฏิบัติตามอุดมคติตั้งกล่าวนี้ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว ฉบับ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๗๕ และรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๗๕ แล้ว แต่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อซึ่งจำต้องมีบทเฉพาะกาลชั่วคราว ที่จะต้องเปลี่ยนระบบเก่าที่มีมาแต่โบราณกาล ให้เข้าสู่ระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์นั้นต้องมีกิจกรรมประชาธิปไตยก่อน

“ภายหลังสิ่งกรรมโโลกครั้งที่ ๒ คณะกรรมการได้ปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้แก่ราษฎร เพื่อให้ราษฎรมีสิทธิประชาธิปไตยสมบูรณ์ ดังนั้นผู้แทนราษฎรประเทศ ๒๖๙ ส่วนมากเป็นสมาชิกคณะกรรมการ จึงได้ร่วมมือกับผู้แทนราษฎรประเทศ ๑ ซึ่งได้รับเลือกโดยตรงจากราษฎร จัดร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์นั้น

ชี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลได้ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ แทนฉบับ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

“รัฐธรรมนูญฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙” ได้ให้สิทธิประชาธิปไตยทางการเมืองอย่างสมบูรณ์ที่สุดแก่ปวงชนชาวไทย คือ มาตรา ๑๓ ให้มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา หรือลัทธินิยมใด ๆ มาตรา ๑๕ ให้เสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เศษสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การซุนนุมสาธารณะ การตั้งคณะกรรมการเมือง การอาชีพ

“แม้มีข้อกำหนดภายใต้บังคับแห่งกฎหมายนั้นก็ไม่ล่วงคำสิทธิประชาธิปไตย คือเพียงกำหนดให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมของประชาชน ดังนั้น หนังสือพิมพ์จึงออกกันแพร่หลาย พระราชบรมเมืองก็ตั้งกันได้อย่างเสรีโดยไม่จำกัดความนิยมลัทธิการเมืองของพระคนนั้น ๆ และไม่ต้องจดทะเบียน

“รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยพุฒสภา (SENATE) และสภาผู้แทน สมาชิกของสภาทั้งสองเป็นได้โดยการเลือกตั้ง มิใช่โดยการแต่งตั้ง คือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้รายบุลังจะแบนออกเสียงโดยตรงและลับ การเลือกตั้งสมาชิกพุฒสภาพให้ใช้วิธีการลงคะแนนออกเสียงโดยทางอ้อมและทางลับ ซึ่งเป็นหลักที่นิยมกันทั่วไป เรียกกันว่าการลงคะแนนสองชั้น คือรายบุลังจะแบนตั้งตัวแทนของคน (ซึ่งอาจเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) มาชั้นหนึ่งก่อน แล้วตัวแทนของรายบุลังจะมติเลือกพุฒสมาชิกอีกชั้นหนึ่ง

“ครั้นต่อมาวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๙๐ ได้เกิดมีรัฐประหาร (โดยพลโท พิม พุฒประวัณ เป็นหัวหน้าด้วยการสนับสนุนของพระบรมราชิปปัตย์-ผู้เขียน) ยกเลิกระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์ ที่สถาปนาขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙

“คณะรัฐประหารได้ตั้งระบบการเมืองขึ้นใหม่โดยรัฐธรรมนูญฉบับ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ซึ่งมีเจ้ายาวยา “รัฐธรรมนูญใต้ดุ” เพราะผู้นำรัฐประหารได้แต่งตั้งฝ่ายตนได้แบบร่างรัฐธรรมนูญแล้วเก็บซ่อนไว้ที่ใต้ดุ ตามระบบของคณะรัฐประหารนั้น รัฐสภาพประกอบด้วยบุคลิสภาและสภาผู้แทน บุคลิสภาเป็นผู้ที่พระมหากรุณาธิคุณทรงเลือกตั้ง มีจำนวนเท่าสมาชิกสภาผู้แทน แต่ในทางปฏิบัติได้

ข้อกำหนดไว้ว่า พระบรมราชโองการได้อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดินต้องมีรัฐมนตรีคนหนึ่ง ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ดังนั้นรัฐบาลของคณะรัฐประหารนั้นเอง เป็นผู้ด้วยความชอบด้วยกฎหมาย พระมหากรยัตติรัตน์เพียงลงพระปรมาภิไธยตามคำเสนอของรัฐบาล

“ส่วนสมาชิกสภาพผู้แทนรายภูมินั้น แม้รายภูมิเป็นผู้เลือกตั้ง แต่ระบบใหม่ได้กำหนดอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้มิได้มากกว่า ๓๕ ปี ซึ่งด่างกับรัฐธรรมนูญฉบับ ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ที่กำหนดไว้เพียง ๒๓ ปีตามกฎหมายเดียวกันนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้คนหนุ่มสาวมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้”

“ส่วนเสรีภาพในการตั้งพระราชกรณียกิจเมืองนั้น รัฐธรรมนูญได้ตั้งให้ตัดออกไป และยังมีข้อบัญญัติอีกหลายประการรวมทั้งการฟื้นฟูระบบอภิรัฐมนตรี ของสมัยสมบูรณ์ญาสิทธิราชย์

“ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าระบบที่เกิดขึ้นจากรัฐประหาร ๕ พ.ย. ๒๔๘๐ นั้น เป็นอีกรอบหนึ่งด่างหากจากระบอบประชาธิปไตยของคณะราษฎร แม้ว่าในคณะรัฐประหารมีผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิกคณะกรรมการร่วมอยู่ด้วย แต่เขาเกิดปลดชนอกไปจากส่วนรวมของคณะราษฎรไปร่วมกับบุคคลที่มีทรัพศนาตามระบบการเมืองของคณะรัฐประหารนั้น”

“ดังนั้น หน้าที่ของคณะราษฎรที่จะต้องรับผิดชอบต่อรายภูมิตามวัตถุที่ประสงค์ของคณะราษฎร จึงถูกคณะรัฐประหารนั้นระงับลงทั้งในทางนิตินัย และในทางพฤตินัย ซึ่งดังเด่นด้านนี้เป็นต้นมาไม่อาจกระทำการใดๆ ให้สำเร็จตามที่ประสงค์ของคณะราษฎรได้”

“ต่อจากนั้นมา ความรับผิดชอบในการดำเนินกิจการบ้านเมืองจึงตกอยู่แก่คณะรัฐประหารนั้น และรัฐบาลต่อๆ มาอันสืบเนื่องจากผลของการรัฐประหารนั้น” (รวมทั้งรัฐบาลปัจจุบันนี้ด้วย-ผู้เขียน)

ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๘๒ ให้โอกาสแก่นายบรีดีฯ และคณะ (ที่จะแต่งตั้งสมาชิกประเภท ๒) เพื่อร่วมอำนาจทางสภาพต่อไปอีกถึง ๖ ปี (ตามบทเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๘๒ ให้มีสมาชิกประเภท ๒ เป็นเวลา ๒๐ ปี นับแต่ปี ๒๔๗๕ ไปสิ้นสุดปี ๒๔๘๕) แต่นายบรีดีฯ กลับยกเลิกอำนาจแห่งบทเฉพาะกาลนั้นเสีย ในปีที่ ๑๔

๑๐๒ ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอาันนทฯ และการพิสูจน์คด

(ตามรัฐบัญญัติ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙) ซึ่งเป็นการเลิกก่อนกำหนด ๖ ปี

นี้คือการประกาศความเป็นนักประชาธิปไตยของนายปรีดี พนมยงค์ ด้วยการปฏิบัติ ไม่ใช่สักแต่พูดแบบมือถือสายปากถือศีลเหมือนคนบางคน อันเป็นการ ตรงกันข้ามกับข้อกล่าวหาของสิ่งพิมพ์สกปรกที่อ้างข้อเท็จจริงของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กล่าวหานายปรีดีฯ ว่ามีพฤติกรรมเป็นเผด็จการ

๑๔

กรณีสวรรคตเกิดขึ้นได้อย่างไร ?

อกสารแผ่นปลิวกล่าวหานายปรีดี พนมยงค์ ว่าไม่รับผิดชอบในกรณีสวรรคต โดยมีรายละเอียดว่าดังนี้

“...ส่วนกรณีสวรรคต แม้ว่าเรื่องนี้ยังไม่มีคำตัดสินของศาลโดยตรงชี้ขาด ว่านายปรีดีทำผิด แต่ในฐานะที่นายปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรี และว่าการสำนักพระราชวังในขณะนั้น ก็ต้องรับผิดชอบเรื่องนี้อยู่แล้ว ในฐานะผู้รับผิดชอบ นายปรีดีกลับเพิกเฉยในการที่จะสืบหาตัวคนร้าย กลับพยายามชี้นำให้เป็นเรื่องปัลกประชาชนเมือง หรือเกิดอุบัติเหตุจากการกระทำการกระทำของพระองค์เอง แต่ในการพิสูจน์หลักฐานยืนยัน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ว่า วิถีกระสุนอย่างนั้นจะเกิดจากการกระทำของไม่ได้เป็นอันขาด...”

จากข้อกล่าวหาอันไร้สังจจะดังกล่าวข้างต้นนี้ แยกได้เป็นหลายประเด็น เช่น ประเด็นแรก ยังไม่มีคำตัดสินของศาลว่านายปรีดีเป็นผู้ทำผิด อันเป็นเจตนาชั่วร้ายของผู้กล่าวหาเองที่เอกสารเท็จมาพุด เพราะจริงๆ แล้ว ศาลได้พิพากษาแล้ว ว่าไม่ได้มีการวางแผนปัลกประชาชนกันที่บ้านพระยาครรภุธเนศี ตามฟ้องของโจทก์ ดังที่พนัยกมกกล่าวไว้ในตอนที่ ๓ ข้างต้นนั้นแล้ว

ประเด็นที่สอง เรื่องความรับผิดชอบของนายปรีดี ซึ่งผมกได้กล่าวไว้บ้างแล้วข้างต้น ในความรับผิดชอบทางการเมืองของนายปรีดีฯ ด้วยการกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ประเด็นที่สาม เรื่องไม่สืบทอดตัวคนร้าย

ประเด็นที่สี่ แตลงกรณ์สำนักพระราชวังบิดเบือนข้อเท็จจริงกรณีสวรรคตว่าเป็นอุบัติเหตุ

ประเด็นที่ห้า จากการพิสูจน์หลักฐานยืนยัน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ว่ากรณีสวรรคตเกิดจากการกระทำของผู้อื่น

ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ เป็นประเด็นเชื่อมโยงกัน ถ้าหากจะอาศัยเอกสารหลักฐานมาชี้แจงแต่ละประเด็น ถึงแม้ว่าจะทำความคร่าวงไว้ แต่ก็ไม่ปะติดปะต่อ กัน ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านที่ไม่มีพื้นความรู้ในคดีนี้มาก่อนเข้าใจสับสน ผมจึงขอเริ่ม ด้านของคดีตั้งแต่เช้าวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๙ อันเป็นเช้าของวันมหาวิปโยค ณ สถานที่เกิดเหตุ คือพระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง และการเริ่มต้น ของผมไม่ใช่เริ่มต้นอย่าง เนาเล่าไว้ แต่จะเริ่มต้นด้วย เอกสารหลักฐานของทางราชการ ดังต่อไปนี้

สถานที่เกิดเหตุ พระที่นั่งบรมพิมานเป็นตึก ๒ ชั้น แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือส่วนด้านตะวันออกกับส่วนด้านตะวันตก โดยมีระเบียงด้านหน้าและด้านหลัง เชื่อมโยงอาคารทั้งสองส่วน มียอดโถมอยู่ในส่วนกลางของพระที่นั่งแยกหลังคาซึ่ง เรียบเป็นสันตรงออกเป็น ๒ ส่วนเช่นเดียวกัน

พระที่นั่งองค์นี้มีความยาว ๖๒ เมตร และความกว้าง ๒๖ เมตร มีห้อง ๓๕ ห้อง ชั้นบน ๑๘ ห้อง ชั้นล่าง ๑๗ ห้อง

ห้องชั้นบนนับจากตะวันออกไปประวันตก มีดังนี้คือ

๑. ห้องพระ

๒. ห้องบรรทม

๓. ห้องทรงพระอักษร

๔. ห้องแต่งพระองค์

๕. ห้องสรง

๖. ห้องทรงพระสถาบัน

๗. ห้องพระอัษฎานาทหรือห้องโถงบันไดใหญ่

๘. มุขหน้าเป็นห้องเสวยพระกระยาหารเช้า

๙. ห้องรักแรก

๑๐. ห้องพระภูษา

๑๑. ห้องนางสาวจารุญ ตะละกัณฑุ ข้าหลวงของสมเด็จพระราชนี

๑๒. ห้องบันไดเล็ก

๑๓. ห้องเครื่องเล่น

๑๔—๑๕. ห้องน้ำสองห้องติดกัน

๑๖. ห้องบรรทมของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน

๑๗. ห้องบันไดเวียน ซึ่งเป็นห้องคันกลางระหว่างห้อง ๑๖ กับ ห้อง ๑๘

๑๘. ห้องบรรทมของสมเด็จพระราชนี

สำหรับห้องบรรทม (๒) ของในหลวงอันนั้นฯ ซึ่งเป็นห้องชุด ประกอบด้วยห้องพระ (๑) ตั้งอยู่ทางเบื้องพระศีริรด้านมุขทิศตะวันออกสุด ห้องทรงพระอักษย์ (๓) อัญดิตกับห้องพระบรรทมทางด้านทิศเหนือ และจากห้องทรงพระอักษย์มีพระทวารออกสู่รั้วเบียงด้านหน้า ห้องแต่งพระองค์ (๔) และห้องสรง (๕) อัญดิตกันทางด้านทิศใต้ของห้องพระบรรทม และที่ห้องแต่งพระองค์มีพระทวารออกสู่รั้วเบียงด้านหลัง ทางเดี๋ยวเข้าห้องพระบรรทม จึงมีอยู่ ๒ ทาง คือ ทางระเบียงด้านหน้าเข้าทางห้องทรงพระอักษย์ และระเบียงด้านหลังเข้าทางห้องแต่งพระองค์

ส่วนสมเด็จพระราชนีกับในหลวงองค์ปัจจุบันประทับอยู่ชั้นบนด้านสุดตะวันตก ห้องบรรทมของสมเด็จพระราชนี (๑๘) มีพระทวารออกสู่รั้วเบียงด้านหน้าตรงข้ามกับห้องทรงพระอักษย์ (๓) ห้องบรรทมของในหลวงองค์ปัจจุบัน มีพระทวารออกสู่รั้วเบียงด้านหลังตรงกันข้ามกับห้องแต่งพระองค์ (๔)

ระหว่างห้องบรรทมของสมเด็จพระราชนีกับห้องบรรทมของในหลวงองค์ปัจจุบัน มีห้องบันไดเวียนคันอยู่ (๑๗) และห้องบรรทมของสมเด็จพระราชนี กับห้องบรรทมของในหลวงองค์ปัจจุบัน ต่างมีพระทวารออกสู่ห้องบันไดเวียนอีกทางหนึ่ง

บันพระที่นั่งบรมพิมาน นอกจากพระองค์ทั้งสามประทับแล้ว ยังมีนางสาวจารุณี ตะละภู ข้าหลวงสมเด็จพระราชชนนีอยู่ประจำอยู่ด้วยอีกคนหนึ่ง ส่วนพระพี่เลี้ยงเนื่องหรือนางสาวเนื่อง จินตะดุลย์ และท้าวสัตยาพักโภอยู่ชั้นล่างพระที่นั่ง ซึ่งมีด้วยกัน ๑๗ ห้อง นับจากตะวันออกไปตะวันตก มีดังนี้ คือ

๑. ห้องพักภายในหลังเสวย
๒. ห้องเสวยพระกระยาหาร
๓. ห้องพักเครื่องเสวย
๔. ห้องน้ำ
๕. ห้องรับแขก
๖. ห้องบันไดกลาง (ตรงกับห้องหมายเลข ๙ ชั้นบน)
๗. ห้องพักเครื่อง
๘. ห้องพักพนักงานชาวที่
๙. ห้องท้าวสัตยานรักษ์
๑๐. ห้องบันไดเล็กขึ้นชั้นบน (ตรงกับห้องเลข ๑๒ ชั้นบน)
๑๑. ห้องพระพี่เลี้ยงเนื่อง
- ๑๒—๑๓—๑๔. ห้องน้ำติดกัน ๓ ห้อง
๑๕. ห้องบันไดเวียน (ตรงกับห้องเลข ๑๗ ชั้นบน ห้องบันไดเวียนนี้ปิดตาย นับแต่ที่ห้อง ๓ พระองค์มาประทับปราสาทองค์นี้)
๑๗. ห้องรับแขกฝ่ายใน

สำหรับบันไดขึ้นลงด้วยพระที่นั่งชั้นล่างมีด้วยกันรวม ๖ แห่ง คือด้านหน้า มี ๒ แห่ง (๑) บันไดมุขหน้าขึ้นได้ ๒ ทาง (๒) บันไดระเบียงหน้า กับด้านหลัง มีบันไดขึ้น ๓ แห่ง คือ (๑) บันไดเข้าห้องพักเครื่องเสวยเป็นบันไดคู่ขึ้นระเบียง (๒) บันไดเดี่ยวยะระเบียงหลัง (๓) บันไดเดี่ยกระเบียงหลัง กับด้านสุดตะวันตกมี อีกบันไดขึ้นสู่ชานชาลา

ทางขึ้นบันไดมุขหน้ามีทหารยาม ๒ คน และที่บันไดคู่ขึ้นระเบียงหลังอีก ๒ คน กับสุดพระที่นั่งตะวันตกที่บันไดชานชาลา ๑ คน

นอกจากท่าหารยามประจำอยู่ตามที่ดังกล่าวแล้ว ยังมีตำรวจวัง มหาดเล็ก รับใช้ และมหาดเล็กช้างที่ ซึ่งเฝ้าให้ความอารักษาอย่างใกล้ชิดตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ตามราชประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา

ดังกล่าวนี้ คือสถานที่เกิดเหตุ และสภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุ ใน
เช้าวันเกิดเหตุขณะที่เกิดเสียงปั่งขึ้นนั้นมีคนอยู่บนพระที่นั่งบรรพมิภานดังนี้ คือ

๑. ในหลวงอาสน์ทฯ องค์พระผู้สวนคราต
๒. สมเด็จพระราชนนี
๓. นายชิต สิงหนseni จำเลย
๔. พระพี่เลี้ยงเนื่อง
๕. นายบุศย์ จำเลย
๖. นางสาวจรุญ ตะละภูญ ข้าหลวงสมเด็จพระราชนนี
๗. นายฉลาด เทียนงามสั้น มหาดเล็กชาวที่
๘. ในหลวงภูมิพลอดุลยเดช

ณ ที่นี่ ไม่มีวัตถุประสงค์จะสืบหาด้วย หากแต่เพียงจะยืนยันโดย
อาศัยเอกสารหลักฐานซึ่งให้เห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ กับเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช
และรวมทั้งจำเลยทั้ง ๓ ที่ถูกประหารชีวิตไปแล้ว คือ นายเฉลียว ปทุมรัส นายชิต
สิงหนseni และนายบุศย์ ปัทมศริน เป็นผู้บริสุทธิ์ และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความ
บริสุทธิ์ของท่านเหล่านี้ ก็จำเป็นจะต้องเริ่มจากการสืบพยานบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์
นั้นทั้งหมดเป็นลำดับไป ดังนี้

๑. สมเด็จพระราชนนี

สมเด็จพระราชนนี ซึ่งอัญการอ้างเป็นพยานโจทก์ในคดีกรณีสวนคราต ได้
ทรงมีพระราชบรมเดรับสั่งเมื่อ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๙๓ ณ สถานทูตไทย ในเมืองเบอร์น
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อคราวที่ศาลจากกรุงเทพฯ ไปเพชรบุรี สืบ มีความตอนหนึ่ง
ว่าดังนี้

“ในวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๙๔ ก่อนวันสวนคราตนั้น ในหลวงรัชกาลที่ ๕
ประชวร โดยพระนาภีเสีย หลวงนิตย์ฯ เป็นผู้ดูแลการรักษา จะถวายพระโอสัต
นานาได้บ้างหรือไม่จำเป็นได้ จำได้แต่ว่าในคืนวันนั้นได้ถวายยาอ้อนทาริคอลเพื่อให้

บรรทมหลับดีขึ้น ก่อนนั้นก็เคยถวายบังเหมือนกัน ครั้นเช้าวันที่ ๙ ฉันได้ถวายน้ำมนต์หุ่ง โดยฉันได้สั่งมาดเล็กให้เตรียมเครื่องประกอบที่จะถวายน้ำมนต์หุ่งไว้แต่ตอนกลางคืน นอกจากน้ำมนต์หุ่งยังได้สั่งให้เตรียมนมและรับน้ำไว้ด้วย พระอาการของในหลวงรัชกาลที่ ๕ นั้น ยังทรงพระราชนิรันดร์ไปมากอยู่บนพระที่นั่งได้หลวงนิตย์ฯ ได้แนะนำให้ถวายยาอ่อนทาริคอล แนะนำที่ห้องทรงพระสำราญ

“วันที่ ๙ ซึ่งเป็นวันอาทิตย์ ฉันตื่นเวลาประมาณห้าโมงเช้า แล้วได้ไปเตรียมของเพื่อที่จะถวายน้ำมนต์หุ่ง เตรียมที่แก้วห้างห้องบรรทมในหลวงรัชกาลที่ ๕ (ทรงชี้แผนที่หมายเลข ๑ ว่าเตรียมของตรงที่ปรากฏในแผนที่ว่าเป็นเฉลียงที่ด้านหลัง ซึ่งผู้บันทึกประกระแสร้งสั่งนี้ ได้ทำเครื่องหมายกาจากนัด และลงชื่อและวันเดือนปีไว้แล้ว) เตรียมของเสร็จแล้ว ฉันได้เข้าไปในห้องพระบรรทมปลุกพระบรรทม แล้วได้กราบทูลถามว่า หลับดีไหม มีรับสั่งตอบว่า หลับดี แล้วฉันก็ถวายน้ำมนต์หุ่ง นม และรับน้ำดี ตามที่จัดเตรียมไปนั้น มาดเล็กที่สั่งให้เตรียมดูเหมือนชื่อนามณี

“ถวายน้ำมนต์หุ่ง นม และรับน้ำดีแล้ว รู้สึกว่าพระองค์ท่านยังคงได้จะบรรทมต่ออีก ฉันก็กลับออกไป ปล่อยให้ทรงพระบรรทมต่อไป รวมเวลาที่ฉันเข้าไปเพื่ออยู่ติดนี้ประมาณ ๕ ถึง ๑๐ นาที

“ฉันกลับมาถึงห้องนอนของฉันแล้วก็เข้านอนต่ออีก แล้วเวลาระหว่าง ๘ น. ถึง ๙.๓๐ น. ฉันจึงตื่นเข้าห้องน้ำแล้วออกมากดูตัว มีพระพี่เลี้ยงเนื่องมาที่ห้องของฉัน นางสาวจุล瑜ท้าวทรีอิมไม่จำไม่ได้แน่ แต่ตามความรู้สึกแล้วรู้สึกว่าไม่ได้มานะ

“ต่อมามาเป็นเวลาที่พระพี่เลี้ยงเนื่องได้ออกจากห้องฉันไปทางห้องบรรทมในหลวงองค์ปัจจุบันแล้ว และฉันกำลังเดินจะออกจากห้องไปกินอาหารเช้า นายชิตกิจวิ่งมาหา พบกันตรงประตูห้องฉันนั้นเอง นายชิตบอกฉันว่า พระเจ้าอยู่หัวยังพระองค์ ฉันก็วิ่งไปยังห้องพระบรรทมในหลวงรัชกาลที่ ๕ ทันที โดยวิ่งตามเฉลียงด้านหน้าผ่านห้องทรงพระสำราญ เข้าห้องแต่งพระองค์ (ทรงชี้แผนที่ประกอบ)

“เมื่อเข้าไปถึงห้องพระบรรทมแล้ว พระวิสูตรยังคลุมอยู่หรือแหวกเปิดขึ้นแล้วจำไม่ได้ จำได้ว่ามีมาดเล็กคนหนึ่งแหวกพระวิสูตรให้ ฉันเข้าไปเห็นในหลวงรัชกาลที่ ๕ บรรทมอยู่บนพระที่เทียนมีพระโลหิตที่พระพักตร์ และบรรทม hairy อยู่ในท่าธรรมชาติ ซึ่งเข้าใจว่าพระเสียรักคงพาดอยู่บนพระ座位อย่างธรรมชาติ พอดีฉัน

เห็นพระโลหิตกือรึกรีดกร้าดขึ้น และโผลทับพระองค์ท่าน แล้วก็ไม่สามารถสังเกตอะไรได้ แต่เข้าใจว่าไม่มีอะไรเบกงอยู่ ก็เข้าใจว่าพระกรของในหลวงคงวางอยู่กับพระที่ พระเพลากีดี พระชักกีดี รู้สึกว่าทอดดอยู่ในท่าคนนอนเหยียดตามธรรมชาติ พระบาทจะอยู่ห่างพนักพระแท่นเพียงใด ไม่ได้สังเกต

“แรกที่ฉันโผลเข้าหันพระองค์ท่านนั้น ทันตรงส่วนพระอุระ ต่อมากะเป็นในหลวงพระองค์ปัจจุบันหรือพระพี่เลี้ยงเนื่องก็จำไม่ได้ ได้ฉุดฉันให้ลุกขึ้นพ้นจากตรงนั้น แล้วฉันก็โถมตัวเข้าหันทางปลายพระบาทอีก เวลานั้นจะมีผ้าคลุมบรรทมอยู่หรือเปล่าไม่ได้สังเกต

“ระหว่างที่ฉันเข้าไปอยู่ในพระวิสูตร ฉันได้พูดกับคนนั้นคนนี้บ้างหลายคำ อุํ แต่จะพูดอะไรกับใครบ้าง จำไม่ได้เสียแล้ว

“ฉันเห็นในหลวงเต็มไปด้วยพระโลหิตแล้วก็ไม่สามารถสังเกตเห็นอะไรได้ จะนั้นเป็นหรือคลองพระเนตร จะอยู่ตรงไหนอย่างไร ไม่เห็นทั้งสิ้น

“หลังจากฉันเข้าไปในพระวิสูตรแล้ว พระพี่เลี้ยงเนื่องและในหลวงพระองค์ ปัจจุบันได้ตามเข้าไปอีก ใจจะเข้าไปก่อนหลังอย่างไรจำไม่ได้ พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เข้าไปอยู่ทางด้านพระเศียร และดูเหมือนจะได้เช็ดพระโลหิต ส่วนในหลวงพระองค์ ปัจจุบัน เสด็จเข้าไปอยู่ใกล้ๆ พระพี่เลี้ยงเนื่อง แล้วดูเหมือนจะได้ทรงประคงฉันให้พ้นจากพระอุระในหลวงรัชกาลที่ ๘ และต่อมาได้ประคงฉันออกจากพระวิสูตร ไปอยู่ทางปลายพระแท่น ฉันไม่ได้จับต้องส่วนหนึ่งส่วนใดของพระวรกายให้เคลื่อนที่ไปจากเดิมอย่างไรเลย

“ท่าทางบรรทมในตอนที่ฉันไปปลูกถ่ายน้ำมันละหุ่ง จะแตกต่างจากท่าบรรทมในตอนหลังหรือไม่ ไม่ได้สังเกต แต่ฉันก็ยังง่วงนอนอยู่ พระองค์ท่านก็ยังง่วงอยู่เหมือนกัน

“ฉันได้สั่งให้ไปตามหลวงนิตย์ฯ มา หลวงนิตย์ฯ มาถึงเมื่อฉันออกไปอยู่ปลายพระแท่นออกพระวิสูตรแล้ว ฉันได้พูดกับหลวงนิตย์ฯ ว่ามีหวังไหม หลวงนิตย์ฯ เข้าไปแล้วนกว่าไม่มีหวัง ฉันได้บอกหลวงนิตย์ฯ ต่อไปว่า ให้ทำความสะอาดที่พระพักตร์ เพราพระโลหิตเปรอะเปื้อนเต็มไปหมด สำหรับปลอกพระเขนยกีดี ผ้าคาดพระที่กีดี พระเขนยกีดี ฉันไม่ได้สั่งให้กรานนำไปให้หนอย่างไรทั้งสิ้น

“ในหลวงพระองค์ปัจจุบันได้พาฉันลุกขึ้นจากปลายพระแท่น เข้าไปอยู่

ในห้องทรงพระอักษรต่อไป ฉันเข้าไปอยู่ในห้องนั้นคนเดียว แต่เมื่อคนเดินเข้าออกไปมาก็นำ เป็นครั้งจำไม่ได ฉันนอนอยู่บนเก้าอี้ยาวในห้องนั้น ไม่ได้ร้องขอในลิ้นชักตัวหรือในตู้ในห้องนั้นเลย ฉันคิดในขณะนั้นว่า เมื่อทรงยิ่งพระองค์เองแล้วก็คงจะทรงเขียนอะไรไว้บ้าง จึงนอกริมหาดเล็กคนหนึ่งคันดูตามลิ้นชักตัว เขาคันดูแล้วก็ไม่เห็นมีอะไร”

๒. นายชิต สิงหเสนี

คนถัดไปที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่สุด คือนายชิต สิงหเสนี ตระกูลของเขามีรับใช้ใกล้ชิดองค์พระมหาภัตตริย์แห่งราชจักรวิ่งศ์มาช้านาน และได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยตลอดมา นับแต่เจ้าพระยานdinทรเดชา (สิงห์) ผู้เป็นต้นตระกูลสิงหเสนี ที่ได้รับใช้พระราชวงศ์จักรีมาแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

โดยเฉพาะตัวเขาเองเป็นบุตรของพระยาอนุชิตชาญชัย (สาย สิงหเสนี) นายพลตรีทหารนกและสมุหพระดำรงเอก ซึ่งได้นำเข้าถวายตัวในรัชกาลที่ ๖ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ต่อมานั้นรัชกาลที่ ๗ ได้เข้าเป็นมหาดเล็กและตลอดมาจนถึงรัชกาลที่ ๙ เขาก็มิใช่นักหนาที่เคยเล่นเป็นม้าทรงให้ในหลวงอันนั้นฯ เมื่อยังทรงพระเยาว์เมื่อคราวเสด็จนิวัติพระนครเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๑ และในคราวเสด็จนิวัติพระมหานครคราวนี้ จึงได้รับความไว้วางใจจากนายจันท์หุ่มแพะ คัดเลือกให้เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมของในหลวงอันนั้นฯ คุณนายบุศย์ ป้อมศริน ซึ่งจะได้กล่าวถึงข้างหน้า

นายชิต สิงหเสนี ได้เบิกความเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๔๘๓ เกี่ยวกับเหตุการณ์ในเช้าวันเกิดเหตุว่าดังนี้

เขารับนอนเข้าແล้าออกไปจ้างพร้อมกับพระยาอนุรักษ์ฯ ไปที่ร้านงามพันธ์ ที่สีกึกเสียงช้าง เพื่อว่าจ้างให้ทางร้านทำให้ใส่พระตรา แต่ทางร้านบอกว่าต้องเอาพระตรามาตัวยังจะทำให้ได้ขนาดพอดี นายชิตบอกว่าเอาอกมาไม่ได้แต่จะไปวัดขนาดมา แล้วนายชิตก็กลับเข้าไปพระที่นั่งบรมพิมานอีก พบนายบุศย์นั่งตรวจหนังสือพิมพ์อยู่ที่หน้าประตูทางที่จะเข้าไปสู่ห้องพระบรรทม นายบุศย์บอกว่าในหลวงตื่นบรรทมแล้ว เข้าห้องสรงແล้า กลับพระแท่นอีก นายชิตบอกนายบุศย์ว่า กลับมาจะวัดดวงพระตรา แต่เมื่อยังไม่ออกจากพระแท่นจะเข้าไปวัดกีกรงจะทำเสียงรุนแรง

เลยนั่งอ่านหนังสือพิมพ์และกาข่าวหนังสือพิมพ์อยู่กับนายบุศย์ ณ ที่นั่น

นายชิตเบิกความว่า

“ขณะที่นั่งกันอยู่นั้นได้ยินเสียงฝีเท้าคนเดินมาหยุดอยู่ตรงหน้า เงยหน้าขึ้นก็เห็นในหลวงองค์ปัจจุบัน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงเสด็จมาจากห้องทรงพระสำราญ...ครั้นแล้วพระองค์ก็ทรงรับสั่งถามว่าในหลวงเป็นอย่างไรบ้าง นายบุศย์กราบทูลว่า ดื่นบรรหมัดแล้ว เข้าห้องสรงแล้วกลับเข้าพระที่อีก เอาจริงเสื้อไปถวายกิ่งพระหัดดี ไม่ต้องพระประஸงค์ ในหลวงองค์ปัจจุบันไม่รับสั่งว่าจะไร ทรงพระราชนำเนินกลับบ่ายโฉมไปทางห้องของพระองค์ท่าน

“ข้าพเจ้าก็นั่งอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ด้วย ก็ได้ยินเสียงดังปังคล้ายเสียงปืน ข้าพเจ้าตกใจว่าเสียงดังนั้น มาจากไหน เพราะในห้องพระบรรหมัดในหลวงก็ยังบรรหมอดอยู่บนพระแท่นตามที่ นายบุศย์บอก ข้าพเจ้านั่งนิ่งอยู่สักประเดี้ยวหนึ่ง ก็แน่ใจว่าเสียงมาจากทางห้องพระบรรหมัด จึงลุกขึ้นแล้วเดินเร็วเข้าไปในห้องแต่งพระองค์ หยุดอยู่ที่เก้าอี้หมู่ กาง朗ห้อง มองที่พระวิสูตรยังคงเห็นในหลวงบรรหมอดอยู่บนพระแท่น ข้าพเจ้านึกว่า เอ๊ะ เสียงดังอยู่ท่านนี้ ทำไม่พระองค์จึงยังบรรหมอดอยู่ ข้าพเจ้าจึงย่องผ่านพระทวาร เข้าไปแล้วมองดูพระพักตร์ เห็นพระโลหิตอยู่ที่ซอกพระอังสาเบื้องซ้ายและที่พระเนยกด้านซ้าย ในตอนนี้ข้าพเจ้าอยู่ห่างจากองค์ท่านประมาณสองวาเศษ (โจก์และจำเลยรับกัน) ข้าพเจ้าเห็นดังนี้ก็หมดความรู้สึกกลับหลังหัน วิงไวหาผู้ใหญ่ คือวิ่งไปที่สมเด็จพระราชนินทร์ ข้าพเจ้าไม่มีความคิดอย่างใด ไม่เคยคิดว่าจะเห็นอย่างนี้ และไม่เคยคิดอย่างนี้ ข้าพเจ้าต้องการให้ผู้ใหญ่ได้มารู้ จึงได้วิงออกจากห้องแต่งพระองค์ไปตามเฉลียงหลัง เลี้ยวเข้าห้องน้ำโดยอกเฉลียงหน้า ไปที่ห้องสมเด็จพระราชนินทร์ พอดีลพระทวารเข้าไปกีบุ่งด้วยกราบทูลว่า “ในหลวงยังพระองค์” ขณะนั้นสมเด็จพระราชนินทร์กำลังยืนถือพระภูษาทรงอยู่ (ผ้าซิน)

“ข้าพเจ้ากราบทูลออกไปอย่างนั้น โดยไม่รู้ตัวว่าทำไม่จึงกราบทูลเช่นนั้น ในใจไม่ได้คิดว่าจะมีใครทำอะไรพระองค์ท่าน พอข้าพเจ้ากราบทูลเช่นนั้น สมเด็จพระราชนินทร์ก็ตกพระทัยร้องอุกมากว่า “โอ้ย นันท์ลูกแม่” แล้วก็อกร่วงมาตามเฉลียงหลัง เข้าห้องแต่งพระองค์ ข้าพเจ้าก็อกร่วงตามพระองค์ไปด้วย พอกลังห้องแต่งพระองค์ท่านตรงเข้าไปในห้องพระบรรหมัดและเปิดพระวิสูตรไว้ สังเกตว่า

ที่ชายพระวิสูตรซึ่งตามปกติเคยเอาเหล็กทันอยู่นั้นมีรอยเปิดอยู่แล้วนิดหน่อย เมื่อข้าพเจ้าเปิดพระวิสูตร ข้าพเจ้าจึงเปิดทางด้านเบื้องพระเศียรก่อน เกี่ยวขอไว้แล้ว ข้าพเจ้าจึงเปิดพระวิสูตรทางด้านปลายพระบาท แต่ยังไม่ได้เกี่ยวขอ

“ขณะที่ข้าพเจ้าร่วนพระวิสูตรด้านปลายพระบาท และยังไม่ทันได้เกี่ยวขอนี้ สมเด็จพระราชนนีและพระพี่เลี้ยง (เนื่อง) ออยู่บนพระแท่นในหลวง พระพี่เลี้ยง ออยู่ดอนบน คือด้านพระเศียร ส่วนสมเด็จพระราชนนีอยู่ถัดต่อลงมา ที่ข้าพเจ้า มองเห็นภาพรุ้สึกว่าพระพี่เลี้ยงคุกเข่าอยู่บนพระแท่น ส่วนสมเด็จพระราชนนีโถม พระองค์ลงบนพระวรกายของในหลวงทางด้านซ้าย”

“เมื่อเห็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าก็รินออกไปจากห้องพระบรรทม เพราะขณะที่ สมเด็จพระราชนนีเสด็จมา้นั้นได้รับสั่งอยู่ตลอดเวลาว่า “ตามหมอด หมอนิตย์ หมอนิตย์”

“แล้วข้าพเจ้าก็วิ่งไปที่อัฒจันทร์ พนجمีนทิพย์ฯ สำรวจหลวง จึงบอกให้ไปตามหลวงนิตย์เร็ว ไปตามเดียวันี้ แล้วข้าพเจ้าก็กลับขึ้นไปในห้องพระบรรทมอีก ในตอนนี้ในห้องพระบรรทม nok จากสมเด็จพระราชนนีและพระพี่เลี้ยง จะมีไคร อกีบ้างหรือไม่นกไปม่งออก แล้วข้าพเจ้าก็เปิดพระวิสูตรอีกด้านหนึ่งทั้งสองข้าง เอา ขึ้นเกี่ยวขอไว้ ในห้องพระบรรทมขณะนี้มีอยู่หลายคนแล้ว แต่บนพระที่มีทั้งสมเด็จ พระราชนนีและพระพี่เลี้ยง แต่จะอยู่ในที่ที่ได้เห็นหรือเปล่าจำไม่ได้”

๓. พระพี่เลี้ยงเนื่อง

พระพี่เลี้ยงที่นายชิตเบิกความถึงคือพระพี่เลี้ยงเนื่อง ซึ่งเป็นบุคคลที่ ๓ ที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์หรืออยู่ในเหตุการณ์ในเช่าวันนั้น

พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เล่าประวัติของเธอว่า บิดาของเธอชื่อปลีก เป็นมหาดเล็ก ของสมเด็จเจ้าฟ้ามหาชิรุณหศ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งเป็นพระเชษฐาของสมเด็จ พระราชนิตยาดา ส่วนอามีบรรดาศักดิ์เป็นหลวงศรีอหาร เป็นมหาดเล็กในรัชกาลที่ ๖ เธอเข้าเป็นนักเรียนพยาบาลก่อนสมเด็จพระราชนนี แต่ก็อยู่ในปีเดียวกันจึงสนใจ สมนและรักครรภ์กันมาก เรียนอยู่ ๓ ปี ได้รับประกาศนียบัตรเป็นนางพยาบาล และ เธอก็ทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราชนั่นเอง

เธอได้เบิกความต่อศาลในฐานะพยานโจทก์ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม

๒๔๙๑ เล่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างเชือกับสมเด็จพระราชนนี ว่าดังนี้

“จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ได้ลาออกจากงานที่ศิริราชไปอยู่วังสะปุ่ม ระหว่างที่ทำงานก็ได้ ระหว่างเป็นนักเรียนพยาบาลก็ได้ กินอยู่หลับนอนในโรงพยาบาลเสร็จระหว่างเป็นนักเรียนอยู่ด้วยกัน ข้าพเจ้ากับสมเด็จพระราชนีรักใคร่กันมาก ได้ตกลงกันว่า ถ้าสมเด็จพระราชนีมีลูก จะรับเลี้ยงลูกให้ ครั้นสมเด็จพระราชนีประสูติพระพื่นงามแล้ว ข้าพเจ้าก็เข้าอยู่ในวังสะปุ่ม โดยไม่เกี่ยวกับสมเด็จพระพื่นงามสักข้าพเจ้าได้รับตำแหน่งเรียกว่า พระฟี่เลี้ยง ในปีนั้นได้ประสูติสมเด็จพระพื่นงามแล้ว พอสมเด็จพระพื่นงามทรงพระชนม์ได้ ๑ ขวบ สมเด็จพระราชนิดาพร้อมด้วยสมเด็จพระราชนี และสมเด็จพระพื่นงามก็เสด็จไปประเทศไทย เมริกา ข้าพเจ้าก็ตามเสด็จไปด้วย พ.ศ. ๒๔๖๘ ก็ประสูติพระราชโอรสที่ประเทศไทยเมริกัน คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ข้าพเจ้าก็ได้รับหน้าที่เป็นพระฟี่เลี้ยงในพระบรมโกศ ต่อมามีอีกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันประสูติที่เมริกา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ข้าพเจ้าก็รับหน้าที่เป็นพระฟี่เลี้ยงอีก พ.ศ. ๒๔๗๑ เสด็จกลับประเทศไทยด้วยกันทุกพระองค์ ข้าพเจ้าก็ตามเสด็จกลับด้วย

ในปีเดียวกันนั้นเอง สมเด็จพระราชนิดา ก็เสด็จสวรรคต ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๗๔ สมเด็จพระราชนีพร้อมด้วยพระราชโอรสและธิดา ก็เสด็จไปประทับที่ประเทศไทยสิวิสเซอร์แลนด์ ข้าพเจ้าก็ตามเสด็จไปด้วย พ.ศ. ๒๔๘๑ เสด็จกลับประเทศไทยด้วยกันทุกพระองค์ มาประทับอยู่ที่ตำหนักสวนจิตรลดा ข้าพเจ้าก็ตามเสด็จมาด้วยเหมือนกัน ประทับอยู่ในประเทศไทยราว ๔๐ วัน ก็เสด็จกลับไปประเทศไทยสิวิสเซอร์แลนด์ คราวนี้ข้าพเจ้าไม่ได้ตามเสด็จ แต่มีนางสาวรุณ ตะละภูญ ตามเสด็จไปแทน ต่อแต่นั้นข้าพเจ้าก็คงอยู่ที่วังสะปุ่มในพระอุปัลัมภของสมเด็จพระราชนี”

เชօได้เล่าถึงวันเกิดเหตุไว้ในคำเบิกความในวันที่อ้างถึงข้างต้น ตอนหนึ่งว่าดังนี้

“...ข้าพเจ้าอยู่ในห้องสมเด็จพระราชนี เป็นเวลาาราว ๒๐ นาที จึงออกจากห้องสมเด็นพระราชนีไปทางห้องบรรทมในหลวงองค์ปัจจุบัน โดยเข้าไปจัดพิล์มนหนัง เมื่อเข้าไปในห้อง ข้าพเจ้าไม่พบใครเลย แม้แต่ในหลวงองค์ปัจจุบัน ซึ่งพระองค์จะเสด็จไปประทับอยู่ที่ไหนในขณะนั้นก็หาทราบไม่ ขณะที่

ข้าพเจ้ากำลังจัดฟื้นฟูอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงดังมาก เป็นเสียงปืน ดังที่เดียวเท่านั้น ข้าพเจ้านึกสงสัยว่าอะไรจึงดังเช่นนั้น จึงรีบออกมายังระเบียงด้านหลังผ่านห้องเครื่องเล่นของในหลวงองค์ปัจจุบัน ห้องบันได พอมาถึงห้องพระภูเขา ได้ยินเสียงวิง (พยานชี้ให้ดูแพนพัง) ตามระเบียงด้านหน้า ขณะนั้นคนเห็นว่าไม่ใช่คนเดียว และวิ่งไปทางทิศตะวันออก คือไปทางห้องในหลวงในพระบรมโกศ เมื่อได้ยินเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงออกวิ่งบ้าง วิ่งไปทางระเบียงด้านหลัง มุ่งตรงไปห้องในหลวงในพระบรมโกศ ระหว่างทางนั้นจะมีโครงอยู่ที่ผ่านไปบ้างหรือไม่ ไม่ได้สังเกต และพระเจ้าที่ประดิษฐ์ห้องของพระองค์จะเปิดหรือยัง ไม่ได้สังเกตทั้งนั้น

“เมื่อเข้าไปถึงห้องบรรทม แลเห็นพระวิสูตรแห่งกอยู่ จะมีโครงอยู่ในนั้น หรือไม่ ไม่ได้สังเกต เห็นสมเด็จพระราชชนนีกำลังซับพระพักตร์ โดยกรุดพระองค์ อัญมิตรแท่นปลายพระบาทของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ได้ยินเสียง สมเด็จพระราชชนนีกำลังทรงพระกันแสง และร้องว่า อุ้ย นันท์จ้า ส่วนในหลวงในพระบรมโกศทรงบรรทม hairy พะเนนยกถ้วยคนนอนหลับ มีผ้าเพลากลุมอยู่ตั้งแต่เหนือพระอุรุจนถึงข้อพระบาท

“ขณะที่ข้าพเจ้าวิ่งไปนั้น เห็นพระวิสูตรแห่งกอยู่ และสมเด็จพระราชชนนี กีประทับอยู่ในพระวิสูตรนั้น ข้าพเจ้าก็ตรงไปในพระวิสูตรทันที เห็นพระโลหิต ตรงพระพักตร์ของในหลวงในพระบรมโกศไหลทึบสองข้าง ข้าพเจ้าตรงเข้าไปในพระวิสูตรตอนกลางพระองค์ท่าน ไปถึงกีบชี้พจรดู รู้สึกว่าชี้พจรเต็มเรng และเร็วมาก จันอยู่นานประมาณสักครึ่งนาทีหรือหนึ่งนาทีเท่านั้น เห็นมีปืนอยู่บนพระแท่น ข้างพระครรชัย ห่างพระกระปะน ๑ นิวมีอเท่านั้น ปลายกระบอกปืนหันไปทางปลายพระบาท ด้านหันตรงไปทางพระเตียร์ เป็นปืนอะไรไม่ทราบ ยาวประมาณ ๘ นิวฟุต (พยานจะจากไม่ฟุต) ข้าพเจ้าก็ใช้นิวมือสามนิวจับปืนไว้ทางไว้บนโต๊ะ ข้างพระแท่นที่มีนาฬิกาอยู่นั้น

“ข้าพเจ้าจับชี้พจารังแรกนั้น ข้าพเจ้ายังอยู่ข้างพระแท่นที่มีนาฬิกาอยู่นั้น จึงขึ้นไปบนพระแท่น ขณะที่ขึ้นไปนั้น ชี้พจารังไม่หยุด ปืนที่ข้าพเจ้าหยັນไว้ป่วงบนหลังโต๊ะนั้น เวลาข้าพเจ้าจับรู้สึกอย่างธรรมชาติไม่รู้สึกเย็นหรือร้อน ผิดธรรมชาติไปอย่างไร ที่หยັนปืนไปเสียจากที่นั้น ก็โดยที่ปากกระบอกหันไปทาง สมเด็จพระราชชนนี เข้าใจว่าปืนนั้นอาจมีกระสุนบรรจุอยู่ เกรงจะลั่นไปทำอันตราย

แก่สมเด็จพระราชนินทร์ และที่ข้าพเจ้าหันบันด้วยนิ้ว ๓ นิ้วนั้น ก็โดยคิดว่าปืนกระบอกนั้นอาจจะมีการตรวจสอบมือ ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้มีลายมือของข้าพเจ้าติดอยู่ด้วย เมื่อวางปืนเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าก็ทูลสมเด็จพระราชนินทร์ว่า ชี้พจรหยุดแล้ว และไม่ได้ทูลอะไรอีก

“สมเด็จพระราชนินทร์ทรงพระกันแสงอยู่ แล้วได้ดึงชายผ้าที่คลุมพระองค์ไปซับพระโลหิตที่ไหลอยู่ข้างๆ แล้วได้ขอผ้าอีกผืนหนึ่งจากนายชิดหรือนายบุศย์ จำเลย จำไม่ได้ เขาเก็บผ้ามาให้ เป็นผ้ามีดพริกไทย ไม่ใช่นิดเดียวหนู เอามาพับๆ ประมาณ ๓ หรือ ๔ ทบ แล้วแบ่งเป็นที่พระนลภู แบ่งแล้วคลบชายผ้าซูกไว้ข้างพระศอ แล้วก็ขอผ้าอีกผืนหนึ่ง เป็นผ้าขนหนูผืนใหญ่สำหรับเช็ดพระองค์ นำมายคลุมพระองค์ตั้งแต่พระศอไปตลอดจนพระนา_Part โดยคลุมอีกผืนหนึ่งต่อจากที่คลุมไว้แล้ว ต่อจากนั้นสมเด็จพระราชนินทร์เสด็จออกไปประทับอยู่ที่พระเก้าอี้ปลายพระแท่น เป็นเวลา ๒๐ นาทีล่วงไปแล้ว หลวงนิตย์ฯ แพทย์ก็มาถึง”

พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เบิกความเกี่ยวกับท่าทางของพระบรมศพและการทำความสะอาดพระบรมศพ ตลอดจนบรรยาการในห้องพระบรรทมต่อไปอีกดอนหนึ่ง ดังนี้

“ระหว่างที่รอหลวงนิตย์ฯ อยู่นั้น เห็นนายชิด จำเลย นั่งอยู่ใกล้ที่สมเด็จพระราชนินทร์ประทับอยู่ เห็นกำลังร้องไห้ ส่วนแม่รุณนั่งอยู่กางห้องถัดออกไปนอกจากรี้จะมีใครอึกจำไม่ได้ แล้วพยานก็เห็นในหลวงองค์ปัจจุบันประทับอยู่ใกล้ๆ กันสมเด็จพระราชนินทร์ ประคองสมเด็จพระราชนินทร์อยู่ ขณะนั้นสมเด็จพระราชนินทร์ทรงพระกันแสงสะอื้นอยู่ที่พระเก้าอี้

“ในหลวงในพระบรมโกศหัวพระเกศาแหงข้าง ขณะนั้นพระเนตรหลับทั้งสองข้าง ไม่ได้กล่องพระเนตร เห็นกล่องพระเนตรวางอยู่บนโต๊ะข้างขวา วางอยู่ในรูปกาลยาทั้งสอง ยกข้าม พระเนตรหลับสนิทเหมือนบรรทมหลับสนิทที่เดียว และพระโอมรูปปิดสนิท พระวรกายแน่นิ่งไม่มีไหวติงอย่างไรเลย ส่วนนิ้วพระหัตถ์ ก็เห็นແยื่อยในท่าธรรมชาติ และยืนยันแน่อนว่าไม่ได้อยู่ในท่ากำ หากแต่อยู่ในท่าแบบพระนาททั้งสองข้างชิดกันอยู่ ห่างจากปลายพระแท่นประมาณ ๒ นิ้วฟุ่ดครึ่งเท่านั้น

“ปืนที่ข้าพเจ้าหันไปจากพระแท่น ไปวางไว้ที่หลังตู้นั้น เห็นเป็นปืนเกลี้ยงๆ แล้วมีใครไม่ทราบมาก่อนเราต้องเลือกที่วางปืนออกไป ข้าพเจ้าได้ยินเสียงของคนก็

เหลียวไปดู ก็เห็นนาพิกาตจากหลังโต๊ะ

“พอหลวงนิตยฯ มาถึงก็เข้าจับชี้พิจาร สมเด็จพระราชนนรับสั่งถามว่า เป็นอย่างไร หลวงนิตยฯ ทูลว่า “ไม่มีหวังแล้ว” ข้าพเจ้าจำได้คลบคล้ายคลบคลาว่า ดูเหมือนสมเด็จพระราชนนรับสั่งว่า “เมื่อไม่มีหวังแล้วก็จัดการเสียซี”

“หลวงนิตยฯ ก็เลิกผ้าที่ข้าพเจ้าเอามาแปะพระนลากูนน้อนอก เรียกอาหน้า มาทำความสะอาดพระพักตร์ ขณะนั้นบุคคลที่อยู่ในห้องนั้น เท่าที่จำได้คือ นายชิด นายบุศย์ จำเลย สมเด็จพระราชนนร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ข้าพเจ้า พระยาอนุรักษ์ฯ นอกจากนี้จะมีคนอื่นอีก ๒-๓ คน จำไม่ได้

“เมื่อเช็คล้างพระนลากูนแล้ว ก็เปลี่ยนฉลองพระองค์ ฉลองพระองค์ เป็นผ้าชาลูขาว ครั้งแรกหลวงนิตยฯ จะถอดออกจากการพระเสียรออย่างธรรมดा ข้าพเจ้านอกกว่าให้อาداءไกรมาตัดออกข้าง หลวงนิตยฯ ก็ทำอย่างนั้น ต่อจากนั้นก็เปลี่ยนพระสนับเพลา ซึ่งเป็นการเก่งจัง

“ระหว่างที่จัดการเปลี่ยนอยู่นั้น สมเด็จพระราชนนรได้เสด็จออกจากห้องนั้นไปประทับอยู่ในห้องทรงพระอักษรของในหลวงในพระบรมโกศ ในหลวงองค์ปัจจุบันได้รับสั่งกับข้าพเจ้าว่าให้ตามไปอยู่กับสมเด็จพระราชนนร ข้าพเจ้าก็ตามไปอยู่ในห้องทรงพระอักษร”

พระพี่เลี้ยงเนื่องยังได้เบิกความถึงอุปนิสัยใจคอของเยาวาภัยตรียและพระอนุชา ที่เชือเลี้ยงมากับมือตั้งแต่อ่อนแต่ออกด้วยความรักและความจริงรักกักดีอย่างหาที่สุดมิได้ และพระองค์ทั้ง ๒ รวมทั้งสมเด็จพระพี่นางก็ให้ความไว้วางพระทัยและความรักแก่เชื้อเช่นกัน โดยทรงเรียกเรอว่า “แน่น”

พระพี่เลี้ยงเนื่องได้ให้การตอบโจทย์เมื่อ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๙๑ ในประเด็นนี้ว่า

“รู้สึกว่าในหลวงทั้งสองพระองค์ทรงรักใคร่กับสมเด็จพระราชนนรมากกว่า เมื่อกูก็ทำกันอยู่ต่ำธรรมดា ในหลวงในพระบรมโกศมีพระนิสัยเยือกเย็น ไม่ปรากว่า ฉุนเฉียวหรือร้อนรนอย่างไรในพระนิสัย ทั้งมีความละเอียดถี่ถ้วนและระมัดระวังอยู่ในพระนิสัยมาก ดังจะเห็นได้จากเวลาทรงเล่นกับในหลวงองค์ปัจจุบันมักจะตักเตือนว่า “ระวังนะ ของจะเสียจะหาย”

“ในหลวงทั้งสองพระองค์ชอบพอพระราชอธิยาศัยกันมาก เคยเห็นทรงทำอะไรๆ ด้วยกัน และทรงคลุกคลืออยู่ด้วยกันเสมอ ถ้าพระองค์ได้ทรงตื่นบรรหมก่อน ก็ไปข่าวเย้าอีกพระองค์หนึ่งให้ตื่นขึ้น แล้วก็จะรู้ว่าจะจีกันทั้ง ๒ พระองค์ ทั้ง ๒ พระองค์นี้ ถ้าเสด็จกลับมานจากที่ใด จะต้องเสด็จไปเฝ้าพระราชชนนีก่อนทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ถอดเครื่องทรง”

พระฟี่เลี้ยงเนื่องยังได้ตอบคำชักค้านนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายจำเลย ในเวลาต่อมา เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๘๑ อีกว่า

“ในหลวงทั้งสองพระองค์ทรงหยอกล้อกันอย่างพ่นฟอง เช่น กระโดดกอดคอ กันบ้าง ปล้ำกันบ้าง และนอกจากนั้นยังเคยทรงจุดประทัด และเอาน้ำราดเวลา ทรงโปรดทราบแก่พากมหาดเล็ก ข้าพเจ้าเคยเห็นทรงถือปืนจี้ล้อพากฝ่ายใน ได้แก่ ท้าวสัตยาฯ นางสาวจรุณ นางสาวทศนีฯ และข้าพเจ้า”

เกี่ยวกับถ้อยคำที่พระฟี่เลี้ยงเนื่องให้การตอบโจทย์ว่า

“ถ้าพระองค์ได้ทรงตื่นบรรหมก่อน ก็ไปข่าวเย้าอีกพระองค์หนึ่งให้ตื่นนั้น แล้วก็จะรู้ว่าจะจีกันทั้ง ๒ พระองค์” นั้น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ หนึ่งในสี่ อดีตัวรัฐมนตรีที่ไปจบชีวิตที่ทุ่งนาบางเขน จากการกระทำอันเหี้ยมโหดของตำรวจ ยุคอัศวินพยองได้ชักค้านซึ่งศาลบันทึกไว้ ดังนี้

“ที่ให้การว่า ขณะที่องค์หนึ่งยังไม่ตื่นบรรหม อีกองค์หนึ่งตื่นบรรหมแล้ว ก็ไปแhey เย้าองค์ที่ยังไม่ตื่นบรรหมให้ตื่นบรรหมนั้น นายจำเลยถามว่า แhey เย้า อย่างไร พยานตอบว่า ไม่ได้ทรงแhey เย้าให้ตื่นบรรหม แต่เสด็จไปทรงรออยู่ เนยๆ แต่เมื่อตื่นบรรหมแล้วก็แhey เย้าและจะรู้ว่าจะจีกันต่อไป”

พยานยังได้ตอบคำชักถามของศาลเกี่ยวกับที่พยานให้การว่า เคยเห็นพระองค์ ทรงถือปืนล้อพากฝ่ายในนั้น พยานได้ตอบศาลว่า

“ที่พระองค์เอาพระแสงปืนจี้ล้อพากฝ่ายในนั้น พระองค์ทรงถือปืนไปใกล้ๆ กับปืนขึ้นเลิ่ง พวgnั้นกรีงวุญวายๆ”

๔. นายบุศย์ ปัทมศрин

นายบุศย์ ปัทมศрин คือมหาดเล็กห้องพระบรรหมผู้เคราะห์รายคู่กับนายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ฯ เป็นคนรู้ปร่างเล็กและบอนบางกว่านายชิต ตรากูลของเขาร

ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นใหญ่เป็นโตก่อเรื่องตระกูลสิงหเสนีของนายชิต แต่ก็เป็นตระกูลที่รับใช้ใกล้ชิดกับพระราชสำนักตลอดมา อย่างที่เรียกว่าข้าเก่าเด่าเลี้ยง และเขาเจกีเกิดในบริเวณพระราชฐาน แม้ว่าจะเป็นเขตพระราชฐานชั้นนอก อุปนิสัยของเขานับคนเยือกเย็นและซื่อตรง แต่ไม่ซ่างจากอย่างนายชิต

ในการที่เขาได้รับเลือกเป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมของในหลวงอันนั้นฯ ร่วมกับนายชิต เป็นครั้งที่ให้เห็นถึงความจงรักภักดีของเขาก็ตั้งแต่สองท่านมีต่อเยาวาศตรีเป็นอย่างยิ่ง และผู้ที่คัดเลือกเขาก็ตั้งสองเป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทม คือ นายจันท์หุ่มแพ (หัคน์ สุจริตกุล) จ้าราชสำนักเก่าแก่คนหนึ่งที่มีความจงรักภักดีและซื่อสัตย์สุจริตต่อพระราชวงศ์จักรีเป็นที่ยิ่ง จนได้รับพระราชทานนามสกุลว่า “สุจริตกุล”

นายบุญ “ได้เบิกความเมื่อ ๑๖ มกราคม ๒๕๘๔ เกี่ยวกับงานในหน้าที่มหาดเล็กห้องพระบรรทม ว่าดังนี้

“ในการปฏิบัติหน้าที่ของมหาดเล็กห้องพระบรรทมนั้น ข้าพเจ้ากับนายชิต จำเลย ทดลองผลัดเปลี่ยนเร偎กันคนละวัน แต่ถ้าถึงเร偎ผลัดเปลี่ยนอีกคนหนึ่งยังไม่มา ก็ต้องอยู่ไปก่อนจนกว่าจะมา แต่จะอยู่แทนกันเช่นนี้ทั้งวันไม่เคยมี โดยปกติ ส่งเร偎กันระหว่าง ๑๐ ถึง ๑๑ นาฬิกา

“ในวันที่เป็นเรือนั้น ข้าพเจ้านอนที่แผนกรับใช้ ดื่นนอนเวลาบ่ายรุ่งเศษ อาบน้ำแต่งตัวแล้วก็เข้ามาระประจำงานบนพระที่นั่งเวลา ๗ นาฬิกาเศษๆ ตรงไปห้องพระภูษา เก็บพระภูษาที่พระองค์ทรงใช้แล้วไปมอบให้เจ้าหน้าที่พระภูษาจัดทำความสะอาด แล้วก็ไปเปิดบานพระฉากที่หัวเรือห้องแต่งพระองค์บานหนึ่ง เพื่ออยดูว่าพระองค์จะทรงดื่นบรรทมหรือยัง พระทวารที่เปิดบานพระฉากอยู่ติดต่อกันเฉลี่ยด้านหลัง

“พอถึงเวลา ๗.๓๐ นาฬิกา ข้าพเจ้าต้องไปอาบน้ำส้มคันจากโต๊ะพักเครื่องที่ตรงมุขหน้าห้องเสวยเข้ามารเตรียมไว้ค่อยถวาย โดยวางไว้บนขอบพระเก็นหน้าห้องแต่งพระองค์ที่เปิดบานพระฉากไว้นั้น

“เมื่อเห็นทรงดื่นบรรทมและเสด็จออกมาแล้ว ข้าพเจ้าก็นำน้ำส้มคันเท้าไปถวาย ตามปกติตื่นเวลา ๙ ถึง ๙ นาฬิกาครึ่ง ระหว่างที่นั่งรอตื่นบรรทมอยู่นั้น เจ้าหน้าที่สำนักงานราชเลขานุการนำหนังสือพิมพ์มาส่งให้ แล้วข้าพเจ้าก็อ่านดู เมื่อพบข่าวได้ชาๆ กันก็เอวดินสอนเขียวแดงกาไว้ให้เป็นที่ทรงสังเกต ทั้งนี้พระเจ้าหน้าที่

ทางสำนักงานราชเลขานุการให้ช่วยทำ

“เมื่อทรงดีนบรรทมเสด็จจากพระที่แล้ว ตามปกติจะเสด็จเข้าห้องสรง โดยเสด็จผ่านห้องเด่งพระองค์ที่ข้าพเจ้านั่งรออยู่ จะเห็นพระองค์ท่านทางซ่องงานพระจากที่เปิดไว้ เห็นแล้วข้าพเจ้าก็นำส้มคันเข้าไปถวายทันทีก่อนที่จะเสด็จเข้าห้องสรง แต่ถ้าหากว่าขณะนั้นข้าพเจ้ามัวเพลินงานอื่น เช่น กำลังอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ พระองค์ท่านจะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ข้าพเจ้าทราบว่าพระองค์เสด็จออกมาแล้ว เช่น กระเอมให้เสียง เป็นต้น มีน้อยครั้งที่พระองค์รีบเสด็จเข้าห้องสรงเสียก่อนเมื่อเสด็จกลับมาแล้วจึงเสวย แต่อย่างไรก็ตามจะต้องเสวยน้ำส้มคันเป็นประจำ ขาดไม่ได้”

“เมื่อเวลาอยู่น้ำส้มคันแล้ว ข้าพเจ้าก็เข้าไปแวงพระสูตรขึ้นเกี่ยวข้อ และจัดผ้าปูพระที่ให้เรียนฯ เปิดพระจากห้องทรงพระอักษรที่จะออกไปสู่รัฐเบียงหน้าอั้ก้างไไว้ทั้งสองงาน แล้วนำหนังสือพิมพ์ไปทอดลายที่โถกกลางในห้องทรงพระอักษรแล้วเปิดพระจากที่จะออกสู่เฉลียงด้านหน้า ซึ่งเมื่อเสด็จเข้าพระที่เสร็จแล้วจะต้องปิดลงก่อนเสมอทุกคืน และเข้าขึ้นต้องเปิดทุกวัน”

“เมื่อพระองค์เสด็จออกจากห้องสรงแล้ว ข้าพเจ้าก็เข้าไปเก็บพระภูษาที่ทรงเปลื้องทิ้งไว้ในห้องสรง นำไปไว้ที่ห้องพระภูษาเพื่อมอบให้พนักงานพระภูษาทำความสะอาดต่อไป ต่อจากนั้นก็มานั่งคอยรับใช้อยู่แล้วอัดจันทร์ชั้นบน”

“เมื่อเสด็จออกจากห้องพระบรรทมแล้ว เช่น ในโอกาสที่จะเสวยเช้า ชาที่จะทำความสะอาดในห้องพระบรรทม เช่น กวาดพื้นและจัดทำพระที่ให้เรียบร้อยโดยข้าพเจ้าดองเข้าไปควบคุมอยู่ด้วย เวลาเสวยมหادเล็กห้องพระบรรทมไม่มีหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้อง เวลากลางวันก็สุดแต่พระองค์ท่านจะทรงเรียกใช้สอยตามพระราชประสงค์ตามปกติชาที่จะจัดเอาพระวิสุตรลงมาเสื่อเวลาห่วง ๑๖ ถึง ๑๗ นาฬิกา ในขณะที่เสวยน้ำชา โดยมหادเล็กห้องพระบรรทมไปตามชาที่มาเมื่อถึงเวลาหันนั้น”

“ตอนค่ำก่อนเสด็จเข้าพระที่ พระองค์ท่านจะเสด็จเข้าห้องสรงผลัดเปลี่ยนพระภูษา ซึ่งมหادเล็กห้องพระบรรทมจัดเตรียมไว้ คือ พระสนับเพล่า ฉลองพระองค์ชั้นใน เมื่อเสด็จออกจากห้องนี้แล้วก่อนเสด็จขึ้นพระที่ มหาดเล็กห้องพระบรรทมต้องคอยถวายเทียนเพื่อทรงกราบในห้องพระ เมื่อขณะเสด็จเข้าพระที่จะต้องคอยแวงพระวิสุตรถวาย ต่อจากนั้นก็ดับเทียนในห้องพระ ปิดบานพระจากที่ห้องทรงพระอักษร

และทั้งเฉลียงด้านหน้า และสู่ห้องพระบรรทม ครั้นแล้วก็เก็บพระภูษาซึ่งทรงเปลี่ยนทิ้งไว้ในห้องสรงนำไปไว้ห้องพระภูษา นานพระฉากที่พระทวารห้องแต่งพระองค์ออกสู่เฉลียงด้านหลังก็ต้องปิดงับไว้ด้วย แล้วดับไฟในห้องพระบรรทมซึ่งมีที่เปิดปิดอยู่ข้างนอก

“ในห้องสรงมี ๓ หน้าต่าง หน้าต่างด้านตะวันออกและด้านตะวันตกปิดตลอดเวลา ส่วนด้านใต้และตรงประตูเข้าเปิดไว้ตลอดเวลา โดยมีผ้าม่านปิด ก่อนฯ มากก็ไม่ต้องทำอะไรกับผ้าม่านที่หน้าต่างนั้น ต่อมาในชั้นหลัง สมเด็จพระราชนีรับสั่งให้รุดม่านให้เป็นซองทางเดินของลมไปสู่ห้องพระบรรทม

“โดยปกติพระองค์ทรงบรรทมเวลา ๒๑ นาฬิกา เมื่อดับไฟในห้องพระบรรทมแล้ว ก็เป็นเสร็จหน้าที่กลับไปนอนได้ แต่จะต้องนอกให้มหาดเล็กขาวที่ทราบว่าเสด็จเข้าพระที่แล้ว เพื่อจะดับไฟตามที่ค่างๆ ที่เคยดับ และระมัดระวังไม่ให้มีเสียงรบกวนพระองค์ท่าน และเมื่อข้าพเจ้าไปถึงประตูเหล็กกล้า ก็ต้องนอกตำรวจน้ำให้ทราบด้วย เพื่อจะได้ปิดประตูนั้น

“บรรดามหาดเล็กและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานบนพระที่นั่งจะต้องระมัดระวังกิริยามารยาท ตลอดจนการพูดจาแก่ไม่ให้มีเสียงอึกทึก การตะโกนพูดกันไม่มีถ้ามีความจำเป็นบางทีก็ต้องใช้มือทำท่าทางให้รู้เท่านั้น

“พนักงานชาวสวนและสุขโนมีหน้าที่ดูแลตั้งแต่ต้นไม้และทำความสะอาดบริเวณพระที่นั่งบรมพิมาน ขณะปฏิบัติหน้าที่ใกล้ๆ พระที่นั่งบรมพิมาน พระองค์จะบรรทมหรือไม่แต่เสด็จประทับอยู่ที่นั่น ต้องระมัดระวังไม่ให้มีเสียงดัง โดยเฉพาะการตัดต้นไม้ จะต้องรอบคัวเสด็จออกจากพระที่เมื่อไร จึงจะพร้อมมาดัดทำเมื่อนั้น

“เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่พระที่นั่งบรมพิมานนั้น ทุกคนต่างตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงก้าดีและเข้มแข็งต่อหน้าที่เป็นอย่างดี รู้สึกว่าเป็นที่โปรดปรานและพระราชทานพระเมตตากรุณาแก่เจ้าหน้าที่นั้นๆ ทั้งกัน โดยเฉพาะข้าพเจ้าเองรู้สึกว่าโปรดปรานพระราชทานความสนิทสนมมากที่เดียว เช่น บางเวลาที่เข้าส่องแล้ว โปรดให้ข้าพเจ้าเช็คพระราชกายทั่วทุกส่วน และบางทียังโปรดให้ข้าพเจ้าหวีพระเกณฑ์ถวาย เป็นเหตุให้ข้าพเจ้าเต็มตื้นในพระมหากรุณาธิคุณยิ่งนัก (ในกำหนดการเสด็จกลับสวีสเซอร์แลนด์วันที่ ๑๓ มิถุนายน นั้น นายบุรีดี ปัทมศรีน

ได้รับพระเมตตาให้ตามเดิมไปด้วย และสมเด็จพระราชชนนีได้พระราชทานเงินให้เป็นพิเศษเพื่อไปตัดเสื้อผ้าเตรียมความเดิม—ผู้เขียน)

ครั้นแล้ววันมหาปีโคกม้าถึง เสื้อผ้าที่ดัดจากร้านเยี่ยลอยอันมีชื่อเสียง โดยเงินพระราชทาน ที่นายบุศย์เตรียมสามใส่ไปเมืองนอกด้วยเป็นหม้าย และใช่แต่เท่านั้น นายบุศย์ผู้ซึ่งอี้สัตย์ ผู้จงรักภักดีต้องประสาดากธรรมด้วยข้อหา (อันเป็นเท็จ) ว่าลอบประทุร้ายต่อองค์พระมหาภัยศรีฯ ที่นายบุศย์เคยได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิดพระภารกิจทุกส่วนและหัวพระเกษาความด้วยความไว้วางพระราชหฤทัยมาแล้ว อันยังความเดิมดั้นและตราตรึงในพระมหากรุณាលิคุณให้นายบุศย์ยิ่งนัก

วันนั้นคือวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙

นายบุศย์ ได้เบิกความต่อศาลเมื่อ ๑๗ มกราคม ๒๔๘๙ เกี่ยวกับเหตุการณ์ในเช่าวันนั้นว่าดังนี้

“วันที่ ๙ มิถุนายน ข้าพเจ้าเดินอนเวลาบ่ายรุ่งเศษตามปกติ แล้วก็จัดแจงแต่งตัวขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมาน ไปถึงเวลา ๗ นาฬิกาเศษ แล้วก็ปฏิบัติหน้าที่ เช่นเคยมา หลังจากไปอาบน้ำส้มคั้นมาเตรียมไว้ยังที่แล้ว ก็นั่งรอตื่นบรรหมอยู่ที่เฉลียงหน้าห้องแต่งพระองค์ พอดีกับเวลาเก็บถัง ๙ นาฬิกา เจ้าหน้าที่กันหนังสือพิมพ์มาให้ ข้าพเจ้าก็นั่งอ่านและก้าวตามที่เคยกระทำ พอดีเวลาสัก ๙ นาฬิกา นายเวศน์ มหาดเล็กหน้าห้องพระบรรหมในหลวงพระองค์ปัจจุบัน ก็นำหนังสือเรื่องดำเนินทหารามหาดเล็กมานอนให้ข้าพเจ้าเพื่อนำเขียนทูลเกล้าฯ ถวาย หนังสือนี้กรมทหารมหาดเล็กถวายมากับพระองค์ปัจจุบัน ในโอกาสที่เดิมไปแทนพระองค์ในพระบรมโกศในงานที่กรมทหารมหาดเล็ก ข้าพเจ้าก็รับและวางไว้กับหนังสือพิมพ์

“พ่อนายเวศน์ กลับไปแล้วประมาณสักครึ่งชั่วโมง ข้าพเจ้าก็เห็นในหลวงรัชกาลที่ ๕ ประทับยืนอยู่ที่ห้องแต่งพระองค์ บ่ายกไม้พระพักตร์ไปทางห้องพระบรรหมหันพระบุษย์วังค์ไปทางห้องสรง แต่ขณะที่ข้าพเจ้าเหลือไปเห็นนั้น พระองค์ท่านอยู่ในท่าเบื้องพระพักตร์ทอดพระเนตรมาบ้างที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ จึงทราบว่าตื่นบรรหมแล้ว (พยานทำเครื่องหมายลงบนแผ่นที่ชั้นบน ซึ่งโจทย์อ้างส่งศาลไว้และศาลมายเลข จ. ๓๗) และดงที่ในหลวงรัชกาลที่ ๕ เดิมมาประทับยืนอยู่ตามที่เบิกความมาหนึ่น

โดยกา kabudach daway din soe siedang ศาลหมายเหตุกำกับไว้ด้วยแล้ว)

“เมื่อทราบว่าด้ีนบรรทมแล้ว ข้าพเจ้าก็ลูกขึ้นหอบลัวน้ำสัมคันนำไปถวายโดยด่วน เข้าพระทวารห้องแต่งพระองค์ไปตามเส้นสีแดง ก.ช. ที่ข้าพเจ้าขึ้นเดสลงไว้ในแผนผังหมายเลข จ. ๓๗ แล้ว เมื่อย่างเข้าพระทวารในหลวงก็ยังประทับอยู่ในท่าเดิม ครั้นข้าพเจ้าเดินต่อไปที่กา kabudachหมายเลข ๑ ในหลวงก็เริ่มก้าวพระบาทออกทรงพระราชนิรันดร์ไปทางพระทวารห้องพระบรรทม โดยมิได้รับสั่งประการใดข้าพเจ้าได้เดินตามเส้นสีแดงต่อไปพอดีนไปถึงที่กา kabudachหมายเลข ๒ พระองค์ท่านก็ลับพระองค์เข้าห้องพระบรรทมไป ข้าพเจ้าเดินตามต่อไปจนถึงพระทวารหน้าห้องพระบรรทม คือตรงที่กา kabudachหมายเลข ๓ ก็หยุดอยู่ มองเข้าไปในห้องพระบรรทม ก็เห็นพระองค์ท่านประทับอยู่พระแท่นบรรทมแล้ว ประทับอยู่ในท่านั่งหันพระพักตร์ไปทางปลายพระแท่น (พยานทำท่าที่เห็นประทับอยู่บนพระแท่นพระบรรทมให้ดูคือนั่งยกขาขึ้นซันเข่าหันสองข้าง เท้าหันสองไปทางปลายเดียง หันหลังไปทางเบื้องบนพระหัตถ์และขาข้างซ้าย ส่วนมือข้างขวาเหนือข้อศอกเห็นอยู่ข้างตัว ได้ข้อศอกอยู่ในท่าได พยานว่าม่องไม่เห็น)

“ข้าพเจ้าเห็นพระองค์ประทับอยู่บนแท่นเช่นนั้น จึงคงหยุดยืนรออยู่ตรงที่หยุดอยู่เดิม เพื่อคอยฟังว่าจะมีรับสั่งประการใดต่อไป ช่วงเวลาไม่ถึงหนึ่งวินาที ก็เห็นในหลวงยกพระหัตถ์ข้างซ้ายโนกมาทางที่ข้าพเจ้ายืนอยู่ แสดงพระอาการว่าจะให้ข้าพเจ้ากลับออกไปก่อน เมื่อข้าพเจ้าเข้าใจเช่นนั้น จึงกลับออกมานั่งรออยู่ที่เดิม ระหว่างที่เดินตามเส้นสีแดงกล่าวมานั้น ที่พระหัตถ์ทั้งสองข้างของพระองค์ไม่เห็นทรงอะไรอยู่เลย ข้าพเจ้าเข้าใจว่าที่เห็นพระองค์ครั้งแรกนั้นได้เสด็จออกจากห้องสรงแล้ว การที่พระองค์เสด็จออกจากพระที่แล้วจะกลับคืนพระแท่นบรรทมอีกไม่เคยเห็นมาแต่ก่อน ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ก่อทำไม่จึงทรงกระทำเช่นนั้น

“ข้าพเจ้านั่งรออยู่ตรงที่เดินอีกนานราว ๑๐ หรือ ๑๕ นาที อันขณะนั้นเป็นเวลาเกือบ ๙ นาฬิกา นายชิตจำเลยก็มาตรงที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ แล้วถามว่าในหลวงดีนบรรทมแล้วหรือยัง ข้าพเจ้าตอบว่าดีนบรรทมแล้ว เข้าห้องสรงแล้วเสด็จกลับพระที่อีก น้ำสัมคันก็ยังไม่ได้เสวย นายชิตจำเลยก็นั่งรออยู่กับข้าพเจ้า พูดว่า เขาจะมาวัดดวงพระตรา

“นายชิต จำเลย มาแล้วสัก ๑๐ นาที ในหลวงพระองค์ปั๊จจับนกเสด็จมา

จากห้องเสวยเช้า ผ่านมาทางห้องทรงพระสำราญ พระองค์ทรงหยุดประทับรับสั่ง
ถามว่าในหลวงเป็นอย่างไรบ้าง ข้าพเจ้ากราบทูลว่าไม่เป็นไฟพระยะค่า ออกจากห้องสรง
แล้วเข้าพระที่อีก ในหลวงองค์ปัจจุบันทรงฟังแล้วไม่ได้รับสั่งประการใด เสด็จกลับ
ไปทางเฉลียงหลัง

“ต่อจากนั้นประมาณ ๑๐ นาที ก็ได้ยินเสียงดังปัง เมื่อไอนเสียงปีน
ข้าพเจ้าดกใจ หันไปมองหน้านายชิตจำเลย ชั่วเวลาจากเสียงดังปังสัก ๔—๕ นาที
นายชิต จำเลยก็เดินเข้าไปในห้องแต่งพระองค์ เข้าไปหยุดอยู่แค่น้ำพระทวารที่
จะเข้าห้องพระบรรทม ส่วนข้าพเจ้าคงนั่งอยู่ที่เดินด้วยความตกตะลึง นายชิต จำเลย
เข้าไปชั่ว ๔-๕ วินาที ก็วิงกลับออกมานา ข้าพเจ้าถามว่าอะไรกัน เขา ก็ไม่ตอบ แต่
กลับวิงต่อไปอีกดามเฉลียง ข้าพเจ้าสังสัยจึงเหลียวมองดูในห้องแต่งพระองค์ ก็ไม่
เห็นมีอะไร ข้าพเจ้าก็เดินอย่างเร็วๆ เพื่อตามไปตามเขาให้รู้เรื่องตามไปทางที่เห็น
พอไปถึงหน้าห้องพระภูญา ก็ไม่เห็นด่วนายชิตจำเลยเสียแล้ว จึงหยุดอยู่แค่นั้น

“มองไปเห็นพระพี่เลี้ยงเนื่องยืนอยู่ข้างพระทวารหน้าห้องพระบรรทมของ
พระองค์ปัจจุบัน ในเวลาติดต่อกันชั่วประเดี้ยวเดียวเท่านั้น ก็ได้ยินเสียงสมเด็จ-
พระราชชนนีทรงกันแสง ข้าพเจ้าจึงกลับเดินมาตามทางเก่า พอดันมุขห้องพระภูญา
ก็เห็นสมเด็จพระราชชนนีกำลังทรงวิ่ง เห็นทางหลังไวๆ ใกล้จะถึงพระทวารห้องแต่ง
พระองค์อยู่แล้ว ข้าพเจ้าก็รีบเดินตามต่อมา พอดีมุมห้องทรงพระสำราญ ในหลวง
พระองค์ปัจจุบัน ซึ่งขณะนั้นประทับอยู่ที่ครองหน้าพระทวารห้องแต่งพระองค์ได้รับสั่ง^๑
ถ้าข้าพเจ้าว่า ไปตามหม้อแล้วหรือยัง ข้าพเจ้าไม่ได้กราบทูลตอบ แต่ได้ออกวิ่ง
ลงอัծจันทร์ใหญ่ไปชั้นล่าง เพื่อตามสำรวจว่าไปตามหม้อแล้วหรือยัง พบนายเกยม
สำรวจยืนอยู่ตรงนั้น ข้าพเจ้าถามนายเกยมว่าไปตามหม้อแล้วหรือยัง นายเกยม
ตอบว่าไปตามแล้ว ข้าพเจ้าก็กลับขึ้นมาบนพระที่นั่ง ไปถึงหน้าห้องแต่งพระองค์
ได้ยินเสียงคนเดินมาข้างหลัง ข้าพเจ้าเหลียวกลับไปมองดู เห็นพระองค์ปัจจุบัน
เส็จมา ข้าพเจ้าจึงหลีกทางให้ พระองค์ท่านหันมาวับสั่งกับข้าพเจ้า เข้าไป ข้าพเจ้า
ก็เดินตามเส็จไปถึงห้องพระบรรทม แล้วไปประทับอยู่ข้างสมเด็จพระราชชนนี
ซึ่งกำลังฟุ่มพระองค์ท้นในหลวงรัชกาลที่ ๕ อุบัติพระแท่น ห้อยพระบาท หัน
พระพักตร์มาทางห้องแต่งพระองค์ รับสั่งกับพระองค์ปัจจุบันว่า “เล็กเรมาตาย
กันເລօະ” พว້ມกันนັ້ນກີເອນພຣອງຄົມາທາງເນື່ອງພຣເຕີຣອງຮັບກາລທີ່ ៥ ข้าพเจ้า

มองตามไป เห็นพระแสงปืนวางแผนอยู่ด้านซ้ายของพระองค์ที่บรรทมหงายอยู่ จึงคลานเข้าไปหันหน้าเก็บไว้ในลิ้นชักตู้ในห้องแต่งพระองค์ โดยเห็นว่าพระองค์ทรงເອນໄປทางนั้น เกราะจะทรงหันพระแสงปืนมาทำอันตรายพระองค์เอง เมื่อกีบพระแสงปืนไว้ในลิ้นชักตู้ห้องแต่งพระองค์แล้ว ข้าพเจ้าก็กลับมานั่งอยู่ที่เดิมคือหน้าพระแท่นบรรทม

“สมเด็จพระราชนินทรพระกันແສງและดีนرنจนพลัดตกจากพระแท่นในหลวงพระองค์ปัจจุบันทรงประคองแล้วรับสั่งให้ข้าพเจ้ายกพระบาท ประคองໄປประทับที่โซฟาร์ซึ่งตั้งอยู่ทางปลายพระแท่นบรรทม เมื่อประทับที่โซฟาร์แล้ว สมเด็จพระราชนินธียังทรงกันແສงไม่สร่างชา ข้าพเจ้าก็นั่งเฝ้าอยู่ตรงนั้น

“สักประเดี้ยวหนึ่ง หลวงนิตยฯ ก็มาถึง สมเด็จพระราชนินธีทอดพระเนตรเห็นกีทรงรับสั่งถามหลวงนิตยฯ ว่า “ตรวจดูฉะ มีหวังไหม ?” หลวงนิตยฯ เข้าไปถ่ายตรวจที่พระแท่น แล้วกราบทูลว่า “ไม่มีหวัง” สมเด็จพระราชนินธีจึงรับสั่งว่า “ถ้าเช่นนั้น ให้ทำความสะอาดเสียซี” หลวงนิตยฯ ก็จัดการตามรับสั่ง

“เห็นเขาจัดการเปลี่ยนฉลองพระองค์ ผ้าลาดพระที่ซึ่งเปื้อนอยู่ สำหรับบาดแผลนั้น เห็นหลวงนิตยฯ ขอถ่ายจากคุณจรัญฯ มาเย็บบาดแผลที่พระนลาฎ”

“ระหว่างจัดการเปลี่ยนฉลองพระองค์ และผ้าลาดพระที่อยู่นั้น ได้ยินเสียงดินโคลมกระซิบอยู่ในห้องทรงพระอักษร ข้าพเจ้าก็เข้าไปดู เห็นสมเด็จพระราชนินธีประทับอยู่บนโซฟาร์กระทึบพระบาทลงกับพื้นเรواๆ ในหลวงพระองค์ปัจจุบันทรงพระราชดำเนินไปมาอยู่ในห้องนั้น ข้าพเจ้าจึงเข้าไปยกพระบาทสมเด็จพระราชนินธีขึ้นเสียบพระเก้าอี้ที่ประทับ เห็นในพระหัตถ์สมเด็จพระราชนินธีมีกระดาษสีขาวๆ แผ่นหนึ่ง แล้วทรงรับสั่งว่า “เอาอย่างไร ก็เอากัน” ขณะกำลังรับสั่งเช่นนั้น พอดีมห왕ศ์ໂผลเข้ามาในห้องนั้นอีกคนหนึ่ง แต่พอได้ยินรับสั่งเช่นนั้นมห왕ศ์ก็ถอยกลับออกໄປหันที พอดีสมเด็จพระราชนินธีหยุดดินرنไม่กะทีบพระบาทฟ่าดพระองค์แล้ว ข้าพเจ้าก็กลับไปยังห้องพระบรรทมอีก”

๕. นางสาวจรัญ ตะละภัย

นางสาวจรัญ ตะละภัย ข้าหลวงของสมเด็จพระราชนินธีเป็นอีกคนหนึ่งที่รับใช้ใกล้ชิดราชตราภูมิที่ดูมานานาปี ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ในคราวเด็จ

นิวัติพวนครครั้งแรก และเมื่อพระองค์เสด็จกลับไปทรงศึกษาต่อที่สวิสเซอร์แลนด์ ในปีนั้น นางสาวจารุญ่า ก็ได้ตามเสด็จไปด้วย

นางสาวจารุญ่า ได้เบิกความในคดีสวรรคตเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๗๑ ในฐานะพยานโจทก์ผู้อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคนหนึ่งในจำนวน ๗ คน (รวมทั้งนายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลย) ว่าดังนี้

“ข้าพเจ้ารับประทานอาหารเสร็จแล้ว (รับประทานอาหารที่ชั้นล่างพระที่นั่ง) ก็เดินกลับขึ้นห้องน้ำ ตั้งใจจะเข้าห้องบรรทมของสมเด็จพระราชนิพุทธ์เพื่อทำพระแท่น โดยเดินกลับทางเดินน้ำท่อที่ห้องบรรทม ระหว่างนี้จะพบโทรศัพท์บ้างจำไม่ได้ เพราะจะรีบ เวลานั้นประมาณ ๙ โมงเท่านั้นจะได้ เข้าไปไม่พบสมเด็จพระราชนิพุทธ์ในพระวิสูตร แล้ว เข้าใจว่าคงจะเสด็จเข้าห้องสรง ข้าพเจ้าก็ตรงเข้าไปปิดพระวิสูตรหยิบพระเขนย ผ้าคลุมบรรทม มากองไว้บนเก้าอี้ ยังไม่ทันได้ทำพระแท่น ก็ได้ยินเสียงปืนดังปั๊บขึ้น ที่เดียวทางด้านห้องพระบรรทมพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ เพราะเสียงดังไก ข้าพเจ้าเข้าใจว่ายิงปืนเล่น ข้าพเจ้าจัดแจงเดินออกมากเพื่อจะดูว่าใครยิงปืน

“ข้าพเจ้าเดินออกพระทาวห้องบรรทม (ของสมเด็จพระราชนิพุทธ์) ทางเลื่ียงด้านหน้าพระที่นั่ง จนถึงตรงซ่องประตู (แต่ไม่มีบานประตู) ซึ่งอยู่ระหว่าง ห้องนอนของข้าพเจ้ากับห้องน้ำ ข้าพเจ้าก้มมองไปตามซ่องประตูที่ไม่มีบานนั้น ซึ่งมองเห็นตลอดไปถึงเฉลียงด้านหลังพระที่นั่ง เพราะในห้องนั้นไม่มีช่องทาง ๓ พระทาวไม่มีบาน เปิดอยู่ จึงมองทะลุไปจนถึงเฉลียงด้านหลังได้ และยังมองเห็น ส่วนบนหลังคาของโบสถ์พุทธรัตน์ได้ด้วย แต่ไม่พบใครในห้องบันไดเล็กหรือ เฉลียงห้อง ตามสายตาที่ข้าพเจ้าทอดไปนั้นเลย

“ข้าพเจ้าจึงเดินด่อไปตามเฉลียงด้านหน้าพระที่นั่ง จนเลขประตูห้องนอน ของข้าพเจ้าประตูที่หนึ่ง ยังไม่ถึงประตูห้องนอนของข้าพเจ้าประตูที่สอง ข้าพเจ้า นึกขี้เกียจไปดูแล้ว เพราะมองไม่เห็นใคร และจะต้องทำงานซึ่งค้างอยู่ จึงเดินกลับไปเพื่อจะไปทำพระแท่น

“ครั้นข้าพเจ้าเดินกลับอย่างช้าๆ จนเลขช่องพระทาวที่ข้าพเจ้ามองไปทาง ด้านหลังพระที่นั่งดังให้การไปแล้วประมาณ ๓ ก้าว ก็เห็นนายชิตวิ่งตามหลังและ หลีกค่าวิ่งข้าพเจ้ายังไงหน้า นายชิตจะวิ่งหลีกข้าพเจ้าไปทางซ้ายหรือขวา มือจ้ำไม่ได้ ครั้นนายชิตวิ่งเลียดตัวข้าพเจ้าไปประมาณ ๑ เมตร ก็พอดีเห็นสมเด็จพระราชนิพุทธ์

ทรงพระดำเนินออกจากพระราชห้องบรรทมที่ออกเฉลียงด้านหน้านั้นเอง

“นายชิตลงคุกเข่าทูลว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงยิ่งพระองค์ สมเด็จพระราชนี้ทรงร้องขึ้นว่า โอ้ย นันท์จា แล้วก็ทรงวิงไปปิดตามเฉลียงด้านหน้า โดยทรงวิงออกหน้า ข้าพเจ้ากับนายชิตกิ่วตาม แต่ข้าพเจ้ากับนายชิตคริจจะวิงออกหน้าหลังกัน จำไม่ได้ แต่ในขณะที่ข้าพเจ้าได้ทราบก็ร้องไห้ และกำลังจะออกวิงก็พอดีเห็นในหลวงองค์ปั้งจุบันออกซ่องประตูตรงห้องบันไดเล็กมาพบข้าพเจ้าที่เฉลียงด้านหน้า รับสั่งตามว่า เกิดอะไรกัน ข้าพเจ้าก็คุกเข่าลงทูลว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงยิ่งพระองค์ ตามคำที่นายชิตทูล ตอนนี้ข้าพเจ้าไม่เห็นนายชิตและสมเด็จพระราชนี้แล้ว เมื่อข้าพเจ้าทูลในหลวงองค์ปั้งจุบันแล้ว ในหลวงองค์ปั้งจุบันก็ไม่ได้รับสั่งอะไร ก็ทรงวิงไปปิดตามเฉลียงด้านหน้านั้น ข้าพเจ้ากิ่วตาม (มุ่งหน้าไปห้องพระบรรทมในหลวงอันนั้นท่าฯ)”

จากคำเบิกความของนางสาวจรุณี ตะละภูมิ ก็เช่นเดียวกับคำเบิกความของพระเพลี้ยงเนื่อง คือขณะที่เธอได้ยินเสียงปืนนั้น เธอกำลังจัดพระแท่นอยู่ในห้องบรรทมของสมเด็จพระราชนี้ และเมื่อเธอได้ยินเสียง เธอก็รีบออกไปดู แต่ก็ไม่เห็นมีใครทั้งในห้องบันไดเล็กและที่เฉลียงด้านหลัง ซึ่งมองเห็นได้ตลอด เชื่อจึงเดินกลับไปเพื่อจัดพระแท่น จนกระทั่งนายชิตวิ่งมากราบทูลสมเด็จพระราชนี้ว่าในหลวงอันนั้นท่าฯ ยิ่งพระองค์

จากคำเบิกความของพยานผู้อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ขัดกับคำฟ้องของโจทก์ในประเด็นที่ว่ามีคนร้ายภายในออกแอบเข้ามามาลงกลางพระชนม์ เพราะถ้าคนร้ายภายในออกแอบเข้ามามาลงกลางพระชนม์จริงตามโจทก์ฟ้อง ก็คงจะไม่พ้นสายตาของพยานไปเป็นแน่ เพราะทางที่ผู้ร้ายจะผ่านก็คือ เฉลียงด้านหลังซึ่งมองเห็นได้ตลอดนั้นเอง และเราจะได้ดูตามประเด็นนี้กันต่อไป

๖. นายฉลาด เที่ยมงามสัจ

นายฉลาด เที่ยมงามสัจ เป็นพยานโจทก์อีกคนหนึ่งที่อ้างว่าอยู่บนพระที่นั่งบรมพิมาในขณะเกิดเหตุ นายฉลาดเป็นมหาดเล็กชาวที่มีหน้าที่ดูดูแลเครื่องเสวยในเขาวันกิດเหตุนั้น เขาได้เข้าไปตักเตือนให้เสวยพร้อมด้วยมหาดเล็กคนอื่นๆ ณ ห้องเสวยพระกระยาหารเช้า ดังที่เคยปฏิบัติมา นายฉลาดให้การเมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๙๑ ตอนหนึ่งว่า ดังนี้

“ครั้นเวลาประมาณ ๒ โมงครึ่ง ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ก็เสด็จมาเสวยพระกระยาหารเช้าที่โต๊ะเสวยนั้นแต่พระองค์เดียว ข้าพเจ้าเห็นพระองค์ท่านเสด็จออกจากห้องด้านหน้าทางทิศตะวันตก แต่ท่านจะเสด็จมาจากไหนไม่ทราบ”

“เมื่อท่านเสวยพระกระยาหารต้มเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าก็ถวายผลไม้ต่อ เมื่อพระองค์เสวยผลไม้เสร็จแล้ว ท่านก็เสด็จลุกไปจากโต๊ะเสวยนั้น โดยไม่เสวยอาหาร ฝรั่งซึ่งจัดเอาไว้ในเช้าวันนั้น”

“พระองค์ประทับเสวยพระกระยาหารเช้าวันนั้นประมาณ ๑๕ นาที ก็เสด็จไปจากห้องเสวยพระกระยาหารเช้า ไปทางห้องบันไดใหญ่ แล้วเลี้ยวประดุห้องทรงพระสำราญไป แต่ว่าจะเสด็จไปไหนไม่รู้”

“เมื่อในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จไปแล้ว ข้าพเจ้าเก็บเครื่องเสวยลงไปที่ห้องพักเครื่องข้างล่างแล้วกลับขึ้นมาอีก ซึ่งกินเวลา ๓ นาที ข้าพเจ้าเห็นในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จผ่านไปทางห้องบันไดใหญ่ เสด็จไปตามเฉียงหลัง บ่ายโฉมพระพักตร์ไปทางห้องบรรทมของพระองค์ท่าน

“เมื่อในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จผ่านไปนั้น ข้าพเจ้ากับนายมั่งกร (กมรนุต) ยังอยู่ห้องเสวยห้องโดยสารนั่นเอง เมื่อในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จผ่านไปแล้ว นายมั่งกร จะไปไหนไม่ทราบ เหตุที่ข้าพเจ้าต้องอยู่และดูแลในห้องเสวยเช้าในตอนหลังที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสวยแล้วนี้อีก ก็เนื่องจากเคยตั้งเสวยให้กับ ๒ พระองค์ ซึ่งยังไม่ได้เสวย ก็อยู่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับสมเด็จพระราชนี

“ข้าพเจ้ายังในห้องเสวยนั้นต่อไปจนถึงเวลาประมาณ ๓ โมงเศษ ข้าพเจ้าได้ยินเสียงปืนดังขึ้นหนึ่งนัด ภายในห้องรัชกาลที่ ๙ เสด็จผ่านไปแล้วประมาณ ๑๐ หรือ ๑๕ นาที ข้าพเจ้าได้ยินเสียงปืนดังขึ้นมาอีก ๑ นัด ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเสียงนั้นดังมาจากห้องของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ได้ยินเสียงเช่นนี้ ข้าพเจ้าไม่นึกอะไรมากจากจะนึกว่าในหลวงท่านคงจะยิงปืนอะไรเล่น ในเวลาที่เสียงปืนดังนั้น ข้าพเจ้าได้เงยหน้ามองไปทางห้องทรงพระอักษร และเห็นประดุห้องทรงพระอักษรยังปิดอยู่และไม่เห็นมีอะไร ข้าพเจ้าก็ก้มหน้าเช็ดจานต่อไป ทีๆ ข้าพเจ้ายืนเช็ดจานอยู่นั้น อยู่ใกล้ๆ กับโต๊ะพักเครื่องภาชนะ และใต้ที่พักเครื่องและเครื่องใช้อื่นๆ ก็อยู่ในห้องเสวยเช้านั้น

“เมื่อเสียงปืนดังประมาณ ๓ นาที ข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงฟีเท้าคนวิ่ง เสียง

นี้วิ่งมาจากการเคลื่ยงหลัง แล้วข้าพเจ้าจึงมองลอดช่องประตูออกไป เห็นนายชิต วิ่งผ่านไปทางห้องบันไดใหญ่ด้านหลัง บ่ายโฉมหน้าไปทางห้องพระบรรหมงในหลวง รัชกาลที่ ๙ แล้วเลี้ยวไปทางเคลื่ยงนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นใครเดินหรือวิ่งตามหลัง นายชิตไปเลย

“ข้าพเจ้าเห็นเช่นนั้น ก็ยังไม่นึกอะไร คงเช็คงานต่อไปประมาณ ๑ นาที ข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงพี่เทาคนวิ่งมาทางเคลื่ยงด้านหลัง ข้าพเจ้ามองไปเห็นสมเด็จพระราชนนี้วิ่งผ่านห้องเสวยพระกระยาหารเข้าไป มีนายชิตจำเลยวิ่งตามหลังไปติดๆ สมเด็จพระราชนนี้กับนายชิตจำเลยวิ่งผ่านหน้าห้องเสวยไป เข้าไปทางห้องทรงพระสนับาย ซึ่งเป็นทางเดียวกับที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จผ่านไปเมื่อตอนที่เสวยพระกระยาหารเข้าเสร็จแล้วในตอนเช้านั้นเอง

“ครั้นต่อมาประมาณไม่ถึงนาที เมื่อสมเด็จพระราชนนี้กับนายชิตจำเลย ได้ผ่านลับตาไปแล้ว ข้าพเจ้าเห็นในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชนำน้อย่างเร็วๆ ผ่านไปทางเดียวกับที่สมเด็จฯ เสด็จผ่านไปนั้นเอง

“ครั้นต่อมาระยะติดๆ กัน ข้าพเจ้าเห็นนายมณี บุรณสุดขั้นบันไดใหญ่ทางเคลื่ยงหลังแล้วเดินเลี้ยวไปทางห้องแต่งพระองค์ของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มีนายมังกรกมรบุตร เดินตามหลังมาห่างประมาณ ๑ วา

“ต่อจากนายมณีและนายมังกรได้ผ่านไปแล้ว ในระยะใกล้ๆ นั่นเอง ข้าพเจ้ามองเห็นพระพี่เลี้ยงเนื่องเดินมาอย่างเร็วทางเคลื่ยงด้านหลัง ไปทางห้องแต่งพระองค์ เมื่อนอนกัน เมื่อข้าพเจ้ามองเห็นภาพเช่นนั้นแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจยากจะรู้เรื่องว่าเกิดอะไรขึ้น จึงออกอาการห้องเสวยไปตามระเบียงหลัง ห้องทรงพระสำราญ แล้วก็เข้าห้องแต่งพระองค์ไป”

จากคำให้การของนายฉลาดดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าขณะที่เสียงปืนดังขึ้นนั้น นายฉลาดได้อยู่ในห้องเสวยพระกระยาหารเข้า ซึ่งสามารถมองเห็นบันไดใหญ่และระเบียงด้านหลัง ดังคำให้การของนายฉลาดที่ว่า “ภายในเสียงปืนดังขึ้นแล้วได้เห็นนายชิตวิ่งไปทางห้องบันไดใหญ่ บ่ายโฉมหน้าไปทางห้องบรรหมงในหลวง องค์ปัจจุบัน ได้เห็นนายมณีขึ้นบันไดใหญ่ทางเคลื่ยงด้านหลัง และเห็นนายมังกรพระพี่เลี้ยงเนื่องผ่านมาทางเดียวกัน คือผ่านห้องบันไดใหญ่”

ห้องบันไดใหญ่หรือห้องอัลจันทร์ เป็นทางเข้าลงพระที่นั่งทางเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับห้องพระบรรทมของในหลวงฯ ด้านกว่าจะมีบุคคลภายนอกลอบเข้าไปปลงพระชนม์พระองค์ท่าน หรือเมื่อปลงพระชนม์พระองค์ท่านแล้ว ก็จะต้องผ่านบันไดใหญ่นี้ลงไปสู่ชั้นล่าง

แต่จากคำให้การของนายฉลาด ก็ไม่ปรากฏว่าได้เห็นคริริ่งลงบันไดใหญ่ไปภายในหลังที่เสียงปืนดังขึ้น นอกจากนายชิตเท่านั้นที่ว่างผ่านบันไดใหญ่ไปทางห้องในหลวงรัชกาลที่ ๙ ถัดจากห้องบันไดใหญ่ออกไปอีก ๒ ห้องซึ่งจะถึงห้องบันไดเล็กอันเป็นทางเข้าลงพระที่นั่งอีกทางหนึ่ง ซึ่งอยู่ระหว่างห้องเครื่องล่งของในหลวงองค์ปัจจุบันกับห้องพักของนางสาวจรุญฯ ด้านภายนอกลอบเข้าไปปลงพระชนม์คงจะไม่หนีลงทางห้องบันไดเล็กเป็นแน่ เพราะนอกจากจะอยู่ห่างออกไปจากห้องพระบรรทมของในหลวงฯ มากกว่าบันไดใหญ่แล้ว ห้องบันไดเล็กยังอยู่ใกล้ชิดกับห้องนางสาวจรุญฯ และห้องบรรทมของในหลวงปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมีคำให้การของนางสาวจรุญฯ ที่ยกมาข้างต้น ยืนยันว่า ภายในที่เสียงปืนดังขึ้นแล้ว เธอได้เดินไปทางที่มาของเสียง ผ่านห้องบันไดเล็ก เเรอมองผ่านห้องนั้นไปทางเดียวกันหลังพระที่นั่ง แต่ก็ไม่เห็นอะไร เธอเดินต่อไปจนถึงปากประตูหน้าห้องเธอแล้ว เธอนึกขี้เกียจจะเดินต่อไป จึงได้เดินกลับทางเดิม ด้านกว่าคนภายนอกลอบเข้าไปปลงพระชนม์ และเมื่อปลงพระชนม์แล้ว เลือกเอาห้องบันไดเล็กเป็นทางหนีลงสู่ชั้นล่างพระที่นั่ง ก็จะต้องพบกับนางสาวจรุญฯ และถ้าเป็นเช่นนั้นพยานโจทก์ทั้งสอง คือนางสาวจรุญฯ และนายฉลาดซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่สุด ก็คงจะเบิกความชัดลงไปแล้วว่าได้เห็นคริริ่งลงบันไดใหญ่หรือบันไดเล็กไป ทั้งๆ ที่โจทก์พยามชักจักรให้เห็นเรื่อเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวชช์ วิ่งลงจากพระที่นั่งบรมพิมาน แต่พยานก็เบิกความตามสัตย์จริง ดังคำพิพากษาที่จะได้กล่าวต่อไป

๗. ในหลวงภูมิพลฯ

ในหลวงพระองค์ปัจจุบันพยานปากสำคัญที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากที่สุดได้ทรงมีพระราชกรณียกิจแสดงบนโจทก์ เมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๘๓ มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ในเช้าวันนั้นดังนี้

“ในเช้าวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๘๙ นั้น ฉันกินอาหารเช้าเวลาใดบอกไม่ถูก แต่ประมาณราตรี ๘ น. คริ่ง กินที่มุขพระที่นั่งชั้นบนด้านหน้า (โจกขอให้ชี้ที่นี่ จำลองพระที่นั่งซึ่งได้ยกมาจากศาลด้วย ทรงชี้ตามที่แสดงไว้ในรูปทุน) กินอาหารแล้วได้เดินทางไปทางห้องบรรทมในหลวงรัชกาลที่ ๙ ซึ่งเป็นเวลาราตรี ๘ น. ได้พบนายชิต นายบุศย์ ที่หน้าห้องแต่งพระองค์ เห็นนั่งอยู่ (ทรงชี้ที่นี่จำลองตรงกับจุดสองจุดที่จุดไว้ในแผนผังหมายเลข ๑) นายชิต นายบุศย์ นั่งอยู่เฉยๆ ฉันได้ถามเขาว่าในหลวงอาการเป็นอย่างไร ได้รับตอบว่าพระอาการดีขึ้น ได้เป็นผู้ดูบ จำไม่ได้ เท่าตอนต่อไปว่าทรงหายดีขึ้น ได้เดินทางกลับ ต่อจากนั้นฉันได้เดินทางไปยังห้องของฉัน เดินไปตามเฉลียงด้านหลัง ตรงเข้าไปในห้องนอนของฉัน แล้ว ก็เข้าไปในห้องเครื่องเล่น เดินเข้าๆ ออกๆ อยู่ที่สองห้องนี้

“ระหว่างนั้น ซึ่งเป็นเวลาประมาณ ๙.๒๕ น. ได้ยินเสียงคนร้อง ได้ยิน ในขณะที่อยู่ในห้องเครื่องเล่น ก่อนได้ยินเสียงร้องได้เห็นคนวิ่งผ่านประตูห้องบันได ซึ่งอยู่ดีดกันห้องเครื่องเล่น (ทรงชี้ที่นี่จำลองและแผนผังหมายเลข ๑ และศาลได้ขีดเส้นด้วยดินสอสีแดงเป็นลูกศรแสดงทางที่เห็นคนวิ่งไปไว้ในแผนผัง) เสียงคนร้องเป็นเสียงใครจำไม่ได้ ได้ยินเสียงร้องแล้วฉันได้ออกจากห้องเครื่องเล่นไปยังเฉลียงด้านหน้า โดยผ่านไปทางห้องบันได (ทรงชี้ดีดเส้นดินสอแดงไว้ในแผนผังหมายเลข ๑ แสดงทางที่พระองค์เดิน) ได้พวนทางขวาจรัญๆ ที่หน้าห้องข้าหลวง ถามนางสาวจรัญว่า มีอะไร เกิดเรื่องอะไรขึ้น ได้รับตอบว่า “ในหลวงยังพระองค์” ฉันได้ยินดังนั้นก็ตรงไปยังห้องบรรทมในหลวงรัชกาลที่ ๙

“เมื่อเข้าไปถึงห้องบรรทมแล้ว เห็นสมเด็จพระราชชนนี และพระพี่เลี้ยงเนื่องอยู่บันพระแท่นบรรทม สมเด็จพระราชชนนีประทับอยู่เบื้องปลายพระบาทในหลวง โดยพระองค์อยู่บันพระแท่นคริ่งพระองค์ ส่วนพระพี่เลี้ยงเนื่องอยู่บันพระแท่นบรรทม และอยู่ค่อนไปทางด้านพระเศียร

“เห็นในหลวงบรรทมอยู่บันพระแท่นในท่าทางอย่างปกติ เห็นที่พระนลาภมีรอยโลหิต พระเนตรหลับ สังเกตเห็นพระกรยีดอยู่ข้างพระวรกายอย่างคนนอนธรมดา พระกรแนบพระวรกาย ห่างจากพระวรกายตรงขอบพระหัตถ์ด้านในประมาณ ๕ ซ.ม. ที่ว่านี้หมายถึงพระกรข้างซ้าย ส่วนพระกรข้างขวาเป็นอย่างไร ไม่ทราบ สังเกตเห็นพระหัตถ์อยู่ในท่าธรรมดา นิ้วพระหัตถ์ไม่งอ แต่พระหัตถ์งอ

บ้างเป็นธรรมดा คือองค์หน่อย มีผ้าคลุมพระบรรทมคลุมอยู่ด้วย พระกรอยู่ภายนอกผ้านั้น เห็นแต่ข้างซ้าย ข้างขวาไม่เห็น ผ้าคลุมพระองค์ขึ้นเสมอพระอุระ”

นี่คือพระราชกรณียศรับสั่งของในหลวงภูมิพลฯ ในฐานะพยานโจทก์

สรุปคำเบิกความของบุคคลทั้ง ๗ มีดังนี้คือ

(๑-๒) นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศрин จำเลย เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดในหลวงอาันนทฯ พระองค์ผู้เด็ดจสวัรคตมากที่สุดก่อนเหตุการณ์จะเกิดขึ้น คือทั้งคู่นั่งอยู่ที่พระทวารห้องแต่งพระองค์ อันเป็นหนทางเดียวที่จะเข้าสู่ห้องพระบรรทมในขณะนั้น (ดูแผนผังประกอบ) และทั้งคู่ให้การตรงกันว่า นับแต่ที่เข้าห้องสองนานั่งอยู่ ณ ที่นั้นในเช้าวันนั้น จนกระทั่งเสียงปืนดังขึ้น ไม่มีใครผ่านพระทวารห้องแต่งพระองค์เข้าไปเลย

(๓) ในหลวงองค์ปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระองค์ที่ต่อมาก็เข้าใกล้พระองค์ผู้เด็ดจสวัรคต ในเช้าวันนั้น คือก่อนเกิดเหตุเพียง ๑๐ นาที (คำให้การของนายบุศย์ ปัทมศрин) หรือเพียงรา ๕ นาที (คำให้การของนายชิต สิงหเสนี) แต่พระองค์ก็เข้าใกล้เพียงมาประทับยืนอยู่หันพระทวารห้องแต่งพระองค์ ไม่ได้ล่วงถ้าพระทวารเข้าไปในห้องแต่งพระองค์อันเป็นหนทางเข้าสู่ห้องพระบรรทม ซึ่งก็ตรงกับคำให้การของนายชิตฯ นายบุศย์ฯ จำเลย ผู้จงรักภักดี

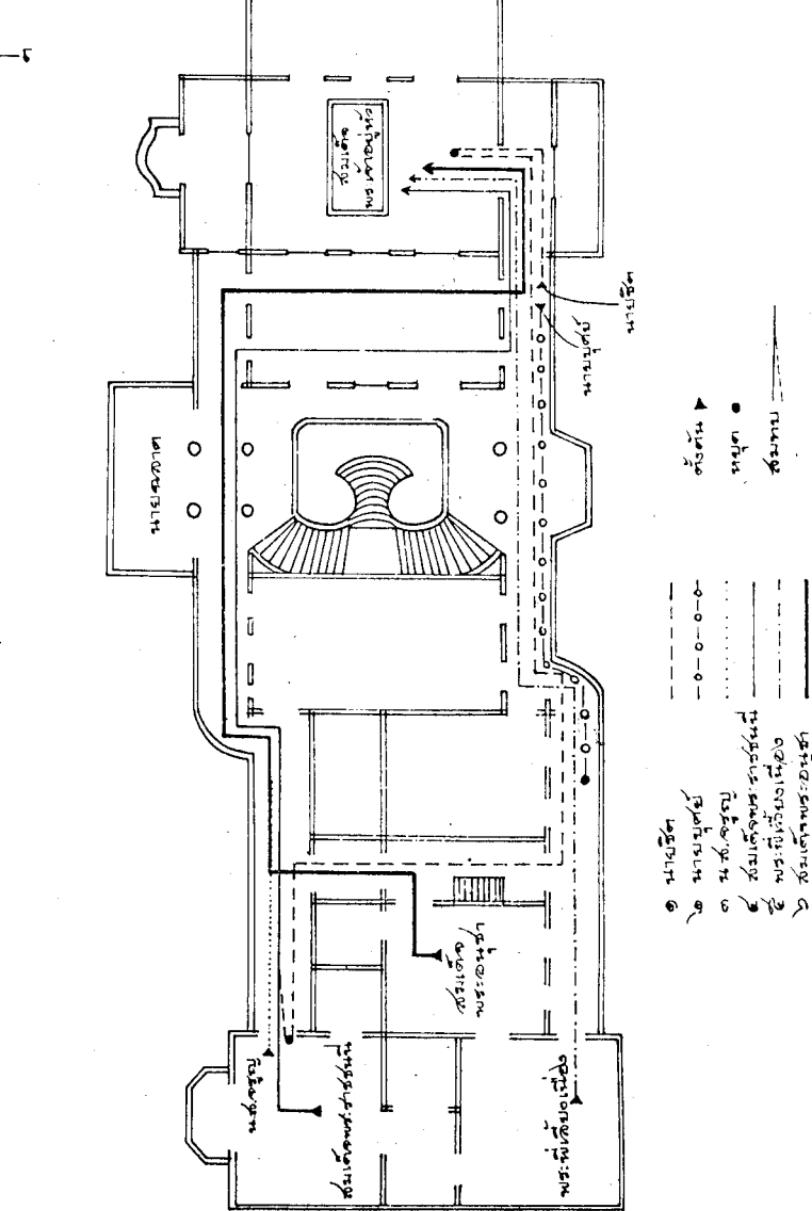
(๔) สมเด็จพระราชนินทร์ ได้เข้าใกล้ในหลวงอาันนทฯ ก่อนสวัรคตเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อเวลาเย็นรุ่ง คือตอนที่เข้าถวายน้ำมันละหุ่งและเข้าใกล้อีกที (เป็นพระองค์ที่ ๒ รองจากนายชิต) เมื่อพระองค์เด็ดจสวัรคตแล้ว

(๕-๖) พระที่เดี้ยงเนื่องกับนางสาวจรัญ ได้เข้าใกล้ในหลวงอาันนทฯ ในเช้าวันนั้น ก็ต่อเมื่อพระองค์เด็ดจสวัรคตแล้ว โดยตามเด็ดจสมเด็จพระราชนินทร์ เข้าไปในห้องพระบรรทม

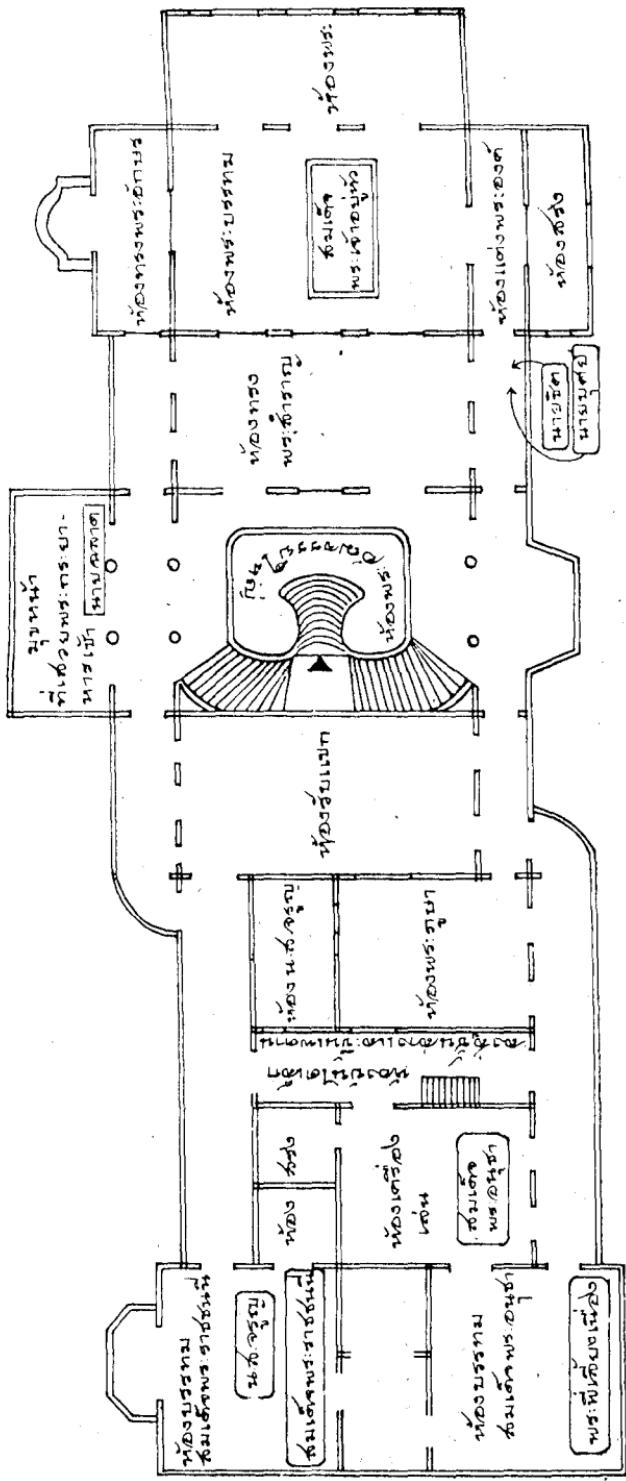
(๗) นายฉลาด เที่ยมงานสัจ เป็นบุคคลสุดท้ายในจำนวน ๒ พระองค์ กับ ๕ คน ที่อยู่บนพระที่นั่งบรรพิมานในเช้าวันนั้น ที่ได้เข้าใกล้พระองค์ผู้สวัรคตต่อเมื่อสิ้นพระชนม์แล้ว เช่นกัน

ନାରୀଙ୍କିମୁଖୀ ହେଉଥିଲା ପାଇଁ ଜାମାନା ଦର୍ଶନ କରିଛି

ଶ୍ରୀକୃତ୍ତବ୍ୟାକୁଳ ମହାନାନ୍ଦିନୀ ତମ ନାରୀଙ୍କିମୁଖୀ ହେଉଥିଲା ପାଇଁ ଜାମାନା ଦର୍ଶନ କରିଛି।

ନେତ୍ରକୁ ପାରିବାରି ଏହାକିମ୍ବାରୀ କାହାକାହାରେ ଦେଖିବାରେ ନାହିଁ । ଏହାକିମ୍ବାରୀ କାହାକାହାରେ ଦେଖିବାରେ ନାହିଁ ।

๑๔

หลักฐานถูกทำลาย

เอกสารแผ่นปัลวันไรส์จจะ ได้โฆษณาข้อความอันเป็นเท็จต่อไปอีกว่า

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เล่าไว้ในหนังสือชีวิติพิทว่า พระคปรชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพระครฝ่ายค้านสมัยนั้น ดำเนินการตั้งศาลสอบสวนทำลายหลักฐาน พยานของรัฐบาล (ของนายปรีดีฯ) รัฐบาลตอบไม่เดี๋ยงปาก เหตุการณ์มีดมัน ไม่คลี่คลาย จนกระทั่งทหารทำการปฏิวัติเมื่อพฤษจิกายน ๒๔๙๐ จึงมีคดีไปสู่ศาล ลงโทษพระหารชีวิตผู้ใกล้ชิดนายปรีดีฯ..."

โฆษณาข้อความอันเป็นเท็จดังกล่าวນี้แยกได้เป็น ๔ ประเด็น คือ

๑. รัฐบาลปรีดีฯ ทำลายหลักฐาน
๒. ตั้งคณะกรรมการสอบสวนฯ
๓. รัฐประหาร ๕ พ.ย. ๒๔๙๐
๔. ศาลลงโทษพระหารชีวิตผู้ใกล้ชิดนายปรีดีฯ

ใน ๔ ประเด็นดังกล่าวมีรายละเอียดและมีเอกสารหลักฐานยืนยันข้อเท็จจริง ซึ่งผมจะขอทำความจริงให้ปรากฏแต่ละประเด็นต่อไป โดยจะขอเริ่มต้นจาก ประเด็นรัฐบาลนายปรีดีฯ ทำลายหลักฐาน

ในเข้าวันเกิดเหตุ คือ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ บุคคลภายนอก (พระบรมมหาราชวัง) บุคคลแรกที่เข้าถึงห้องพระบรรทม บนพระที่นั่งบรมพิมาṇ คือ พ.ต. นายแพทย์นิตย์ เวชวิศิษฐ์ หรือหลวงนิตย์ฯ ซึ่งเป็นนายแพทย์ประจำพระองค์ และเป็นอธิบดีกรมการแพทย์

ม.จ. สกลวรวรรณ วรวรรณ เชื้อพระวงศ์ชั้นสูง ได้พูดถึงหลวงนิตย์ฯ ใน การให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์เสียงไทยฉบับวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ ว่าดังนี้

“...หลวงนิตย์ฯ นั้น (พูดกับผู้สัมภาษณ์) เอ่อต้องรู้ว่าวนอกจากเป็นแพทย์ประจำพระองค์แล้ว หลวงนิตย์ฯ ยังมีความสัมพันธ์กับราชคร悠悠ลืออย่างใกล้ชิด ฉันรู้จักหลวงนิตย์ฯ ดี ฉันเป็นคนไปเจ้าหลวงนิตย์ฯ จากศิริราชไปไว้โรงพยาบาลกลาง หลวงนิตย์ฯ ไปเรียนต่อที่อเมริกาโดยทุนสมเด็จพระราชนิดา เป็นหลวงนิตย์ฯ นี้ ไม่ได้ก็ด้วยพระราชบิดา ฉะนั้น หลวงนิตย์ฯ ต้องเป็นคนที่จงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างยิ่ง”

นายแพทย์หลวงนิตย์ฯ ได้พูดถึงประวัติของท่านที่ได้รู้จักกับสมเด็จพระราชนิดาและสมเด็จพระราชนนีในคราวเบิกความเป็นพยานโจทก์ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๔๘๒ มีความดอนหนึ่งว่าดังนี้

“ข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาชั้นดัน มัธยมนริบูรณ์ (ปีที่ ๖) และศึกษาวิชาแพทย์ที่โรงเรียนศิริราช ซึ่งบัดนี้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เรียน ๔ ปี ก็สำเร็จแล้วไปเรียนวิชาแพทย์ต่อที่อเมริกาในทุนของสมเด็จพระราชนิดา

“โดยขณะนั้นสมเด็จพระราชนิดา มีพระประสังค์จะให้ทุนแก่นักเรียนแพทย์ ๒ คนและนักเรียนพยาบาลอีก ๒ คน ให้ไปเรียนต่างประเทศ เสด็จในกรมทุนชั้นนำฯ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาโรงเรียนศิริราชเป็นผู้ทรงคัดเลือก นักเรียนแพทย์ที่ถูกคัดเลือกไปเรียนต่างประเทศ นอกจากข้าพเจ้าแล้วก็มีหลวงนิติธรรมศรีพยัคฆ์ ถ้วนนักเรียนพยาบาลมีสมเด็จพระราชนนีและนางสาวอุบล ป腊กวางศรี ซึ่งขณะนี้ เป็นกรรยาหลวงนิติธรรมศรีพยัคฆ์ นางพยาบาลทั้งสองคนนี้ จึงเป็นที่รู้จักกันโดย กันมาตั้งแต่ครั้งนั้น เมื่อไปศึกษาที่ประเทศไทยได้เดินทางไปพร้อมกันทั้ง ๔ คน เมื่อไปถึงอเมริกาแล้ว ขณะนั้นสมเด็จพระราชนิดาประทับอยู่ที่บอสตัน ทั้ง ๔ คนนี้ ได้เข้าเฝ้า ข้าพเจ้าจึงได้รู้จักกับสมเด็จพระราชนิดาตั้งแต่ครั้งนั้นเป็นต้นมา

“...ตลอดเวลาที่อยู่ในอเมริกานั้น สมเด็จพระราชนิดาทรงบำเพ็ญพระองค์

ต่อข้าพเจ้าอย่างบิดาและผู้ปู่คู่ของดูแล โดยข้าพเจ้าได้รับคำตักเตือนและสั่งสอนต่างๆ และเมื่อเสด็จกลับมาประเทศไทยในภายหลัง ข้าพเจ้าได้มีความสัมพันธ์ดีดีต่องกับพระองค์ท่านต่อมาจนสิ้นพระชนม์ รู้สึกว่าพระองค์ท่านมีน้ำพระทัยโอบอ้อมอารีเป็นที่น่าเคารพนับถืออย่างยิ่ง ทว่าไม่หมายเฉพาะแต่ข้าพเจ้า แม้บุคคลอื่นๆ เช่นนักเรียนที่อเมริกา พระองค์ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้าพเจ้าเหมือนกัน...

“ในส่วนสมเด็จพระราชนินทร์ ข้าพเจ้าก็เป็นที่คุ้นเคยสนิทสนมมาตั้งแต่นั้นมาจนถึงบัดนี้เช่นเดียวกัน รู้สึกว่าพระองค์มีน้ำพระทัยโอบอ้อมอารี และเพื่อแผ่แก่คนทั่วไป

“กลับจากศึกษาด้านประเพศแล้ว ข้าพเจ้าก็รับราชการอยู่ที่ศิริราชพยาบาลในตำแหน่งอาจารย์สอนวิชากายวิภาค สอนอยู่ที่นั้นประมาณปีเศษ ก็ไปรับราชการอยู่โรงพยาบาลกลางในตำแหน่งผู้อำนวยการ โอนมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ แล้วก็เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลกลางตลอดมา จนถึงปีพ.ศ. ๒๔๘๕ ได้จัดตั้งกระทรวงสาธารณสุข ก็ได้ถูกแต่งตั้งเป็นอธิบดีกรมการแพทย์ และเป็นอยู่จนถึงบัดนี้

หลวงนิตย์ฯ พุดถึงในหลวงอันนั้นท่า และในหลวงภูมิพลฯ ว่า

“ข้าพเจ้ารู้จักคุ้นเคยเข้าใกล้ชิดกับในหลวงรัชกาลที่ ๙ และในหลวงองค์ปัจจุบันทั้งสองพระองค์ ดังเดียวองค์ท่านยังทรงพระเยาว์อยู่แล้ว เมื่อพระองค์เสด็จนิวัติพระนครครั้งแรก ข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งจากทางราชการให้เป็นนายแพทย์ประจำพระองค์ร่วมกับพระอัพกันตรีฯ และ พ.ต. พระศัลยเวชวิชญ์

“เมื่อราศีตุลจันทร์ครั้งหลัง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ต้นเดือนธันวาคม วันที่เท่าไรจำไม่ได้ สมเด็จพระราชนินทร์เสด็จมาพร้อมกับในหลวงทั้งสองพระองค์ด้วยในคราวนี้ทางราชการจะได้แต่งตั้งให้ครุเป็นแพทย์ประจำพระองค์หรือเปล่าไม่ทราบแต่หลังจากเสด็จกลับพระนครได้ ๒-๓ อาทิตย์แล้ว พระสุทธิอรรถนฤณด์ได้นำข้าพเจ้าเข้าเฝ้าเพื่อถวายการรักษาสมเด็จพระราชนินทร์เป็นการส่วนตัว ไม่ใช่ทางราชการ โดยสมเด็จพระราชนินทร์มีพระโโคหิดใจ และนายแพทย์ที่สวิสเซอร์แลนด์ที่ถวายการรักษาอยู่นั้นได้ถวายคำแนะนำว่า เมื่อกลับมาประเทศไทยเกรงว่าจะมีพระอาการกำเริบขึ้น จึงแนะนำให้ได้รับการรักษาพยาบาลที่ประเทศไทยต่อไปด้วยข้าพเจ้าได้ถวายการรักษาพยาบาลเช่นเดียวกับนายแพทย์ที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์โดยถวายการฉีดยาจำพวกแคลเซียมอาทิตย์ละ ๓ ครั้งในชั้นต้น ต่อมาอาทิตย์

๙ ๒ ครั้ง และเมื่อรับสั่งว่าสายดีแล้วก็หยุด แต่ถ้าไม่ทรงสายอึกจึงจะถามไว้ใหม่

“สำหรับในหลวงรัชกาลที่ ๕ ข้าพเจ้าก็ได้รักษาภานาลด้วยเหมือนกัน พระองค์มีพระอนามัยโดยทั่ว ๆ ไปสมบูรณ์ดี พระองค์มีอธิยาศัยไม่เอะอะและทรงรื่นเริงดี ตลอดเวลาที่ประทับครัวนี้ พระองค์ประชวรพระนาภีและเป็นหวัดเล็ก ๆ น้อย ๆ ๒-๓ ครั้ง ครั้งหลังสุดที่ประชวรพระนาภีและสรรคตในขณะที่ประชวรพระนาภีนั้นเอง ข้าพเจ้าเคยถามการฉีดยาแก่ในหลวงรัชกาลที่ ๕ เมื่อันกันโดยพระราชชนนีรับสั่งให้ฉีด ในหลวงเคยรับสั่งว่าพระองค์ท่านไม่เป็นอะไร แต่ในที่สุดก็ต้องปฏิบัติตามพระประสงค์ของสมเด็จพระราชชนนี...”

จากคำเบิกความของหลวงนิตย์ฯ ดังกล่าวนี้ จึงไม่เกินเลยไปจากความจริงที่ ม.จ.สกฯ ได้ประทานสัมภาษณ์ว่า

“เป็นหลวงนิตย์ฯ ขึ้นมาได้ก็ด้วยพระราชบิดา จนนั้น หลวงนิตย์ฯ ต้องเป็นคนที่จงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างยิ่ง”

เกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อเช้าวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ หลวงนิตย์ฯ ได้เบิกความว่าดังนี้

“...ข้าพเจ้าเข้าไปในพระวิสูตร พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เข้าไปอยู่ในพระวิสูตรด้วย อยู่ทางด้านขวาของพระแท่น นายชิต จำเลย ก็เข้าไปช่วยยกน้ำมาทำความสะอาดสังเกตเห็นในหลวงรัชกาลที่ ๕ บรรทมหายใจ พระศีรษะอยู่บนพระ座位 พระพักตร์ เอียงขวาเล็กน้อย พระเนตรปิดเหมือนคนนอนหลับ ไม่มีจลลงพระเนตร เส้นเกศาอยู่ตามปกติ พระกรทั้งสองข้างทอดอยู่ข้างพระวรกาย พระหัตถ์ทั้งสองข้างอยู่ในท่าธรรมชาติ เฉพาะแขนข้างซ้าย พยานว่าสังเกตเห็นเพียงข้างเดียว เพราะพยานเข้าไปทางด้านนั้น ผ้าห่มคลุมตั้งแต่ด้านขวาไปจนถึงข้อมือ นาฬิกาที่ผูกที่ข้อมือก้มลงเห็น และสวมแหนบที่นิ้วมือก้มลงเห็น เท้าทั้งสองข้างเกือบชิดกัน พยานให้การต่อไปว่า ข้าพเจ้าเริ่มลงมือทำความสะอาดที่พระพักตร์ก่อน พระพักตร์ไม่มีลักษณะบุดเบี้ยวอย่างไรเลย ข้าพเจ้าเลิกผ้าที่พระนลภาถออก (ผ้าซาลูที่พระพี่เลี้ยงเนื่องอาไปเปลี่ยนชับเดือด-ผู้เขียน) เห็นแล้วที่เห็นอพระขนงข้างซ้าย โดยประมาณ ๒ เซ็นติเมตร เป็น ๔ แผก มีรูปเครื่องหมายกาภากดเครื่องหมายคุณ ตรงเส้นตัดช้าและลึกลงไปแขกยาวประมาณ ๒ เซ็นติเมตร ผิวนั้นตรงเส้นตัดทำให้ตรงนั้นเป็นรูลึกลงไป ที่รอยข้านี้เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ เซ็นติเมตร รอยข้านี้คือเป็นสีเลือดคล้ำๆ

ถูกตี แต่เขียนนิดหน่อย ไม่แดงที่เดียว ผิวนั่งรอบๆ รูมองเห็นเกือบเป็นวงกลม (พยานได้ใช้กระดาษขึ้นเป็นรูปแพลงให้ดูเป็นตัวอย่าง...) และมีสีดำเหมือนเขม่าติดอยู่ด้วย ซึ่งขณะนั้นเข้าใจว่าเป็นดินปืน แพลงนี้เข้าใจว่าทำความสะอาดแล้ว เพราะไม่มีโลหิตเลย และได้ทราบภายหลังว่าพระพี่เลี้ยงเนื่องเป็นผู้ทำความสะอาดก่อนข้าพเจ้าไปลัง ตอนปางรุกราชโ碌กมีกระดูก ๒-๓ ชิ้นติดอยู่ ชิ้นโตประมาณ ๒-๓ เซ็นติเมตร ข้าพเจ้าไม่ได้ตรวจสอบในรูน้ำว่าจะมีอะไรอยู่บ้าง ทั้งนี้ก็โดยมุ่งจะทำความสะอาดตามรับสั่งของสมเด็จฯ อย่างเดียวเท่านั้น

“บาดแพลงนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจในขณะนั้นเป็นบาดแพลงที่ถูกปืน และกระสุนเป็น กงฟังในพระศีรษะไม่หงสุ (ต่อมาในวันที่ ๑๐ มิถุนายน นายแพทย์และนางพยาบาล จากสถาบันการแพทย์ได้มารายงานว่ากระสุนที่ถูกปืนในพระศีรษะของพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้พบบาดแพลงทางท้ายพระศีรษะ อีกแพลงหนึ่งซึ่งเป็นแพลงทางออกของกระสุนปืน-ผู้เขียน) ที่เข้าใจเช่นนั้นก็พระ รายการหมื่นอนุวัตรชาตรุนต์นั้น (อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่ทรงกระทำ อัตวินิบาตกรรม-ผู้เขียน) ข้าพเจ้าเป็นผู้ถ่ายเอกสารเรียกพนักงานในกระโลง และผู้ที่ยิงด้วย ซึ่งส่งไปปัชณสูตรที่โรงพยาบาลกลางก็พนักงานสูนฝังใน

“เมื่อข้าพเจ้าเช็ดโลหิตแล้ว ก็คิดว่าคงจะมีการสร้างหัวพระบรมราชูปถัมภ์ในตอนนั้น เพื่อให้พระศพงาม จึงได้เรียกด้วยและเข้มเย็บผ้ามาจากเจ้าหน้าที่ในที่นั้น ซึ่ง เป็นครั้งแรกไม่ได้ เมื่อได้มาแล้วก็เย็บแพลงนั้นให้ติดกัน ส่วนเส้นพระกฎหมายก็ถูกจัดให้ เข้ารูป แต่จะใช้วิธีหรือเปล่าก็จำไม่ได้

“ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็เลิกผ้าคลุมออก และเห็นฉลองพระองค์เป็นผ้าป่าเป็นสีขาว คลอกลม และสนับเพลาการเงงเงนสีฟ้าอ่อนๆ คล้ายแพรเยื่อไผ่ (โจทก์ขอให้พยานดู ฉลองพระองค์และสนับเพลาไม่มีสีเหมือนที่เห็นแต่พระองค์อยู่ด้านที่เบิกความมานั้น แต่จะเป็นด้วยกันหรือไม่ไม่แน)

“พอเลิกผ้าคลุมก็มองเห็นพระกรหางขวา พระหัตถ์ขวาขึ้น ปลายนิ้วพระหัตถ์ งอเล็กน้อย ที่พระที่ดังแต่ได้พระศีรลงไม่มีพระโลหิต ที่หัวไหล่ขวาและที่พระที่ มีเศษสมองเป็นฝอยๆ ดีดอยู่ ภายในที่ยกพระวรกายขึ้นแล้ว เห็นพระที่เป็นรอย ลงไปเท่าที่พระวรกายทันอยู่ พระโลหิตจึงไปรวมกันอยู่ที่รอยนั้น ทางด้านซ้ายไม่มี พระโลหิต ฉลองพระองค์เป็นพระโลหิต จึงช่วยกันกับพระพี่เลี้ยงเนื่องเอกสารไว้ หรือมีดจำไม่ได้ด้วยฉลองพระองค์ทางด้านซ้าย แต่ด้วยมาถึงรักแร้กยังออกไม่ได้ก็เลย

ต้องฉีกเอง และแล้วก็เช็คพระโลหิตทั่วพระราชภัย เปลี่ยนฉลองพระองค์และพระสนับเพลาเสียใหม่ ลดอนนาพิกาและพระธำรงค์ด้วย ซึ่งพระพี่เลี้ยงหรือครไม่ทราบเป็นผู้จัดดู

“นอกจากฉลองพระองค์และพระสนับเพลาซึ่งเปลี่ยนใหม่แล้ว ของอื่นจะเปลี่ยนใหม่ทั้งหมดหรือเปลี่ยนเฉพาะฉลองพระองค์และพระสนับเพลาจำไม่ได้ การสับเปลี่ยนพระที่นั่นมีค่าน้ำยาหลายคน จำไม่ได้ว่าใครบ้าง เจพ้าเจ้าพะเจ้ายกทางเบื้องพระเศียร ส่วนสิ่งที่เปลี่ยนใหม่นั้น เปลี่ยนแล้วของเก่าจะเอาไปไว้ที่ไหนไม่ทราบ...”

แต่จากคำเบิกความของพระยาชาติเดชอุดม เลขาธิการสำนักพระราชวัง เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๙๒ ระบุว่า

“เมื่อในพระบรมโกศสำรวจแล้ว จ้าพะเจ้าทราบว่าเจ้าหน้าที่ได้อาพระเนยไปฝัง จ้าพะเจ้าทราบลักษณ์ ๑๐ วันต่อมา การกระทำครั้งนี้ไม่ชอบ เพราะเป็นของหลวง ถ้าจะทำเข่นนี้ต้องมีผู้ใหญ่สั่ง และทำการจាតนบัญชีเป็นหลักฐาน”

ส่วนสมเด็จพระราชนินทร์ ซึ่งมีพระกระแสร้งสั่งให้นายแพทย์นิตย์ฯ และพระพี่เลี้ยงเนื่องชำรุดความสะอาดพระบรมศพ กับปฏิเสธไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับการฝังพระเนย เช่นกัน ดังพระกระแสร้งอนหนึ่งว่า

“สำหรับปอกพระเนยก็ตี ผ้าลาดพระที่ก็ตี พระเนยก็ตี ฉันไม่ได้สั่งให้ครโนนำไปไหนอย่างไรทั้งนั้น”

แต่สำหรับผู้ออกคำสั่งให้เคลื่อนย้ายพระบรมศพจากพระแท่นบรรทมใหญ่ไปยังพระโชฟานั้นชัดเจนว่าเป็นคำสั่งของพระยาชาติเดชอุดมเอง ดังคำเบิกความ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๙๔ ของพระยาอนุรักษ์ราชมนเทียร ผู้เป็นบิดาของนายแก้ววัฒน์และนายวัฒน์แก้ว ที่รับใช้ใกล้ชิดอยู่เบื้องพระบรมบาทในหลวงภูมิพลฯ ในขณะนั้นว่าดังนี้

“ต่อมาระยาชาติเดชอุดม เลขาธิการพระราชวัง ได้สั่งให้เปลี่ยนพระแท่นบรรทม โดยอัญเชิญพระแท่นองค์เดิมออกไป และอัญเชิญพระบรมศพขึ้นประดิษฐานบนพระแท่นเก้าอี้โซฟารแทน แล้วเอาน้ำแข็งใส่อ่างมาล้อมไว้รอบๆ พระแท่นองค์เดิมได้เคลื่อนที่ไปແனอไว้อีกทางหนึ่งในห้องเดียวกันนั้น”

เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายพระบรมศพและหลักฐานต่างๆ ตลอดจนที่ไม่มี

การซันสูตรพระบรมศพในวาระแรกตามวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกับคนทั่วๆ ไปนั้น ม.ช. สถาฯ ได้ให้ความเห็นกับหนังสือพิมพ์เสียงไทยที่อ้างแล้วข้างต้นว่าดังนี้

“ในเวลาหนึ่นคณะกรรมการเข้ากำลังสันนิษฐานกันอยู่ในระหว่างເອົກສີເດັ່ນທີ່
ຫວູ້ຊີ້ໄຊ໌ (ອັດວິນາຕຽມ) ພຣົມມາດກຣມ ແຕ່ໃນວັນສວຽດຈັນກີ່ເຂົ້າໄປອູ້ນໃນ
ທີ່ນັ້ນດ້ວຍ

“ฉบับອຳທັງຄໍາດາມເຮັດກ່ອນ (ຕັບກັບຜູ້ຂອສັນກາຍລົ້ນ) ເຊື້ອນິກນ້ຳທີ່ໄວ້ວ່າ
ພຣະເທດູໃຫຍ່ພຣະພື້ເລື່ອງເນື່ອງຂອງພຣະບາສມເດືອງພຣະເຈົ້າອູ້ຫວູ້ຊີ້ໄຊ໌ເປັນແນອຣັສ
ແທ້ໆ (ນາງພຍານາລ) ໄດ້ເລົ່າເຮັນທາງວິທະາຄາສຕຣົ່ວຸນເດືອງກັບສົມເດືອງພຣະບາສມນີ້
ທຳມາຈຶ່ງເຂົ້າໄປເຊື້ອພຣະໂລທິດຄວາຍກາປຣູມພຍານາລ ເຊັ່ນ ເອົ້າພ້າໂພກພຣະເຄີຍໄວ້
ແລະເກີບເປັນກຣະອກນັ້ນກັບປລອກກຣະສຸນທີ່ດົກອູ້ຫວູ້ຊີ້ໄຊ໌ພຣະແທ່ນເຂົ້າໄປເກີນໄວ້ລື້ນໜັກໂຕະ
ພຣະພື້ເລື່ອງເນື່ອງໄນ້ຮູ້ດອກຫວູ້ວ່າ ຄົນຕາຍດ້ວຍປິນນັ້ນກູ້ມາຍນັ້ນກັບໄວ້ວ່າ ຈະເຂົ້າໄປແຕະຕົ້ນຄົກກ່ອນເຈົ້າຫຼາກທີ່ຂອງບ້ານເມືອງມາຂັ້ນສູຕຣົມພົມໄວ້ໄດ້ ພຣະພື້ເລື່ອງຕົ້ນຮູ້
ໃໝ່ໄໝມວ່າໃນຫລວງສວຽດຕ້ວຍກຣົນໄດ້ ດ້ວຍໃນຮູ້ແນ່ວ່າເປັນຊີ້ໄຊ໌ຫວູ້ຊີ້ໄຊ໌ເຖິງລົງປ່າງ
ພຣະນມ໌ຫວູ້ຊີ້ໄຊ໌ ພຣະພື້ເລື່ອງກົດໆກົດໆໄມ່ກໍລ້າເຂົ້າໄປເຊື້ອພຣະໂລທິດ ເອົ້າພ້າ
ມາພັນພຣະເຄີຍໄວ້ ແລະອາວຸດປິນແລະປລອກກຣະສຸນປິນນັ້ນເລົ່າກົດໆໄມ່ເກລື່ອນໄປຈາກ
ເຄີມໄດ້”

ທ່ານສົກລາ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມເຫັນດ້ວຍໄປວ່າ

“ທີ່ແກ່ ຮັບອາລ ໂດຍເລັກພຣະຫລວງປຣະມິຫຼູ້ ກີ່ດັ່ງໃຈໄວ້ວ່າຈະຫັນສູຕຣົມພົມພົມ
(ດູຄຳແກລ່ງຂອງນາຍປຣີຕີ່າ ດ້ວຍຮັບສາກທີ່ອ້າງແລ້ວຫັ້ງຕັ້ນ-ຜູ້ເກີຍນ) ແຕ່ເຈົ້ານາຍຫັ້ນຜູ້ໃຫຍ່
ຮັມທັ້ງສົມເດືອງພຣະບາສມນີ້ດ້ວຍ ທ່ານໄມ່ຂອນທີ່ຈະໃຫ້ທ່າເຊັ່ນນີ້ ເຫຼຸດຫຼຸດຫວູ້ ? (ຕັບສ
ກັບຜູ້ສັນກາຍລົ້ນ) ເຊື້ອດ້ອກກຣະເທດູພຸລວ່າທຳມາໃຫ້ທ່ານໄມ່ຂອນ ທ່ານກີ່ໄມ່ໄດ້ນອກຕຽງໆ ວ່າ
ທ່ານໄມ່ຂອນ ແຕ່ທ່ານໄມ່ຂອນ ເພຣະພຣະເຈົ້າອູ້ຫວູ້ສວຽດຕູໄປແລ້ວ ຈະໄປພລິກສພັນສູຕຣົມ
ອະໄໄກກັນເອີກໃຫ້ຫຼຸເຮັກນໄປອີກ ກຣມບຸນຫຍາທາ ພຣະອົກທ່ານກີ່ຮັບສ້າງຢືນຢັນໃນວັນນັ້ນ
ຢືນຢັນອູ້ຫວູ້ເອົກສີເດັ່ນທີ່ ເອົກສີເດັ່ນທີ່ ດັ່ງນີ້ແລ້ວ ໄກຈະໄປກໍລ້າຢືນຢັນແຫັງຂັ້ນອູ້ຫວູ້ໄດ້...”

ທ່ານສົກລາ ໄດ້ພູດຄຶງຫລວງນິຕິຍໍ່ ວ່າ

“ຫລວງນິຕິຍໍ່ ອູ້ໂຮງພຍານາລມານານແລ້ວ ຍ່ອມຕ້ອງເຄຍຜ່ານຄີດຖຸກປິນເຫັນນີ້
ມານັນກັ້ງໄມ່ຄ້ວນ ຫລວງນິຕິຍໍ່ ໄນຮູ້ຫວູ້ວ່າລົງລອບທ່າຮ້າຍຫວູ້ຍິງຕັ້ງເອງ ຫລວງນິຕິຍໍ່
ຈະຕ້ອງຮູ້ດີ ແລະກີ່ພຣະເທດູໃຫຍ່ນິຕິຍໍ່ ກີ່ເປັນຄົນກາຍນອກຄົນແຮກທີ່ເຂົ້າໄປ

ตรวจพระบรมศพจึงเข้าไปเย็บบาดแผลที่พระนลภา หลวงนิตยฯ ต้องรู้ดีแล้วว่า สวรรคตด้วยกรณีใด หลวงนิตยฯ จึงได้ยอมเย็บบาดแผลตามคำสั่งของพระราชนี้"

จากคำเบิกความของหลวงนิตยฯ รวมทั้งพยานโจทก์ปากอื่นๆ ที่ยกมา กล่าวแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การเคลื่อนย้ายพระบรมศพก็ตี การตกแต่งบาดแผล การเปลี่ยนเสื้อผ้า รวมทั้งการเอาปลอกหมอน เอาหมอนและผ้าปูที่นอนไปฟังก์ตี ล้วนแต่เป็นการกระทำของคนในพระที่นั่งบรมพิมานและนายแพทย์หลวงนิตยฯ ผู้ ทรงรักภักดี โดยคำสั่งของผู้ใหญ่ แต่ผู้ใหญ่ท่านนั้นไม่ใช่นายบริสี พนมยงค์ แน่นอน

นายบริสี พนมยงค์ ได้แฉลงในประเด็นนี้ต่อรัฐสภา เมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๙ ที่อ้างแล้วข้างต้นว่า ท่านเข้าไปถึงพระที่นั่งบรมพิมานเมื่อเวลาเกือบ ๑๐ นาฬิกา แล้วรอคอยพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่อยู่ที่ชั้nl่างพระที่นั่ง เหตุที่ไม่เข้าไป ยังพระที่นั่งชั้นบนในทันทีที่ไปถึง ก็เป็นดังคำสัมภาษณ์ของ ม.จ. ศกลฯ ที่ว่า

"โครงการล้าเข้าไป เข้าไปได้อย่างไร ในที่นั่นเป็นพระราชฐานของพระเจ้า แผ่นดิน เจ้านายก็กำลังประชุมห้องล้อมอยู่ เราไปบ้านไหนก็ตามต้องเจ้าของบ้าน หรือใครในบ้านนั้นเรียกร้องให้เข้าไป ในที่ที่ฐานะเช่นนั้น เราจะจะก้าวเข้าไป ฉัน ไม่ได้แก้แทนนายกรัฐมนตรีดอก แต่ความจริงคนมีมารยาทดีต้องเป็นเช่นนั้น"

และก็ดังที่นายบริสี ได้ให้เหตุผลที่ท่านไม่บังอาจเข้าไปบนพระที่นั่งชั้นบน ในทันทีว่า

"...เมื่อไปถึงแล้ว เราอยู่ข้างล่างยังไม่เข้าไปข้างบน (พระที่นั่งบรมพิมาน ผู้เขียน) เพราะเหตุว่าเกี่ยวแก่พระมหาภัยตรี จึงได้เชิญเจ้านายผู้ใหญ่มาพร้อม เล้าจึงขึ้นไปชั้นบน" เมื่อเวลาเที่ยงเศษๆ โดยมีกรมขุนชัยนาทฯ เป็นผู้นำขึ้นไป และ เมื่อขึ้นไปถึงนั้นทุกอย่างก็เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ถึงกระนั้นนายบริสี ก็ยังพยายาม ที่จะให้มีการซั่นสูตรพลิกพระบรมศพ แต่ก็ถูกห้ามไว้โดยกรมขุนชัยนาทฯ

พล.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งได้เข้าไปถ่ายบังคมพระบรมศพพร้อมกับนายบริสี ในวันนั้น ได้ตอบข้อซักถามของสมาชิกรัฐสภา เมื่อ คืนวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๙ ว่าดังนี้

"บาดแผลที่แพทย์ได้ตรวจและที่ข้าพเจ้าได้ตรวจนั้น คือบาดแผลรอยถูก

กระสุนเป็นที่พระนลภาณุหนึ่ค้าข้างซ้ายนิดหน่อยและเฉียงมาทางซ้าย บาดแผลรอยกระสุนเป็นจัมตรงเท้าไปและมีพระอฐิกะลุลม่า แล้วหนังฉีกไปเป็น ๔ แฉก แต่เวลาที่ข้าพเจ้าไปถึง เขาทำเรียบร้อยแล้ว บาดแผลเป็นเช่นนี้ อาศัยโดยเหตุที่ได้สอบถามทางมหาดเล็กรับใช้และห้องบรรทมและพระพี่เลี้ยง..."

ดังกล่าวโน้นคือข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ การทำลายพยานหลักฐานด่างๆ นั้นเกิดขึ้นก่อนที่นายปรีดิ พนมยงค์ และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายจะเข้าไปถึง และสิ่งที่เรียกว่า การทำลายพยานหลักฐานในเวลาต่อมาหนึ่น จริงๆ แล้วในเบื้องต้นที่ใช้เป็นการทำลายพยานหลักฐานด้วยหวังปักปิดความผิดแต่ประการใดไม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือผู้กระทำ แต่กระทำลงไปด้วยเจตนาดีและด้วยเหตุผลตามที่ท่านสกولا รับสั่งว่า

“หลวงนิตย์ฯ ต้องรู้ดีแล้วว่าสวรรคตด้วยกรณีใด หลวงนิตย์ฯ จึงได้ยอมเย็บบาดแผลตามคำสั่งของพระราชนี้”

ครับ, หลวงนิตย์ฯ ต้องรู้ดีแล้วว่าสวรรคตด้วยกรณีใด ท่านจึงได้เบิกความในฐานะพยานโจทก์ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๙๒ เมื่อคืนสู่ค่ำในเวลาต่อมา มีความดอนหนึ่งว่าดังนี้

“...การที่มีความเห็นว่ากรณีอาจเกิดจากถูกลองปลงพระชนม์และปลงพระชนม์เองเท่าๆ กัน และไม่ติดใจกรณีอุบัติเหตุนั้น โดยอาศัยลักษณะของบาดแผลซึ่งทำให้เกิดความเสียหายจากการถูกลองปลงพระชนม์ได้ แต่พระข้าพเจ้าทราบมาแต่ต้นที่จะออกແຄลงการณ์แล้วว่า ที่ออกແຄลงการณ์เป็นอุปถัมภ์เหตุนั้น ก็เพื่อความพระเกียรติแก่ในหลวง ข้าพเจ้าจึงไม่ติดใจกรณีอุบัติเหตุ ขณะที่เบิกความอยู่นี้ข้าพเจ้าก็ยังมีความเห็นว่า กรณีอุบัติเหตุตัดทิ้งได้ ส่วนอีกสองอย่างไม่แน่ใจว่าจะเป็นอย่างไร”

แต่ทั้งๆ ที่ท่านไม่แน่ใจ ท่านยังได้เบิกความตามหลักวิชาการระบุรูปถ่ายแผนที่ของคนร้ายที่จะเข้าไปลองปลงพระชนม์ ว่าดังนี้

“ลักษณะของบาดแผลประกอบกันทำทางที่บรรทมหงายอยู่นั้น ถ้าหากว่าจะมีคนมาลองปลงพระชนม์ท่านก็จะทำได้ยังไงไม่ยาก โดยเข้าทางเบื้องพระศีรของพระแท่น ถ้าจะยิงให้ได้ลักษณะบาดแผลเช่นนั้น จะต้องเป็นคนรูปปั่ร่างสูง

แผนยาน ทำได้สะดวกกว่าคนร่างตัวแขนสั้น ถ้าคนที่ล่องปลงพระชนม์จะเข้าทางด้านขวา คนๆ นั้นจะต้องขึ้นบนพระแท่นลิ่งจะยังได้ลักษณะนาดแพลงช์นั้น เพราะระยะจากขอบพระแท่นถึงนาดแพลงไกลกันสุดที่จะเอื้อมยิ่งได้ แต่ถ้าเข้าทางซ้ายไม่ต้องขึ้นบนพระแท่นก็จะยิ่งได้ เพราะระยะห่าง ๖๖ ช.ม. เท่านั้น แต่จะต้องเอื้อมแขนเข้าไปมาก”

คำให้การของนายแพทย์หลวงนิตย์ฯ ดังกล่าวนี้ ถึงแม้จะเป็นคำให้การในลักษณะคาดคะเน แต่ก็เป็นการคาดคะเนตามหลักวิชาการตามลักษณะของนาดแพลงตามการทำางของพระบรมศพและสถานที่เกิดเหตุ และตามการคาดคะเนลักษณะของคนร้ายที่จะเข้าปลงพระชนมนั้น ในลักษณะแรก คือเข้าทางเบื้องพระเศียรน่าจะเป็นไปได้กว่าในลักษณะอื่น

เพราะถ้าเข้าทางข้างขวา ก็ต้องปีนขึ้นบนพระแท่น จึงจะยังได้ลักษณะนาดแพลงช์นั้น ซึ่งก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ที่คนร้ายจะปีนขึ้นบนพระแท่นโดยที่พระองค์จะไม่ทรงรู้สึก

แต่ถ้าเข้าทางด้วยซ้าย ก็ไม่ต้องปีนขึ้นบนพระแท่น แต่จะต้องเอื้อมแขนเข้าไปมาก เพราะระยะห่างจากขอบพระแท่นถึงนาดแพลงห่างถึง ๖๖ เซ้นติเมตร

แต่อย่างไรก็ได้ถ้ามีการล่องปลงพระชนม์ ไม่ว่าจะเข้าทางเบื้องพระเศียรหรือเข้าทางด้านซ้าย ก็จะต้องเมินคนรู้ปร่างสูงแขนยาว

(สำหรับ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวชช์ ร.น. ที่มีการปล่อยข่าวลือกันว่า เป็นมือปีนลอบปลงพระชนมนั้น เป็นคนรู้ปร่างเล็กน้อย ล้วนเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ ซึ่งตามมาตรฐานของคนไทยถือว่าค่อนข้างต่ำ)

จากข้อเท็จจริงที่มีพยานเอกสารอ้างอิงดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าผู้ที่ทำลายพยานหลักฐานนั้น หาใช่นายปรีดิฯ ไม่ แต่เป็นคนอื่นฝ่ายอื่นต่างหาก และท่านที่ทำลายพยานหลักฐานเหล่านั้น ก็หาได้มีเจตนาปิดบังซ่อนเร้นเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจแต่ประการใด ดังที่ผมกล่าวมาแล้วข้างต้น และพยานเอกสารหลักฐานอ้างอิงที่ผมยกมา ถึงแม้ว่าจะเป็นเอกสารหลักฐานทางราชการ แต่ก็จะมีคนอยู่ส่องจับพวกที่ไม่ยอมเชื่อถือว่าเป็นความจริง จำพวกหนึ่งคือพวกใต้โคลนดมที่พระโปรดไม่ถึงอีกจำพวกหนึ่งคือพวกเสียผลประโยชน์ และก็พวกใต้โคลนดมนี่แหละที่เป็นครื่องมือ

ให้กับพากเสียผลประโยชน์ด้วยการโฆษณาเผยแพร่ทั่วทั้งประเทศให้ได้มากที่สุด แต่ก็เป็นพากที่น่าสงสาร แต่วันหนึ่งพากเขาจะรู้ความจริงของ สำหรับพากเสียผลประโยชน์นั้น ไม่มีวันเสียละที่พากเขาจะผลลัพธ์มาพันน้ำ ก็คงจะเน่าเปื่อยจนอยู่ได้น้ำน้ำของ

๑๖

ແຄລງກາຣັ້ນສໍານັກພະຮາຊວັງ

၁၂

ວຍເຈຕາດີແລະດ້ວຍເຫດຸຜດັບກ່າວມາແລ້ວ ສໍານັກພະຮາຊວັງຊື່ອູ້ໃນຄວາມ
ຮັບຜິດຂອບຂອງສໍານັກນາຍກຣັງຈຸນນທຣີ ຈຶ່ງໄດ້ອອກແຄລງກາຣັ້ນສໍາວຽກຄົດ
ເປັນກາປົກປົງພະເກີຍຣີ ດັບປາກງວາຍລະເອີ້ດໃນຮາຈກິຈຈານຸບແກມາ
ອັນນັບພີເມຍໜ້າ ១ ຕອນທີ ៣៤ ເລີ່ມ ៦៣ ມີຂໍ້ຄວາມດັ່ງນີ້

“ນັບແດ່ວັນທີ ២ ນີ້ມີຄຸນາຍິນ ສະກິນ໌ ເປັນຕົ້ນນາມ ສາມເດືອງພະເຈົ້າອູ້ຫ຾ວໄດ້ເຮັມ
ທຽງປະຈວາງເກີຍກັບພຣະນາກີໄໝເປັນປົກຕິ ແລະທຽງເໜື້ອດເໜື້ອຍໄໝມີພຣະກຳດັ່ງ ແນ້
ກຣະນັກີດີ ສາມເດືອງພະເຈົ້າອູ້ຫ຾ວກີໄດ້ເສົ້ຈປະພາສເຢີມຮາຍຄູຮັບປະພຣະກາຣັ້ນຍົກົງ
ຂອງພຣະອອງຄີ ຄຣັນຕ່ອມາພຣະກາເກີຍກັບພຣະນາກີຍັນມີໄດ້ຖຸເລາລັງ ຈຶ່ງຕ້ອງເສົ້ຈ
ປະກັບອູ້ແຕ່ບັນພຣະທີ່ນັ້ນ ມີໄດ້ເສົ້ຈອອກງານດາມໝາຍກຳທັນດາກ
ຄຣັນວັນທີ ៨ ນີ້ມີຄຸນາຍິນ ສະກິນ໌ ເນື່ອດື່ນບຣາທມດອນເຫຼົາ ເວລາ ៦.០០ ນາພິກາ ໄດ້ເສາຍພຣະໂອສດ
ນໍ້ານັນລະຫຸ່ງ ແລ້ວກີເຂົ້າຫ້ອງສຽງ ທີ່ເປັນພຣະກິຈປະຈຳວັນ ແລ້ວກີເສົ້ຈເຫັນພຣະທີ່
ຄຣັນເວລາປະປາມານ ៩.០០ ນາພິກາ ມາດເລັກຫ້ອງພຣະບຣາທມໄດ້ຍືນເສີຍປັນດັ່ງນີ້
ໃນພຣະທີ່ນັ້ນ ຈຶ່ງຮົບວິຈເຫັນໄປດູ ເຫັນສາມເດືອງພະເຈົ້າຫ຾ວບຣາທມອູ່ບັນພຣະທີ່ມີພຣະໂລທິດ
ໄຫລເປື້ອນພຣະອອງຄີ ແລະສວຽກຄົດເສີຍແລ້ວ ມາດເລັກຫ້ອງພຣະບຣາທມຈຶ່ງໄດ້ໄປກຣາບຫຼຸດ
ສາມເດືອງພຣະຮັບນັນນີ້ໃຫ້ທຽງກຣາບແລ້ວເສົ້ຈໄປຄວາຍນັບຄມພຣະບຣມສພ ຕ່ອນນັ້ນນາມນີ້

๑๔๔ ● นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นท้า และกรณีสวรรคต

พระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ นายกรัฐมนตรีได้เข้าไปถวายบังคม และอธิบดีกรมต่างๆ กับอธิบดีกรมการแพทย์ได้ไปถวายครัวพระบรมศพและสอนสวน ได้ความสันนิษฐานได้ว่า คงทรงจังค์พระแสงเป็นตามพระราชอธิยาศัยที่ทรงชอบแล้วเกิดอุปัทวเหตุขึ้น

สำนักพระราชวัง
วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๘๙”

ทางด้านต่างๆ ได้บันทึกกรณีสวรรคตจากการสอนตามผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ และจากสภาพการณ์ที่ประจักษ์ในขณะบันทึกนั้น (ภายหลังที่ได้มีการเคลื่อนย้ายพระบรมศพแล้ว) โดยมีหัวข้อบันทึกว่า

“บันทึกของเจ้าหน้าที่ต่างๆ เกี่ยวกับการสอนสวนพฤติกรรมสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนั้นทมทิดล” มีข้อความโดยละเอียดดังนี้

“พระที่นั่งบรมพิมาน

วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๘๙

วันนี้เวลา ๑๒.๓๐ น. พล.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมต่างๆ พ.ต.อ. หลวงสัมฤทธิ์สุมาภา พูนคันการต่างๆ ดำเนินการชั้นดีมาก พ.ต. หลวงนิตย์เวชวิชัย อธิบดีกรมการแพทย์ พร้อมด้วยเจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางท่าน อภิ กรมฯ ชุนชัยนาทเรนทร ท่านปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี พ.อ. ช่วง เชวงศักดิ์สังกრาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พล.ท. พระศิลปศาสตร์ สมุหารซองค์รักษ์ เป็นต้น

ได้เข้าไปถวายบังคมพระบรมศพพระเจ้าอยู่หัวในห้องพระบรรทมบนพระที่นั่งบรมพิมาน ได้เห็นพระบรมศพบรรทมหงายอยู่บนพระแท่นในพระวิสุตรคลุมหั้งสี่ด้าน มีพระภูษาคลุมดังแด่พระศอคลอดพระบาท เห็นมีรอยแผลช่องเย็บแล้วอยู่ที่กลางพระนลาฎหนึ่นอยู่ใกล้ด้านพระโขงซ้าย ไม่เห็นมีรอยพระโลหิตเปื้อนอยู่อย่างใด ได้ความว่าได้เช็ดล้างทำความสะอาดกันมาก่อน ทั้งพระแท่นบรรทมก็อา

พระแท่นขนาดเล็กมาเปลี่ยนใหม่ พระอธิษฐานถือทรายว่าเปลี่ยนแปลงจากขณะเกิดเหตุหมุดแล้ว พระแสงปืนและปลอกกระสุนที่วางอยู่ใกล้พระบรมศพก็ได้นำเอาไปเก็บไว้ที่อื่น คงเห็นพระบรมศพเหมือนกับกำลังบรรทมหลับตามปกติ ที่ว่ามีรอยพระโลหิตเปื้อนที่ได้และพระแสงปืนอยู่ที่ในกายหลังเกิดเหตุโดยกระชั้นชิดนั้นคงได้ความจากขนาดเล็กและพระพี่เลี้ยงซึ่งแจ้งและทำท่าให้ดูเท่านั้น

ภายในพระวิสูตรในเมื่อขึ้นไปเห็น มีชานกคละมังขนาดใหญ่ใส่น้ำแข็งวางไว้โดยรอบพระบรมศพ ภายนอกพระวิสูตรมีพัดลมชนิดตั้งกับพื้นเปิดไว้โดยรอบเช่นเดียวกัน แล้วได้ดูพระวิสูตรในห้องบรรทมเห็นเป็นผ้าโป่งร่มประดิษฐ์สองด้าน กางไว้ภายในเสารอบพระแท่นบรรทม ชายพระวิสูตรครอบถึงพื้น และมีวัตถุหนักเป็นข้อๆ ร้อยไว้ภายในพระวิสูตรเพื่อถ่วงให้ดิດอยู่กับพื้นโดยรอบ ผลของการตรวจไม่พบรอยถูกหลักกระสุนปืนอย่างใด และเพดานห้องพระบรรทมไม่มีช่องที่คนจะลงมาได้

อนึ่ง เมื่อเสร็จจากการตรวจพระวิสูตรแล้ว นายชิต สิงหาสนี ขนาดเล็กห้องพระบรรทม ได้นำลินชักดูซึ่งได้นำเอาพระแสงปืนกระบอกอยู่ข้างพระหัตถ์ ซึ่งพระพี่เลี้ยงเนื่องได้ไปเห็นกายหลังที่ได้ยินเสียงปืน และตามเส้นดิจพระราชชนนี มาที่พระบรมศาลาให้

ได้พร้อมกันตรวจ เห็นว่าเป็น ปืน ยู.เอ.ส.อาร์ มีขนาด ๑๑ ม.ม. เลขหมาย ๒ ซี ๔๐๔๕๘ นกปืนขึ้นในแมกกาซีนซึ่งใส่ไว้กับปืน มีลูกกระสุนไม่มีรอยสับแกะ ๕ นัด กับมีลูกกระสุนปืนค้างอยู่ในลำกล้อง ๑ นัด ไม่มีรอยสับแกะ ปลอกกระสุนชนิดเดียวกันซึ่งใช้ยิงแล้ว ๑ ปลอก จึงบันทึกไว้

พล.ต.ก. พระรามอินทรา ผู้บันทึก
พ.ต. นิตย์เวชวิศิษฐ์ พยาน
พ.ต.อ. สัมฤทธิ์สุขุมวนา ผู้จดบันทึก”

นอกจากบันทึกฉบับนี้แล้ว กรมตำรวจนายได้จดบันทึกการพิจารณารายงานของอธิบดีกรมตำรวจนายเกี่ยวกับการสืบสวนกรณีสวรรคต ซึ่งมีพระบรมวงศานุวงศ์นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีบางท่านได้ร่วมกันพิจารณารายงานนั้น กรมตำรวจนายได้บันทึกไว้ ดังนี้

“ณ พระที่นั่งบรมพิมาน

๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๙

วันนี้เวลา ๑๕.๐๐ น. เศย มีพระบรมวงศานุวงศ์หลาพระองค์ อภิพระเจ้าบรมวงศ์เรือธงขุนชัยนาทurentr พระองค์เจ้าจุ่มภูพงศ์บริพัตร พระองค์เจ้ากานุพันธุ์ยุคล พระองค์เจ้าวรณ์ไวยากร พระองค์เจ้าธานีนิวัต กับท่านนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีกหลายท่าน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ ได้ชุมนุมกันพิจารณารายงานของอธิบดีกรมตำรวจ เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนกรณีสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในระหว่างกำลังประชุมดังกล่าว อธิบดีกรมตำรวจนำให้ฟุ่ลขอประทานความเห็นของสมเด็จในกรมขุนชัยนาทฯ ได้รับสั่งว่า สำหรับพระองค์ท่านนั้นเข้าใจว่าเป็นอุปทาวเหตุจริงดังแสดงการณ์ของทางการ

เหตุผลที่ทรงเชื่อเช่นนี้ก็เพราะพระองค์ท่านทราบว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดพระแสงเป็นมาก และเคยเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงເเอกสารพระแสงเป็นมากกระหากขึ้นลำเล่น แล้วก็ทรงหันลำกลองหางษ์หัน ปากกระบวนการพระพักตร์แล้วทอดพระเนตรในลำกลอง และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่งว่า ปืนกระบอกนี้ໄกอ่อน ถันง่าย จึงบันทึกไว้

พ.ต.ท. ป.ส. ลิ่มอักษร

๑๐ มิถุนายน ๘๙”

และในวันเดียวกันนั้น กรมตำรวจนำให้ออกแสดงการณ์ฉบับหนึ่ง กล่าวถึงผลการสืบสวนของตำรวจนในการออกแสดงการณ์ฉบับนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งกรมโไม้มีผลการ (ปัจจุบันคือกรมประชาสัมพันธ์) ได้นำออกอาศาในภาคข่าวราชการ ก่อนที่จะอ่านคำแสดงการณ์ของกรมตำรวจนในรายการเดียวกัน ในคืนวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๙ ดังนี้

ข่าวราชการ

วันนี้เวลา ๑๕ นาฬิกา ๑๕ นาที พระบรมวงศานุวงศ์ คือ

๑. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทเรนทร
๒. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุ่มภูพวงศ์บริพัตร
๓. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากานุพันธุ์ยุคล
๔. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรณ์ไวยากร
๕. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิรัต

พร้อมด้วยนายกรัฐมนตรีและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงกลาโหม และ พลตรี วิเชียร สุต้นด่านนท์ ผู้เชี่ยวชาญทางการแสงสรรพอาชีวะ ให้ชุมนุมพิจารณารายงานอธิบดีกรมตำรวจนเกี่ยวแก่การสืบสวน และสอบสวนกรณีสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นานัมทิดล ณ พระบูรนังบวนพินกาน ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อได้ปรึกษาตรวจสอบข้อเท็จจริงพฤติกรรมทั้งหลายในที่ประชุมนั้นแล้ว จึงได้ออกคำแฉลงการณ์ของกรมตำรวจน ดังปรากฏต่อไปนี้

กรมโภษมาการ
๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๙

ແແລງກາຣณົກຮມຕໍ່ວຽຈ

การเสด็จสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นานัมทิดลตามที่สำนักพระราชวังได้แฉลงการณ์ให้ทราบ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ นั้น กรมตำรวจนเห็นสมควรได้ແແລງກາຣณົກພໍ່ປະຊາຊົນໄດ້ທຽບເພີ່ມເຕີມຕ່ອໄປ ກລ່າວັນຍື

ເມື່ອໄດ້ທຽບຂ່າວເສດ්ධාສ්වරුක ນາຍกรัฐมนตรีໄດ້ບัญชาໄຫວ້ອັນດີກຳນົດຕິກຳ ຜູ້ນັບກັນການດໍາວຽຈສັນຕິບາລ ຮອງຜູ້ນັບກັນການດໍາວຽຈສັນຕິບາລ ເພົ່າຄ້າວັນຄວາມເຄົາຮັບ ແລະ ສອນສຸວນພຸດິເຫດຸແໜ່ງການເສດ්ධාສ්වරුක ຝ່າຍກາຣແພທຍ໌ ມີອັນດີກຳນົດຕິກຳ ເປັນຜູ້ຄວາມການຕໍ່ວຽຈພະບານສັນຕິບາລ

ໃນການສອນສຸວນ ເຈົ້ານໍາທີ່ໄດ້ຕັ້ງປະເດີນເປັນຫຼັກສັງເກດແຕ່ເບື້ອງຕົ້ນ ๓ ປະກາດ ອໍານວຍການຕໍ່ວຽຈພະບານສັນຕິບາລ ເພົ່າຄ້າວັນຄວາມເຄົາຮັບ ແລະ ສອນສຸວນພຸດິເຫດຸແໜ່ງການເສດ්ධාສ්වරුກ ຝ່າຍກາຣແພທຍ໌ ມີອັນດີກຳນົດຕິກຳ ເປັນຜູ້ຄວາມການຕໍ່ວຽຈພະບານສັນຕິບາລ

๑. ມີຜູ້ລົບປັບປຸງພະບານສັນຕິບາລ
๒. ຖຽບພະບານອັດວິນິບາດກຣມ

๓. โดยอุปถัทฯ

ในประเด็นข้อ ๑ ตามความส่วนรวมได้ความว่า ในพระที่นั่งที่ประทับนอกจากพระญาติวงศ์ที่ใกล้ชิดซึ่งประทับอยู่เป็นประจำ และมหาดเล็กเริ่มเฝ้าและผู้ถวายความปลดภัย ซึ่งล้วนแต่ผู้จังรักภักดีแล้ว ก็ไม่มีรองรอยให้เห็นว่าจะมีผู้แปลงปลอมเข้ามา และทั้งเป็นเวลากลางวัน และในพระที่เช่นนั้น ยังไม่ใช่เป็นโอกาสที่ผู้แปลงปลอมหรือผู้คิดประทุยร้ายจะกระทำการลอบปลุงประชาชนมีได้ จะนั้น ในประเด็นข้อ ๑ จึงยังไม่มีกรณีเหตุอันใดที่น่าสงสัย

ในประเด็นข้อ ๒ ตามทางส่วนรวมปรากฏว่า โดยปกติพระองค์มีพระราชอัษฎาศัพท์สุขุมเยือกเย็นเป็นประจำอยู่แล้ว แม้แต่ในวันที่ ๘ มิถุนายน ก็ยังโปรดเกล้าฯ ให้นายวงศ์ เซ่วนะกวี ศาสนาจารย์ประจำสำนักราชเลขาธุการในพระองค์ เข้าเฝ้าถวายการบรรยายพุทธประวัติ ประทับพระเก้าอี้ฟังด้วยพระอิริยานถันสบเป็นเวลาประมาณ ๓๐ นาที แต่โดยการสังเกตของศาสนาจารย์ที่กล่าวว่า “ไม่มีพระราชจริยาการอย่างใดอันจะแสดงให้เห็นเด็กว่าไม่พอพระราชหฤทัยอย่างใดเลย และเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พระองค์ตื่นบรรหมัดแล้ว มหาดเล็กได้สังเกตเห็นมีพระอาการแจ่มใส ต่อจากนั้นจนถึงเวลา ๙.๐๐ น. เศย อันเป็นเวลาส่วนรวม มีได้มีเหตุการณ์อย่างใดเข้าไปแพร่พลาเลย ถ้าจะทรงทำพระราชอัตวินิบาตกรรมแล้ว ก็น่าจะทรงกระทำเสียก่อนนั้น และปรากฏว่าในคืนนั้นได้ทรงบรรหมัดลับสบายนตลอดเวลา จึงไม่มีเหตุอันใดจะส่อให้เห็นว่าพระองค์ได้ทรงกระทำพระราชอัตวินิบาตกรรม

ในประเด็นข้อ ๓ ได้ความจากมหาดเล็กห้องบรรหมัดซึ่งอยู่นอกห้องพระบรรหมัดประมาณ ๕ เมตร ว่าในวันที่ ๙ มิถุนายน เวลาประมาณ ๖.๐๐ น. สมเด็จพระราชนนี้ได้เสด็จมาถวายน้ำมันละหุ่งแล้วเสด็จกลับ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ในห้องพระบรรหมัดจนถึงเวลาประมาณ ๙.๐๐ น. มหาดเล็กเห็นพระองค์เสด็จไปยังห้องสรงแล้วเสด็จกลับเข้าห้องพระบรรหมัด มหาดเล็กได้นำน้ำส้มไปถวายตามปกติประจำวัน ก็ทรงใบพระหัตถ์ แสดงว่าไม่ทรงพระราชนม์จะเสวย แล้วมหาดเล็กก็ออกมากอยู่ที่เฉลียงใกล้ห้องพระบรรหมัด

จนถึงเวลา ๙.๐๐ น. เศย “ได้ยินเสียงปืนดัง มหาดเล็กก็วิ่งเข้าไปดู เห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรรหมัดหมายอยู่บนพระที่และมีพระโลงหิตใหญ่ มหาดเล็กจึงตกใจวิ่งไปกราบทูลสมเด็จพระราชนนี้ สมเด็จพระราชนนี้ พระอนุชาและพระพี่เลี้ยง

พร้อมด้วยมหาดเล็กได้วงไปดู พระพี่เลี้ยงและมหาดเล็กเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บรรหมในพระอาการอย่างเก่า และมีรอยถูกกระสุนปืนที่พระนลภา พระแสงปืนขนาด ๑๗ ม.ม. อุบัติพระที่ใกล้พระหัตถ์ซ้าย มีพระโลหิตที่พระนลภา พระนาสิก พระกรรณ พระอุระ และเปื้อนพระที่ และมีมหาดเล็กเก็บเอาพระแสงปืนไว้ในลินชักตู้

ซึ่งเจ้าพนักงานผู้ดูวิธีการสอบสวนได้ตรวจแล้วยังมีถูกกระสุนปืนค้างอยู่ ในลำกล้อง ๑ นัด มีกระสุนบรรจุอยู่ในแม็กกาซีน ๕ นัดและนกยังขึ้นอยู่

ตามคำของอธิบดีกรมการแพทย์ผู้ดูวิธีการตรวจหาดผลประภูมิว่า มีผลกระสุนปืนที่กลางพระนลภาใกล้ดันพระโขนงซ้าย และตอนเบื้องปุยภูวังค์แห่งพระศีรษะค่อนข้างซ้ายมีรอยพิวหนังขาดกลมประมาณครึ่งเซนติเมตร และพระอุฐ แตกละเอียดหลายชิ้น การถ่ายความปลอดภัยตามปกติกระทั้งวันสวัสดิ์คนนี้ ได้มี咽มประจำทางซึ้นในพระที่นั่งชั้นล่างและชั้นบน

เมื่อทางสืบสวนและสอบสวนไม่มีเหตุให้คิดไปตามข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว เป็นพระเหตุใดสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงสรวณด้วยกระสุนปืน ตามการสอบสวน ได้ความว่า โปรดพระแสงปืนมากถึงก้นเก็บไว้ในห้องบรรหมถึง ๓ กระบวนการ เวลา เช้าและบ่ายเมื่อทรงว่างพระราชกรณีย์กิจแล้วก็ทรงปืนเล่นเสมอ บางครั้งก็ทรงยิง จากห้องพระบรรหมออกทางพระแกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระแสงปืนกระบวนการที่ ยิงนี้พระองค์ท่านเคยทรงหยิบขึ้นตรวจ โดยส่องทางลำกล้องและทรงขึ้นลำเล่นด้วย และเคยทรงปรารกับผู้ที่ใกล้ชิดว่า “ไกปืนกระบวนการอ่อนล้นง่าย ประกอบด้วยแพลที่ถูกต้องพระนลภาไม่ได้ เพราะจะทรงยิงไม่ถูกนัด ถ้าจะเอากองพระแสงปืน จ่อใกล้พระนลภา ก็คงจะต้องมีรอยใหม่รอบปากผลกระสุนปืน

ตามทางสอบสวนเท่าที่ได้ความในขั้นนี้ มีพฤติกรรมชวนให้สันนิฐานว่า คงจะหยิบพระแสงปืนมาลุกคลำเล่นตามพระราชอัธยาศัยที่โปรดเช่นเคย โดยมิได้ทรงตรวจก่อนว่ามีกระสุนได้ขึ้นลำกล้องอยู่หรือไม่ แล้วคงจะทรงหันปากกล้องขึ้นทรงตรวจดู แล้วนิวพระหัตถ์ไปถูกไกปืนลั่นขึ้นถูกพระนลภาดังก่อลาวแล้ว อันเป็นเหตุที่ใกล้ชิดมากกว่าจะสันนิฐานเป็นอย่างอื่น

กรมตำรวจน
๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๙”

ต่อมาในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๘๙ กรมตำรวจก็ได้ออกແດลงการณ์อีกฉบับหนึ่งเป็นฉบับที่ ๒ มีความละเอียดดังนี้

ແດลงการณ์กรมตำรวจน (ฉบับที่ ๒)

เรื่อง การสอบสวนพฤติเหตุที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสำรวจสวัสดิภาพ

ตามແດลงการณ์ของกรมตำรวจน ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๘๙ เรื่อง การสอบสวนพฤติเหตุที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงทราบที่มีการเสด็จสำรวจน้ำ บัดนี้ การสอบสวนได้ความเพิ่มเติมต่อมาว่า

ก่อนสวัสดิภาพสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดให้หม่อมเจ้าอาชวิศ ดิศกุล เข้าเฝ้าในวันที่ ๙ มิถุนายน เวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา เพื่อกราบบังคมทูลลาพนواช และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าศุภสัตว์ศักดิ์สินี สถาสวัสดิ์วัฒน์ ร่วมโดยเสวยพระกระยาหารกลางวันเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ในวันเดียวกันนี้ด้วย

แต่พระองค์ก็ด่วนเสด็จสำรวจสวัสดิภาพเสียก่อนกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่กี่ชั่วโมง นอกจากนี้ยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายวงศ์ เชванะกุวี ศาสตราจารย์ประจำสำนักราชเลขานุการในพระองค์ ไปกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช เพื่อทรงนัดวันทูลลาเสด็จไปยังสหราชอาณาจักร ซึ่งได้ทรงกำหนดวันที่ ๑๐ มิถุนายน ที่พระอุโมงค์วัดบวรนิเวศ และอธิบดีกรมตำรวจน ผู้บังคับการตำรวจนั้นดินาล กับนายวงศ์ เชванะกุวี ได้ไปเฝ้ากราบทูลสมเด็จพระสังฆราชแล้ว ก็ได้ความสมจริง ซึ่งเป็นหลักฐานเพิ่มเติมข้อสันนิษฐานว่า การสำรวจสวัสดิภาพได้เป็นโดยอุปถัมภ์เหตุ

กรมตำรวจน
๑๑ มิถุนายน ๒๕๘๙

เอกสารที่ແດลงการณ์กรมตำรวจน ฉบับที่ ๒ อ้างว่าได้ไปเฝ้ากราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ทางกรมตำรวจนได้ทำบันทึกไว้มีรายละเอียดดังนี้

ทำเนียบรัฐบูรพาภิเษก ท่าช้างวังหน้า

๑๑ มิถุนายน ๒๕๘๙

วันนี้เวลา ๑๕.๔๕ น. พล.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ พ้อม
ด้วย พ.ต.อ. หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวิท ผู้มีอำนาจการตรวจสันติบาล นายวงศ์ เชาวนาภิว
ศานาจารย์ประจำสำนักงานกฎหมายในพระองค์ ได้เข้าไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช
ที่ดำเนินการปักธงเบญจมบูชา วัดวนรนิเวศ พล.ต.ท. พระรามอินทรา ได้กราบทูลถามว่า
เนื่องในการที่พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลจะเสด็จกลับไปศึกษาต่อ และทรงเยี่ยม
ประเทศไทยและอังกฤษในคราวนี้ ได้โปรดเกล้าฯ ให้นายวงศ์ เชาวนาภิว มา
กราบทูลกำหนดวันเวลาที่จะเสด็จมาทูลลาสมเด็จพระสังฆราชเมื่อใด สมเด็จพระสังฆราช
รับสั่งตอบในทันทีว่า กำหนดวันที่ ๑๐ เดือนนี้ เวลา ๑๖.๓๐ น. ที่ในพระอุโบสถ
พล.ต.ท. พระรามอินทรา กราบทูลถามต่อไปว่า ด้วยแต่มีข่าวกำหนดวันเสด็จจาก
พระนครแล้ว มีผู้ใดมาเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชแล้วขอให้สมเด็จพระสังฆราชคัดค้าน
พระเจ้าอยู่หัวในเมื่อมาเฝ้าทูลลาประการได้น้างหรือไม่ สมเด็จพระสังฆราชรับสั่งว่า
ไม่มี จึงพร้อมกันบันทึกไว้

ลงนาม พล.ต.ท. พระรามอินรา	ผู้ทูลถาม
ลงนาม วงศ์ เชาวนาภิว	พยาน
ลงนาม พ.ต.อ. สัมฤทธิ์สุขุมวิท	ผู้จดบันทึก”

นอกจากบันทึกการเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชแล้ว ในวันเดียวกันนี้ผู้มีอำนาจการ
ตรวจสันติบาลยังได้เชิญประธานและรองประธานพุฒสภา ประธานและรองประธาน
สภาพผู้แทนราษฎร เลขาธิการพุฒสภา และเลขาธิการสภาพผู้แทนราษฎร รวม ๖ คน
ไปสอนบันทึกปากคำเกี่ยวกับที่บุคคลเหล่านี้ได้เข้าเฝ้าในหลวงอานันทฯ เมื่อวันที่ ๗
มิถุนายน เพื่อกราบบังคมทูลความเห็นของรัฐสภาพที่มีมติเห็นชอบให้นายปรีดิ พนมยงค์
เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเมื่อในหลวงอานันทฯ ท่านทรงทราบจึงได้ทรงรับสั่งว่า
“อ้อ หลวงประดิษฐ์ ดีมาก” ดังที่ผู้มีอำนาจเรื่องราบทะเลน้ำมาทำให้ปรากฏแล้วในตอนด้าน

๑๗

ตั้งคณะกรรมการสอบสวน

จ ที่สำนักพระราชวังออกแต่งการณ์กรณ์สำรวจในหลวงอันนั้นที่ฯ
ว่าเนื่องจากอุปทัวเตห แล้วทั้งๆ ที่กรมตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวน
สอบสวนตามกฎหมาย ได้ออกແลงการณ์ยืนยันແลงการณ์ของสำนัก
พระราชวัง ซึ่งได้รับความชอบและสนับสนุนจากพระบรมมวงศ์ชั้น
ผู้ใหญ่ ดังที่ปรากฏพระนามในบันทึกของกรมตำรวจนี้กماข้างต้นนั้น

แต่มันเป็นกรรมเก่าของนายปรีดีฯ จากແลงการณ์เปลี่ยนແປلغการ
ปกครอง เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และจากเค้าโครงกรรมเรื่องธุรกิจ หรือเป็น
การสร้างกรรมใหม่ ของพวกเศษเด่นศักดินา ที่ออกหน้าโดยพระคู่ประชาริปดีซึ่ง
มุ่งจะแก้แค้นและกำจัดนายปรีดีฯ ให้พ้นไปจากเวทีการเมือง

พวกเขาก็จึงพยายามชวนเชื้อ ตั้งแต่วันเกิดเหตุนั้นแล้วว่าในหลวงถูกกลอน
ปลงประชานม์ โดยโทรศัพท์ไปยังกรมกองทหารไปยังสถานทูตบางแห่ง และต่อมา
ยังได้เจ้าไปสร้างจากหลอกทุกอังกฤษดังที่ผู้อ้างมาข้างต้น จนกระทั่งจ้างคนเข้า
ไปร้องตะโกนในโรงพยาบาลรัตน์เฉลิมกรุง โดยถือโอกาสขณะไฟดับร้องตะโกนว่าปรีดี
ม่าในหลวง และด้วยวิธีอื่นๆ ตามที่อุกฤษจิจจะคิดขึ้นมาได้ ดังเช่นจดหมาย
เปิดเผากลั่งนายกรัฐมนตรีที่ผู้อ้างเข้าไปยัง

โดยที่นายปรีดี เคารพในพระราชวงศ์จักรี และเห็นในความสำคัญและจำเป็นของระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นายปรีดีฯ จึงปกป้องและรักษาไว้เป็นอย่างยิ่งที่จะไม่ให้กรณีสวรรคตไปกระทบกระเทือนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นที่เสื่อมเสียพระเกียรติ เพราทุกคนต่างก็โศกเศร้าสลดและเสียใจอย่างถึงที่สุดอยู่แล้วในการสูญเสียเยาวชนดีเด่นเป็นที่รักและเคารพของคนไทยทั้งชาติ

แต่พระครูประชาธิปัตย์ขณะนั้นสร้างสถานการณ์นีบังคับนายปรีดีฯ ไม่ให้มีทางเลือก นอกจากตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำการสอนสวนพฤติกรรมสวรรคตของในหลวงอานันทฯ เพื่อทำความกระจง นายปรีดีฯ จึงได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการนี้ขึ้นมาในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๘๙ มีชื่อเดิมว่า “กรรมการสอนสวนพฤติกรรม” ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต” หรือเรียกกันสั้นๆ ว่า “ศาลากลางเมือง”

คณะกรรมการชุดนี้ มี ๑๒ คน มีเลขาธุการและผู้ช่วยเลขาธุการรวม ๒ คน รายชื่อและตำแหน่งหน้าที่การงานของคณะกรรมการชุดนี้มีอย่างไร ผู้ได้ยกมากล่าวไว้ แล้วในเบื้องต้น ส่วนหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ มีตามหนังสือที่ จ. ๔๔๑๒/๒๕๘๙ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๘๙ ความว่า

“ด้วยตามที่มีประกาศลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๘๙ ดังคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ให้มีหน้าที่สอนสวนพฤติกรรมในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตนั้น การที่ได้กำหนดไว้ในประกาศว่า ให้คณะกรรมการเสนอรายละเอียดเพื่อนำความกราบบังคมทูลต่อไปนั้น ตามความมุ่งหมายนั้น การเสนอรายละเอียดย่อมหมายความถึงการแสดงความเห็นว่า กรณีสวรรคตเกิดขึ้นพระเหตุอย่างใด ด้วย เพื่อที่จะขัดข้องสังสัยในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจึงได้นำความเสนอคณะกรรมการผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ บัดนี้คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้มีบัญชาว่า หน้าที่ของคณะกรรมการย่อรวมถึงการแสดงความเห็นว่า กรณีสวรรคตพระเหตุใดอย่างใดด้วย...”

ในบรรดาผู้ที่ถูกเรียกมาสอนสวน มีทั้งผู้อยู่บันพระที่นั่งรัมพินามและเกิดเหตุ ตามที่ผู้มีอำนาจกล่าวถึงแล้วข้างต้น มีทั้งผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ในภายหลัง มีทั้งนายแพทย์จากหลายโรงพยาบาล และรวมทั้งนายแพทย์จากกองทหารอังกฤษ (ที่เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น) รวมทั้งหมด ๖๑ ปาก

ในจำนวนนั้นผู้ที่ออกความเห็นว่ากรณีสวรรคตเกิดขึ้นเนื่องจากอุบัติเหตุ อัตโนมัติ หรือถูกกลอนปลงประชาชนมีส่วนใหญ่คือนายแพทย์ โดยอาศัยลักษณะ บาดแผลและท่าทางของพระบรมศพมาเป็นเครื่องวินิจฉัย

ส่วนท่านที่อาศัยสภาพแวดล้อมมาเป็นเครื่องวินิจฉัยก็มีเหมือนกัน ดังเช่น พระราชกรณีย์เสด็จฯ ลงสำรวจในหลุมของคืบปัจจุบันที่ได้มีพระราชกรณีย์เสด็จฯ เดินทางมาเยี่ยมเยียน ณ สถานที่เกิดเหตุ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๗.๒๐ นาฬิกา อันเป็นเวลาหลังเกิดเหตุ ๑๐ กว่าวัน ว่าดังนี้

อธิบดีกรมตำรวจนครบาล : ในขณะที่ได้ฝ่าละองซุ่มไปสำรวจเส้นทาง เสต็จเข้ามายังห้องพระบรรทมมีครั้งแรกในวันที่ ๕ มิถุนายน นั้น ทรงเห็นพระวิสูตรเป็นอย่างไร

พระราชกรณีย์ : เปิดอยู่แล้ว

อธิบดีกรมตำรวจนครบาล : เปิดสองข้างหรือข้างเดียวพะยะค่ำ

พระราชกรณีย์ : ไม่ได้สังเกต

อธิบดีฯ : มีผู้เข้าใจว่า ถ้าจะมีการลอบปลงประชาชนมี คนร้าย คงจะเข้ายิงทางพระศีรษะ แต่เมื่อพระวิสูตรไม่มีรอยทะลุ แสดงว่าไม่ได้มีการยิงจากข้างนอก

พระราชกรณีย์ : ถ้ายิงในพระวิสูตร ก็จะไม่มีรอยทะลุ

อธิบดีฯ : ขอพระราชทานทราบว่า พระแสงปืนของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศนั้น ประดิษฐ์ไว้ที่ไหน (สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปิดดูเล็กข้างพระแท่นด้านซ้ายแล้วทรงซึ้ง กับมีพระราชกรณีย์เสด็จฯ บนพระแท่น ๑๓ ม.ม. ไว้ที่นี่ ทรงชี้นับนิ้ว อีกพระแท่นหนึ่งไว้ชั้นล่าง คือพระอโศก ๗.๖๕ ม.ม. อีกพระอโศกหนึ่งไว้ในด้านหน้า)

อธิบดีฯ : เวลาเกิดเหตุเป็นเวลา ๙ น. เศษ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ เข้าห้องทรงแล้วกลับมาชี้พระแท่น คงทรงมีอาการอ่อนเพลีย บ้าง อาจจะบรรทมหลับหรือไม่หลับก็ได้ ถ้ามีผู้ร้าย ผู้ร้ายจะต้องเข้าไปในพระวิสูตร ยินดีเป็นที่ดีนี้ขึ้นก่อน และเดินเข้าไปทางพระศีรษะ (อธิบดีกรมตำรวจนำให้หนายพัน ตำรวจนครฯ เอื้อ ณ ป้อมเพชร ทำท่าทางของผู้ที่สมมติว่าจะลอบเข้าไปปลงประชาชนมี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศซึ่งเข้าไปทางเบื้องพระศีรษะ นายพันตำรวจนครฯ

เอ็จฯ ทำทายิ่ง หันสันกระบอกปืนไปทางด้านปลายพระแท่น จับปืนด้วยมือขวา อธิบดีกรมตำรวจนายพันตำรวจโท เอ็จฯ ว่า ถ้ายิงอย่างนั้นปลอกกระสุนจะไม่ไปตกตรงไหน นายพันตำรวจโท เอ็จฯ ตอบว่า ปลอกกระสุนต้องตกด้านขวาของพระแท่น อธิบดีกรมตำรวจนายบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไปว่า..)

อธิบดีฯ : ในขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศเสด็จออกจากพระที่เข้าห้องสรงน้ำ ถ้าผู้ร้ายจะแอบเข้ามาคณะกรรมการกึ่งได้มองเห็นแล้วว่า จะเข้ามาซ่อนอยู่ได้หรือไม่ ซึ่งสมมุติว่าจะเข้ามาชั่นอยู่ ก็จะต้องค่อยเป็นเวลาตั้งชั่วโมง คงจะมีความลำบากอยู่มาก เพราะเหตุว่าไม่เจ้าหน้าที่ประจำอยู่

พระราชกระแสฯ : ปลอกกระสุนปืนที่ว่าเก็บได้ตรหงษ์ห้ายพระที่นี้ คนร้ายอาจจะหยินເຄາມจากที่อื่นก็ได้

อธิบดีฯ : นั่นไม่ทราบ เกล้าฯ รู้สึกว่าระยะเวลาเร็วเหลือเกิน

พ.ต.ท. ประเสริฐฯ : ขอพระราชทานกราบทูลว่า ตามธรรมดานาคนเรามีน่ำจะมีเวลาคิดตามที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทรับสั่ง

พระราชกระแสฯ : แต่ผู้ร้ายจะต้องเป็นคนที่เก่งมาก ถ้าผู้ร้ายนี้คิดจะปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัว จะต้องเป็นคนฉลาด มีไหวพริบมาก

พ.ต.ท. ประสงค์ฯ : ถ้าสมมุติว่า ผู้ร้ายจะเข้าไปยิงอย่างนั้น ก็จะต้องเลิกพระวิสูตรเข้าไป แต่ถึงแม้ว่าจะเข้าไปทางด้านซ้าย จะเข้าทางด้านพระเศียร ก็รู้สึกว่า ทำความลำบากให้มาก เพราะอาจจะเกิดมีเสียงอะไรขึ้นก็ได้ (พ.ต.ท. ประสงค์ฯ ทำท่าทางเลิกพระวิสูตรเบื้องพระเศียร แล้วเข้าไปยืนอยู่หนือนอกพระแท่น จ่อปืนลงบนพระเขนย)

พ.ต.ท. ประสงค์ฯ : หรือบางที่ผู้ร้ายอาจจะยิงทางซ่องพนักก็ได้ (จ่อปืนลอดซ่องพนักพระแท่น)

พระราชกระแสฯ : ถ้ายิงอย่างนั้น เรายังจะรักษาแล้วว่าคนร้ายลองเข้ามาปลงพระชนม์ แต่นี่เราไม่รู้ จึงต้องมีกรรมการสอบสวน ส่วนปืนนั้นคนร้ายอาจจะไม่ต้องไปหยิน แต่อาจอยู่ในgrave เปาคนร้ายก็ได้ (ซึ่งสอดคล้องกับคำฟ้องของโจทก์ในเวลาต่อมา-ผู้เขียน)

คำแทนนายกรัฐมนตรี ในขณะที่คณะกรรมการสอบสวนฯ ยังสอบสวนไม่แล้วเสร็จ ต่อมาเมื่อคณะกรรมการสอบสวนเสร็จแล้วจึงได้สรุปผลการสอบสวนเสนอรัฐบาล พ.ร.บ. ถัดไป สำรองราษฎร์ (ที่สืบทอดจากกรรชนาคปรีดี พนมยงค์) ในปลายเดือน ตุลาคม ๒๕๔๙ ผลสรุปสอบสวนมีรายละเอียดดังนี้

“เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙ เวลาประมาณ ๙.๓๐ นาฬิกา ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-อานันทมหิดลถูกกระสุนปืนขนาด ๑๑ ม.m. ถูกเดี่ยวที่พระเศียร กระสุนเข้าทางพระนลัญญาหลอกทางด้านหลังพระเศียรเห็นอ้อท้ายทอย สวรรคตอยู่บนพระที่ในห้องบรรทม กระสุนทะลุพระ奔ยไปฝังอยู่ในพระที่ แพลงเกิดจากการยิงในระยะห่างไม่เกิน ๕ ช.m.

ในวันเดียวกันกับวันที่เกิดเหตุ เวลา ๑๕ นาฬิกา นายแพทย์แห่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้มามีจดหมายพระบรมราชโองการ ขณะนี้ก็ยังหาได้คราวดูว่ามีแพลง ณ ที่แห่งใด อีกหรือไม่

ในวันรุ่งขึ้น คือวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๙ นายแพทย์และนางพยาบาลแห่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้เข้าไปอัญเชิญพระบรมราชโองการ ชั้นแรกได้ทำการชำระและทำความสะอาดให้แก่พระบรมราชโองการ เสร็จแล้วก็แต่งพระองค์ ขณะที่กำลังแต่งพระองค์นั้นนายแพทย์ได้เห็นพระโลหิตที่พระ奔ยซึ่งรองพระเศียรอยู่ จึงพลิกพระเศียรดูตรวจสอบว่ามีแพลงอยู่ที่ด้านหลังพระเศียรอีกแพลงหนึ่ง มีลักษณะเท่าที่แลเห็น เสือกกว่าที่พระนลัญญา นายแพทย์จึงแจ้งแก่พระยาอนุรักษ์รามณ์เที่ยร หัวหน้ากองมหาดเล็ก และได้ไปตาม พ.ต. นิตย์ เวชวิชัย มาตรฐาน ครั้นแล้วจึงได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน มีรับสั่งให้นายแพทย์คลองคันหาลูกปืนแต่ไม่พบ จึงแต่งนาดแพลงนั้น และก็แต่งพระองค์จนเสร็จ แล้วก็อัญเชิญพระบรมราชโองการลงมาขึ้นรถกาชาดไปยังที่นั่งพระบรมพิมานรักษาในพิธีสรงน้ำพระบรมราชโองการ

ความเห็น ลำดับต่อไปนี้คณะกรรมการจะได้พิจารณาว่า กรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาอานันทมหิดลนี้เนื่องด้วยเหตุอย่างไร จึงอาจแยกการพิจารณาได้ดังนี้ คือ

๑. เกิดจากการกระทำของผู้อื่น หรือ
๒. เกิดจากทรงกระทำของพระองค์เอง ซึ่งอาจเป็นโดยตั้งพระทัยกระทำ

อัจฉินิบาตกรรมหรืออนุบัติเหตุอย่างใด

ก่อนอื่นคณะกรรมการขอเสนอว่า กรรมการคณะนี้ไม่มีหน้าที่สืบสวน ได้แต่ นั่งฟังคำพยานบุคคลและพิจารณาหลักฐานซึ่งตัวตรวจสอบสวนโดยเปิดเผย และจัด ตามพยานบุคคลนั้น ถึงแม้ด้านประกาศตั้งกรรมการจะได้ให้กรรมการสั่งให้สอบสวน พยานเพิ่มเติม แต่การที่จะสั่งสอบสวนพยานเพิ่มเติมได้นั้น ก็ต้องอาศัยคำพยาน หลักฐานที่ได้ฟังมาแล้วอันอาจเป็นลู่ทางให้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ จะนั้นหากมีสิ่งใด นอกเหนือไปกว่านี้ คณะกรรมการก็มิอาจทราบได้

คณะกรรมการมีหน้าที่ฟังการสอบสวนแสดงความเห็น เท่าที่ปรากฏจาก คำพยานหลักฐานในห้องสำนวน และการวินิจฉัยเรื่องนี้เป็นการวินิจฉัยว่ากรณีของ เรื่องเป็นอย่างไร และเป็นการวินิจฉัยขั้นสอบสวนเท่านั้น มิใช่เป็นการวินิจฉัยคดี ที่มีคุณวินิจฉัยชี้ขาดได้ ถ้าหากว่าพยานหลักฐานของฝ่ายหนึ่งมีหนักยิ่งหย่อน กว่าอีกฝ่ายหนึ่ง หรือถ้าหากข้อกล่าวหาว่า ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำการใดๆ ทำให้เกิดความเสียหาย และการพิจารณาเป็นที่ส่งสัญญา ถ้าจัดชี้ทางยกประโภชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่ผู้ถูก กล่าวหาได้ แต่ในการพิจารณาค่ามูลในเบื้องต้นว่ากรณีเป็นอย่างใดดังนี้ หากมีกรณีใด เป็นที่ส่งสัญญาไม่อาจที่จะตัดทิ้งเสียได้ เพราะโอกาสที่จะค้นคว้าต่อไปเพื่อให้ได้มา ซึ่งความจริง เพื่อขัดเสียซึ่งข้อสงสัยนั้นยังมีอยู่

คณะกรรมการเห็นว่า เมื่อมีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้น ประการสำคัญ ซึ่งจะต้องรู้ก่อนอื่น การตายนั้นเกิดจากผู้อื่นกระทำร้ายหรือไม่ เพราะเหตุว่าการตาย โดยลักษณะเช่นนี้ อาจมีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นกรรมการจึงขอ ตั้งประเด็นวินิจฉัยกรณีสวรรคตนี้ว่า เนื่องจากผู้อื่นกระทำหรือไม่ก่อน

อนึ่ง เมื่อรำลึกว่าผู้ตายคือองค์พระมหาภัตตริย์จะต้องมีสาเหตุ คือ

๑. เหตุส่วนพระองค์

๒. เหตุเกี่ยวแก่พระราชบัลลังก์

๓. เหตุทางการเมือง

ในประการที่หนึ่ง เหตุส่วนพระองค์สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระบรมโกศนั้น ไม่ปรากฏตามคำสอบสวนว่าได้กระทำการใดๆ ทุกข้อหา ไม่ได้กระทำการใดๆ ไม่ได้กระทำการประทุยร้ายเช่นนี้ มีแต่ประกอบกุญแจความดีทรง

พระเมตตามรุณแก่เหล่าพสกนิกรทั่วไป ทั้งพระราชอธยาศัยก็ปรากฏว่าเยือกเย็น ละมุนละไมเป็นที่รักใคร่และเคารพสักการะของประชาชนทั่วไป ไม่ว่าขีดข้นวรณะ เพศและชาติศาสนາใด ๆ

ในประการที่สอง ไม่ปรากฏแม้แต่น้อยว่า จะได้มีการขัดแย้งกันซึ่งสิทธิอัน เกี่ยวแก่ราชบัลลังก์แต่อย่างใด ทั้งก่อนและหลังเวลาเสด็จสวรรคต

ในประการที่สาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ได้เสด็จ ขึ้นครองราชสมบัติตั้งแต่พระชนมายุเพียง ๑๐ พรรษา ยังไม่บรรลุนิติภาวะ การปฏิบัติพระราชภารกิจจึงกระทำโดยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และในระหว่าง นั้นพระองค์ก็ได้ทรงศึกษาอยู่ ณ ต่างประเทศ ครั้นเมื่อทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว ได้ เสด็จมาเยี่ยมพระนครเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๙ ได้ทรงประกอบพระราชภารกิจ ด้วยพระองค์เอง จนกระทั่งถึงวันสวรรคตเพียงเวลา ๖ เดือนเศษ ในระหว่างนี้ก็ ไม่ปรากฏในท้องสำนวนชานให้คิดว่า มีเหตุทางเมืองอันกระทบกระเทือนไปถึงพระองค์ ทั้งมีพระกระเสรั้งสั่งของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวราชกาลปัจจุบันพระราชทานแก่คณะ กรรมการฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ไม่เคยไม่พอพระราชหฤทัย อุ่นมากในการที่ต้องทรงปฏิบัติพระราชภารกิจแต่อย่างใด

ดังนี้ สาเหตุต่างๆ อันจะเป็นมูลให้เกิดมีการลอบปลุงพระชนม์ ก็ไม่ปรากฏ มีขึ้น

อนั้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ พระองค์ได้รับความ รักใคร่และเคารพจากประชาชนเป็นทุนเดิมสืบเนื่องมาแต่สมเด็จพระบิดา เพราะ เหตุว่าสมเด็จพระบิดามีเครื่องยังทรงพระชนม์ชีพอยู่นั้น ได้ทรงประกอบพระ กรณียกิจอันเป็นสาธารณประโยชน์มากหลาย ทั้งน้ำพระทัยก็เต็มเปี่ยมไปด้วยพระ เมตตามรุณคุณ ทรงเจ้อจานเพื่อแผ่ทั่วบ้านบุญธรรม โดยไม่เลือกชั้น ให้ได้รับ การศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาชั้นสูงเพื่อประโยชน์แก่อนาคตและประเทศไทย ส่วน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศนั้นแล้ว เมื่อเสด็จนิวัติพระราชครองนี้ ก็ทรงอยู่ในวัยแรกรุ่นเป็นที่รักใคร่ต้องตาด้วยใจของประชาชน ทั้งพระราชอธยาศัย ก็อ่อนโยนละมุนละไม แม้เพียงเวลาไม่กี่เดือนที่ได้ปฏิบัติพระราชภารกิจด้วยพระองค์เอง ในหน้าที่พระมหาภยัตติ ก็แสดงให้ปรากฏแก่คนทั้งหลายว่า พระองค์ทรงพระปริชา สามารถ ทั้งน้ำพระทัยก็เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตามรุณและไม่ถือพระองค์ ทรง

สอดส่องทุกชิ้นของรายภูมิทั่วไป ไม่จำกัดชั้นวรรณะและศาสนา ทั้งน้ำพระทัยก็มีแต่จะให้รายภูมิได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข และทรงคิดอยู่เสมอว่า ทำอย่างไรจะให้รายภูมิอยู่ร่มเย็นเป็นสุข (ความข้อนี้ปรากฏชัดตามคำประพี่ลেี้ยงเนื่อง) ความจริงก็คือรายภูมิไม่ว่าชาติศาสนาใด ๆ ที่แสดงต่อพระองค์นั้น เป็นที่ประจักษ์แจ้งอยู่แล้ว คณะกรรมการเชื่อว่ารายภูมิของพระองค์ส่วนมากคงถวายชีวิตเป็นราชพลีเพื่อพระมหากรุณาธิคุณ ฉะนั้น หากว่ามีผู้หันมองอาจประทุร้ายด้อพระองค์จริงแล้วหลักฐานก็ควรจะปรากฏขึ้นไม่ทางหนึ่งก็ทางใด

อนึ่ง เมื่อเกิดเรื่องนี้ขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำพยานชื่บีบันผู้ที่รับราชการอยู่ในพระที่นั่งบรมพิมานมาสอบสวนเป็นจำนวนมาก พยานเหล่านี้ต่างก็ให้ถ้อยคำเป็นแนวเดียวกันว่า ไม่รู้เห็นเหตุการณ์อันแสดงว่าแวงไว้ในทางที่ว่ามีผู้ร้ายลอบปลงพระชนม์ และพยานที่มาให้การทั้งนี้ก็ไม่ได้แสดงอาภัปกรณ์ให้คณะกรรมการเห็นว่ามีวีแวงไว้ในทางที่จะมีผู้คิดประทุร้ายด้อพระองค์เลย

อนึ่ง กรรมตำราจกได้ออกประกาศโน้มถานเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ ว่าในกรณีเกี่ยวกับการเด็ดจักราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันทรงทิศคนนี้ คณะกรรมการต้องได้มีมีมติว่า หากผู้ใดมีหลักฐานเป็นอย่างอื่น นอกไปจากที่ทางราชการได้แหล่งไปแล้ว ก็ให้นำหลักฐานนั้นแสดงต่ออธิบดีกรมตำราโดยเร็ว เมื่อได้ประกาศไปแล้ว จนกระทั่งบัดนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจนายงานว่า ไม่เคยมีผู้ใดมาแจ้งเหตุการณ์ไว้อย่างไรเลย และเจ้าหน้าที่ตำราจกได้ออกทำการสืบสืบดับดับฟังหลายทางก็ไม่ปรากฏข่าวว่าใครเป็นผู้ลอบปลงพระชนม์

ที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นการวินิจฉัยคำพยานบุคคลและเหตุแวดล้อมกรณีอย่างอื่นประกอบด้วยความลำดับ ต่อไปนี้จะได้วินิจฉัยถึงวัดถูกพยาน ซึ่งมีความสำคัญในกรณีนี้เป็นอันมาก คือ

๑. ปลอกกระสุน
๒. ตำแหน่งแพล
๓. ลักษณะท่าทางของพระบรมศพ

๑. ปลอกกระสุน ปลอกกระสุนนี้เก็บได้จากที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าปลอกกระสุนนี้ได้ถูกยิงโดยระบบปืนของกลาง

ชี้แจงอยู่ที่ทางพระกรซ้ายของพระบรมศพฯ ฯ

๒. ดำเนินการ ปรากฏว่ากระสุนถูกที่พระนลภูมิหนือหัวพระชนงชัย ทะลุออกไอลปุ่มท้ายทอยเบื้องหลังพระเศียร กระสุนทะลุพระบนยลงไปฝังอยู่ในพระที่ จำกคำพยานของคณะแพทย์และจากการทดลองของคณะแพทย์ได้ความว่า แผลนี้เกิดจากการยิงในระยะติดผิวนัง หรือห่างไม่เกิน ๕ ซ.ม. ลักษณะของบาดแผล เป็นดังนี้ คณะกรรมการเห็นพ้องด้วยความเห็นของแพทย์ส่วนมากในข้อที่ว่า โดยลักษณะของบาดแผลนั้นเอียงแสลงให้เห็นว่าบาดแผลเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำ แต่ความตั้งใจนี้มิได้หมายความเฉพาะตั้งใจกระทำให้ตาย ย่อมหมายความรวมถึง ความตั้งใจที่ยกปืนขึ้นไปจ่อติดหน้าอกซึ่งปืนอาจลับขึ้นโดยอุบัติเหตุก็ได้ด้วย

ลำดับต่อไปนี้จะได้วินิจฉัยว่า ที่ว่าลักษณะของบาดแผลเกิดจากความตั้งใจ ของผู้กระทำนั้น จะเป็นโดยผู้อื่นกระทำหรือกระทำโดยพระองค์เอง ฯ

อนึ่ง ปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เข้าพระที่นarrant ในคืนวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๙ เวลา ๒๑.๐๐ น. เศษ และตื่นบรรทมเมื่อเวลาประมาณ ยามรุ่งของวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ แล้วสมเด็จพระราชนีได้เสด็จมาวาย น้ำมันละหุ่งห้องพระบรรทม ต่อจากนั้นก็บรรทมต่อไปอีกจนเวลาประมาณ ๕ นาฬิกา จึงคืนบรรทมเสด็จเข้าห้องสรง ครั้นแล้วจึงกลับเข้าพระที่อีก ต่อมาอีก ประมาณ ๑ ชั่วโมงจึงเกิดเหตุ จากพฤติกรรมที่ปรากฏดังนี้จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรรทุมมาแล้วดังนี้ คือตลอดคืนครั้งหนึ่ง และตั้งแต่เวลา yam ถึงเวลา ๕ นาฬิกาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อตื่นบรรทมเวลา ๕ นาฬิกาแล้วเข้าห้องสรง ก็เป็นที่เข้าใจว่าคงเข้าไปลับพระบังคับหนักแล้วจึงเสด็จเข้าพระที่อีก ต่อจากนี้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมงก็เกิดเหตุ ระยะเวลาหลังนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวน่าจะไม่บรรทุมหลับ เพราะได้นarrant มาแล้วถึงสองระยะ ถึงจะบรรทุมหลับก็คงไม่สนิท ฉะนั้น ถ้าหากผู้ร้ายเปิดพระวิสูตรเข้าไปกระทำการยิงดังที่ปรากฏบาดแผลนั้น ก็ไม่ใช่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงรู้สึกพระองค์เสียก่อน และไม่น่าที่ผู้ร้าย จะกระทำการได้โดยง่ายดังนั้น อนึ่ง ตามรายงานการตรวจของแพทย์ ก็มีปรากฏว่า มียาพิษในพระอวัยวะอันอาจทำให้พระองค์บรรทุมโดยไม่รู้สึกพระองค์แต่อย่างใด

คณะกรรมการได้คำนึงอยู่เหมือนกัน ผู้ใหญ่ของประเทศนั้น ก็อาจถูก กระทำร้ายโดยความอุกอาจ ทั้งๆ ที่มีผู้ป้องกันแข็งแรง ดังนี้ตัวอย่างหลายเรื่องที่

ผู้เป็นใหญ่ของประเทศไทยอยู่ร้ายอุกอาจเข้าประหาร โดยไม่เกรงภัยันตรายใด แต่นั้น มิใช่เป็นเรื่องลองกระทำร้าย แต่เป็นการกระทำร้ายซึ่งหน้า โดยผู้กระทำร้ายยอมพิชิตเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยมากเป็นประโยชน์ส่วนรวมตามความเห็นของเข้า และมักเป็นเหตุผลทางการเมือง

ฉะนั้น โดยลักษณะของบادแผลประกอบเวลา สถานที่ และพฤติกรรม โดยรอบด้านลังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกีบั้งมองไม่เห็นว่าบادแผลนี้เกิดจากการกระทำของผู้อื่น

ถ้าหากวินิจฉัยว่า บادแผลนี้มิได้เกิดจากการกระทำของผู้อื่นแล้ว ผลลัพธ์ ก็คงว่าเกิดจากการกระทำของพระองค์เอง ปัญหาต่อไปมีว่า พระองค์ทรงกระทำในลักษณะท่าท่างอย่างไร และโดยในลักษณะท่าทางที่ทรงกระทำดังนั้น จะเป็นอุบัติเหตุ หรือด้วยพระทัยกระทำอัคคีนิบาตกรรม.

การจับปืนสันอย่างเช่นปืนของกลางที่ถนนกีอิจันด้านปืนแล้วยิงโดยวิ่งให้น้ำซึ้งเหนี่ยวไว้ แต่ปืนของกลางนี้ยาวถึง ๒๒ ซ.ม. การที่บุคคลจะจับปืนนี้แล้วจะยิงต้นเองให้เกิดบادแผลดังที่ปรากฏในพระบรมศพนั้น ถึงแม้ว่าเป็นผู้ที่ข้อมืออ่อน ก็เป็นท่าที่ไม่ถนัดและไม่น่าจะทำ มิท่าที่ทำได้สะตอกอยู่ท่าหนึ่งกีอิจันด้านปืนกลับให้น้ำหัวแม่มือเห็นนิย梧ปืน และใช้อีก ๔ นิ้วจันที่คอด้านปืน จุดปากกระบอกปืน ดังที่หน้าผาก และเมื่อบุคคลอนหนายอยู่การจับปืนกลับเช่นที่กล่าวข้างต้นเป็นท่าที่ทำง่ายทั้งมือซ้ายและมือขวา หรือทั้งสองมือพร้อมกัน หากจะสันนิษฐานว่าได้ทรงกระทำเช่นที่กล่าวว่า โดยที่พระองค์ถนัดขวาแต่ปืนตกอยู่ทั้งซ้ายของพระองค์ พระองค์ก็คงใช้พระหัตถ์ซ้ายของพระองค์จับกระบอกปืนดังที่พระนลภาญ หรือได้ใช้ทั้งสองพระหัตถ์ ก็ต้องใช้พระหัตถ์ซ้ายเป็นส่วนใหญ่ในการจับปืนนั้น

คณะกรรมการเห็นพ้องด้วยความเห็นของแพทย์ว่า ผู้ที่จะกระทำอัคคีนิบาตกรรมนั้นต้องมีจิตต์ใจไม่ปกติ มีฉะนั้นก็มีเหตุกระบวนการกระเทือนทางจิตต์ใจของผู้นั้นอย่างรุนแรง ไม่ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศมีพระจิตผิดปกติประการใด และพระองค์ไม่ได้ทรงทิ้งร่องรอยไว้ว่ามีเหตุส่วนพระองค์อย่างใดเลย ทั้งตามทางสอบสวนก็ไม่ทราบถึงสาเหตุและร่องรอยของการนั้นจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดคนหนึ่งคนใดด้วย แต่ว่าจิตต์ใจของคนนั้นไม่เหมือนกัน เหตุที่ว่ากระบวนการกระเทือน

จิตต์ใจอย่างรุนแรงของคนหนึ่ง และเหตุกรรมเทือนทางจิตต์ใจนี้อาจพลุ่งขึ้นขณะหนึ่งขณะใดโดยทันทีก็ได้ จะนั้น กรณีเหตุที่เกิดขึ้นสำหรับคนหนึ่งจะนำมาใช้และเบริญเที่ยงกับอีกคนหนึ่งไม่ได้เสมอไป ส่วนสาเหตุนั้นแล้วก็เป็นเหตุเฉพาะตัวของผู้กระทำอัคติวินิบาตกรรม ซึ่งเขาเปิดเผยเอาไว้ก่อน เช่น ประภกับผู้อื่นหรือเขียนเอกสารทึ่งไว้ก็ยกที่บุคคลอื่นจะรู้ได้

มีอีกข้อหนึ่งคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศทรงกระการล่วงหน้าไว้หลายอย่าง เช่น โปรดเกล้าฯ ให้นัดสมเด็จพระสังฆราชทูลฯพระชนสีห์ในการเสด็จพระราชดำเนินไปต่างประเทศ เป็นต้น อีกทั้งปรากฏตามการสอบสวนว่าพระองค์ท่านทรงพอพระราชทุกทัยที่จะได้เสด็จไปเยี่ยมสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษและท่านประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา

แต่อย่างไรก็ตี พฤติการณ์ทั้งหลายนี้จะถือว่าเป็นเหตุผลอันจะตัดกรณีอัคติวินิบาตกรรมโดยสิ้นเชิงเสียที่เดียวกันได้ไม่ แต่เมื่อได้พิจารณาถึงคำแนะนำของนัดแดลดและวัดถูกที่ทำให้เกิดนัดแดลดคือปืนแล้ว ไม่เห็นว่าจะเป็นอุบัติเหตุไปได้เลย คณะกรรมการได้คำนึงเหมือนกันว่าอุบัติเหตุนั้นอาจเกิดขึ้นในรูปใด ๆ ก็ได้ แต่ในที่นี้จะต้องอนุมานให้ว่าเกิดขึ้นในรูปไดรปันน์ และอาจเป็นได้ในรูปนั้น รูปหนึ่งรูปใดที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ ก็คือปืนจะต้องตั้งอยู่ที่หน้าปาก แต่ปืนไม่ใช่องเล่นที่หน้าปากและหน้าปากก็ไม่ใช่เป็นที่ดูปืน จะนั้น ไม่ว่าจะเป็นโดยดังใจเห็นใจว่าไปปืนโดยไม่ทันพิจารณาว่าลูกปืนขึ้นลำกล้องไว้แล้ว หรือเห็นใจว่าไปปืนโดยพลังพลาดก็เหลือวิสัยที่จะเชื่อว่ากระทำที่หน้าปาก จะนั้น จึงไม่มีทางที่จะคิดว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นในรูปนี้ โดยการทรงกระทำของพระองค์เอง ส่วนอุบัติอันเหตุเกิดจาก การกระทำของผู้อื่นนั้น ไม่มีเก้ามูลอันจำต้องพิจารณาถึง

๓. ลักษณะการทำงานของพระบรมศพ..... อย่างไรก็ตีโดยลักษณะของพระบรมศพที่ทดสอบพระกรไปตามพระราชภัย ซึ่งท่านอนดาธรรมดานั้น มีความสำคัญซึ่งควรพิจารณาอยู่มาก ปรากฏจากปากคำพยานที่เป็นแพทย์บางคนให้ถ้อยคำตรงกันว่า ถ้าหากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศถูกกระสุนปืนโดยพระองค์ทรงกระทำเองแล้ว พระกรทั้งสองไม่น่าจะอยู่ในท่าเรียบดังนั้น พระครัวรองหรือตอกอยู่ที่พระพักตร์หรือพระอุรุหรือมีฉะนั้นก็平常 ส่วนเป็นจำต้องอยู่ในพระหัตถ์เสมอไปหรือไม่นั้นไม่แน่นอน ความข้อนี้สำคัญเป็นอันมาก เพราะว่าถ้าความเห็นของแพทย์

เป็นสิ่งที่แน่นอนแล้ว ก็ซึ่งให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศมได้ทรงกระทำให้เป็นลั่นโดยพระองค์เอง แต่ความเห็นของแพทย์ดังที่ว่า “นั้นแน่นอนหรือไม่” ข้อนี้มิได้ยืนยันเต็มที่โดยเด็ดขาด ทุกคนเป็นแต่ใช้ถ้อยคำว่า “ควรจะ” “น่าจะ” เป็นอย่างนั้น

แต่อย่างไรก็ตาม 医師ที่ได้ให้ความเห็นอย่างนี้ก็มิได้ตัดในข้อว่าพระองค์ทรงกระทำโดยพระองค์เอง (เว้นแต่นายแพทย์ชุบ โซติกเสถียร ผู้เดียว)

ปืนกระบอกของกลางนี้มีขนาด ๑๘ ม.m. มีกำลังลั่นไป ๓ ก.g. มีความแรงสะท้อน ๐.๑๒๕๘ เมตร/กิโลกรัม สมมุติว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระทำพระองค์เองไม่ว่าจะเป็นโดยตั้งพระทัยหรือไม่ก็ตาม ในประการแรกก็ไม่รู้แน่นอนว่าพระองค์ทรงจับปืนด้วยพระหัตถ์ซ้ายหรือสองซ้าย และทั้งไม่รู้ด้วยว่ากำลังที่พระองค์ทรงจับปืนนั้นมีกำลังแข็งแรงสักเพียงใด แต่ทราบได้ว่ากำลังซึ่งทรงใช้ปืนลั่นนั้นอย่างน้อยต้องเป็น ๓ ก.g. ส่วนกำลังด้านทานการสะท้อนของปืนนั้นอีกเรื่องหนึ่งด้วยหากซึ่งไม่สามารถทราบได้ ทั้งนี้เป็นอันไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า กำลังแรงสะท้อนของปืนนั้นจะสามารถพาอาวะกรรมมาถอยไปในท่าเช่นนั้นได้หรือไม่ เหตุฉะนั้น โดยลักษณะการทำทางของพระบรมศพดังนี้ ก็ไม่กระจ่างพอที่จะชี้ลงไปว่า กรณีเกิดจากการกระทำของผู้อื่น แม้กระนั้นก็ได้โดยที่ทำทางของพระบรมศพเป็นที่น่าประหลาดซึ่งไม่เป็นข้อที่จะผ่านเลยไปเสียโดยไม่คำนึงถึง

โดยที่การวินิจฉัยเรื่องนี้เป็นการวินิจฉัยกรณีดังกล่าวไว้แล้วแต่แรก ไม่ใช่เป็นเรื่องที่มีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด ซึ่งในเรื่องเช่นนั้นถ้าไม่มีหลักฐานยืนยันว่าเขาระทำผิด หรือหลักฐานไม่แน่นแฟ้นพอ และมีเหตุสังสัยประการใด ๆ ก็ตาม ผู้วินิจฉัยย่อมยกເเอกสารวามไม่แน่นอนและความสงสัยนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกกล่าวหาและวินิจฉัยไปได้โดยเด็ดขาดทันที แต่เรื่องนี้เป็นเพียงในชั้นสืบสวน และสอบสวน โอกาสที่จะกระทำการสืบสวนค้นคว้าต่อไปยังมีอยู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเด่นชัดแห่งกรณี

ตามข้อเท็จจริงที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นทั้งมวลจะเห็นได้ว่า ตามสำนวนสอบสวน เท่าที่ปรากฏอยู่ในเวลาหนึ่งไม่กระจางในปัญหานางข้อ ทั้งนี้เป็นเพระมิได้กระทำการชั้นสุดรุพลิกพระบรมศพให้ละเอียดถึงกันมาแต่ดัน ตลอดถึงการสอบสวนพยาน ก็ไม่รู้แน่ในข้อสำคัญ เช่น ปลอกกระสุนเป็น เป็นต้น

อย่างไรก็ตี คณะกรรมการได้ประมวลสอนส่วนเข้าทั้งหมด ทั้งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอนส่วนไว้เดิมและที่สอนส่วนโดยเปิดเผยต่อหน้าประชาชน และเมื่อได้พิจารณาถึงคำพยานบุคคล วัดถูกพยาน และเหตุผลแวดล้อมกรณีดังๆ ทุกແง่ทุกนุ่ม โดยรอบด้านดังกล่าวมาตั้งแต่ต้นแล้ว คณะกรรมการเห็นว่า ในกรณีอันจะพึงเป็นต้นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาอาันนทมหาดเลศตีจัสรรคได้นั้น สำหรับกรณีอุบัติเหตุคณะกรรมการมองไม่เห็นว่าจะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณีคือ ถูกลองปลงพระชนม์และทรงปลงพระชนม์เองนั้น การถูกลองปลงพระชนม์ไม่มีหลักฐาน และเหตุผลที่แน่นอนแสดงว่าจะเป็นไปได้ แต่ไม่สามารถที่จะตัดออกเสียโดยสิ้นเชิง เพราะว่าบังมีทำทางของพระบรมคพค้านอยู่ ส่วนในกรณีปลงพระชนม์เองนั้น ลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผลหรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็น เช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถที่จะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใด ในสองกรณี ทั้งนี้เป็นเรื่องท่องเที่ยวนอกจากหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะดำเนินการสืบสวน และปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป”

อนึ่ง นายแพทย์สุด แสงวิเชียร ศาสตราจารย์หัวหน้าแผนกวิชาการกายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล กรรมการคนหนึ่งในคณะกรรมการแพทย์ ได้แสดงความเห็นไว้ในรายงานการประชุมคณะกรรมการแพทย์ ในการสอนส่วนการสรุคดของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนัมทมหิดล ที่เสนอต่อคณะกรรมการศาลกลางเมืองมีความตามความเห็นของนายแพทย์สุดฯ ว่าดังนี้

“ข้าพเจ้าได้หันนภาคแพลชั่นหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าได้ตัดออกจากระบบลักษณะของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ขณะที่ทำการซันสูตรพลิกพระบรมศพ ภาคแพล เป็นเสื้อกางเกงกางเกงมีหนังแยกเป็นสีแลก แยกบน แยกล่าง แยกขวาและแยกซ้าย เมื่อได้ใช้กล้องจุลทรรศน์นิด ๒ ตาส่องดู บนหนังนั้นมีรอยกดเป็นรอยโค้ง เห็นได้ชัดบนแยกขวาและแยกซ้าย แยกบนไม่เห็นตนดันก็ และแยกล่างไม่เห็นเลย ถ้าเอาส่วนโค้งเหล่านั้นมาต่อ กันเข้ารูปวงกลมนั้น มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๑ ม.m. เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่าปลายแยกเหล่านั้นเป็นรอยโค้ง และเส้นโค้งบนผิวนั้นไม่ต่อ กันเป็นรูปวงกลม นอกจากนี้ยังมีเนื้อที่เล็กๆ ใหม้อุญที่แยกล่าง และมีสีแสดงว่าเป็นดินปืนติดอยู่ด้านในของหนังชิ้นนั้นด้วย”

ดังกล่าววนี้คือหลักฐานของปากแพลงที่พระนลากู จากการตรวจสอบตามหลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ โดยนายแพทย์สุด แสงวิเชียร และนายแพทย์สุดฯ ได้มีความเห็นต่อถ้อยคำนิดเดียว เช่นนี้ว่า

“รอยกดในหนังนั้นอาจเป็นไปโดยกดปากกระบอกปืนกระชับแน่นลงที่พระนลากูก่อนยิง ถ้าหากเป็นการอุบัติเหตุแล้วปากกระบอกปืนคงไม่กดลงไปที่พระนลากูกระชับแน่น ตามความเห็นของข้าพเจ้ามีทางอธินายที่เป็นไปได้ ๒ ประการเท่านั้น คือ ปลงพระชนม์เองหรือถูกปลงพระชนม์ทั้งสองประการเท่าๆ กัน”

ต่อมาข้อสรุประยงานของคณะกรรมการสอบสวนพุกผู้การณ์สวรรคตดังกล่าว ข้างต้น รัฐบาล พล.ร.ต. ดาวลักษ์ อธรัตนาราษฎร์ จึงประชุมพิจารณารายงานเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๕๑/๒๔๘๙ เมื่อ ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ในรายงานการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีปรากฏว่า นายกรัฐมนตรีขอให้คณะกรรมการรัฐมนตรีวินิจฉัยว่าจะจับนายชิต สิงหาเสนี และนายบุศย์ ปัทมศริน มาสอบสวน

เกี่ยวกับข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีดังกล่าว พระยาสุนทรพิพิธ รัฐมนตรีมหาดไทย อดีตมหาดเล็กรายงานรัชกาลที่ ๕ ข้าหลวงเดิมรัชกาลที่ ๖ มีความเห็น ตามที่ปรากฏในบันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าดังนี้

พระยาสุนทรพิพิธ แต่งงว่า “ถ้าจับเข้าไปทันทีแล้วปล่อยทีหลัง โดยสืบไม่ได้ความ ไม่มีอะไรจะน่าดู....ปัญหามีว่าจะจับหรือไม่จับ ตัวร้ายอาจติดตามแต่ไม่ได้มูลฐานอะไรเพิ่มขึ้นมา ถ้าไม่มีมูลฐานอะไรแล้วก็ไม่ควรจับ”

นายกรัฐมนตรี แต่งงว่า “ไม่จับเขาก็ว่าตัวร้ายไม่ทำงาน ถ้าไม่ส่งตัวร้ายจะให้ทำอย่างไร ถ้าจะเอาอย่างพระยาสุนทรฯ ว่าอีก ๓ ปีก็ไม่สำเร็จ”

นายดิเรก ชัยนาม แต่งงว่า “อยากให้จับอีก ๒ คน ต้องจับพระพี่เลี้ยงกับนางสาวจรุญด้วย”

พล.ท. จิระ วิชิตสังคม แต่งงว่า “มืออยู่ ๒ ประเด็น ๑. สืบว่าถูกปลงพระชนม์หรือเปล่า หรือ ๒. ลองปลงพระชนม์ ถ้าสืบว่าไม่มีแนวทางจะถูกปลงพระชนม์ได้ เรื่องก็เรียนร้อยไป”

นายกรัฐมนตรี แต่งงว่า “เรื่องนี้ถ้าพูดกันถึงคณะกรรมการทำงานกันจริงๆ แล้ว เมื่อเหตุการณ์เกิดกรรมการจะต้องวินิจฉัยว่า ถูกฆ่าตายหรือเปล่า และปล

ประชาชนเมืองหรือเปล่า ถ้าไม่มีแล้วต้องไปอุบัติเหตุ แต่นี่เราตัดอุบัติเหตุเสียก่อน ปัญหาจึงมีว่า ความเห็นในรูปการณ์ที่เขาเสนอมา มีเหตุผลไหม เขาว่าปลงพะชนม์ เอง แต่ที่มีเหตุ ๒ อัน ๑. ไม่มีโมเดฟ ซึ่งการปลงเองไม่จำเป็นต้องมีโมเดฟก็ได้ แต่การสืบยาก ๒. เมื่อเช่นนี้ก็มีอยู่อันเดียวว่า ใครมา สืบมือเท่านั้น”

พล.ท. จิระ วิชิตสังคม รัฐมนตรี แฉลงว่า “เมื่อเรื่องกลับมา ตำรวจ ก็สืบเรื่องลอบปลงพะชนม์หรือไม่เท่านั้น”

นายกรัฐมนตรี แฉลงว่า “ถ้าสามารถสืบสำมือให้รู้ทั้งเมืองย่างเดียวเท่านั้น ปลงเองมีอยู่อย่างไร ก็เป็นเรื่องร้อย เจ้าเป็นตกลงส่งตำรวจ ถ้าจับทราบบังคับทูลไป”

ที่ประชุมตกลงเห็นชอบด้วยกันการพิจารณาของคณะกรรมการ (อนุกรรมการ รัฐมนตรี ๗ ท่าน) ให้ทราบบังคับทูลฯ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป

๑๘

ຮັບປະທາງ ດ ພ.ຢ. ແຊກ່ອ

ຕອນມາຮັບປະທາງຫລວງທໍາຮຽນ “ໄດ້ນຳເຮືອງເສນອຄະນະຜູ້ສໍາເລີ່ມແພນພະອອກຕໍ່
ຊັ້ນພູນມື້ນາທານເຣນທຣ ເປັນປະຫານ ພົມກັນນັ້ນຮັບປະທາງໄດ້ສັງເຮືອງ
ໄທກົມດໍາວັງສິນສຸວນເອາດັວຄນຮ້າຍທີ່ລອບປັດພະນົມຮັບປະທາງທີ່ ៤ ມາ
ດໍາເນີນຄື

ນາຍປິດ ພມຍຶງກໍ ໄດ້ພຸດຄົງປະເຕີນນີ້ໃນການໃຫ້ສັນກາຍຸ້ນນາຍວິໄລ ໂອສຖານນີ້
ດັ່ງທີ່ພົມອັງແລ້ວໜ້າງດັ່ງ ມີຄວາມນາງຄອນວ່າດັ່ງນີ້

“ພມການນິ້ວ່າ ຮັບປະທາງທໍາຮຽນ “ໄດ້ນຳເຮືອງເສນອຄະນະຜູ້ສໍາເລີ່ມແພນພະອອກຕໍ່
ຊັ້ນພູນມື້ນາທາ ເປັນປະຫານ ພົມກັນນັ້ນຮັບປະທາງໄດ້ສັງເຮືອງໄທກົມດໍາວັງສິນສຸວນ
ເອາດັວກາທີ່ແທ້ຈິງໃນການປັດພະນົມຮັບປະທາງທີ່ ៤

ດໍາວັກທີ່ມີໜ້າທີ່ສິນສຸວນໄດ້ເວົ້າໃຈສິນສຸວນຕາມຫລັກການທີ່ເຄີຍທຳກັນນາມໃນກຣນີ້
ທີ່ຜູ້ດູກລອນນໍາຕາຍວ່າ ໃນກຣນີ້ລອບປັດພະນົມຮັບປະທາງທີ່ ៤ ນັ້ນ ພະອອກຕໍ່ໄດ້ມີສາເຫຼຸ
ຂັດແຍ້ງກັນຜູ້ໄດ້ລົງຂາດທີ່ຜູ້ນັ້ນຕ້ອງປັດພະນົມທ່ານ ແລ້ວສະຖາປະຕົນເປັນຮາວງສີ
ໃໝ່ເກື້ນ ຕາມປະວັດີສາສຕ່ຽກ໌ປາກູໂຈ່ນພະຮາຍພັງກາວດາຣ ຕັ້ງແຕ່ສມັຍກຣຸງຄວີອຢຸຮຍາ
ເປັນດັ່ນນາ

ປາກູວ່າເມື່ອຮັບປະທາງທີ່ ៤ ສວຽກຄົດແລ້ວ ຮັບປະທາງໃນສັນຍັ້ນ (ຮັບປະທາງນາຍປິດ) ຍ້າ

-ผู้เขียน) ได้อัญเชิญพระราชอนุชาติขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหาภัตตริย์รัชกาลที่ ๙ องค์ปัจจุบัน โดยความเห็นชอบของรัฐสภาตามวัตรธรรมนูญ ฉบับ ๒๔๘๙ พนักงานสืบสวนจึงเห็นว่าสาเหตุแห่งการปลovereชนมรัชกาลที่ ๙ มิใช่เพราเหตุดังกล่าวแล้ว

พนักงานสืบสวนจึงสืบสวนถึงสาเหตุอื่นว่า มีผู้ใดบ้างที่ได้รับประโยชน์จาก การที่ปลovereชนมรัชกาลที่ ๙ ก็เห็นว่า มาหาเด็กที่ใกล้ชิดก็เป็นบุคคลที่บางพวก การเมืองโอมนิชวนเชื่อไว้ ก็มิใช่เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลovereชนมรัชกาลที่ ๙ เลย

ดังนั้นจึงสืบถึงบุคคลอื่นที่ได้รับประโยชน์จากการปลovereชนมันนั้น ซึ่งก็มี การพูดชูชิงกันว่าเป็นผู้นั้นผู้นี้ พนักงานสืบสวนจึงได้สอบถามปากคำของพยาน บ้างคนไว้ แต่ไม่สามารถที่จะเปิดเผยในขณะนี้

เมื่อข่าวนี้ได้แพร่หลายออกไปก็ได้เกิดการรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ ซึ่ง พระครูประชาธิปัตย์ได้ร่วมมือกับคณะรัฐประหารทำขึ้น แล้วพระครูประชาธิปัตย์ ได้เป็นรัฐบาล เมื่อ ๑๐ พ.ย. ๒๔๙๐

ครั้นแล้วรัฐบาลพระครูประชาธิปัตย์ ก็ได้แต่งตั้งให้พระพินิจชนกดี พี่เขยของ ม.ร.ว. เสนีย์ และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งออกจากราชการรัฐบาลน้ำาญไปแล้วนั้น เข้ากลับรับราชการทำหน้าที่สืบสวนกรณีสวรรคต (ด้วยความสามารถในการวางแผน จัดจาก-ผู้เขียน) จึงได้ส่งจันทร์เฉลียว ปทุมรัตน์ นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ ปั่นศรีวน และขอให้รัฐบาลอังกฤษที่สิงคโปร์ส่งตัว ร.ต.อ. เจียน ชัยสงค์ (อัมพุนันทน์) ซึ่งฝ่าย ประชาธิปัตย์จะเกลี้ยดจงชั่ง เพราะเป็นผู้ที่เคยจับสมาชิกประชาธิปัตย์บ้างคน อาทิ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นั้น กลับมาเมืองไทย ในข้อหาว่า ร.ต.อ. เจียนฯ นำคุณชาย แต่ศาลอังกฤษที่สิงคโปร์พิจารณาหลักฐานที่รัฐบาลประชาธิปัตย์ส่งไปให้แล้วเห็นว่า หลักฐานไม่มีข้อมูล จึงสั่งยกคرار่องของรัฐบาลประชาธิปัตย์

ครั้นแล้วฝ่ายค้านจัดประชุมที่วังปารากู๊ด ที่จะใส่ความอดีต ร.ม.ต. ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ตั้งประภูในหลักฐานสำนวนศาลที่ข้าพเจ้าเป็นโจทก์ฟ้อง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช กับพวกสยามรัฐ เป็นจำเลย ซึ่งนายเบร์ล ศิริกัล อดีต ผู้ดูแลอักษรภาษาไทยแห่รัฐบาลที่ ๙ “ได้รวมพิมพ์เป็นเล่มขึ้นแล้ว”

คณะรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ ที่ใช้กำลังอาวุธโค่นล้มรัฐบาลธารงฯ นั้น มี พล.ท. พิน ชุมระหวัณ เป็นหัวหน้าที่แท้จริง แต่ตัวเองไม่มีนามมีทางการทหาร

และทางการเมืองพอ จังชุมจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึ่นมาส่วนบทบาทเป็นหัวหน้า แต่ในนาม ดังที่ พลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ได้ยืนยันความข้อนี้ไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” มีใจความว่าดังนี้

“ในชีวิตของคุณพ่อนั้น ท่านบอกว่าสิ่งที่ทำให้ท่านเสียใจมากที่สุด ก็คือการ ที่ไม่สามารถจะช่วยชีวิตผู้บุริสุทธิ์ ๓ คนนั้นไว้ได้ (หมายถึงนายเฉลียว ปทุมรส นายชิด สิงหเสนี และนายบุศย์ ป้อมศริน) ท่านบอกว่าท่านพยายามขอพระราชทาน อภัยโทษถึง ๓ ครั้งแต่ไม่สำเร็จ เพราะว่าท่านไม่มีอำนาจ อ่านจากอยู่ที่ คณะ รป. (ซึ่งหมายถึงคณะรัฐประหาร)”

ครับ, จะลำเร็วได้อีก远ไป เพราะวัดกุประสังค์ที่สำคัญข้อหนึ่งในการทำ รัฐประหาร ๘ พ.ย. ๙๐ ก็คือการสะสางกรณีสวรรคต และก่อฉะลงมือทำรัฐประหาร สักหนึ่งเดือน พวกเขายังได้สร้างภาพโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนเข้าใจว่านายปรีดีฯ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์

โดยนายพันเอกอกราชการคนหนึ่ง ชื่อพันเอกพระยาวิชิตสารศาสตร์ (จันดา วัชรสเดียร์) กับนางน้อม วิชิตสารศาสตร์ ภรรยาน้อย ได้นำนางละม่อน เชยสีทธิ์ ไปพบนายกรัฐมนตรี ถวัลย์ อธรัตนवงษ์ สำรองนายสวัสดิ์ นางละม่อนเล่าว่า ตนเองคุ้นเคย กับนายชิด สิงหเสนี และนายชิดฯ ได้พบกับนางว่า นายปรีดี พนมยงค์ ใช้คน ไปลองปลงพระชนม์ในหลวงต่อมาในวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๐ ตำรวจได้ทำการ จับกุมบุคคลทั้งสาม ในข้อหาขบถภายในราชอาณาจักรและหมิ่นประมาทนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

ร.ต.อ. เชื้อ สุวรรณศร ผู้ช่วยเลขาธุการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ในเรื่องนี้ หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๐ ได้นำลงพิมพ์ข้อความโดยสรุปว่าดังนี้

“คดีของพันเอกพระยาวิชิตสารศาสตร์ มีผู้ร่วมคบคิดหลายคน (หมายถึง คณะ รป. ๘ พ.ย. ๒๕๔๐-ผู้เจียน) มีการวางแผนล้มล้างรัฐธรรมนูญ การโฆษณา ของพกนี้มีหลายกลุ่ม ทุกๆ กลุ่มมีวิธีการโฆษณาแบบเดียวกัน คือ กระซิบบอก คนรู้จักให้ช่วยบอกต่อๆ กันไปแบบปากต่อปาก และเขียนข้อความทำหนองบัตรสนใจที่ ส่งไปตามสถานที่ราชการและบุคคล”

และแล้วตำรวจยังไม่ทันจะได้ดำเนินการกับพันเอกพระยาวิชิตฯ กับพวก

กีเกิดรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๙๐ และเลิกลัมคดีไป เช่นเดียวกับการดำเนินคดีสวรรคตที่อยู่ในขั้นสืบสวนของตำรวจเพื่อหาตัวคนร้าย

ดังนั้น ขอกล่าวว่าของคณารัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ ต่อรัฐบาลธรรมฯ ที่สืบท่องจากรัฐบาลปรีดิฯ ว่าปล่อยปละละเลยไม่สะสางกรณีสวรรคตให้แล้วเสร็จนั้น เป็นการกล่าวเท็จ เพราะความจริงรัฐบาลทั้งสองได้ดำเนินมาเป็นขั้นตอนตามลำดับ เริ่มจากการตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนในสมัยรัฐบาลนายปรีดิฯ จนกระทั่งส่งผล การสอบสวนนั้นมาถึงรัฐบาลธรรมฯ แล้วรัฐบาลธรรมฯ ก็ส่งเรื่องให้ตำรวจดำเนินการสืบหา ตัวคนร้าย กีเกิดรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ รัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ โดยความร่วมมือของประชาธิปัตย์ จึงเกิดขึ้นเพื่อปกป้องคนร้ายโดยแท้ และใส่ความผิดให้ผู้บริสุทธิ์อย่างไม่ถูกธรรมด้วย

กีเช่นเดียวกับคำให้สัมภาษณ์ถึงเหตุผลการทำรัฐประหารของ พล.ท. พิน ชุมระหวัณ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ที่หนังสือโฆษณาสาร ของกรมโฆษณาการ (กรมประชาสัมพันธ์) ประจำเดือนนั้น นำไปตีพิมพ์ความว่า

“ผมทนคุ้งเขากองกันไม่ไว ดูซิคุณ เขาวยกันเป็นล้านๆ ผมเป็นนายพล นุ่งทางเงงปะกัน เกิดมายังไม่เคยเห็นเงินมีน...”

ครับ, ก่อน ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ ท่านไม่เคยเห็นเงินมีน แต่หลังจากนั้น ไม่รู้ว่าท่านรายเงินเป็นร้อยๆ พันๆ ล้าน ที่เป็นรถคอกทองมาถึงลูกหลวงปัจจุบัน ได้อย่างไร ถ้าท่านจะอ้างต่อไป

ความพ่ายแพ้ทางการเมืองของพระคริสต์คริสต์ลัทธิโรมันคาทอลิก ๒ ครั้ง ติดต่อกัน ซึ่งทำให้ผู้ใหญ่ในพระคริสต์ลัทธิโรมันคาทอลิกและโกรธแค้นมาก กีเป็นปัจจัยร่วมปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาธิปัตย์สนับสนุน พล.ท. พิน ชุมระหวัณ ทำรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐

ความเสียหน้าและโกรธแค้นของประชาธิปัตย์คริสต์แรกก็คือ การพ่ายแพ้การเลือกตั้งสมาชิกพฤษภา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ในการเลือกตั้งครั้งนั้น เป็นการเลือกตั้งทางอ้อม คือสมาชิกพฤษภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกพฤษภา และในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้มีการตกลงกันว่าจะพริโටและลงสมัครรับเลือกตั้งโดยอิสระ แต่ประชาธิปัตย์เล่นไม่ซื่อ กลับทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตนเพื่อให้ได้รับ เลือกตามรายชื่อันนั้น เพื่อหวังกินรวบ เมื่อฝ่ายสหภาพ-แนวรัฐธรรมนูญรู้ว่ามีจาก

คุณเรรม พรหมโนบล จึงทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครฝ่ายตนน้าง และในที่สุดเมื่อมีการลงคะแนนเลือกตั้งปรากฏว่าฝ่ายประชาธิปัตย์แพ้เรียน แม้เจ้าพระยาศรีธรรมราชิเบศร์ซึ่งเรียกันในพระคpaceธิปัตย์ว่าพี่ใหญ่ก็ไม่ได้รับเลือก ซึ่งทำให้ห่านเสียนหนามาก

ครั้นต่อมาในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของรัฐสภาเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๘๙ อันเนื่องมาจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชยังทรงพระเยาว์ไม่อาจทรงตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์โดยพระองค์เองได้ตามรัฐธรรมนูญ ในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์วันนั้นรัฐสภาไม่ได้มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ๒ ท่าน

รายงานการประชุมรัฐสภาครั้งที่ ๓ วันอาทิตย์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๘๙ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เริ่มประชุมเวลา ๑๕.๑๕ นาฬิกา ได้บันทึกรายงาน การประชุมในประเด็นตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ดังนี้

พล.ร.ต. ถวัลย์ ธรรมนราวาสวัสดิ์ ร.น. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พระนครศรีอยุธยา) : ข้าพเจ้าขอเสนอกรุณารับรอง

ผู้มีรับรอง

นายมงคล รัตนวิจิตร สมาชิกสภาผู้แทน (นครศรีธรรมราช) : คนที่ ๒ ข้าพเจ้าขอเสนอพระยามานฯ

มีสมาชิกรับรอง

นายคง อกัยวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทน (พระนคร) : ข้าพเจ้าขอเสนอเจ้าคุณศรีฯ (หมายถึงเจ้าพระยาศรีธรรมราชิเบศร์ผู้เป็นพี่ชายของพระยามานวราชสวี-ผู้เจียน)

มีสมาชิกรับรอง

นายไตร ปานิกนุตร สมาชิกพฤษศาสตร์ : ข้าพเจ้าไม่เจ้าใจ ขอท่านประธานได้โปรด คือมี ๒ แล้วเสนออีก จะเลือกที่ละคนหรือเลือกที่เดียว ๒ คน ขอประธานเรียนด้วย

ประธานรัฐสภา : เท่าที่เคยปฏิบัติมา ข้าพเจ้าดูแล้วลงคะแนนที่เดียว

๒ ท่าน

นายดุสิต บุญธรรม สมาชิกสภาผู้แทน (ปราจีนบุรี) : ขอเสนอให้เป็นการเสนอชื่อ

มีสมาชิกรับรอง

ประธานสภา : ได้มีผู้เสนอเป็นการเสนอขอแล้ว...

นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี : ประทานโถง คือเกี่ยวกับวิธีโหวต เท่านั้น ถ้าหากว่าตัดกลงกันได้ในเรื่องกรมขุนชัยนาทฯ แล้ว หมายความว่าตัดกลงกันไปเสียงคนหนึ่งแล้ว เหลือพระยาศรีฯ กับเจ้าคุณ mana ตกลงอย่างนี้หรือไม่ ถ้าตกลง เช่นนี้ การเขียนจะสะท้วงขึ้นหรือจะโหวตทีได้

นายคง อภัยวงศ์ สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร (พระนคร) : ที่ท่านนายกรัฐมนตรี เสนอก็แนบยลตี เรื่องกรมขุนชัยนาทฯ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่เจิดจ้อง แต่ว่าเราถูกมาเทียบกัน เจ้าคุณพี่ เจ้าคุณน้อง มาว่ากันดู

มีสมาชิกรับรอง

ประธานรัฐสภา : ข้าพเจ้าขอให้ลงมติ เพราะว่ามีผู้เสนอว่าจะให้ลงคะแนนเสียงระหว่าง ๒ ท่าน คือ พระยาศรีฯ กับ เจ้าคุณ mana เพราะว่าตัดกรมขุนชัยนาทฯ ออกไว้ อย่างนั้นใช่ไหม

นายไตร ปาณิกบุตร สมาชิกพุฒสภา : ถูกแล้ว อย่างท่านประธานว่า แต่สำหรับกรมขุนชัยนาทฯ ควรจะพูดเสียก่อนว่า เป็นอันตัดกลงว่าจะรับท่านเป็นผู้สำเร็จฯ

ประธานรัฐสภา : ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าขอให้ลงมติรับท่านผู้ที่หนึ่งเสียก่อน ท่านผู้ใดเห็นว่าคำแนะนำผู้สำเร็จในขณะนี้สมควรจะมีเสด็จในกรมขุนชัยนาทฯ เนื่องจากเป็นผู้สำเร็จขอให้ยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานรัฐสภา : ผู้ใดไม่เห็นด้วย

ไม่มีสมาชิกยกมือ

ประธานรัฐสภา : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ยอมรับเสด็จในกรมขุนชัยนาทฯ เนื่องจากเป็นผู้สำเร็จฯ ต่อไปนี้ไม่มีปัญหาอะไรแล้ว เพราะมีผู้เสนอให้ลงมติแล้ว ก็มีเจ้าคุณ mana กับเจ้าพระยาศรีฯ ก็เป็นอันว่าลงมติได้ เพราะเราจะต้องเลือก แต่ท่านผู้เดียว ในการลงคะแนนเสียงนี้จะแยกกระดาษให้ ขอให้เขียนชื่อ

เลขที่การพุฒสภาพรียกชื่อสมาชิกพุฒสภาพร แลกเลขที่การสภาพผู้แทน เรียกชื่อสมาชิกสภาพผู้แทนเรียงตามลำดับอักษร มาส่งบัตรคะแนนเสียงต่อหน้า

ประธานรัฐสภา และเชิญผู้มีชื่อต่อไปนี้มาเป็นกรรมการนับคะแนน คือ

๑. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
๒. นายชาลิต อภัยวงศ์
๓. นายดุสิต บุญธรรม
๔. นายสุดจิตร หริรักษ์พุกย์
๕. นายทองม้วน สติรบุตร
๖. หลวงอรรถกัลยาณวินิจ
๗. พ.ต.ต. ชั้น รัศมิทัด
๘. นายเสวตร์ เปี่ยมพงศ์สารดี

ประธานรัฐสภา : ผลของการลงคะแนน พระยามاناฯ ได้ ๙๐ คะแนน
เจ้าพระยาศรีฯ ได้ ๓๙ คะแนน บัตรเสีย ๑ และกรรมการเข็นรับรองถูกต้องแล้ว
เป็นอันว่าพระยามاناฯ ได้รับเลือกเป็นคณะผู้สำเร็จฯ

ที่ประชุมปรนนิშ

ครับ, ที่ประชุมปรนนิษอนนี้ແລະที่ทำให้ประชาธิปัตย์กระเทือนอกใจต้อง^๑
ไปร่วมกินน้ำใบบัวบก พลโท พิน ชุณหะวัณ ในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๙๐

ปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๕๙๐ คือกรณีสวรรคตและ
ความอามาตรฐานของประชาธิปัตย์ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น และกีเซ่นกัน

ปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดรัฐประหาร ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โคนล้มรัฐบาล
จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในเวลาต่อมา ก็มาจากกรณีสวรรคต จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ท่านขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ก็ด้วยอาศัยกรณีสวรรคต และท่านต้อง^๒
พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ด้วยกรณีสวรรคต เช่นเดียวกัน นายปรีดีฯ ได้ให้
สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ถึงเรื่องนี้ว่า

“รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งตัวแทนไปพบผู้ในประเทศจีน
แจ้งว่าได้หลักฐานใหม่ที่แสดงว่าผู้ถูกประหารชีวิตทั้งสามคนและผู้เป็นผู้บริสุทธิ์^๓
จะนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงจะเสนอสภาพผู้แทนรายภูริให้ออกกฎหมายใหม่มี
การพิจารณาคดีใหม่ด้วยความเป็นธรรม ครับแล้วก็มีผู้ยุบให้จอมพล สมยศ ธนรัชต์

กับพวก ทำรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โคนล้มรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม” และ

แม้กรณี ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ก็มีกรณีสวรรคตเข้าไปเป็นปัจจัยสนับสนุน ร่วมด้วย กล่าวคือ

ก่อนหน้าจะเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นั้น ได้มีข่าวเล่าลือกันว่า เจ้าฟ้าชายสยามมกุฎราชกุมารซึ่งประทับอยู่ที่อสเตรเลียถูกกลอนทำเร้ายด้วยพระแสงปืน และว่ามีปืนที่ลองทำร้ายนั้นไปจากจอมพล ประภาส จารุเสถียร

ต่อข่าวเล่าลือแบบพรายกะซิบเช่นนี้ วันหนึ่งจอมพล ประภาส จารุเสถียร ซึ่งขณะนั้นเป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยมีความว่า

“การปล่อยข่าวลือแบบนี้เคยมีมาแล้วเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ใหม่ๆ ยังแต่รู้ไม่เข้าไปร้องตะโกนในโรงหนังเท่านั้น”

คำให้สัมภาษณ์ของจอมพล ประภาส จารุเสถียร เช่นนี้ เป็นการตีกระทบ พากเสษเดนศักดินา ที่เคยปล่อยข่าวใส่ร้ายนายปรีดีฯ ในกรณีสวรรคตและเข้าไปร้องตะโกนในโรงหนังว่าปรีดีมาในหลวง

การให้สัมภาษณ์เช่นนี้ แสดงว่า จอมพล ประภาส รู้ดีว่ากรณีสวรรคตเกิดขึ้น อ่างไร และรู้ว่านายปรีดีฯ เป็นผู้บริสุทธิ์

อัยการที่ลาออกไป

คำฟ้องของอัยการโจทก์มีด้วยกัน ๕ หัวข้อ โดยเฉพาะหัวข้อที่ ๔ เป็นประเด็นสำคัญของคดี เป็นประเด็นที่อัยการโจทก์กล่าวหาว่ามีบุคคลภายนอกเข้ามาลองปลุกประชานม โดยมีนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ร่วมมือรายละเอียดของคำฟ้องหัวข้อที่ ๔ ว่า ดังนี้

“ข้อ ๔ ต่อมาในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๘๙ เวลากลางวัน ภายหลังเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาอาنانทหิดล ถูกปลุกประชานมแล้ว นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ได้นั่งจากกระทำการเพทุบ้ายเอกสารลอกกระสุนปืน ๑ ปลอก ส่งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ และกล่าวเท็จว่าเก็บได้ในที่ใกล้พระแท่น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาอานานทหิดลบรรทมอยู่ในขณะถูกประทุร้าย ทั้งนี้โดยจำเลยประสงค์เพื่อจะให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อไปในทางที่เป็นเท็จว่า เป็นปลอกกระสุนปืนซึ่งได้ยิงในวันนั้น จากความอุปนิสัยนักอุทธรณ์ซึ่งวางแผนอยู่ใกล้พิธีกรรมเบื้องชัย และเพื่อจะให้หลงเชื่อไปในทางที่เป็นเท็จว่า ได้ทรงใช้อาวุธปืนนั้นประทุร้ายพระองค์เอง ซึ่งความจริงอาวุธปืนกระบอกนั้นมิได้ใช้ยิงในวันนั้น และไม่ได้ใช้ประทุร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้โดยนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ รู้อยู่ว่าเป็นความเท็จและได้กระทำการเพทุบ้ายดังกล่าว ด้วยเจตนาช่วยพระพากให้พ้นอาญาและปกปิดมิให้ปรากฏว่า ได้มีการประทุร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เหตุใดก็ตาม พระท่านนั่งบรรพิมาน ดำเนลพระบรมราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร”

ตามคำฟ้องข้อนี้ หมายความว่า คนร้ายที่ลองปลุกประชานม ได้แอบเข้ามาปลุกประชานมพร้อมด้วยปืนของตนเองที่เตรียมมาแล้ว เมื่อลั่นกระสุนใส่พระนลาง แล้ว คนร้ายไม่ได้รับหนีออกจากไปในทันทีทันใด แต่ยังใจเย็นค้นหาปลอกกระสุนที่ลั่นออกไปนั้น และเมื่อได้แล้วจึงได้หลบหนีออกไป ต่อมานายชิต จำเลย ได้นำปลอกกระสุนไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ (ตามบันทึกกรมตำรวจนักที่ก่อตัวข้างต้น) อ้างว่าเก็บได้จากพระที่ และปลอกกระสุนปืนที่นายชิตนำไปมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น โจทก์อ้างในเวลาต่อมาว่า แม้เป็นปลอกกระสุนปืนจากปืนกระบอกที่วางอยู่ข้างพระคราบนั้นพระชนม์จริง แต่ก็เป็นปลอกกระสุนที่นายชิตฯ เก็บไว้ก่อนหน้านั้น (ในเวลาที่ในหลวงทั้งสองพระองค์ซ้อมยิงปืน)

โจทก์อ้างว่าในเช้าวันเกิดเหตุนั้น ปีนกระบอกนั้นไม่ได้ใช้งงเลย การกระทำของนายชิต จำเลย ซึ่งเป็นเพทุบายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลงทางเข้าใจผิด คิดว่าเป็นการปลงพระชนม์พระองค์เองด้วยปีนกระบอกที่วางอยู่ข้างพระกร การกระทำการของนายชิตจำเลย จึงเป็นการช่วยเหลือคนร้ายให้พ้นอาญา

แน่นอน, เมื่อจัดหาให้เป็นการลองปลงพระชนม์โดยบุคคลภายนอก ก็ต้องออกมานิรูปนี้ เพราะจะเป็นไปได้อย่างไรที่คนลองเข้าไปปลงพระชนม์ จะไปหวังน้ำบ่อหน้า คือไปหาปืนเอาในห้องพระบรรทม

เกี่ยวกับปืนที่วางอยู่ข้างพระกรในหลวงในพระบรมโกศหรือปืนของกลามันน์ตามประวัตินอกกว่า ไก่อ่อนล้นจ่าย (คำของกรมขุนชัยนาทฯ) และจากบันทึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่บันทึกถึงปีนกระบอกนั้นไว้ ก็ชัดเจนอยู่แล้วว่ามีลูกกระสุนไม่มีรอยสับแก้ป ๕ นัด กับมีกระสุนปืนค้างอยู่ในลำกล้อง ๑ นัด

เรื่องลูกกระสุนปืนค้างอยู่ในลำกล้องปีนกระบอกนั้น นายมังกร กมรบุตร มหาดเล็กผู้ซึ่งรับใช้ราชสำนักมาตั้งแต่รัชกาลพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เบิกความเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๔๙๒ สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ตามบันทึกของกรมตำรวจนรงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๙๙ ที่ยกมากล่าวแล้วข้างต้นนั้น

นายมังกร กมรบุตร เบิกความว่าดังนี้

“เวลาพระเจ้าอยู่หัวทรงหัดพระแสงปืน ข้าพเจ้าเคยไปอยู่รับใช้พระองค์ท่านครั้งหนึ่ง ราวๆ ปลายเดือนพฤษภาคม เวลาบ่าย ๓ โมง พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ ก็ทรงยิงปืนทั้งสองพระองค์ พระองค์ทรงยิงอยู่นานราว ๒๐ นาที ก็ส่งพระแสงปืนนั้นให้ข้าพเจ้า รับสั่งว่าให้นำไปให้เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดเสีย...

นอกจากครั้งนี้แล้ว ถัดมา ๓-๔ วัน ข้าพเจ้ามาเวรและมานั่งอยู่ที่เก้าอี้ อัฒจันทร์ชั้นล่าง เมื่อเวลา ๑๐ น. เศย ในหลวงในพระบรมโกศทรงชะโงกที่ลูกกระสุนได้ชั้นบนด้านหนึ่งค่อนไปข้างหัวบันได และกวักพระหัตถ์เรียกข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็ขึ้นบันไดไปเฝ้าพระองค์ท่านที่ห้องบันไดชั้นบนนั้น พอข้าพเจ้าขึ้นไปถึงในหลวงในพระบรมโกศก็ส่งปืนสั้น ๑ กระบอกให้ข้าพเจ้า รับสั่งว่าให้ข้าพเจ้านำปืนนั้นไปให้เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดอีกครั้ง ข้าพเจ้ารับปืนจากพระหัตถ์ เดินลงบันได ยังไม่ถึงชั้นล่าง ในหลวงในพระบรมโกศทรงรับสั่งเรียกข้าพเจ้าว่ากลับขึ้นมาก่อน

ข้าพเจ้าก็กลับขึ้นไปเฝ้า ระหว่างนี้ในหลวงรัชกาลที่ ๕ รับสั่งว่า ถือปีนไปอย่างก่อน
ขึ้นส่อง และยกพระหัตถ์ของท่านใช้นิ้วซี้ไปปีกพระนลภาญาของพระองค์ท่าน เพราะ
ถูกขัดลำกลองอยู่ และรับสั่งว่าเข้าใจใหม่ล่ะ ข้าพเจ้ากราบทูลว่า ข้าพระพุทธเจ้า
เข้าใจแล้ว ข้าพเจ้าก็นำปืนกระอกนั้นไปให้หลวงสนิทอาวุธทำความสะอาด และ
บอกหลวงสนิทอาวุธให้ระวัง เพราะในหลวงรับสั่งว่าถูกขัดอยู่ในลำกลอง ข้าพเจ้า
รออยู่สักครู่ หลวงสนิทอาวุธก็นำปืนมาให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็นำปืนนั้นมาถวายใน
หลวงรัชกาลที่ ๕ ที่ในห้องทรงสบาย พร้อมกับถูกกระสุนหนึ่งนัดที่ค้างอยู่ใน
ลำกลอง โดยหลวงสนิทอาวุธได้อาภารสุนเป็นอุกามณบให้ข้าพเจ้าต่างหาก..."

ปัญหาว่าปืนของกลางหรือปืนที่วางอยู่ข้างพระกรเบื้องซ้ายของพระองค์
ในเช้าวันเกิดเหตุ อันเป็นพระแสงปีน ๑๑ น.m. ส่วนพระองค์ ซึ่งโจทก์อ้างว่าไม่ได้
ใช้ยิงในเช้าวันนั้น และโจทก์ได้พิสูจน์ โดย ดร. จ่าง รัตนรัตน์ ผู้ชำนาญการ
พิเศษของกรมวิทยาศาสตร์ และนายแพททริศ ติวนานนท์ โดยวิธีทางปฏิวัติวิเคราะห์
ในไดร์เบรย์เทียนกัน ได้ความว่า ปืนกระอกของกลางนั้นใช้ยิงมาก่อนวันสวรรคต
ไม่น้อยกว่า ๖ หรือ ๘ วัน จึงสมควรคำพิจารณาในข้อ ๕

แต่หลวงปริพันธ์ พจนพิสุทธิ์ ผู้มีภาระเดินว่า ประวัติ สกุลเดิมว่า สุวรรณแสง
เป็นถูกเกย์ตระราชวานิชเหยี่ย (คลองดำเนิน) อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่ง
เป็นผู้พิพากษาคนหนึ่งในจำนวน ๕ คนของคณะผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ที่พิจารณา
คดีนี้ ท่านได้ทำความเห็นแย้ง ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ที่เชื่อ
ตามคำฟ้องของโจทก์ (ในข้อ ๕) และการพิสูจน์ของผู้ชำนาญการพิเศษของกรม-
วิทยาศาสตร์

โดยท่านได้ยกเหตุผลและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ขึ้นมาหักล้างข้อพิสูจน์
ของผู้ชำนาญการพิเศษนั้น สรุปแล้วว่าเชื่อถือไม่ได้ หากันรายละเอียดได้จากหนังสือ
ของผู้ชี้อีว่า “ข้อโต้แย้งกรณีสวรรคต โดย สุพจน์ ด่านตะกูล กับความเห็นแย้ง
โดย หลวงปริพันธ์ พจนพิสุทธิ์”

ในจำนวนข้อหักล้างทางวิทยาศาสตร์ ๕ ข้อที่หลวงปริพันธ์ฯ ยกขึ้นมาอย่าง
เป็นรูปธรรมนั้น ความเห็นแย้งของท่าน ข้อที่ ๗ ว่าดังนี้

“๗. การทดลองหาในไดร์คเพื่อทราบระยะเวลาของน้ำ นายนจ่าง รัตนรัตน์

และนายแพทย์ศิริ ติวานันท์ เพิ่งทำเพื่อเป็นหลักฐานในคดีนี้เป็นครั้งแรก จะเรียกว่าชำนาญในการหารายละเอียดไม่ได้ เป็นสิ่งประกอบว่าการทดลองหาในโทรศัพท์เพื่อหารายละเอียดไม่สู้จะแน่นอนดังกล่าวมา”

หลวงปрудพนธ์ฯ ท่านจึงได้มีความเห็นแบ่งโดยรวมของคดีนี้ลงไว้ว่า
“ข้าพเจ้าเห็นว่า หลักฐานยังไม่พอฟังลงโทษจำเลยทั้ง ๓...”

นี่คือหลวงปрудพนธ์ พจนพิสุทธิ์ ที่ชาวคุลาการควรจะภาคภูมิใจ

ทั้งๆ ที่นายเล็ก จุณามานนท์ อัยการโจทก์ พยายามนำสืบว่าเรือเอก วัชรชัย ขัยสิทธิเวชช์ คือนมีปืนผู้ลอบปลงพระชนม์ ซึ่งมีทั้งพยานรู้เห็นและพยานแวดล้อม (พยานแท้ๆ) แต่ศาลไม่ยอมรับฟัง ดังคำพิพากษาของศาลฎีกาลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๙๗ เกี่ยวกับประเด็นมือปืนว่าดังนี้

“ต่อไปนี้จะให้วินิจฉัยว่าใครเป็นผู้ประทุร้ายพระองค์ท่าน โจทก์มีพยาน ๒ ชุด ชุดหนึ่งรู้เห็นว่าเรือเอก วัชรชัยฯ ปราภกูตัวในพระบรมมหาราชวังตอน ก่อนเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ ความว่าเขาวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๘๙ ราว ๕ นาฬิกา เรือเอก วัชรชัยฯ นั่งรถยนต์ไปลงที่กระทรวงการต่างประเทศ ต่อมาจัน ๐๙.๐๐ นาฬิกา มีผู้เห็นเรือเอก วัชรชัย เดินอยู่แล้วหน้าโรงแรมกระหังพระที่นั่งบรมพิมาน โฉมหน้าจะไปยังพระที่นั่งบรมพิมาน เมื่อเดินไปตั้งแต่เดล้ำ มีผู้เห็น เรือเอก วัชรชัยฯ เดินลงบันไดพระที่นั่งบรมพิมานด้านหลังไปอย่างเรียบร้อน แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีใครได้เห็นเรือเอก วัชรชัยฯ ขึ้นไปถึงบนพระที่นั่งและได้ทำอะไรอย่างใดบ้าง

“พยานอีกชุดหนึ่งนำสืบว่า ก่อนวันสวรรคต นายสี หรือ ชูรัตน์ ได้บอกแก่ ร้อยตรี กรี พิมพกร คนชอบกันตั้งแต่ครั้งต้องโทษอยู่ในเรือนจำว่า นายชาดิ เศรษฐ์ทัด พวากของนายปรีดีฯ ได้ว่าจ้างนายสี หรือ ชูรัตน์ ให้ยิงคนสำคัญ สัญญาให้ค้าจ้าง ๔ แสนบาท รับปากไว้แล้ว รุ่งขึ้นจากวันสวรรคตนายสี หรือ ชูรัตน์ได้ไปหาร้อยตรี กรี ร้องให้บอกว่า ที่รับจ้างยิงคนสำคัญนั้นคือยิงในหลวง ผู้ที่รออยู่ในวังคือ นายชิด นายบุญศรี แต่นายสี หรือ ชูรัตน์ ไม่กล้ายิง จึงหลบอุกมาเสีย ส่วนผู้ที่ยิงในหลวงคือ เรือเอก วัชรชัย และว่าตำราจะกำลังติดตามจะยิงเขาอยู่ จึงขออาศัยอยู่กับร้อยตรี กรี ด้วย pragawa จะไปช่วยเรือเอก วัชรชัย ให้ได้ ขอร้องให้ร้อยตรี กรี ช่วยพาไปหาพลโท พระยา-เทพหัสดิน เพื่อจะฝากลูกเมีย พระยาเทพหัสดินฟังเรื่องแล้วห้ามปราบ แนะนำให้

รักษาตัวให้ดี เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติตามกฎหมายยังมีอยู่ ในที่สุดบอกปัดไม่ยอมรับให้อาสาอยู่ด้วย นายสี หรือ ชูรัตน์ จึงมาพักอาศัยอยู่กับร้อยตรี กรี ต่อมาสัก ๑ เดือนก็จากไป ว่าจะไปอยู่กับร้อยตำรวจเอก เจียน ชัยวงศ์ แล้วก็หายสาบสูญไป

“เฉพาะคำพادพิงมาถึงนายชิด, นายบุศย์, คงมีแค่คำ ร้อยตรี กรี ผู้เดียวเท่านั้น ที่อ้างว่าได้รับคำบอกร่างจากนายสี หรือ ชูรัตน์ พระยาเทพหัสดินหาได้รับคำบอกร่างเล่าอะไรเด็ดถึงเพียงนั้นไม่

“พยาน ๒ ชุดนี้ ยังไม่เป็นหลักฐานพอที่จะได้ชี้ว่าใครเป็นผู้ลงมือลอบปลุ่งพระชนม์”

จากคำวินิจฉัยของศาลฎีกាតั้งกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นว่า (๑) ไม่ได้มีการวางแผนการปลุ่งพระชนม์กันที่บ้านพระยาครุฑฯ (ซึ่งก็ตรงกันกับที่ศาลชั้นต้นและศาลฎีได้วินิจฉัยตามที่พนຍາกรมาอ้างแล้วข้างต้น) และ (๒) ไม่มีมือปืนจากข้างนอก (พระที่นั่งบรมพิมาน) ลอบเข้าไปปลุ่งพระชนม์

ในเมื่อไม่มีมือปืนข้างนอกลอบเข้าไปปลุ่งพระชนม์ ก็ต้องเป็นมือปืนข้างในรวมทั้งโดยการกระทำอัดวินิடูกรรม ดังคำเบิกความของหมอนสุด แสงวิเชียร และคำเบิกความของหมอนันต์ฯ ที่ยกมาถ้วนแล้วข้างต้นนั้นว่า “...มีความเห็นว่ากรณ์อาจเกิดจากกลุ่มลอบปลุ่งพระชนม์และปลุ่งพระชนม์เองเท่า ๆ กัน”

ส่วนจำเลย ๓ คน ที่ถูกศาลพิพากษางลงโทษให้ประหารชีวิต คือนายเฉลียว ปทุมรส นายชิด สิงหเสนี และนายบุศย์ ปั๊ມศริน นั้น

สำหรับนายเฉลียว ปทุมรส เป็นแพะทางการเมืองเพื่อโヨงไyiไปสู่การทำลายนายปรีดี พนมยงค์ แต่ศาลถือว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๙๗ ตอน ๒ มาลงโทษเข่นเดียวกันทั้ง ๓ คน

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๙๗ ตอน ๒ ว่าดังนี้

“ผู้ใดท่านของอาจกระทำการประทุยร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ตี สมเด็จพระมหาภัยก็ตี มากุฎราชกุมารก็ตี ต่อผู้สำเร็จการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ตี ท่านว่าไทยของมันถึงต้องประหารชีวิต

“ผู้ใดพยายามจะกระทำการประทุยร้ายเข่นว่ามาแล้ว แม้เพียงคราวเดียว ยกก็ตี สมคนกันเพื่อการประทุยร้ายนั้นก็ตี หรือสมรู้เป็นใจด้วยผู้ประทุยร้าย ผู้พยายามจะประทุยร้ายก็ตี มันรู้ว่าผู้ใดคิดประทุยร้ายเข่นว่ามานี้ มันช่วยปกปิดไม่เอาความนั้น

ไปร้องเรียนขึ้นก็ตี ท่านว่า “อย่านั่งคายดุจกัน”

ในเช้าวันเกิดเหตุนั้นนายชิต, นายบุศย์ นั่งอยู่ที่หน้าพระทวารห้องเด่ง พระองค์ อันเป็นหนทางเดียวที่จะเข้าสู่ห้องพระบรรทมในเวลาอันนั้น ถ้าผู้ร้าย จะเข้าไปปลงพระชนม์พระองค์ท่านซึ่งประทับอยู่บนพระแท่นในห้องพระบรรทม จะต้องผ่านที่นายชิต, นายบุศย์ นั่งอยู่ นายชิต, นายบุศย์ จะต้องเห็น นอกจาก ผู้นั้นจะศักดิ์สิทธิ์ล่องหนหายตัวได้

ถักษณะความผิดของนายชิต, นายบุศย์ จึงเข้าข่ายวรรค ๒ ของมาตราที่

២០

คำพิพากษาจากผู้อ่าน

១

หากคำให้การของพยานผู้อยู่ในเหตุการณ์ หรือใกล้ชิดกับเหตุการณ์ รวมถึงความเห็นของคณะแพทย์และคณะกรรมการศาลกลางเมือง ตลอดจนข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานการประชุมรัฐสภาและคณะกรรมการบริหารฯ จึงพอสรุปมูลเหตุแห่งกรณีสวรรคดตามแนวทางแห่งข้อเท็จจริงที่ประจำมายได้ดังนี้

១. อุบัติเหตุ (โดยการกระทำของพระองค์เองหรือโดยผู้อื่น)
២. ปลงพระชนม์พระองค์เอง และ
៣. ลองปลงพระชนม์

១. อุบัติเหตุ (โดยการกระทำของพระองค์เอง) ในการพิจารณาประเด็นนี้ จำเป็นจะต้องพิจารณาองค์ประกอบแห่งอุบัติเหตุดังต่อไปนี้

- ក. พระแสงปืน
- ខ. เวลาและสถานที่
- គ. พระราชอธยาศัยของพระองค์
៤. ลักษณะท่าทางพระบรมศพและบาดแผล

ก. พระแสงปืน จากปากคำของนายมังกร ภมรบุตร พยานโจทก์ ให้การว่า เคยรับพระแสงปืนที่พระองค์ทรงแล้วไปให้เจ้าหน้าที่ทำความสะอาด และเคยปรากฏว่ามีกระสุนขัดลำกล้อง และปืนกระบอกนั้นกับปืนของกลางมีลักษณะและขนาดเท่ากัน และจากบันทึกของกรมตำรวจนครบาลที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ อ้างพระกระแสงของกรมขุนชัยนาทuren หรือว่า “สำหรับพระองค์ท่านเองทรงเข้าใจว่า เป็นอุบัติเหตุจริง ดังแสดงการณ์ของทางราชการ เหตุผลที่เช่นนั้น ก็เพราะพระองค์ทรงรู้ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดพระแสงปืนมาก และเคยเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระชากราษฎร์ พระแสงปืน และทรงหันลำกล้องเอาปากกระบอกมาทางพระพักตร์ เพื่อส่องดูลำกล้อง และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่งว่า ปืนกระบอกนี้ໄก้อ่อนลื่นง่าย”

จากปากคำของพยานดังกล่าวซึ่งให้เห็นว่า พระแสงปืนของพระองค์ เคยขัดลำกล้องและໄก้อ่อน

ข. เวลาและสถานที่ จากคำให้การของพยานนักว่า ขณะเสียงปืนดังขึ้น เป็นเวลาประมาณ ๕ นาฬิกาเศษ และพระองค์ยังทรงบรรทมอยู่บนพระที่ จึงไม่น่าจะเป็นเวลาและสถานที่ที่พระองค์จะทรงเล่นปืน และถึงแม้ว่าจะทรงเล่นปืน แต่พระนลัญญา (หน้าหาก) ก็ไม่ใช่ที่สำหรับส่องดูปืน

ค. พระราชอธารศัยของพระองค์ ปรากฏจากคำให้การของพยานผู้ใกล้ชิดเบื้องยุคหนาททุกปาก ให้การสอดคล้องดังกันว่า พระองค์ทรงมีพระราชอธารศัยสุขมร惚ครอบและเยือกเย็นละมุนละไม ดังคำให้การของนางสาวจaru ตะละภูญ นางข้าหลวงว่า

“เท่าที่ข้าพเจ้าเป็นข้าหลวงมา สังเกตว่าในหลวงในพระบรมโกศทรงกิจการอะไรและทรงเล่นอะไร มีพระนิสัยละเอียดถี่ถ้วน และข้าพเจ้าเคยได้ยินคนพูดกันว่า ในหลวงในพระบรมโกศทรงสั่งสอนในหลวงองค์ป้าจุบัน ในเวลาทรงปืนให้ทรงระมัดระวังจะเป็นอันตราย ดูเหมือนข้าพเจ้าจะได้ยินในหลวงองค์ป้าจุบันรับสั่งกับข้าพเจ้าเอง หรือคนอื่นที่อยู่บ้านพระที่นั่งบรรพมิภาณเป็นคนพูดไม่แน่”

พระพี่เลี้ยงเนื่องได้ให้การว่า

“ในหลวงในพระบรมโกศมีพระนิสัยเยือกเย็น ไม่ปรากว่าจุนเฉียวหรือร้อนระออย่างไรในพระนิสัย ทั้งมีความละเอียดถี่ถ้วนและรวมมัคระวังอยู่ในพระนิสัยมาก ดังจะเห็นได้จากเวลาทรงเล่นกับในหลวงองค์ปัจจุบัน นักจะตักเตือนว่า ระวังนะของจะเสียหาย”

และดังคำให้การของนายมังกร กมรบุตร ที่ให้การว่า พระองค์ทรงเดือนให้รวมมัคระวังในการถือปืนไปทำความสะอาด และดังพระกระแสงของพระราชชนนีว่า

“ในหลวงรัชกาลที่ ๕ มีพระนิสัยอ่อนโนย ละมุนละม่อม สุขุม ละเอียดละออดีมาก ไม่เคยมีพระอาการจุนเฉียวรุนแรง หากจะไม่พ่อพระทัยอะไรขึ้นมา ก็ไม่ทรงวุ่นวายตามพระอารมณ์ แต่ทรงสอบถามทำความเข้าใจเสมอ”

และพระกระแสงของในหลวงองค์ปัจจุบัน ก็ทรงยืนยันในพระราชอธยาศัยของในหลวงในพระบรมโกศดังกล่าว มีความว่า “ในหลวงรัชกาลที่ ๕ พระทัยเย็น และเวลาทรงปืนทรงระมัคระวังทุกทาง ยังเคยทรงเดือนฉันเวลาจับหรือเล่นปืนพก ให้ดูเสียก่อนว่ามีลูกอยู่ในลำกล้องหรือเปล่า”

๑. ลักษณะท่าทางพระบรมศพและนาดแด๊ด จากคำให้การของพระพี่เลี้ยงเนื่องและ พ.ต. นายแพทธย์นิตย์ เวชวิศิษฐ์ ผู้ทำความสะอาดพระบรมศพให้การสอดคล้องต้องกันว่า

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรรหมาやりบนพระแท่น พระศีริราหุนพระเนยบดุจบรรหมาลัยอย่างปกติ มีผ้าดอกคลุมพระองค์อยู่เรียบร้อยดังแต่หนีอพระอุรุตลดลงไปจนถึงข้อพระบาท กิ่งกลางของผ้าอยู่กิ่งกลางของพระองค์พอดี ชายผ้าทั้งสองข้างล้ำพระองค์ออกมากพอๆ กัน ผ้าลาดพระยิ่งบุญอยู่เรียบดี พระเนยบคงอยู่ในที่ตามปกติ มีพระโลหิตไหลโพรพระพักตร์ลงมาที่พระเนยและผ้าลาดพระยิ่งพระศีริราดแหงไปทางด้านขวาเล็กน้อย เหนือพระโขนงซ้ายมีแดผลกระทบปืนหนังฉีกเป็นแฉกคล้ายเครื่องหมายคุณกว้างยาวประมาณ ๔ เซ็นติเมตร พระเนตรทั้งสองหลังสนิท ไม่ได้ทรงฉลองพระเนตร ฉลองพระเนตรวางอยู่บนโต๊ะเล็กข้างพระแท่น พระเกศาและเรียบอยู่ในรูปที่เคยทรง พระโอษฐ์ปิด พระกรทั้งสองเหยียดทอตทับนอกผ้าคลุมพระองค์แบบพระภรกายตามปกติ พระหัตถ์ทั้งสองแบบอยู่ในท่าธรรมชาติ พระบาททั้งสองเท้ายัดหอดซิดกันอยู่ ห่างจากปลายพนักพระแท่นประมาณ ๗

เซ็นติเมตร มีปืนของกลางขนาด ๑๖ ม.ม. วางอยู่ข้างพระกรซ้าย ลำกล้องข่าน และห่างพระกร ๑ นิ้ว ปากกระบอกหันไปทางพระบาท ศูนย์ท้ายของปืนอยู่ตรงระดับข้อพระกร (ข้อศอก)"

ดังกล่าวเนี้ยคือ องค์ประกอบในการพิจารณาประเด็นอุบัติเหตุโดยการกระทำของพระองค์ ส่วนอุบัติเหตุโดยการกระทำของผู้อื่นนั้น ปรากฏจากคำตอบของ พล.ต.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจต่อข้อซักถามของนายสอ เศรษฐบุตร ใน การประชุมรัฐสภาเมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ ว่า ผู้ที่จะเข้าไปในห้องพระบรรทม ได้ "เท่าที่ได้ฟังมาแล้วมีพระราชชนนี พระอนุชาและพวกมหาดเล็กห้องพระบรรทม พระพี่เลี้ยง ส่วนคนอื่นได้นั่งข้าพเจ้ายังไม่ทราบ" และถึงแม้พระพี่เลี้ยงเนื่องจะได้ให้การตอบโจทย์ว่า

"ในหลวงทั้งสองพระองค์ชอบพอพระราชอัชญาศัยกันมาก เคยเห็นทรงทำอะไร ๆ ด้วยกัน และทรงคลุกคลีอยู่ด้วยกันเสมอ ถ้าพระองค์ได้ทรงตื่นบรรทมก่อนก็ไปยิ่งเย้ายอึกพระองค์หนึ่งให้ตื่นขึ้น แล้วก็กระซู่กระจี้กันทั้ง ๒ พระองค์"

แต่ปรากฏจากคำให้การของพยานผู้จังรักภักดีที่พร้อมจะภายชีวิตเป็นราชพลี ได้ทุกเมื่อ ผู้อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์รวมทั้งนายชิตและนายบุศย์จำเลย ซึ่งนั่งอยู่ปากประตูห้องแต่งพระองค์อันเป็นทางเดียวที่จะเข้าห้องพระบรรทมในขณะนั้นว่า ใน เข้าวันนั้นในหลวงองค์ปัจจุบันได้เสด็จไปประทับยืนอยู่ที่หน้าห้องแต่งพระองค์ และได้สอบถามพระอาการของในหลวงในพระบรมโถกศากยามหาดเล็กห้องพระบรรทม คือนายชิตและนายบุศย์ และแล้วพระองค์ก็เสด็จกลับบ่ายโฉมหน้าไปทางห้องบรรทม ของพระองค์ท่านเอง

จากคำให้การดังนี้แสดงว่าในเข้าวันนั้นในหลวงภูมิพลอดุลยเดช ไม่ได้เสด็จ เข้าไปในห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ และจากพระกระแสนของในหลวง ภูมิพลอดุลยเดชก็ทรงยืนยันในข้อเท็จจริงอันนี้ ดังปรากฏในพระราชกระแสที่ยก มากระล่าวแล้วข้างต้นว่าดังนี้

"ในเข้าวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ นั้น ฉันกินอาหารเข้าเวลาใดบก่อนไม่ถูก แต่ประมาณราوا ๕ น. ครึ่ง กินที่มุขพระที่นั่งชั้นบนด้านหน้า กินอาหารแล้วได้เดินไปทางห้องพระบรรทมในหลวงรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นเวลาราوا ๕ น. ได้พบนายชิต

นายบุศย์ที่หน้าห้องแต่งพระองค์เห็นนั่งอยู่ นายชิต นายบุศย์นั่งอยู่เลย ๆ ฉันได้ถาม เขาว่าในหลวงพระองค์เป็นอย่างไร ได้วับตอบว่าพระองค์ดีขึ้น “ได้เสด็จห้องทรงแล้ว ต่อจากนั้นฉันได้เดินทางไปยังห้องของฉัน เดินไปตามเฉลียงด้านหลัง ตรงเข้าไป ในห้องนอนของฉัน...”

ส่วนพระราชชนนีและพระพี่เลี้ยงเนื่องคลอดจนนายชิต นายบุศย์ ซึ่งเป็น ผู้ที่เข้าออกห้องพระบรรทมได้เช่นเดียวกับพระอนุชาตามคำกล่าวของ พล.ต.ท. พระรามอินทรา นั้น ปรากฏจากคำให้การว่าในขณะที่เสียงปืนดังขึ้นนั้นไม่มีใครอยู่ ในห้องพระบรรทมเลย ทุกคนอยู่ในตำแหน่งแหล่งที่ดังที่ปรากฏในคำให้การที่ยกมากล่าวข้างต้นนั้นแล้ว

๒. ปลงพระชนม์เมือง ในการพิจารณาประเด็นนี้ ก็จำต้องพิจารณาองค์ ประกอบเหล่านี้ด้วย

- ก. เหตุจุงใจ
- ข. ลักษณะนัดแพลงและท่าทางพระบรมศพ
- ค. จุดที่พบพระแสงปืน

ก. เหตุจุงใจ ปรากฏจากคำให้การของพยานผู้ไกลัชิดว่า “ไม่มีเหตุอะไร ที่ทำให้พระองค์ทรงขุ่นเคืองหรือไม่พอใจพระราชนฤทธิ์จนถึงกับจะทำอัดวินิบาตกรรม และยิงกว่านั้นพระองค์กำลังเตรียมการที่จะเสด็จไปกราบลาสมเด็จพระสังฆราชในวันรุ่งขึ้น (๑๐ ม.ย.) ก่อนที่จะเดินทางออกจากประเทศไทยในวันที่ ๑๓ ม.ย. เพื่อไปประหารนาอินดีทรูเมเนแห่งสหราชอาณาจักรและพระชนนีแห่งอังกฤษ รวมทั้งลор์ดเมอาท์เบดเตนท์ ด้วยความกระตือรือร้นและยินดี ต่อจากนั้นพระองค์ก็จะเสด็จไปประทับที่ลิสเซอร์แวนต์ เพื่อทำบิณฑุญาอกให้จบตามที่ได้วับสั่งกับนายปรีดีฯ ทางโทรเลข ก่อนที่พระองค์ท่านจะเสด็จนิวติพะนนครในครั้งนี้ สำหรับในระหว่างครอบครัวของพระองค์ ก็ปรากฏตามพระกระแสงของกรมขุนชัยนาทฯ ว่า “ทั้งสามพระองค์รักกัน สนิทสนมกลมเกลี่ยมากหากาที่เปรียบไม่ได้”

ข. ลักษณะนัดแพลงและท่าทางของพระบรมศพ ตามคำให้การของแพทย์บงอกว่า โดยธรรมชาติเท่าที่ปรากฏมาคนที่มาดูตาโดยอาชุกปืนนั้นมันจะยิง

กรอกปากหรือข่มขู่อตรหัวใจ แต่ต่ำแหน่งนาดแพลงของพระองค์ไม่เป็นเช่นนั้น นายแพทย์ใช้ ยูนิพันธ์ ได้ให้ความเห็นลักษณะนาดแพลงไว้ดังนี้

๑. ลักษณะของนาดแพลงจะเป็นเรื่องปัลพระชนม์ของหรืออุปทวารเหตุได้ยาก

๒. วิถีกระสุนเฉียงลง เป็นลักษณะที่ยิงตัวเองจะต้องยกด้ามปืนและหันปากกระบอกลงเป็นของทำให้ยากมาก และไม่เป็นหลักการที่คนจะยิงตัวเองจะต้องทำเช่นนี้ และจะเป็นอุปทวารเหตุก็ไม่ได้ เพราะลักษณะของวิถีกระสุนเป็นลักษณะของคนที่ตั้งใจทำ

๓. ที่สำคัญที่สุด ก็คือการทำทางของมือและแขนที่วางทับข้างพระวรกายคล้ายคนนอนหลับตามธรรมชาติ ไม่มีมองหรือกำ ถ้าปัลพระชนม์ของหรืออุปทวารเหตุมือและแขนจะไม่มอยู่ในท่าดังกล่าวนี้ จะต้องมองหรือเกร็งซึ่งไม่มอยู่ในท่าที่เหยียดตรงตามธรรมชาติ

นายแพทย์ใช้ฯ ได้เหตุผลอีกว่า “ถ้าจะเป็นการปัลพระชนม์ของหรืออุปทวารเหตุแล้วจะต้องมีอาการเกร็ง หรือเรียกว่าคาดดาวริศะแพชั่น ที่ว่าอุปทวารเหตุในรายนี้หมายถึงอุปทวารเหตุที่เกิดขึ้นจากพระองค์เอง

และความเห็นของคณะกรรมการศาลกลางเมืองเกี่ยวกับลักษณะนาดแพลงมีว่า

“จากคำพยานของคณะแพทย์ และจากการทดลองของคณะแพทย์ได้ความว่า แพลงนี้เกิดจากการยิงในระบบติดผิวนังหรือห่างไม่เกิน ๕ ซ.ม. ลักษณะของนาดแพลงเป็นดังนี้ คณะกรรมการเห็นพ้องด้วยความเห็นของแพทย์ส่วนมากในข้อที่ว่า โดยลักษณะของนาดแพลงนั้นมองแสดงให้เห็นว่า นาดแพลงเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำ แต่ความตั้งใจนี้มิได้มายความแต่เฉพาะตั้งใจกระทำให้ตายย่อมหมายความรวมถึงความตั้งใจที่ยกปืนขึ้นไปจ่อติดหน้าผาก ซึ่งปืนอาจล่นขึ้นโดยอุบัติเหตุก็ได้ด้วย

ค. จุดที่พบพระแสงปืนเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องสนใจ กล่าวคือพระแสงปืน ซึ่งปรากฏจากคำให้การของพยานโจทก์ อ้างว่า Wang ออยู่ห่างจากพระกรเบื้องซ้ายของพระองค์เพียงหนึ่งนิ้วมือ โดยหันปากกระบอกไปทางพระบาท ด้านปืนอยู่

ทางพระศีรษะและศูนย์เป็นอยู่ตรงข้อพระหัตถ์ (ข้อศอก) และปลอกกระสุนก็ตกลงด้านซ้ายของพระแท่น (พระองค์คันดขวา) และโดย wang พระแสงเป็นกืออยู่ด้านซ้ายพระแท่นเช่นกัน

๓. ลองปลงพระชนม์ องค์ประกอบในการพิจารณาประเด็นนี้

- ก. สถานที่เกิดเหตุ
- ข. เวลา
- ค. สาเหตุ
- ง. ลักษณะบาดแผล

ก. สถานที่เกิดเหตุ สถานที่เกิดเหตุบนพระที่ในห้องพระบรรทม ณ พระที่นั่งบรมพิมานซึ่งตั้งอยู่ในพระบรมหาราชวัง ปรากฏจากคำให้การของพยานผู้รับผิดชอบในการถวายความปลดภัยและจากพยานผู้เป็นข้าราชสำนัก ให้การสอดคล้องต้องกันว่า “การพิทักษ์รักษาพระองค์นั้นได้จัดไว้หลายชั้น มีทั้งยามสามัญคือมหากาดเล็ก ยามตำราจหลวงและยามทหาร และมหากาดเล็กกืออยู่ใกล้ชิดพระองค์มาก เพาะจะนั่น การที่จะมีไครแเปลกปลอมเข้าไปย้อมเป็นไปไม่ได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ถวายความอวัยวะ ก็ตัวเป็นผู้ที่มีความจงรักภักดีทั้งสิ้น”

พระพี่เลี้ยงเนื่องได้ให้การเกี่ยวกับการถวายความปลดภัยว่า “ที่เชิงบันไดใหญ่หรือที่เรียกว่าอัฒจันทร์มียามตำราจหลวงเฝ้าอยู่ตลอดคืน ส่วนบนพระเบียงก็มียามชาวที่ และเวลากลางคืนก็มีทหารยืนยามอยู่ ๒ ข้างบันไดมุขหน้าข้างล่างคน และที่บันไดมุขหลังก็มีทหารยามอยู่อีก ๒ คน ยืนอยู่ข้างบันไดล่างคนเห็นมื่อนกัน ส่วนมหาดเล็กบางที่กืออยู่ตรงหน้าอัฒจันทร์ บางที่กือขึ้นๆ ลงๆ อยู่ระหว่างอัฒจันทร์นั้น”

จากการถวายความอวัยวะอย่างเข้มงวดการดูแลนี้ จึงยกที่คุณภายนอกจะเข้าไปถึงองค์พระมหาชนคริยเพื่อการประทุร้าย เว้นเสียแต่บุคคล ๓ ประเภทคือ หายตัวได้ ดำเนินได้ หรือเท่าเดินอากาศได้

นอกจากนี้ ปรากฏว่าขณะนั้นพระองค์ทรงบรรทมพักผ่อนอยู่บนพระที่ภายในห้องที่ได้เข้าห้องสรงแล้ว ถ้าจะเป็นการลองปลงพระชนม์ คนร้ายควรจะยิงจากข้างนอกพระวิสูตร แต่ปรากฏจากหลักฐานว่าพระวิสูตรไม่มีรอยเป็นรูกระสุนเป็นเลย ดังนั้น

ถ้าจะสันนิษฐานว่ากรณีสวรรคตของพระองค์เป็นการลอบปลงพระชนม์โดยบุคคลภายนอกแล้ว ผู้ร้ายก็จะต้องแหกพระสุตระ (มุ้ง) เข้าไปจ่ออย่างที่พระนลากู ซึ่งก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ที่คนร้ายจะกล้าหาญชั่วขัยแหกพระสุตระเข้าไปจ่ออย่างพระองค์อย่างเผาขนนั้น และยิ่งกว่านั้นถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงยังบรรหมอยู่บนพระที่เก้าจริงแต่ก็ภายในห้องที่พระองค์ได้ตั้งบรรหมเข้าสู่ห้องสรงแล้วเมื่อเวลาประมาณ ๕.๓๐ น. จึงไม่แน่ว่าในช่วงระยะเวลาไม่ถึงชั่วโมงพระองค์จะทรงบรรหมหลับสนิท และก็ไม่น่าที่ผู้ร้ายจะกล้าเสียบเข้าไปเช่นนั้น

แต่ในหลวงองค์ป้าจุบันท่านมีพระราชกระแสงกับอธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้น คือ พล.ต.ท. พระรามอินทราฯ ว่า

“แค่ผู้ร้ายจะต้องเป็นคนที่เก่งมาก ถ้าผู้ร้ายนี้คิดจะปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัว จะต้องเป็นคนฉลาดมีไหวพริบมาก”

อย่างไรก็ได้ เมื่อมามำนำถึงช่วงเวลาภายในห้องที่เสียงปืนระเบิดปังขึ้นแล้ว ก็ไม่น่าที่คนร้ายจะหนีอดไปได้ เพราะทันทีที่เสียงปังดังขึ้นนั้น นางสาวจุรุญฯ ก็วิ่งออกไปดู แต่ไม่เห็นใครเลย และช่วงประเดิมพระราชชนนีก็เด็ดขาดถึง (ภายในห้องที่นายชิตไปกราบทูล) พระพี่เลี้ยงเนื่องก็มาถึง และมหาดเล็กที่อยู่ข้างล่างพระที่นั่ง ก็อยู่กันเต็ม และนายจลาดก็อยู่ในห้องเสวยเข้าชั้นบน แต่ก็ไม่มีใครเห็นคนร้ายเลย ทุกคนเพียงแต่ได้ยินเสียง “ปัง” เท่านั้น

ข. เวลา จากคำให้การของพยานผู้ได้ยินเสียงปืนระเบิดปังขึ้นนั้น ต่างก็ให้การสอดคล้องต้องกันว่าเป็นเวลาประมาณ ๕ นาฬิกาเศษ ซึ่งเป็นเวลาที่เจ้าหน้าที่แผนกต่างๆ ได้ออกปฏิบัติหน้าที่ประจำของตนแล้ว มหาดเล็กเรียบาน ตำรวจนครบาล และทหารเรือ ก็ต่างปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอาชุกษาแต่ทั้งสามพระองค์อย่างเคร่งครัด บนพระที่นั่งสมเด็จพระราชชนนีก็ทรงตั้งบรรหมแล้ว พระพี่เลี้ยงเนื่องก็อยู่ นางสาวจุรุญ ก็อยู่ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชก็ประทับอยู่ ณ ที่นั้น มหาดเล็ก คนอื่นๆ อีก ๔-๕ คน (ไม่นับนายชิต นายบุศย์) ก็ขึ้นๆ ลงๆ อยู่บนพระที่นั่งนั้นเอง นับเป็นช่วงที่ไม่ปลดผู้คนเลย ถึงแม้สมมุติว่าผู้ร้ายจะได้รับความร่วมมือจากนายชิต และนายบุศย์ แต่บนพระที่นั่งบรรหมพิมานขณะนั้นก็ไม่ได้มีแต่เพียงนายชิต นายบุศย์ ๒ คน หากมีอีกๆ อีกหลายคนดังกล่าว จึงไม่น่าที่คนร้ายจะกล้าลงมือกระทำ

การป้องพระชนม์พระมหาภัตtriย ถึงแม้ว่าจะมีความเฉลี่ยวลาดและกล้าหาญนินขนาดไหนก็ตาม

ค. สาเหตุ

๑. ในทางส่วนพระองค์ ปรากฏจากพระราชวิทยาลัยอันประเสริฐ เช่น การเด็จเยี่ยมเยียนรายภูร และโปรดเกล้าฯ ให้รายภูรเข้าเฝ้าโดยใกล้ชิด อย่างกรณี เช่น ประพาสสำเพ็งเป็นต้น และประกอบกับพระราชอัธยาศัยอันละมุนละม่อม จึง เป็นที่รักใคร่และเคารพเทิดทูนของประชาชนทุกหมู่เหล่า พระองค์เป็นศูนย์กลาง แห่งความสามัคคีของคนในชาติโดยแท้ สำหรับข้าราชการพิพารท์ไกลัชิดเบื้องพระบุคลบาท ถ้วนหน้า ไม่มีผู้ใดเลยที่จะเว้นในความจงรักภักดีต่อพระองค์ แม้ชีวิตทุกคนรวมทั้ง นายชิตและนายบุญศักดิ์ด้วยก็พร้อมที่จะสละเป็นราชพลี ในด้านพระองค์เอง ก็ทรงมี แต่พระเมตตาและไม่ทรงถือพระองค์ ดังปรากฏในคำให้การของพยานข้างต้นนี้แล้ว

๒. ในทางการเมือง พระองค์ทรงอยู่เหนือการเมือง大臣ระบบประชานิปไตย กษัตริย์ภายในได้รัฐธรรมนูญ จึงไม่ปรากฏว่าพระองค์ให้มีความตัดแยกกับผู้ใด ถึงขนาด ที่ผู้นั้นต้องป้องพระชนม์พระองค์ท่าน ดังที่เคยปรากฏในพระราชพงศาวดารสมัย กรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา

แต่ปรากฏจากข้อเท็จจริงว่า ทันทีที่พระองค์ได้เสด็จสวรรคตแล้ว รัฐบาล ในขณะนั้น คือรัฐบาลนายบปรีดีฯ ได้อัญเชิญสมเด็จพระราชชนชานขึ้นทรงราชย์เป็น พระมหาภัตtriย์ซึ่งกาลที่ ๘ โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเทียบrial พุทธศักราช ๒๕๖๗ สืบแทนมาจนกระทั่งบัดนี้

๓. ลักษณะนัดแพด นายแพทย์สุด แสงวิเชียร หัวหน้าแผนกวิชาการวิภาค-ศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล ผู้ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์บาดแพลงอย่าง ละเอียดตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้ให้ข้อเท็จจริงและความเห็น ดังที่ยกมากล่าว ข้างต้นแล้วว่า

“ข้าพเจ้าได้หนังบัดแพลงมาชั้นหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าได้ตัดออกจากระบบภายใน ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ขณะที่ทำการซันสุครพลิกพระบรมศพ บัดแพลงเป็นเหมือนกากบาทมีหนังแพลงเป็นสีแรก แยกบน แยกล่าง แยกขวา

และแยกซ้าย เมื่อได้ใช้กล้องจุลทรรศน์ชนิด ๒ ตาส่องดู บนหนังนั้นมีกดเป็นวงโค้ง เห็นได้ชัดบนແຂງขาและซ้าย แฉกบนไม่เห็นดันดันัก และแยกล่างไม่เห็นเลย ถ้า เอาส่วนโถงเหล่านั้นมาต่อ ก็จะเป็นรูปวงกลม วงกลมนั้น มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ ๑๗ ม.ม. เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า ปลายแยกเหล่านั้นเป็นรอยโคง และ เส้นโคงบนผิวนังด้วยกันเป็นรูปวงกลม นอกจากนั้นยังมีเนื้อที่เล็ก ๆ ใหม้อุบัติแยก ล่าง และมีสีแสดงว่าเป็นดินปืนดีดอยู่ด้านในของหนังชิ้นนั้นด้วย”

นี่คือข้อเท็จจริงของลักษณะบาดแผล และแล้วหมออสุดได้ให้ความเห็นว่า

“รอยกดในหนังนั้นอาจเป็นไปโดยกดปักกระบอกปืนกระชับแน่นลงที่พระ น้ำลายก่อนยิง ถ้าหากเป็นการอุบัติเหตุแล้วปักกระบอกปืนคงไม่กดลงไปที่พระน้ำลาย กระชับแน่น ตามความเห็นของข้าพเจ้า มีทางอธินายที่เป็นไปได้ ๒ ประการเท่านั้น คือ ปั่งพระชนม์เอง หรือถูกปั่งพระชนม์ทั้งสองประการเท่า ๆ กัน”

ต่อข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของหมออสุดดังกล่าว น.พ. พ.ต.ท. ประเสริฐ ลิ่มอักษร เจ้าหน้าที่สอบสวนในคณะกรรมการศาลกลางเมืองได้ถามหมออสุดว่า

“คุณหมออคิดถึงคอมมอนเซนส์หรือเปล่า ว่า คนร้ายที่ไหนจะเลือดเย็นเอา ปืนไปกดหน้าผากให้ผู้ถูกยิงรู้ตัวเสียก่อน”

นายแพทย์สุดตอบว่า

“การที่เกิดรอยนี้ (รอยปักกระบอกปืน) ไม่ต้องกดลงไปมาก พอดีแค่ ปั่งเลย คือไม่ต้องกดเพียงแต่ถูกเท่านั้น”

แต่อย่างไรก็ได้ลักษณะการกดหรือแตะปักกระบอกปืนเช่นนี้ ไม่เคยปรากฏ ในทางอาชญากรรมมาก่อนว่าเป็นลักษณะของการลองประทุษร้าย แต่หากลักษณะ การกดปักกระบอกปืนเช่นนี้ เห็นว่าเกิดจากการกระทำของตนเอง หรือเกิดจาก ความประมาทของผู้อื่น

จากมูลเหตุแห่งกรณีสวรรคตทั้ง ๓ ประเด็นที่ยกมากล่าวโดยสรุป คือ

๑. อุบัติเหตุ (โดยการกระทำของพระองค์เองหรือผู้อื่น)

๒. ปั่งพระชนม์เอง และ

๓. ลองปั่งพระชนม์

ก็เป็นอันสิ้นสุดการหารือที่ของผู้แคร์ เพราะผู้มีหน้าที่แต่เพียงนำหลักฐาน

ด่างๆ มาทำให้ปรากฏต่อหน้าท่านผู้อ่านทั้งหลายเท่านั้นและก็เท่านั้น ผมไม่มีหน้าที่นอกเหนือไปจากนี้ นอกจากจะชี้ให้เห็นอีกประเด็นหนึ่งว่า นายปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องแม้แต่น้อยในการเกิดขึ้นของกรณีสวรรคต

จึงเป็นหน้าที่ของท่านผู้อ่านทั้งหลาย ที่จะได้ใช้วิจารณญาณพิจารณาและพิพากษาเอาเอง ถึงแม้ว่าจะเป็นคำพิพากษาที่ไม่มีผลบังคับในทางคดี แต่อย่างน้อย ก็เป็นคำพิพากษาที่มีผลบังคับในทางประวัติศาสตร์และทางmorality ของตัวท่านผู้อ่านเอง

๒๑

ໂກທກຄຳໂຕສ່ງຫ້າຍ

๑ ឧបນາຍເປີດພົນນີ້ກຶ່ງນາຍຂວານ ທລິກັບຍ ນາຍກຣູມນຕົ້ນອຸ່ງຜູ້ໃຫ້ນາມວ່າ ທີພວລີໍ
ພິວງານ ໄດ້ນໍາຂ້ອຄວາມອັນເປັນເທົ່ານາໂມຍຄາດ່ອໄປເອົກວ່າ
“...ມ.ຮ.ວ. ເສັ່ນຍ ປຣາໂມຈ ເລີ່ມໃນຫັນສື່ອໜົວລືດິວ່າ ເມື່ອວັນທີ ២ ມີຄຸນາຍນ
໨໔໔໔ ຮ. ៥ ມີຮັບສ່ວນໃຫ້ທ່ານແລະ ມ.ຮ.ວ. ຂຶກຄຸຖົ໌ ໄປເຝຶ່ງ ໃນຫລວງທ່ານ
ທຽບເດືອນ ມ.ຮ.ວ. ຂຶກຄຸຖົ໌ ວ່າ ນາຍບຣີດີ ມີອໍານາຈຳມາກ ຈະເຊີ່ຍອະໄຮລົງໃນສຍາມຮູ້
ອໍາຍ່າຮຸນແຮງນັກ ທ່ານກັບນຳມາຈະໄດ້ມາຮັບໃຊ້...” ແລະອັກປະເທັນໜຶ່ງ ແພ່ນປລິວໄດ້ພູດຄົງ
ມ.ຮ.ວ. ເສັ່ນຍ ປຣາໂມຈ ວ່າ

“ດອນນັ້ນທ່ານເປັນເອກົດຮາຫຼຸດທີ່ວ່າອີ້ນຕົ້ນ ຖາງຮູ້ນາລາໄທຢ່າງສ່ວງໂທຣເລ່າ
ໄປໄໝທ່ານປະກາສສົງຄຣາມກັບຝ່າຍພັນອມືຕິຣ ທ່ານໄມ້ຍ່ອມປະກາສ...”

ໄນ່ກ່ຽວວ່າຫັນສື່ອໜົວລືດິຫານ ມ.ຮ.ວ. ເສັ່ນຍ ປຣາໂມຈ ຈະບັນທຶກຂ້ອຄວາມ
ຕຽບຕາມທີ່ພົມຍກມາຂ້າງຕົ້ນ ອັນເປັນຂ້ອຄວາມທີ່ໂກທາມດເທິ່ງຍ່າງສິ້ນເຊີງ ຩີວ່າຜູ້ທ່າ
ຈົດໝາຍເປີດພົນນີ້ທີ່ສັກປຽກນັ້ນ ປະດີນູ້ເຮືອງໂກທກພື້ນມາເອງແລ້ວກີ້ອ້າງຊ່ອ ມ.ຮ.ວ. ເສັ່ນຍ
ປຣາໂມຈ ເພື່ອຄວາມເຊື່ອຄື່ອງຜູ້ອ່ານ ເພື່ອໂມຍຄາວານເຊື່ອ ມຸ່ງເປົ້າໝາຍທໍາລາຍນາຍບຣີດີ່າ
ດ້ວຍໂມ່ຈະຈິຕອຍ່າງມືດນອດ ຈຶ່ງລືມນີ້ກຶ່ງຂ້ອເທິ່ງຈົງແລະເຫດຸພລຄວ້າໄໝຄວ່າ

เช่น ที่อ้างว่า เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๘๙ ร. ๕ รับสั่งให้ ม.ร.ว. เสนีย์ และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เข้าเฝ้า ก็ันบัวเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ที่มีต่อหมู่ชาววงศ์นั้น ซึ่งผู้ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ ควรจะสนองคุณด้วย การเหตุดุทุนไว้เหนือเกล้าฯ

ไม่ใช่ด้วยการเอาพระนามของพระองค์ท่านมาอวดอ้างโภยณาชวนเชื้อเพื่อ ผลประโยชน์แห่งตน ดังข้อความที่ว่า “ท่านทรงเดือน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ว่า นายปรีดีฯ มีอำนาจ จะเขียนอะไรลงในสยามรัฐ (หนังสือพิมพ์สยามรัฐ) อย่ารุนแรงนัก” (เป็น ทำงานของว่าถ้าเขียนอะไรรุนแรง จะถูกนายปรีดีฯ เล่นงาน)

เรื่องทรงรับสั่งให้เข้าเฝ้าจะเท็จจริงอย่างไรไม่ใช่ประเด็นสำคัญ ประเด็น สำคัญอยู่ที่อ้างพระกระเสรับสั่งมาโภยณาให้เป็นที่เสียหายแก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นความเหี้า พระองค์จะไม่ทรงรับสั่งเช่นนั้น และสมมุติว่าพระองค์จะทรงรับสั่งเช่นนั้นจริง ผู้ที่ จงรักภักดีที่แท้จริงก็ไม่สมควรจะนำมาระบุโดยอ้างว่าเป็นพระกระเสรับสั่ง ซึ่งเป็นการหมิ่นพระ บรมเดชานุภาพนั้น ก็ เพราะต้องการโภยณาชวนเชื้อให้คนเข้าใจว่าในหลวง ร. ๕ ไม่โปรดนายปรีดีฯ หรือนายปรีดีฯ ขัดแย้งกับในหลวง จึงวางแผนมาพระ องค์ท่าน

ทำไมพูดว่าในหลวงท่านจะไม่รับสั่งเช่นนั้น และจึงเป็นการกล่าวเหี้า ของ ม.ร.ว. เสนีย์ หรือผู้ผลิตจากหมายเหียนนั้นเอง

ก็ เพราะว่าในวันที่เข้าอ้างพระกระเสรับสั่นนั้น เป็นวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๘๙ ซึ่งในเวลาหนึ่งหนังสือพิมพ์สยามรัฐของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ ยังไม่เกิด ยังไม่ปรากฏนาม คำว่าสยามรัฐในสารบบหนังสือพิมพ์เมืองไทย แล้วในหลวงอันนั้นฯ ท่านจะเอ่ยนาม สIAMrAষ्ट ได้อย่างไรกัน

หนังสือพิมพ์สยามรัฐฉบับปฐมฤกษ์ ออกเมื่อวันที่ ๒๕ หรือ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๘๓ มี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้อำนวยการ นายส lokale ลิตติคุล (ทหารเก่า) เป็นบรรณาธิการมีนาเบชชี่ พระชรรค์ชี่ เป็นผู้จัดการ ซึ่งเป็นวันเวลาหลังจาก ที่ในหลวงอันนั้นฯ สรรคตแล้วหลายปี คำกล่าวของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ที่ บังอาจแอบอ้างพระกระเสรในหลวงอันนั้นฯ เพื่อกะทบนายปรีดีฯ ในหนังสือชื่อลิขิต ของท่าน จึงเป็นการโกหกอย่างสิ้นเชิง

ยัง ยังมีโภกค้าต่อไปอีก ในประเด็นที่อ้างว่าในการประกาศสงเคราะห์ของรัฐบาลไทยต่อสหรัฐอเมริกาและบริติชนในญี่ปีอ่อนที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๔๕ นั้น รัฐบาลไทย (จอมพล บ. พินุสสกุล) ได้ส่งใบประกาศสงเคราะห์นั้นไปให้ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ซึ่งเป็นอัครราชทูตไทย (เวลาอันนั้นยังไม่ยกฐานะเข้าเป็นเอกอัครราชทูตคนแรก) ประจำกรุงวอชิงตันในเวลานั้น เพื่อส่งให้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ ม.ร.ว. เสนีย์ฯ เก็บพับใส่ไว้ในกระเบื้อง ไม่ส่งไปให้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเหตุให้สหรัฐอเมริกาไม่ประกาศสงเคราะห์กับไทย จึงทำให้ไทยไม่เป็นประเทศผู้แพ้ สงเคราะห์ นับเป็นคุณูปการของ ม.ร.ว. ผู้นี้โดยแท้

นิทานโภกเรื่องเก็บใบประกาศสงเคราะห์ไว้ในกระเบื้องของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ดังกล่าวนี้ ได้ปรากฏแพร่หลายเป็นที่รู้กันกว้างขวางมาก หลายคนไม่เคย กังขาว่าเป็นนิทานโภก เพราะเชื่อในชาติธรรมและฐานะของผู้พูดจนถึงกับ เอาไปอภิปรายอวดอ้างกันในสภาคืน

แต่จริงๆ แล้วมันเป็นเรื่องโภก เป็นนิทานโภกจริงๆ นายทวี บุณยเกตุ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีและเลขานุการคณะรัฐมนตรีอยู่ในเวลานั้น ได้บันทึกเรื่องการประกาศ สงเคราะห์ไว้ในหนังสือ “ไทยกับสงเคราะห์โลกครั้งที่ ๒” ของศาสตราจารย์ ดิเรก ชัยนาม มีความว่าดังนี้

“ในการประกาศสงเคราะห์ของรัฐบาลไทยในขณะนั้น ได้ประกาศผ่าน ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในวันประกาศสงเคราะห์ครั้งกับวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๔๕ และเป็นวันที่มีการประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นพิเศษด้วย เมื่อได้ ตกลงในเรื่องการประกาศสงเคราะห์แล้ว ก็ได้กำหนดให้อ่านประกาศในเวลา ๑๒.๐๐ น. ตรง พอกลางประมาณ ๑๒.๐๐ น. เศย ได้มีเจ้าหน้าที่มารายงานนายกรัฐมนตรี ว่า คณะผู้สำราญราชการแทนพระองค์มีอยู่ในกรุงเทพฯ เพียง ๒ คนเท่านั้น คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิตย์พิพากษ์ พลเอก เจ้าพระยาพิชัยณรงค์ ที่ส่วนผู้สำราญราชการอีกคนหนึ่งคือนายบรีดี พนมยงค์ ไม่ได้อยู่ในพระนคร ทราบว่า ไปต่างจังหวัด คณะผู้สำราญราชการแทนพระองค์จึงลงพระนามและลงนามเพียง ๒ คนเท่านั้น จะรอให้ลงนามครบทั้งคณะ ๓ คน เกรงว่าจะประกาศให้ทันเทื่อวัน ของวันนี้ไม่ได้ แต่ประธานคณะผู้สำราญราชการแทนพระองค์ ได้มีรับสั่งว่า ให้ประกาศ ชื่อของนายบรีดี พนมยงค์ ไปก็แล้วกัน แม้จะไม่ได้ลงนามก็ตาม ท่านจะทรงรับผิดชอบ

เอง จึงเป็นอันว่าการประการสังคมในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๕ นั้น ความจริง คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ลงนามประกาศเพียง ๒ คนเท่านั้น แต่ได้อ่าน ประกาศเป็น ๓ คน ให้ครบคณะ อันไม่ตรงต่อข้อเท็จจริง”

เมื่อรัฐบาลไทยประการสังคมกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแล้ว ต่อมากล่าวต่อว่า “ต่อมากระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งต่อสถานกงสุลสวิสเซอร์แลนด์ประจำกรุงเทพฯ ได้ทราบถึงการประการสังคมนั้น ในฐานะที่กงสุลสวิสเซอร์แลนด์ เป็นตัวแทนดูแลผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา และอังกฤษในประเทศไทยในขณะนั้น

ครั้นแล้วสถานกงสุลสวิสเซอร์แลนด์ประจำกรุงเทพฯ ได้แจ้งการประการสังคมของไทยต่อสหรัฐอเมริกาและอังกฤษไปให้กระทรวงการต่างประเทศสวิสเซอร์แลนด์ทราบ เพื่อแจ้งให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาและอังกฤษทราบต่อไป

ดังที่ปรากฏข้อเท็จจริงในหนังสือ Foreign relations of the United States ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๙๔๒ เล่ม ๑ หน้า ๙๑๕ ซึ่งอุปถัodusห์สหรัฐอเมริกาประจำสวิสเซอร์แลนด์ ได้แจ้งไปให้กระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาทราบเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๒ มีความว่าดังนี้

“กระทรวงการต่างประเทศ (ไทย) แจ้งต่อสถานกงสุล (สวิสเซอร์แลนด์) โดยหนังสือลงวันที่ ๒๕ มกราคม ว่ามีพระบรมราชโองการให้ประการสังคมต่อบริเดน ใหญ่และสหรัฐอเมริกาตั้งแต่เวลาเที่ยงของวันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๕”

นายบรีดี้ พนมยงค์ “ได้ให้ข้อสังเกตไว้ในหนังสือ “จดหมายของนายบรีดี้ พนมยงค์ ถึงพระพิศาลสุขุมวิท” ในคำกล่าวอ้างที่เป็นเท็จของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เกี่ยวกับการเก็บใบประการสังคมยัดใส่กระเบ้า มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“(๑) รัฐบาลขอมา ป. พินิจลสังคม ได้แจ้งประการสังคมนั้นต่อ กงสุลสวิส ที่เป็นตัวแทนของ ส.ร.อ. โดยชอบตามระเบียบการทุกด้วยหมาย ระหว่างประเทศแล้ว ผมจึงไม่ทราบว่ารัฐบาลนั้นมีเหตุผลประการใดที่จะทำ “ใน ประการสังคม” ส่งซ้ำไปยังท่านอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันให้ยืนต่อ รัฐบาล ส.ร.อ. ซ้ำอีก

“(๒) ระหว่างสังคมนั้น การสื่อสารทางไปรษณีย์อากาศและทางเรือระหว่าง

ประเทศไทยกับยุโรปและ ส.ร.อ. นั้นต้องจะจัดการ ถุงเมล็ดไประยณ์จากกรุงเทพฯ ถึงที่ปีดังกล่าววนนี้ไม่อาจส่งไปได้

“(๓) คนไทยสมัยนั้นคงได้ยินวิทยุกระจายเสียง ส.ร.อ. ประกาศถึงการที่ท่านอัครราชทูตไทยประจำกรุงว่าซิงตัน “ได้ตัดขาดกับรัฐบาลกรุงเทพฯ เป็นเวลาหลายวันก่อนวันที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ประกาศสงเคราะห์ต่อบริเตนใหญ่ และ ส.ร.อ. แล้ว ผู้มีจังสัปย์ว่า รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีเหตุผลอย่างใด จึงส่งโทรเลขไปขอร้องให้ท่านอัครราชทูตไทยนั้นแจ้งประกาศสงเคราะห์ต่อ ส.ร.อ. อีก เพราะรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม รู้อยู่แล้วว่าท่านอัครราชทูตไทยได้ตัดขาดกับรัฐบาลจอมพลป.พิบูลสงครามแล้ว

นี่คือนิทานโกหกเรื่องเก็บใบประกาศสงเคราะห์ต่อกระเบื้อง ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ที่แผ่นปลิวจดหมายสกปรกนั้นเก็บมาอ้างเชิดชูคุณงามความดี ม.ร.ว. เสนีย์ฯ ข่มนายปรีดี พนมยงค์

คำลงท้าย

นราหัวงที่ผมกำลังเขียนชี้แจงข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับที่ท่านโปรดฯ ถูกใส่ร้ายป้ายสีในกรณีสวรรคตและในกรณีอื่น ๆ จากผู้คนที่ทำเป็นจดหมายถึงนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ดังที่ผมนำมาลงพิมพ์ไว้ในคำขึ้นต้นนี้

ได้มีเพื่อนมาหาที่บ้านพร้อมกับน้ำแร่น้ำปลิวสักประนั้นมาให้ผมอ่าน ด้วยหวังว่าจะให้ผมช่วยความสักประนั้นดังที่ผมเคยทำมา

ผมขอใจเพื่อน และบอกว่า ผมได้รับทราบແນ່ນປລົວນັ້ນແລ້ວ และกำลังชาระอยู่ແລ້ວ คงย่อานก็ได้วกัน

เพื่อนถามว่า อีกนานไหม

ผมบอกว่าอีกดีเดือนสองเดือนคงได้อ่าน และชี้แจงให้เพื่อนฟังว่า การกล่าวเหี้ยวใส่ร้ายป้ายสีให้คนอื่นเสียหายนั้น ไม่ต้องใช้หน้ากระดาษมากมาย เพียงกระดาษเปลือกหน้าสองหน้าก็เหลือเพื่อ คนอ่านก็ชอบอ่าน กะทัดรัดดี เจ้าใจง่าย

มันก็เป็นธรรมชาติที่การทำลายล้างง่ายกว่าการสร้างสรรค์ เพียงไม่มีจดไฟกันเดียวกับเพาบ้านหลังโต ๆ ให้วอดวายไปได้ แต่บ้านหลังโต ๆ นั้นต้องสร้างขึ้นด้วยไม้จำนวนมาก

ฉันได ก็ฉันนั้น

ผมจึงต้องอาศัยเอกสารหลักฐานจำนวนมากเพื่อนำมาพิสูจน์ให้เห็นว่า

ท่านปรีดีฯ เป็นผู้บริสุทธิ์ และขอกล่าวหาใส่ร้ายทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้นเป็นเท็จ เป็นการหลอกหลวงประชาชน

ผมจึงต้องทำคำชี้แจงหรือโต้ตอบหรือชี้รำความสกปรก อะไรเหล่านี้ อกมา เป็นหนังสือเด่น และความจริงข้อเท็จจริงยังมีอีกมากมายนัก โดยเฉพาะข้อเท็จจริง ในกรณีสวรรคต

เท่าที่นำมาทำให้ปรากฏในที่นี้ ก็เป็นไปเพื่อแสดงให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ ของท่านปรีดีฯ ในกรณีสวรรคต และในความเป็นผู้ฝักใฝ่ในระบบประชาธิปไตย (รายละเอียดมากกว่าน้ำหนาอ่านได้จากหนังสือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีสวรรคต, ปรีดีปริทรรศน์, รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์, ฯลฯ)

ทั้งๆ ที่รู้ว่าการพิสูจน์ให้เห็นด้วยเอกสารหลักฐานที่ไม่มีใครจะปฏิเสธได้ แม้จะมีจิตใจต่ำธรรมแคร์ให้ ท่านปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคต จะได้ยังความโกรธแค้นหรือไม่พอใจให้กับบางคนหรือบางกลุ่มที่เป็นปรปักษ์กับ ท่านปรีดีฯ นั้น

แต่ผมก็ไม่อาจจะนิ่งเฉยอยู่ได้ ที่จะไม่ทำความเข้าใจถูกต้องในกรณีนี้กับ มหาชน ในเมื่อผมได้ศึกษาเอกสารหลักฐานต่างๆ แล้ว เห็นว่าท่านปรีดีฯ เป็นผู้บริสุทธิ์ และในเมื่อผมมีศักยภาพพอที่จะทำความจริงให้ปรากฏได้ ผมก็ทำ เพื่อรวมโน้มรرم เรียกร้องให้ผมทำเช่นนั้น

ประการหนึ่ง เพื่อกดดันภูมิคุณในการอย่างใหญ่หลวง ต่อประชาชนและประเทศชาติ และ

ประการหนึ่ง เพื่อการวะต่อสัจจะแห่งประวัติศาสตร์ที่จะคงอยู่ต่อไปชั่ว กาลนาน

แต่อย่างไรก็ได้ จะเห็นได้ว่าการเขียนและพิมพ์เรื่องอันเกี่ยวกับกรณีสวรรคต อกมาแต่ละครั้งนั้น ผมไม่ได้เป็นฝ่ายเริ่มขึ้นก่อน แต่บางคนบางกลุ่มนั้นต่างหาก เป็นผู้เริ่มขึ้นก่อน นับแต่หมออสรราใจ แสงวิเชียร และ วินลพวรรณ ปิดหัวข้อ เขียน กรณีสวรรคต ๙ มิถุนายน ๒๕๘๙ อกมาเมื่อปี ๒๕๑๗ ผมก็เขียนโดยด้วย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีสวรรคต จนกระทั่งเล่นล่าสุดก่อนแล่นนี้ เมื่อ สนทะเลข หรือ เสริมศรี เอกชัย เขียนบิดเบือนข้อเท็จจริงลงในหนังสือพิมพ์ตีชน ผมไม่มี หนังสือพิมพ์จะลง จึงทำออกมาเป็นเล่มชื่อ ๕๐ ปี พระทูนกระหม่อมแก้วจาก

พสกนิกรไปแล้ว ๕ มิถุนายน ๒๔๘๙ และก็เล่นนี้ นายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอันนั้นฯ และกรณีสวารรคต ตอบโต้แผ่นปลิว จดหมายถึงนายกรัฐมนตรี ของผู้ใช้นามว่า กิพวัลย์ ผิวงาม

ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พระเพียงแต่ชาระล้างการใส่ร้ายป้ายศี การบิดเบือน ประวัติศาสตร์ และการบิดเบือนข้อเท็จจริงในกรณีสวารรคตเท่านั้น ซึ่งผู้อ่านก็จะได้แลเห็นความบริสุทธิ์ของท่านปรีดีฯ เพราะท่านปรีดีฯ ท่านมีความบริสุทธิ์อยู่ใน ตัวของท่านเองอยู่แล้ว พระไม่ได้ทำให้ท่านปรีดีฯ เป็นผู้บริสุทธิ์

ดังพุทธภัยดีที่ว่า สุทธิ อสุทธิ ปัจจัตตัง นาญโญ อัญญัง วีโสชะเย แปลเป็นไทยว่า “ความบริสุทธิ์ไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะตัว ผู้อื่นจะพึงทำให้ผู้อื่น บริสุทธิ์หากไม่” และพระจะขอถวายเพิ่มเติมพุทธภัยดีต่อไปอีกว่า “ไม่มีผู้ใดที่จะ ยังความไม่บริสุทธิ์ให้กับผู้บริสุทธิ์ได้ตลอดกาล”

จึงขอให้บานคนและบานกลุ่มที่หลงโกรธพระหรือไม่พอใจพระโปรดโปรดครรภณูดู และเข้าใจเสียให้ถูกต้องด้วย และพระหวังว่าจะไม่มีแผ่นปลิวหรือสิ่งพิมพ์สักประก ให้พระต้องเสียเวลาเขียนโดยต้องอภินะครับ และที่สุดก็ขออย่าได้มีเวรต่อกันและกัน อีกเลย.
